

EDITH
WHARTON

CELE MAI FRUMOASE
ROMANE
DE DRAGOSTE

RIVALITATE

După ce a petrecut o lungă perioadă de timp pe Riviera, împreună cu o comunitate americană expatriată, Kate Clephane decide să se întoarcă la New York, unde prezența îi fusese multă vreme refuzată de către înalta societate, pentru vina de a-și fi abandonat soțul și fetița de trei ani. Cea care îi dorește întoarcerea este fiica sa Anne, care vrea ca mama ei să îi fie alături la nunta cu Chris Fenno, erou de război, dar, în același timp, om fără talente deosebite și arivist de profesie. Kate e însă

prea puțin interesată de adevăratele intenții ale lui Chris față de fiica ei, pentru că, în trecut, bărbatul i-a fost amant, iar ea este încă îndrăgostită de el. Dilema morală a femeii (să-i mărturisească fiicei sale secretul sau să tacă?) și drama care va urma conduc spre un final care a scandalizat societatea americană la vremea apariției cărții. *Rivalitate* este unul dintre ultimele mari romane ale lui Edith Wharton, autoarea deținătoare a Premiului Pulitzer pentru volumul *Vârsta inocenței*, cea pe care Gore Vidal o numea „unul dintre cei trei sau patru romancieri americani care pot fi considerați cu adevărat importanți”.

Tradiție din 19

www.litera.

ISBN 978-606-33-071

9 786063 30711

**CELE MAI FRUMOASE
ROMANE
DE DRAGOSTE**

EDITH WHARTON
RIVALITATE

TRADUCERE DIN LIMBA ENGLEZĂ
EMIL PARASCHIVOIU

The Mother's Recompense
Edith Wharton

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Ne puteți vizita pe

Rivalitate
Edith Wharton

Copyright © 2016 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Copertă: Claudia Pascu
Tehnoredactare și prepress: Corina Miță

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WHARTON, EDITH
Rivalitate / Edith Wharton; trad.: Emil Paraschivoiu. –
București: Litera, 2016
ISBN 978-606-33-0711-9
I. Paraschivoiu, Emil (trad.)
821.111(73)-31=135.1

*Deznădejdea-i o gingașă făptură.*¹
Shelley

¹ Shelley, *Prometeu descătușat*, trad. de Petre Solomon, Editura pentru literatură, București, 1965, p. 391

CARTEA ÎNTÂI

I

Ca de obicei, Kate Clephane se trezi odată cu soarele Rivierei care cădea oblic peste patul ei. Și acesta era lucrul cel mai plăcut din camera aceea modestă de la Hôtel de Minorque et de l'Univers: să fie trezită de soare. Dar cu o condiție: să nu fie totuși prea de dimineață...

De auroră, nu mai putea fi vorba pentru Kate Clephane; aceea primă oră din zi îi aducea aminte de prea multe plăceri pierdute: de întoarcerile de la balurile la care dansase până i se tăiasse respirația, de supeurile care nu se mai sfârșeau și la care îi uimea pe cei de la masă povestindu-le cât câștigase – ah! norocul ei la joc, de pe vremuri, sau al prietenilor care pariau pentru ea câte un ludovic, doar ca să se amuze, și reveneau apoi pentru a-i umple palmele cu hârtii de o mie.

Și mai erau și acele întoarceri în zori, la ceasul la care crângurile pălesc sub flori și când volănașele rochiei sale se agățau de arbuști, în timp ce urca pe dibuite peronul către vila încuiată. Și atunci, pe prag, sub pâlcul de lauri înmiresmați, surpriza – desigur, căci se înțeleseseră că vor rămâne prieteni –, surpriza unei sărutări și îmbrățișarea violentă, iar pe buze din nou urma buzelor fragede, atât de fragede încât rămâneau la fel de proaspete după o noapte de alcool și joc. Nu-i permisesese niciodată lui Chris să intre în casa ei la ora aceea, nici chiar atunci când nu era nimeni acasă, în afară de Julie, bucătăreasa.

Avea și ea mândria ei, de care nu trebuia să uite și să se comporte nesăbuit.

Acestea erau lucrurile de care zorile o făceau pe Kate Clephane să-și aducă aminte, ca pe mai toate femeile de vârsta ei, își spunea ea. Patruzeci și doi de ani (ba nu, patruzeci și patru de săptămâna trecută!). De la vârsta de douăzeci de ani, trăind doar în compania unor femei de felul ei, sfârșise prin a crede că nici nu mai existau altele. Lumea ei era alcătuită din trei tipuri de femei: cicălitoare, ipocrite și „de caracter” – categoria în care ea prefera să se includă.

Își închipuia totuși că ar fi putut duce și o altfel de viață. Ah! dac-ar fi întâlnit adevărata dragoste la momentul potrivit! Își aducea aminte de o săptămână a ei, de acea săptămână minunată, de acea mică săptămână de șapte zile, la fel ca toate celelalte, de la care se împliniseră exact șase ani, când se duse-se împreună cu Chris să se îngroape într-un colț uitat de Normandie, unde nu exista nici o cale ferată pe o rază de patru leghe în jur. Fermierul îi adusese cu brișca până la ferma sa ascunsă printre meri. Plecau dimineața și lipseau toată ziua. Se așezau pe malul unui râu, la umbra sălciilor și-a vechilor biserici năpădite de mușchi, iar el picta.

Timp de șapte zile, în fiecare dimineață, asistase la trezirea fermei, uitându-se printre perdele, în vreme ce-și făcea toaleta, cufundându-se în apa rece, pieptănându-se, grăbindu-se să-și dreagă nurii înainte de a deschide ochii și Chris: lumina dimineții nu cruță nimic, odată ce-ai trecut de treizeci de ani! Își aducea aminte de toate, și de felul cum se gândea atunci că era menită să fie fermieră și să crească găini. Chris credea și el că e sortit să fie pictor și că poate și-ar fi făcut deja un nume dacă părinții nu l-ar fi chemat înapoi la Baltimore, pentru a-l sili să intre la o bancă, de-abia ieșit pe porțile Harvardului.

Dar nu mai repetaseră experiența aceea. Nici el nu-i mai propusese vreodată, făcându-se că nu pricepe aluziile privitoare la asta sau nu-i răspunsese decât printr-un hohot de râs. Ea înțelesese imediat că nu trebuia să grăbească nimic. Mai

curând să manevreze și să aștepte... Dar când are oare vreo femeie o altă posibilitate? Să manevreze și să aștepte... Uneori, ca în această dimineață, de una singură în trista ei cameră de hotel, se deștepta obosită și ușor scârbită de tot ce trebuise să îndure, să se prefacă, născocind tot felul de șiretlicuri, arătându-se nepăsătoare sau acceptând atâtea umilințe pentru a ajunge la... asta.

– Aline!

La urma urmei, era o zi însorită, iar unduirea mării bătute de vânt se oglindea în tavan; începea o nouă zi, cu o ceașcă de ciocolată caldă, numai bună de băut, și cu perspectiva unei pălării noi, pe care avea s-o încerce la modistă.

– Aline!

Kate trăsesese la acest hotel ieftin numai pentru a-și putea păstra servitoarea. Nu le poți avea pe toate, mai cu seamă de la război încoace. Prefera să mănânce friptură de vițel în fiecare seară, decât să fie nevoită să-și ajusteze singură hainele și să se coafeze tot ea – să-și aranjeze masa aceea de plete năvalnice care supraviețuiseră naufragiului tinereții sale, ceea ce îi făcea poate pe prieteni să rămână cu impresia că mai salvase și alte lucruri.

Și-apoi, pentru o femeie care trăiește singură, care, după ce timp de mai mulți ani la rând avusese treizeci și nouă de ani și care recunoaște deodată că are patruzeci și patru, o cameristă ca lumea pica numai bine în cadru. De pildă, când ajungea într-un loc unde nu mai fusese, putea să-i spună cu neglijență arogantului hamal: „De bagajele mele se ocupă camerista“.

– Aline!

Urâtă, îmbrăcată cum se cuvine și enigmatică, Aline sosea cu platoul; o boare delicioasă o preceda.

Doamna Clephane se ridică pe unul din coatele ei trandafirii, își revărsă pletele pe umeri și întrebă:

– Violete?

Aline o învrednici cu un zâmbet rece:

– Din partea unui doinn.

Stăpâna ei se înroși. Știa ea ce știa, atunci când se gândea că în dimineața asta va da norocul peste ea. Oare nu-l presimțise în mângâierile soarelui, ale cărui degete de aur îi desfăcuseră cu atâta gingășie pleoapele, strecurându-se printre pletele ei? „Tare mai sunt superstițioasă!”, își spuse ea. Și avu un inic răs nervos.

– Un domn?

– Micul șchiop care aduce ziarul, cel cu care Madame a fost atât de bună.

Aline aranja platoul cu obișnuitele ei gesturi metodice.

– Bietul copil! zise Kate.

Și vocea ei tremura cu adevărat pentru micul vânzător de ziare. În ochii ei se iviră lacrimile, lacriuni de simpatie pentru chipul acela sărman, dar nu și de milă față de ea însăși. Punea atâta pasiune în operele ei de binefacere și cel mai mic semn de recunoștință o mișca peste măsură. Aceasta era slăbiciunea sau tăria ei, nici ea nu știa prea bine care din ele.

– Bietul de el, dacă află maică-sa, o să mănânce bătaie... Trebuie să-l găsim chiar azi și să-i dăm înapoi banii pe flori.

Își lipi buchetul de obraz. Ridicând capacul platoului, descoperi o telegramă. O depeșă! Nu era un lucru care să i se întâmple prea des; dar de ce nu, măcar o dată, numai o dată? De ce nu în dimineața asta, în această dimineață în care soarele o deșteptase cu atâtea promisiuni? De ce n-ar veni oare, în sfârșit, mesajul pe care-l aștepta de doi ani, ba chiar de trei, un singur cuvânt de la el, care să-i spună: „Primește-întă înapoi”.

Puse mâna pe hârtia albastră și se întoarse cu fața la perete ca să se ascundă de Aline. Când nu mai simți îndreptate asupra ei privirile cameristei, a cărei atenție se îndreptase din nou spre aranjarea mesei, desfăcu hârtia și citi: „Doamna Clephane decedată”.

Se cutremură. Moartă? Nu, după câte știu eu! Dimpotrivă, vie, plină de viață, iar azi, mai vie ca oricând, cu soarele care-i poleia părul, cu parfumul acesta delicat de violete și cu briza

asta plăcută care adia dinspre Mediterana. Ce era oare cu gluma asta de prost-gust?

Revenindu-și după primul moment de șoc, reciti totul cu calm și-n mintea ei se făcu lumină. Murise cealaltă doamnă Clephane, bătrâna, soacra ei. Primul ei gând fu: „Să-i fie bine!“ Totuși, era minunat să știi că trăiești într-o astfel de dimineață! Pesemne era groaznic să mori. Dar nu mai avea nici o importanță, acum era liberă, liberă pentru totdeauna, scăpată de bătrâna doamnă Clephane, și asta era cu adevărat o ușurare.

Adăstă o clipă asupra acestei vești agreabile pentru ea și începu să se gândească la consecințele situației: „Bine, dar atunci... atunci... Anne, mica mea Anne...”

La numele acesta pronunțat în șoaptă, ochii i se umplură din nou de lacrimi. Ani de zile își zăvorâse sentimentele pe care le nutrea pentru fiica ei și iată că acum, deodată, copila puneă din nou stăpânire pe inima ei, alungând totul, ștergând până și chipul lui Chris, de parcă figura fostului ei amant n-ar mai fi fost acum pentru ea decât cea mai palidă dintre arătări. „Anne!... Nădăjduiesc că măcar acum or să mă lase s-o văd!”

Nu prea vedea cine n-ar putea-o lăsa, acum când șefa clanului, temuta ei soacră, nu mai era. Avocați, judecători, tutori, gardieni, toți dușinarii naturali ai femeii. Oare cui îi fusese încredințată, la moartea tatălui, copila? Zdrobitoarea autoritate a bătrânei anulasă într-o asemenea măsură persoana tutorelui, încât Kate avu nevoie de câteva minute ca s-o redescopere în umbra acelei femei pisăloage.

„Fred, chiar vechiul meu prieten Fred Landers“, și-i surâse blând acelui chip din trecut. „Fred! Dacă va fi să hotărască el, nu cred c-o să aibă curajul să mă lipsească de propriul meu copil. Și-apoi, acum trebuie să fi crescut, să fie o adevărată domnișoară“.

Telegrama îi alunecase din mâinile pe care și le mișca nervos, socotind pe degete. Ei, cam ce vârstă ar putea avea mica mea Anne? Dacă Chris avea treizeci și trei de ani, și-i avea cu siguranță – adică nu, n-avea mai mult de treizeci și unu, nu

putea avea mai mult de treizeci și unu de ani! De vreme ce ea avea patruzeci și doi... și întotdeauna își spusese că între ei erau nouă ani diferență, sau, mai curând, nu..., unsprezece, dacă ea avea într-adevăr patruzeci și doi. Dar oare nu avea mai mult? Sau, Dumnezeu, dacă avea cumva chiar patruzeci și cinci – să zicem pe moment că avea patruzeci și cinci – fiindcă se căsătorise la douăzeci și unu de ani, și cum micuța se născuse la doi ani după căsătorie, acum ar trebui deci să aibă cam douăzeci de ani... Hai să zicem, douăzeci! Dar atunci ce vârstă putea avea Chris? Ar trebui să fie mai bătrân de cum arăta. Asta era. Aerul ăla al lui de puști și-l lua numai ca să pară că diferența dintre ei era mult mai mare. Era în stare să-i joace un astfel de renghi, numai ca să-și păstreze viitorul. Dar dacă el n-avea totuși decât treizeci și unu de ani, iar ea patruzeci și cinci, atunci Anne ce vârstă avea?

Și degetele ei fără astâmpăr luau toate calculele de la început.

Părând să vină de undeva de foarte departe, glasul servitoarei îi atrăgea atenția Doamnei că nu trebuie să uite că i se răcește ciocolata. Kate se ridică în capul oaselor, examinează din priviri încăperea și ceru să-i fie adusă oglinda. Trebuie să înceteze odată cu aceste chestiuni privitoare la vârste.

Chiar în momentul în care Aline îi întindea o mică oglindă, se auzi o bătaie în ușă: „Încă o depeșă!“, zise camerista, după ce deschisese ușa, zâmbind discret, încă una! Kate sări imediat din pat. Ei, de data asta nu putea fi decât de la el, în sfârșit! Dar, în același timp, o astfel de preocupare, într-un asemenea moment, o făcea să se rușineze. Hotărât lucru, singurătatea te face să-ți pierzi firea, își zise ea; și-apoi, fiica ei era atât de departe, atât de nevăzută și necunoscută! Iar Chris îi devenise într-o clipă atât de prezent, deși trecuseră trei ani și o lună de la întreruperea legăturii lor. Iar la vârsta ei!... Tremurând, deschise și cel de al doilea mesaj. Din seara în care se semnase Armistițiul, inima ei nu mai bătuse niciodată cu atâta putere.

New York. Dragă mamă, aş vrea să vii imediat acasă şi să rămâi cu mine. Fiica ta, Anne.

– Madame îmi ceruse oglinda, îi reaminti discret Aline.

Kate apucă oglinda şi se privi în ea cu nesaţ. În primul moment nu observă nimic, apoi, la vederea nimbului radios al pletelor ei zburlite, zâmbi. Foarte curând, zâmbetul i se şterse însă. Zărise chiar în clipa aceea, pentru prima oară, că tâmplele îi încărunţiseră şi lacrimile începură să picure din nou peste chipul ei transfigurat.

– Aline! Servitoarea o urmărea cu ochii mijiţi. Dă-mi te rog, pudra Rachel.

Apoi lăsa deodată să-i scape din mâini şi oglinda, şi puful, îşi ascunse faţa în palme şi izbucni în hohote de plâns.

II

O oră mai târziu, ieși în oraș; gândurile i se roteau și i se răsuceau în minte la fel ca praful scaldat în soare, pe care vântul îl făcea să se învâlbureze. Îi treceau prin minte numai lucruri fără noimă. Furtuna sufla înlăuntrul ei ca și în peisajul de afară, în dimineața aceea de mistral, în care toate păreau să danseze și să facă piruete, de parcă până și lucrurile cele mai solide, străzile, casele, deveniseră deodată imponderabile.

Pentru a-și regăsi calmul, coborî pe o străduță albă, care ducea la mare, și privi fix la frântura de azur marin zărită printre case, cu un sentiment nou, de siguranță: se putea spune că această suprafață, într-o lume cuprinsă de nebunie, era singurul lucru temeinic. „Din fericire“, își zise ea, „marea e atât de puternică azi!“ Cristalizată de lumină, uluitoarea-i pânză părea să-i iasă înaintea ei, în timp ce ea parcă zbura pe trotuar.

Ca și cum s-ar fi sprijinit de bordajul unui vas, se așeză pe o bancă și continuă să-și odihnească ochii contemplând apa Mediteranei.

Ca să-și adune gândurile, încercă mai întâi să-și închipuie că nu se schimbase nimic, că nu primise telegrama și că ducea în continuare viața ei obișnuită, pe de-a-ntregul reglată de carnetul pe care-l purta în poșetă. Toate legăturile ei prezente se aflau în acest mare oraș de pe Riviera, în care se refugiase după ruptura cu Chris, în 1916, și unde, doi ani mai târziu, grație operelor de binefacere care-i aduseseră medalia franceză

a Recunoștinței, putea merge cu capul sus și se putea chiar uita cu un ușor dispreț la câțiva dintre cei nou-veniți.

Își deschise carnețelul: la unsprezece, oră la modistă, la unsprezece și jumătate, la croitoreasă. Până la două, n-avea nimic de făcut. La două, o plimbare agale și solemnă cu doamna Minity, cu ultima trăsură Victoria din oraș: de la patru la șase, ceai și bridge, acasă la contesa Lanska. Avea de trecut și pe la pastorul bisericii americane, în vederea întrunirii Comitetului Doamnelor din țările devastate de război, cu privire la vânzarea de caritate. În fine, un mic dineu la Casino, împreună cu soții Horace Betterly și alți câțiva prieteni apropiați. În definitiv, o zi ceva mai plină decât de regulă. Și acum... Acum, cu excepția rochiei și-a pălăriei, era ispitită să dea totul peste cap, și plimbarea aceea anostă cu bătrâna doamnă plicticoasă și protectoare, și bridge-ul la care pierdea ce vrei și ce nu vrei în mijlocul acelei bande a Laurei Lanska, alcătuită mai ales din matracuci de mâna a treia, și discuția fără de capăt cu pastorul, referitoare la faptul dacă doamna Schlachtberger, cu numele ei atât de german, putea fi invitată în mod decent să țină un stabiliment de comerț! Și micul dineu cu Horace Betterly și cu prietenii săi gălăgioși și lipsiți de farmec, atât de însetați să „vadă viața“, de parcă pentru a o vedea nu era mai întâi nevoie să ai destulă minte ca să ți-o poți închipui!

Numai de ea depindea să fugă și să nu-i mai vadă niciodată pe toți acești oameni.

„Fiica mea... Fiica mea Anne... Cum! n-o cunoașteți pe fetița mea? S-a schimbat, nu-i așa? Copiii ăștia au un fel al lor de a se face mari... Cum să nu, faptul că trage după ea o asemenea povară, o îmbătrânește pe o biată mamă. O! știi, am cam albit un pic pe la tâmple... Fred Landers? Chiar tu. În carne și oase? O, dragul meu prieten! Nici pomeneală, cum era să te fi uitat?... Chiar m-ai fi recunoscut?... Ești sigur? Uită-te la părul meu cărunt. Bărbații însă nu se prea schimbă, ce noroc pe capul lor! Și inelul tău cu pecete egipteană? Vezi că-mi aduc aminte de toate! Fata mea. Fata mea Anne...; dă-mi voie să te prezint fetei mele care s-a făcut mare... mica mea Anne...”

Își dădea seama că gândindu-se la anii în care trăise departe de fiica ei, se oprea întotdeauna la episodul cu Chris. Totuși pe Anne o „pierduse“ cu mult înainte – în urmă cu optsprezece ani. Era un eufemism de care se servea (așa cum anticii pentru a îmbuna Furiile, le numeau Binevoitoarelor), căci o mamă nu va recunoaște niciodată, nici chiar în prezența celor mai bune prietene, că-și abandonase cu bună știință copilul.

Și totuși, chiar asta făcuse. Degeaba se dădea înapoi, încercând să se sustragă realității, era nevoită să se supună unei asemenea evidențe. Își părăsise fiica, o fetiță de trei ani. O făcuse cu groază, frângându-și inima și totodată cu o ușurare de nespus, căci scăpa astfel de opresiunea unei vieți conjugale, de asfixianta atmosferă de egoism și indiferență pe care John Clephane o degaja, la fel ca acidul carbonic ieșit prin crăpăturile unui șemineu. „Nu puteam respira“, asta e tot ce spusese ea, și încă își mai spunea, ca să se apere, atunci când se supunea unui examen de conștiință sincer. Din păcate, făcuse imprudența de a-i spune pentru prima oară aceste cuvinte lui Hylton Davies! Două luni mai târziu, se găsea pe iahtul său călătorind spre Indiile Occidentale. Totuși, chiar și acolo, la capătul a vreo cincisprezece zile, trebui să recunoască în sine ea că tot nu putea respira în voie. Era un alt fel de asfixiere, dar chinul era mereu același.

De-abia după un an, îi scrisese soțului ei. Scrisoarea rămăsese fără răspuns. Îl rugă din nou: „Lasă-mi măcar fata... Nu pot trăi fără ea. O să trăiesc cu ea unde îți convine ție“. Dar tot nu primi răspuns. Îi scrise atunci soacrei sale. Omul care se ocupa de afacerile doamnei Clephane, îi trimise scrisoarea înapoi, nedescăcută. Atunci îi scrise doicii copilului. Primi un răspuns din aceeași sursă administrativă: era rugată să se abțină de a mai importuna familia soțului ei. Neavând încotro se resemnă.

Din toate, nu-și mai amintea decât de despărțirea de Anne și de eforturile ei zadarnice de a o revedea.

Despre eliberatorul ei, despre Hylton Davies nu-și amintea în adevăratul sens al cuvântului nimic. Îi ieșise în cale cu

limbajul lui înflorit, în costumul pe care-l purta pe iaht, cu frumosul lui vas care strălucea, cu palmierii și cu întreg arsenalul clasic de atracție, al băuturilor răcoritoare și al luxului tropical, fals ca un seducător de roman și ieftin ca un Don Juan de carte poștală ilustrată. Dispăruse din viața ei, ștergându-se pe fundalul unui tablou foarte vechi, al unui tablou în care o femeie care se numea la fel ca ea figura alături de el, într-o rochie de muselină, cu o umbrelă albă în mână, neavând mai multă consistență decât o apariție.

Cât de sumbru fusese pustiul anilor care urmaseră! Ani monotoni petrecuți la Saint-Jean-de-Luz, la Bordighera, la Dinard. Se întorsese o singură dată în America, la moartea mamei sale. Era în miezul verii, iar Anne, care împlinise atunci zece ani, se afla în Canada, împreună cu tatăl și cu bunica ei. La New York, Kate se simți cu totul pe altă lume. În micul oraș din Sud de unde se trăgea, nu mai regăsise decât niște rude în vârstă, cu chipuri dojenitoare. Se simțea singură și fără apărare în fața acelei societăți new-yorkeze atât de sever orânduite și la care nu avea acces.

În disperarea ei, se gândi la o fugă în Canada: ce-ar fi să-și răpească fiica! Dar asta era un plan care necesita bani, prieteni, putere, bogăție; iar ei, toate acestea îi lipseau. Renunță la asta în favoarea unei vizite nocturne (inspirată de Anna Karenina) la creșa copilei; dar, în drum spre Québec, află că familia părăsise Canada, îndreptându-se spre Munții Stâncoși. Descurajată, lăsă totul baltă și se imbarcă pe primul pachet care pleca în Franța.

De la întâlnirea ei cu Chris, toate acestea i se șterseseră din minte. Pentru prima oară, i se păruse că respiră din tot sufletul. Viața începuse pentru ea de-abia din ziua aceea. N-avea nici o importanță faptul că el o făcuse să sufere! Lui îi datora totul. Adevăratul ei eu se zămislise odată cu această dragoste. La treizeci și nouă de ani! Fără el, n-ar fi avut niciodată personalitate. Și totuși, plătise cu vârf și îndesat. Anii de ispășire și deznădejde solitară, toată viața ei de mai înainte, toate se spulberaseră,

întinate și pervertite de nebunii de care memoria o făcea să pălească.

Bietul Chris! Poate că nici nu fusese cu adevărat vicios, dar avea o absurdă nevoie de senzații pe care le considera niște stimulente absolut necesare unui artist. Kate nu reușea deloc să împace acea sete de distracții violente cu restul gusturilor lui, cu acea inteligență sclipitoare, care-l făcea să ajungă în regiuni nebănuite ei. Să fii capabil de acel joc superior al spiritului, de acele bătăi din aripi ale gândirii, și să nu te poți lipsi de jocul de cărți, de capriciul mulțimii gălăgioase, de toate acele plăceri vulgare născocite spre satisfacția imbecililor! Chiar și acum, când încerca să-și reamintească de el, tot în acel zgomo impur și nepotrivit, de petrecere, de dopuri de șampanie care sar, de oameni care strigă, tot în acel cadru îi apărea chipul celui care o iubise și-o făcuse să se trezească la viață.

La ora unsprezece, fără să știe prea bine cum ajunsese acolo, se pomeni la ușa modistei. Intră cu un aer detașat și ceru cu vioiciune pălăria pe care trebuia s-o probeze. Chipul ei radi de fericire, iar vânzătoarea nu se putu abține să nu-i zâmbească și ea.

– Doamna are în dimineața asta o mină grozavă!... Se vede limpede că nu-i e teamă de mistral!

Îl se aduse pălăria. Era copia leită a modelului pe care și-l alesese; dar fu de-a dreptul uluită, căci o găsi înspăimântătoare de tinerească și de caraghioasă: așa să fi fost oare și modelul care-i plăcuse, sau nu cumva se îmbrăcase totdeauna ca o mică smintită?

– Gândiți-vă că am o fată mare, Madame Berthe!

– Doamne glumește, desigur!

Ea luă o atitudine plină de demnitate.

– O fată de douăzeci și unu de ani, dacă nu te superi! O simt că mă întâlnesc cu ea săptămâna viitoare. Ce-o să creadă oare despre mine, dacă o să mă vadă apărând cu o pălărie mai tinerească decât a ei? Mai bine, arată-mi ceva mai închis la culoare, uite, pălăria aceea cu frunze galbene. Uită-te puțin și la

tâmplesle mele, care au început să albească. Nu e cazul să arăt ca o păpușă. Cât costă vulpea aia argintie? Chiar îmi place o blană cenușie în jurul unor plete cărunte.

Plecă în cele din urmă, supărată că modista nu voia să ia în serios părul ei alb. Așa-i trebuie! Dacă lumea o trata ca pe una din acele femei fără minte care se cred întotdeauna mai tinere decât fetele lor, nu mai era de vină: rochiile, ținuta și purtările ei, toate contribuiseră la crearea acestei confuzii.

Aceeași scenă se repetă și la croitoreasă; inica bluză excen-trică pe care o comandase o făcu să roșească. O batistă de mă-tase galbenă ieșea din buzunarul de pe partea unde se vedea brodată o ancoră! Întrucât nu mai era nevoită să facă economii (pentru prima dată putea să-și spună că de acum înainte avea să fie bogată), obținu de la croitoreasă scoaterea acelui obiect nepotrivit și comandă în schimb ceva foarte sobru și foarte îngrijit lucrat, care, firește, o costă mult mai scump. Dar trebuie s-o spunem: dacă se simțea atât de bine, încă de dimineață, asta se datora puțin și faptului că problema banilor dispăruse.

Pentru masa de prânz, se simți mai întâi ispitită de un mic restaurant de pe o stradă discretă; apoi, vechiul ei obicei de a se duce unde era lume mai multă, din nevoia de a se freca de o groază de oameni necunoscuți, avu câștig de cauză, așa că se îndreptă în mod automat spre Casino, unde se instală la ultima masă rămasă liberă, în plin soare, în zgomotul asurzitor al unei orchestre de alămuri. În definitiv, cum spunea Chris, tot în mijlocul mulțimii ești cel mai singur... Dar nu, ceea ce căuta ea nu era nicidecum singurătatea. Nu putuse niciodată s-o su-fere prea mult. Mulțimea fusese pentru ea la început o distracție, apoi îi devenise o obișnuință, iar faptul de a se afla singură cu gândurile ei era ca un fel de întrevvedere cu o persoană străină.

Încercă să-și găsească o distracție în urmărirea acelor chi-puri necunoscute din jur. Mulțimea lor îi deveni în curând de nesuportat; se simți pierdută în mijlocul acelei adunături de cheflii: nici unul din cei de față nu știa că ei i se întâmplase un

lucru extraordinar; nimeni din cei de-acolo nu bănuia că unica ei fată o aștepta într-o frumoasă casă din New York, în care avea să intre peste câteva zile, chiar așa! cu aceeași dezinvoltură de stăpână a casei, care se întoarce după o lungă absență dintr-o îndelungată călătorie.

Nevoia de a-i spune cuiva vestea o convinsese să nu schimbe nimic din programul acelei zile. Înainte de a părăsi hotelul, anunțase de apropiata ei plecare pe Aline, căreia nu-i venea să creadă – era atât de plăcut s-o poată ulei pe Aline – și își trimisese de îndată subreta la poștă cu două telegrame, una pentru New York, a doua pentru Paris, adresată unei companii transatlantice. În prima, spunea: „Sosesc, draga mea“. Era chiar cuvintele pe care le folosea odinioară, când micuța chema din camera ei de copil. Chemarea aceea neliniștită și voluntară, al cărei ecou o urmărise de atâtea ori în nopțile de insomnie: „Mami! Mami! O vreau pe mami a mea!“

Aceste cuvinte minunate, i-ar fi plăcut tare mult să le repetă cu voce tare doamnei Minity, în fața ușii căreia se oprise. Dar cum să-i explice bătrânei doamne, care peste toate mai era și surdă și nu se gândea decât la propria persoană, din ce cauză strigătul copilului îi răsunase atâtea vreme, ca un ecou, în golul inimii ei neîmpăcate?

O găsi pe doamna Minity furioasă foc din cauza încălzitorului ei de picioare. Bunei doamne îi trebui mai bine de un sfert de oră ca să-i explice că soția pastorului, pe care o dusesse până acasă în ajun, pusese stăpânire pe prețiosul obiect, „poartă-ți închipui, fără să-mi ceară voie, și nici că și-a mai scos din el picioarele ei vulgare... Am fost nevoită să opresc, dragă, și să-l întreb pe vizitiu dacă nu cumva uitase încălzitorul, la care știi ce-a avut tupeul să-mi spună această doamnă Merriman. Îmi zice: «Eu l-am luat, mersi, dragă prietenă, căci e numai bucurie să-mi țină de cald pe o vreme ca asta, de mistral». Totuși când n-ai o trăsură a ta și când îți petreci ziua tropăind pe stradă, ia spune, se poate să-ti mai fie frig la picioare? “

Doamna Minity rămânea ferm convinsă că acea trăsură Victoria luată cu chirie împreună cu atelajul ei adormit constituiau unul din mijloacele de locomoție cele mai rapide pe care le născocise progresul modern. Vorbea despre trăsura ei ca despre un avion. Se temea de străduțe, iar când era obligată să facă o vizită pe vreuna din ele, puneă să fie așteptată la un colț, de parcă era vorba de alegerea unui teren de aterizare.

Erau de-acum treizeci de ani de când doamna Minity venise pe Coasta de Azur ca să-și trateze urmările unei bronșite și, găsind că aici climatul e mai blând și viața mai ușoară decât în Brooklyn, nu se mai întorsese acasă; ce anume lăsase acolo, ce legături fusese nevoită să rupă, doamna Clephane nu putuse desluși niciodată, căci prietena ei se pierdea într-o asemenea măsură în amănunte, iar aceste amănunte căpătau asemenea proporții, încât tot restul se pierdea, chiar și când era vorba despre ea. Din când în când, o nepoată din Bridgeport îi trimitea un borcan cu piersici conservate în coniac; o scrisoare a unui nepot din Brooklyn îi dădea de știre despre rambursarea unor ipoteci sau despre diminuarea unor venituri. Atunci familia apărea la suprafață, din ceturile de dincolo de ocean și, o vreme, o puteai vedea pe doamna Minity mulțumită sau iritată de această apariție neașteptată. Dar ce însemnau toate acele emoții, chiar și cele mai vii, în comparație cu suferința în care o făcea să se cufunde de pildă dispariția vasului de încălzit sau vizita acelei femei care, din greșeală, venise să-i ceară din partea Armatei Salvării, pentru a doua oară în aceeași lună, o subscripție, sau chiar cu calul cel șchiop, pe care omul care i-l închiriasă îl schimba pentru o săptămână încheiată (fără să se gândească la pericol), cu un alt animal, pensionar al aceluiași grajd încă de acum douăzeci de ani, și pe care chiar patronul îl conducea, numai și numai ca doamna Minity să nu fie lipsită de obișnuita ei promenadă.

Kate asculta toate aceste povești pentru a suta oară. Cândva o socotise pe doamna Minity drept o bătrână doamnă foarte distinsă, puțin cam mândră și destul de egoistă, dar având un

anumit aer „distins“ și folosind un vocabular de mult ieșit din uz, care-i reamintea de „semnatarele“ Declarației de Independență și de bătrânii generali ai epocii coloniale; totul era însă reconfortant și constituia o schimbare plăcută, comparativ cu prețiozitatea doamnei Merriman sau cu veșnicul argou al soților Betterly. Dar azi, asemuită cu unele chipuri de mult uitate din decorul familiei Clephane, ba chiar cu figura odioasă a bătrânei doamne Clephane, doamna Minity nu mai era decât o femeie destul de în vârstă, banală și comună.

Acasă la contesa Lanska, unde jucătorii de bridge așezați la masă erau învăluiți în norul de fum și mirosul bețișoarelor parfumate, de santal, ce ardeau monoton, doamna Clephane avu din nou acea impresie stranie că parcă totul se schimbase peste noapte. Chiar și aerul din salon i se părea stătut și de nerespirat. Totul era rău întreținut. O izbi cel mai mult vulgaritatea oamenilor. Și paharele acelea goale, în care se mai vedeau niște vagi resturi de lămâie, scrumierele niciodată golite și pânzele ultimului protejat al contesei: o piață de flori îngălate, niște biserici rococo, balustrade, umbrele, mări de cobalt! Niște instrumente muzicale care zăceau fiecare pe câte o sofa; niște pânze de cașmir uzate, care mascau un capitonaj și mai ponosit. Și sărmanul urs alb, întins pe jos, cu ochiul lui de sticlă, în care se oglindea disperarea, și urechea lui sfâșiată, care de ani de zile se ținea numai într-o ață! Toată acea neorânduială îi sărea lui Kate în ochi pentru prima oară și i se părea că aceasta se zugrăvea și pe fețele jucătorilor.

Nu ținea să rămână acolo prea mult, căci îi fusese de ajuns o privire ca să-și dea seama că i-ar fi fost cu neputință să le vorbească acestor oameni despre ceea ce i se întâmplase. Dar ca să se amăgească, și ca să-i amăgească și pe ei, cel înai simplu era să-și ia în primire obișnuitul ei loc de la masa de bridge. Dar, odată așezată, gesturile și cuvintele acelea mecanice o țintuiră pe scaun. „Fără atu... da... careuri... cine pune jos?... Nici o licitație... Nu... da...” Se lăsa din nou pradă vrăjii hipnotice a obișnuinței.

Acasă la pastor, doamna Merriman exclamă: „Iat-o, în sfârșit!“ pe un ton prin care voia să spună că fusese nevoită să ia apărarea doamnei Clephane în fața comitetului. Kate își reaminti atunci că era secretara operei de binefacere și că avea de citit procesul-verbal al ultimei ședințe. „Am întârziat, cumva? îmi pare rău“. Dar chipul ei radios constituia o dezmințire: glasul ei suna ca un fel de aleluia. Doamna Merriman îi întinse registrul, surâzându-i protector. Doamna Parley Plush, de la vila Mimosa – care nu pierdea niciodată ocazia să spună: „Chiar eu am botezat-o așa!“ – părea să-și zică în sinea ei că doamna Merriman era exagerat de tolerantă.

Se aflau cu toate acolo: soția consulului din America, grasă, sfioasă, și în privința căreia nimeni n-avea nimic de zis; micuța și drăgălașa doamnă Prentiss din San Francisco, care „trăgea pe nas“ și care se compromisese într-o afacere cu droguri; conțesa de Sainte Maxime, născută Loach, din Philadelphia, și care își făcuse o scurtă apariție pe scena lirică; sora consulului Statelor Unite, care se îmbrăca întocmai ca o cocotă și care fusese logodită în timpul războiului cu o întreagă serie de ofițeri americani, care parcă se înțeleseseră între ei ca să-i dăruiască același tip de brățară din plastic. Mai era și o palidă doamnă Marsh, pe care întotdeauna o puteai vedea cu un zdron pe urmele ei, căruia îi zicea „Colonelul“, dar care nu se numea Marsh, și după care purtase doliu, atunci când îl pierduse, explicându-le retrospectiv că fusese un văr. În fine, mai era și doamna Fred Langly, din Albany, al cărei soț stătuse „la răcoare“ pentru deturnare de fonduri; după ce multă vreme se dăduse la fund, ca urmare a acestui episod, cuplul reapăruse în Franța. Doamna se lansase în operele de binefacere pentru soldații aflați în război și devenise un fel de personaj, în timp ce domnul se consacra compunerii unor poezii patriotice, pe care le declama pe la toate ceremoniile sau inaugurările de monumente închinat morților, înconjurat de autoritățile civile și militare. Devenise bardul războiului, și faimosul lui poem „Noi

nu uităm, La Fayette!" era citat cu lacrimi în ochi de văduvele și orfanii pe care tot el îi escrocaseră mai înainte.

În fața doamnei Merriman trona pastorul, îmbrăcat într-o redingotă din stofă pepit, cu o mustață la fel de pepit, alcătuiind un ciudat amestec de bisericesc și secular, de clerical și laic. Spunea în argou lucruri hazlii, cu o voce care trăda amvonul.

Kate privi totul cu niște ochi mirați. În afară de soția pastorului, de cea a consulului și de doamna Langly, toate femeile care se aflau acolo sfârșiseră prin a se vorbi despre ele. Chiar și doamna Parley Plush îi făcea să șușotească și să suradă cu subînțelese pe cei mai vechi dintre obișnuiții Rivierei, ceea ce nu-i împiedica pe nici unul din ei să participe la ceaiurile pe care le dădea la vila Mimosa.

Pentru toate aceste doamne, salonul preotului constituia o formă de legătură socială. Veniseră acolo unele după altele, făcând diverse danii pentru parohie, trimițându-i doamnei Merriman fructe și flori, și stăvilindu-și nevoia de a căsca la „întrunirea mamelor creștine" și în timpul vizitelor făcute la așezămintele de binefacere. Acesta era tributul pe care-l plăteau, ca o compensație la o lungă listă de mici-mari păcate, zeiței Respectabilității.

Legaseră cunoștință între ele și, puțin câte puțin, își largiseră cercul, în speranța de a-i mai smulge câteva ceasuri dușmănei lor celei mai de temut, singurătatea. Kate cunoștea toate astea pe dinafară, de optsprezece ani de când se învățea în același cerc. Ca și pastorul, de altfel. Când o femeie tânără și încă prezentabilă, care nu bătea la ochi, dar îmbrăcată cu gust și mirosind a parfum de violete, îi cerea o întrevvedere după terminarea slujbei, el știa că aceasta era o nouă recrută. În toate coloniile elegante de pe Riviera, tocmai aceste doamne constituiau coloanele Templului.

Și-apoi venise războiul. Războiul care, în acea pace din Sud, pentru acest grup de femei dezamăgite și dezrădăcinate, fusese ca un colac de salvare: le oferise o rațiune de a fi și de a intra în rândul lumii.

Era groaznic să-și spună așa ceva, și-ar fi fost mai degrabă în stare să n-o recunoască, dar, în clarviziunea pe care i-o dădea eliberarea sa, Kate nu putea să-și ascundă că așa stăteau lucrurile. Tremuraseră și plânseseră, munciseră din greu și făcuseră sacrificii; se lipsiseră de rochii, de bridge, de unt, de bomboane și de trăsuri, dar, puțin câte puțin, ca urmare a „operelor” de binefacere, se insinuasera în societate, în acea fortăreață până atunci de necucerit. Făcuseră cunoștință cu niște oameni care până mai în ajun le întorceau spatele, fuseseră invitate la Prefectură, la Consulat și într-o mulțime de alte locuri, despre care obișnuiau să spună cu prefăcută nepăsare: „Eu să mă duc la sclifosiții ăia? În viața mea n-am s-o fac!”, fiindcă știau prea bine că oricum nu aveau să fie invitate vreodată acolo. Așa că războiul, un lucru bizar și îngrozitor dacă te gândești bine, lor le adusese pacea.

Lui Kate îi venea să plângă, zărind toate acele măști machiate, cu ochi stinși, tot acel șir de epave umane care fuseseră cândva tinere și străluciseră prin dispreț și plăcere. Tot ce-și doreau ele acum, ceea ce și ea își dorea cu câteva ore mai înainte, era ca anumite persoane să le salute când le întâlneau pe stradă, sau chiar să fie invitate acasă la cine știe ce „sclifosit”, ori să facă parte din Comitetul de Onoare al Doamnelor din parohie și să ia ceaiul zilnic la soția consulului.

Seara, la Casino, avu senzația că aici era parcă și mai insipid decât acasă la pastor. La soții Merriman, cel puțin, tot înai era o atmosferă de bunăvoință, o dorință de a se face utile, de a alina suferințele războiului, acest război care le făcuse tuturor un atât de mare serviciu, și de a atenua, pe măsura umilei lor puteri, relele pe care tot acesta le pricinuise. În timp ce aici, de la primul cuvânt...

– Iar vrei o donație? Draga mea Kate, tu chiar că exagerezi! N-am un sfanț, mă înțelegi? și nici Harry n-are. Nu-i așa. Harry?

Și Marcia Betterly avea în glas accentul ei grosolan, în timp ce-și juca brățările și își plimba o mână grasă prin colierul ei de perle, în vreme ce cu cealaltă își strângea mica poșetă bătută cu platină și diamante, despre care spunea răsând că-i făcea cu ochiul lui Kate:

– Ce? Războiul? Care război? Doar nu cumva începe iar? Nu, atunci e tot ăla? Ca să vezi! și eu care credeam că se sfârșise, ba încă de mult... Nici măcar nu vreau să mai aud vorbindu-se de el!

– Și-apoi, m-am săturat să tot plătesc. Din cauza asta nu mai merg afacerile – spuse și Horace Betterly își lungi mâna lui dolofană și doldora de inele spre lista de vinuri.

– Zău, asta-i și părerea mea, confirmă soția sa.

– Ce bem azi, Sid?

Și Sid, un îndesat om de afaceri din Chicago, se făcu roșu la față tot chinându-se să-și confecționeze un aer de cunoscător și să nu facă vreo greșală în alegerea mărcilor de șampanie.

Era totuși ciudat. Pe tot timpul zilei, pe când își făcuse plimbarea cu doamna Minity, la doamna Lanska, și chiar mai adineauri la prezbiter, Kate avusese intenția să anunțe vestea cea mare, care-i frigea buzele și despre care încă nu suflase o vorbă nimănui. Asta pentru că era într-adevăr ceva mult prea frumos: era un lucru mult prea prețios ca să-l lase pe seama nepăsării doamnei Minity, prea sfânt pentru jucătorii de bridge de la doamna Lanska, prea triumfal pentru a le mai împovăra și cu el pe bieteile căzături din Comitetul Doamnelor din parohie.

Și-n acea seară, în vălmășagul și luminile de la Casino, între Sid și Harry, care schimbau între ei semne pline de tâlc, între soțiile lor, care întorceau un gât brăzdat de pliuri de grăsime, pentru a se uita după cocota la modă sau după tânărul prinț, despre care se spuneau atâtea orori, aici era ultimul loc în care s-ar fi gândit să-și deschidă inima, destăinuindu-și secretul, acel secret care o făcea să se sufoce. Ardea de dorința de-a spune: „Fata mea...”

Așa că numai spre sfârșitul acestei mese năucitoare, reuși să-și vină iar în fire. Cei de față făceau planuri pentru săptămâna următoare, pe care aveau s-o petreacă la Monte Carlo, și ea își dădea seama că lucrul o privea și pe ea, așa cum o mai făcuse de atâtea ori și cu dragă inimă. Atunci, fără să știe prea bine de ce, se pomeni deodată bătând în retragere.

– Ce, cum adică nu poți? Zi mai bine că *nu vrei!* Hai, mica mea Kate, scumpa mea – și Marcia o amenința cu capătul unei țigaretă parfumate –, ajunge cu gluma!... Răutate ce ești! Asta ce mai e? Te pomenesti că noi nu suntem destul de șic pentru ea! Apoi, deodată, la un semn al soțului ei, își coborî glasul, dar nu de ajuns totuși pentru ca șoapta ei să nu fie auzită și de ceilalți meseni: Ei, draguță, o să mergi pe cheltuiala noastră, desigur, asta se înțelege de la sine.

– Eu, una, zise doamna Sid, tare aș vrea să știu unde se poate duce cineva, dacă nu vrea să meargă la Monte Carlo în această perioadă a anului.

– La New York. Cel puțin, eu acolo mă duc, răspunse Kate.

– La N'York? exclamă banda în cor.

Și ea repetă rar cele două silabe, țuguindu-și buzele disprețuitor.

– Și ce anume să faci acolo. Dumnezeule? zise Horace din fundul cupei pe care o dădea peste cap.

Doamna Clephane își aruncă o privire distantă asupra convivilor și spuse liniștit:

– Am niște afaceri... niște afaceri de familie.

– A, dacă-i vorba pe-așa, desigur! zise Horace. Repede, Sid, un pahar de coniac, pentru a ne face să trecem șocul. În cazul ăsta, pentru fericitul succes al afacerilor de familie ale doamnei!

Și cu o privire plină de subînțelesuri, după ce-și goli cupa, o puse alături de bolul pentru lichior, în care un chelner cu aer grav tocmai începea să toarne cu mare pompă o cantitate măsurată din cel mai scump coniac.

III

În timp ce stătea pe puntea transatlanticului, căutând printr-un efort de atenție să cuprindă cu privirea întinderea babiloniană a New Yorkului, care părea să vină spre ea, legănându-se amenințător, Kate simți o mână ușoară, care i se așeză pe braț.

– Anne!

Îi veni tare greu să-și înăbușe o mică neliniște: vreme de o clipă, timp de o bătaie a inimii, nu fusese deloc sigură. Dar... acum, da, era chiar ea, era însăși tinerețea ei, tot trecutul ei de femeie tânără pe care-l regăsea în ovalul acela delicat și puțin cam palid; până și pletele erau ale ei, dar mai închise la culoare și mai bogate; poate că avea ceva și din zâmbetul ei, nu-i așa? Iar nasul era ca al lui John Clephane, drept și puțin mai gros, și sprâncenele severe ca ale soacrei sale.

– Numai ochii, ah! ochii, aceștia sunt cu adevărat numai ai tăi, iubito!

O ținea pe față chiar în dreptul ei, la distanță de o lungime de braț, cu capul lăsat ușor pe spate: Anne era ceva mai înaltă, nu cu mult însă, iar capul ei palid, plecat peste cel al mamei, strălucea ca luna nouă întrezărită prin ceața din ochii doamnei Clephane.

– Dar de la cine oare să fi luat ea ochii ăștia? Oricum, nici că se putea o alegere mai nimerită! E mult-mult mai bine așa. Decât dacă te-ai fi mulțumit cu ce puteai găsi în familie.

Ce rușine! Asta era tot ce reușea să-i spună. După toate acele discursuri frumoase pe care și le pregătise! „Oare ce-o să gândească despre mine? O să mă creadă de-o frivolitate... Dar dacă mă gândesc la asta, atunci sunt pierdută...” Își trecu brațele pe după talia fetei și depuse un lung sărut pe obrazul ei fraged.

– Anne mea, inica mea Anne...

Și, era în ea o sete de a o avea pe tânăra fată numai pentru ea, de a se găsi undeva unde să-i poată atinge părul și să-i mângâie fața, să-i scoată mânușile și s-o îmbrățișeze, și iar s-o îmbrățișeze și, încetul cu încetul, din acea persoană înaltă și serioasă, de sub cozile ei negre, să dea la iveală trupul ei de copil, acel trup micuț și dolofan, pe care ea continuase să-l simtă mult timp lipit de al ei, ca pe o lipsă de vlagă și ca pe o suferință, tot așa cum un mutilat continuă să simtă durerea pentru membrul pierdut.

– Hai, mamă. Nu aici! Uite-l și pe domnul Landers, zise fata.

Vocea ei nu era nici repezită, nici rece; era doar contractată de o triplă greutate, datorată situației delicate, a silinței pe care și-o dădea și a timidității. „Cine știe“, se întreba Kate, „dacă nu e mai bine așa?“ Toată această mulțime, toată această îmbulzeală și acest Fred îi veneau mai degrabă în ajutor, făcând-o să depășească acel prim moment.

„Fred Landers! Bunul meu prieten, tu ești? M-ai mai fi recunoscut? Vezi, îți vine și ție să râzi. Privește mai degrabă la părul meu cărunț. Tu însă, o, tu...”

Aceste fraze pe care și le spusese de atâtea ori, când juca această scenă în închipuire, îi rămâneau acum pe vârful buzelor. Acum și aici, o mișcare opusă veni să le oprească brusc și nu-i mai dădu voie decât să murmure: „Fred!“, în timp ce mâna ei se lăsa să cadă în mâna acelui bărbat solid și cărunț, cu fața

atinsă de cuperoză, cu ochii de-un albastru foarte închis, pe care trecerea timpului îl substituise adolescentului acelaia zvelt, martor al tinereții sale.

El o privea zâmbitor, fără să spună nimic. Un același instinct tainic îi avertiza pe toți trei că deocamdată era mai bine să păstreze tăcerea, că n-aveau decât să se lase conduși de el, fără să grăbească în vreun fel acea lucrare misterioasă a afinităților dintre ei.

De-abia în mașină, Kate începu să se frământa: „Ce-o să creadă despre mine?“, își zicea ea. În ce o privește, se simțea tare liniștită cu ei, se simțea foarte bine și în siguranță; sau, mai degrabă, așa s-ar fi putut simți, dacă ar fi putut măcar bănuiește impresie le făcea. Spunea „ei“, deși nu-i păsa decât de Anne, dar își zicea că înăcar la început impresia pe care i-o făcea tutorelui ei nu se putea să n-o influențeze și pe fată.

Se vedea de la o poștă că Anne și Landers erau buni prieteni. O frântură de dialog, odată urcați în mașină, îi dezvăluia acea nuanță de încredere și intimitate.

– O să vezi, spunea Fred, așezat pe strapontină, în mijlocul unei grămezi de saci și de valize, o să vezi că această tânără persoană nu-i deloc ușor de strunit; o să ai destulă bătaie de cap cu ea.

– Ce bătaie de cap, unchiule Fred? Sunt majoră, dacă nu te superi, și știu perfect ce am de făcut.

El râse, iar tânăra zâmbi. Kate ar fi dat mult să fi fost așezată chiar în fața fiicei ei, pentru a putea vedea întreg acel zâmbet, în loc să vadă din el doar un mic colț, care se pierdea cam pe trei sferturi în groșița din obraz. Pentru ea, ca mamă, asta era un lucru atât de important, un lucru de care depindea toată fericirea ei, să poată citi în acel surâs, să poată descifra pe acele buze fragede pliul și cuta de seriozitate dintre sprâncene. Între gură și frunte, cui trebuia să-i dea crezare?

– Asta cam așa e, îi dădu dreptate Landers, ești stăpână pe faptele tale. Și încă de mult. Încă de acum trei săptămâni, nu-i

așa? Ei, dar trebuie să recunosc că până în prezent nu te-ai folosit prea rău de libertatea ta.

Tutore și pupilă schimbare din nou un surâs, din care Kate simți cum se revarsă și peste ea o rază generoasă. Apoi privirea lui Fred se opri asupra ei.

– Știi, îi spuse el, știi că nu te-ai schimbat deloc?

– Fii serios! Glumești! Își stăpâni iar fraza despre părul ei cărunt. Adică da, adăugă ea, sper totuși că nu. Pentru vechii prieteni, ești totdeauna același, odată trecută prima surpriză.

– Dar n-a fost vorba de nici o surpriză. Te-am recunoscut imediat. Da, încă de pe chei.

– Și eu, și eu am recunoscut-o pe mama, îl întrerupse cu voce calmă tânăra fată. După o fotografie veche, atât de caraghioasă, în care are niște mâneci care...

Kate încercă să zâmbească.

– Dar eu, pe tine, iubito, te-aș mai fi putut oare recunoaște? Nu știi... tu erai aici... în mine... unde-ai fost mereu, mereu...

Simți că-i tremura glasul și-i fu recunoscătoare lui Landers care o întreabă pe neașteptate:

– Ei bine, ce zici de cum arată acum Fifth Avenue?!

De la fereastra budoarului în care o instalase Anne, Kate Clephane contempla zgârie-norii îndepărtați, tot acel decor nou pe care nu-l cunoștea. Da. Fred avea dreptate: era cu adevărat o schimbare, o Fifth Avenue cu totul nouă, cu totul alta decât cea de odinioară. Dar în casa lui John Clephane în care trăia acum fûca sa, nimic nu părea să se fi schimbat.

Printr-un ciudat paradox, în torentul aceluia oraș în care enormele blocuri, ca niște atomi într-o perpetuă metamorfoză, își schimbau forma și înfățișarea, învăluite în murmurul metroulilor și-al trenurilor aeriene, casa rămăsese neschimbată: era aceeași casă în care Kate, în urmă cu douăzeci și patru de ani, intrase ca femeie tânără, îmbrăcată în rochie de mireasă.

Singura diferență era că acum era găzduită la etajul doi (unde urcase cu o minunăție de ascensor), în loc să ocupe, ca altădată, etajul de dedesubt, camera „părinților”. Schimbarea o frapă atunci când văzu gestul lui Anne care, mașinal, se pregătea să oprească ascensorul la primul etaj. Fata roși imediat de greșeala comisă. Se gândise, desigur, că mamei sale i-ar fi penibil să locuiască în același apartament ca pe vremuri, iar Kate fu mișcată de atenția ei.

– Nu te deranjează să stai atât de sus?

– Dimpotrivă, îmi place chiar mai mult, iubito!

– Ce bine îmi pare! Anne făcea eforturi vizibile să pară expansivă. Îmi pare tare bine! În felul ăsta, o să fim amândouă la același etaj.

– A, doar nu cumva ți-ai păstrat...

Kate nu știa cum să sfârșească propoziția.

– Da, vechea mea cameră de copil, care mai apoi a devenit o sală de studiu și după aceea bârlogul meu. Te atașezi de unele locuri. Nu m-aș fi simțit acasă în nici o altă parte. Vino s-o vezi.

Aici, în sfârșit, în fosta casă glacială, era un aer nou, de tinerețe.

Camera de copil, odată ce-și schimbase destinația, își schimbase și înfățișarea. Pereții acoperiți cu tapet japonez pe fond de aur roșu, câteva tablouri moderne, cărți, o glicină înflorită, într-o vază de Coreea, mese masive, fotolii încăpătoare, foarte puțină feminitate, nici o fotografie, nici un bibelou. Nimic foarte original, totuși o cameră drăguță, distinsă, confortabilă, dar nicidecum intimă, de pildă! „Ăsta să fie gustul ei?” se întrebă Kate. „Ăsta să fie gustul fetelor moderne?” Se gândea la budoar, la cuibușorul în roz și alb pe care-l avea la vârsta ei, înțesat de o sumedenie de fleacuri, și avea impresia că intra în casa unui băiat foarte serios, pe care ea l-ar fi avut și care îi făcea onorurile cabinetului său de lucru. Un terier, tolănit în fața focului, îi întârea această idee. Nu, hotărât lucru,

nu erau multe asemenea camere de fată nici chiar în zilele astea...

De aceea, se interesă cu timiditate:

– Și toate astea, tu singură le-ai aranjat?

– Știu și eu, așa cred... M-a ajutat mult și unchiul Fred. El se pricepe de minune la ceramica orientală. De când a murit tata, îi zic „unchiule“. Cum ai putea să-i spui unui tutore?

Kate fu atrasă de un studiu în ulei, o creangă de magnolie în floare: o schiță, dar trasată cu multă vioiciune, a cărei strălucire o încânta.

– Ce lucru frumos! zise ea.

Ochii lui Anne deveniră gravi:

– Așa ți se pare? Eu am făcut-o.

– Și eu care nu știam că pictezi! Se înroși și întrezări iar prăpastia de neștiință în care se afla cu privire la fiica ei, așa că îngâimă: Vreau să zic: nu știam că pictezi așa de bine. Câtă forță și câtă deschidere! Trebuie să fi lucrat ceva la el!

Fata se porni să râdă, cucerită de încurcătura mamei.

– Da, am lucrat ceva. Îmi place și mie studiul ăsta.

Kate suspină ușurată și își întoarse privirea de la pânză. Cele câteva replici pe care tocmai le schimbaseră cu fiica ei îi aduceau aminte de vremea în care acest vocabular de atelier îi era familiar. Se grăbi să schimbe subiectul.

În partea opusă tabloului, de-a lungul peretelui, se aflau un divan, niște cărți și o lampă de lucru.

– Acolo se găsea leagănul tău, zise ea. Apoi, întorcându-se spre șemineu, cu un mic răs sacadat: Parcă te văd pe scăunel, în dreptul focului, cu luminile care-ți jucau prin păr, și cu jucăriile așezate pe măsuță. Iar tu luai scânteile drept niște micuțe păsări roșii și le întindeai bucățele de zahăr prin grilajul de la gura sobei.

– Ah! mamă, dar e nemaipomenit că-ți aduci aminte de asta!

Și tânăra o luă în brațe. Kate se simțea pătrunsă de acea căldură tinerească a fetei; i se părea că toate celelalte

dispăruseră și că se uitau împreună la fetița cu părul zburlit, care încerca să momească scânteile.

Anne plecase și doamna Clephane privea acum pe fereastră. Ochii ei uimiți erau obosiți de tot acel val monstruos și de tot acel du-te-vino al circulației. I se părea că vede casele deplasându-se așa cum un tren care stă îi creează iluzia călătorului aflat într-un tren care se pune în mișcare că acesta o pornește din loc – până și micul arc de triumf din Washington Square se punea în mișcare și timp de o clipă galopa, în fruntea mării înalte a zgârie-norilor care veneau dinspre cartierele joase ale orașului.

Buimăcită, apăsată, închise ochii și încercă să-și amintească de Fifth Avenue de altădată, stradă rămasă încă neschimbată pe vremea căsătoriei ei: un culoar monoton de case urâte, de piatră, de culoare ciocolatie, pe care-l despărțea un mic cortegi de trăsură. Și își revedea soacra, chiar la fereastra aceasta, în spatele unei draperii grele și impunătoare, a unor perdele mult prea încărcate, care, din locul ei de observație, făcând comentarii acre legate de intimitatea lor, examina trecătorii: bătrâna doamnă Chivers în trăsura ei Victoria cu opt arcuri, doamna Beaufort și noua ei pereche de trăpași murgii. Și ea știa și de când fusese adusă acea trăsură de la Paris și chiar cât costaseră trăpașii. Căci doamna Clephane, văduvă dintr-o familie nobilă, aparținea acelei generații care supraveghea lumea de la fereastră, la fel cum strămoașele ei olandeze spionau tot ce se petrecea afară printr-un sistem de oglinzi.

Câtă deosebire față de prezent! Și penibila impresie de a aparține unei alte epoci. Toată această răsturnare, toată această furtună de prefaceri se petrecuseră în lipsa ei; nu știuse nimic din toate astea, stând liniștită acolo, la distanță de tot acest vârtej, în acele bătrâne cetăți din Europa, în care prefacerile sunt atât de încete și de-abia dacă se simt pe suprafața imuabilă a trecutului.

Intră în cameră pentru a se refugia în preajma vechilor martori de altădată, prietenosul tapet de cinz, cu flori mari, ornamentul decolorat al șezlongului, ramurile și florile de lână ale covorului în care te afundai; fata ei avusese tactul s-o lase singură. Kate își dădea seama că amândouă începeau să sufere de o anume neliniște: blocul amintirilor lor, al celor două vieți ale lor atât de străine una față de alta, se îngrămădea între sufilete lor, închizându-le căile de acces. Anne simțise acest lucru și, cu delicatețe, depunând pe furiș un sărut pe fruntea mamei, se făcuse nevăzută.

„E uimitoare“, se gândi Kate, ușor înfiorată.

Simtindu-se istovită, își puse pe ea un halat de casă, îi spuse cameristei că poate să plece și se întinse la gura sobei. Dar, odată ușa închisă, în liniștea aceea deplină, înțelese că era încă prea tulburată ca să poată adormi. Ochii îi rătăceau peste acel decor mereu același și răzbăteau până în încăperea de alături: „camera de oaspeți“. Se afla în continuare acolo aceeași Beatrice Cenci cu pleoapele ei roșii, atârnată deasupra celor două paturi gemene. Era un suvenir din timpul voiajelor făcute de socrii ei, pe vremea când se aduceau din Europa copii după pânzele maeștrilor. Kate surâse: un adevărat înger păzitor, această Cenci, veghind asupra menajelor în care domnește iubirea! În sufragerie, călugării lui Ribera și jucătorii lui Caravaggio își dădeau toată osteneala să îngreuneze digestia convivilor. Zâmbi iar, dar de această dată cu duiosie față de naivitățile acelei vremi de inocență și de severă supraveghere. Privirile îi căzură deodată pe singurul obiect nou aflat în cameră: telefonul, chiar acolo, la îndemână. Trebuia să stea de vorbă cu cineva, cu Fred, neapărat! „Sunt prea multe lucruri pe care nu le cunosc. Nu știu nimic-nimic“, își spuse ea.

Se repezi la anuarul telefonic și-i descoperi numărul. Îi răspunse o servitoare: „Nu, Domnul nu e acasă“. Și sunetul vocii parcă spunea: „Dar ce credeai? La ora asta!“ Kate se uită la pendulă: nu era decât patru. Ce zi lungă! Desigur, la ora asta

nu putea fi acasă. Dar vocea servitoarei adăugă: „Până la cinci, Domnul e întotdeauna la birou“.

Biroul său! Oare încă mai practica avocatura? Și-i revăzu gestul din urmă cu douăzeci și cinci de ani, când, după dejun, își scotea ceasul spunând: „Ei, s-a făcut și timpul să mă duc la birou“. Era totuși înstărit, s-ar fi putut foarte bine lipsi de muncă. La ce bun să te obosești atât, și ca să faci ce, Doamne? un sfert de secol de regularitate? Ca mai toți tinerii new-yorkezi din lume, din aceeași generație, și el era avocat. Nu trebuise să pledeze niciodată: era consultat doar pentru plasamente. Gira proprietăți. Marea lui preocupare, în acești ultimi ani, se pare că fusese gestionarea averii lui Anne. El era desigur executorul testamentar al lui Clephane și al mamei acestuia. Se spunea despre el că era foarte priceput la redactarea și interpretarea testamentelor; numai el îi putea veni în ajutor: un mic sfat, nimic mai mult, și ea simțea că nu-i va fi deloc greu să i-l dea.

Îi telefonă la birou și imediat, la capătul firului, auzi vocea lui blândă și calmă.

– Tu ești, Fred? Aș putea să te văd imediat? Vino cât poți de repede!

– Repede? E ceva care nu merge?

Ea izbucni în râs.

– Nu, nici vorbă. Doar mie îmi vine mai greu să mă adaptez! Sunt atâtea lucruri pe care trebuie să le aflu.

Câteva minute mai târziu, el era acolo, așezat în fotoliul cel mare din fața ei, scăldat din belșug de lumina apusului de soare. Ochii săi albaștri, adăpostiți de pleoapele albe ale chipului său de culoare roșiatică, păreau parcă și mai albaștri.

Politicos, o rugă să nu se deranjeze și să rămână culcată în șezlong. Kate făcu un efort ca să-și adune curajul:

– Fred, am neapărată nevoie să aflu. Spune-mi tot. Nu-i așa că Anne știe?

La această întrebare, roșul din obrajii lui Landers acoperi și fruntea, invadându-i până și țeasta puternică, pe sub rarele fire de păr alb pieptănat cu grijă.

– Te rog, nu căuta să afli. Nici eu, nici măcar eu n-am încercat, bâigui el.

Ea simți cum roșeața interlocutorului se aștemea și pe chipul ei palid, și-i dădură lacrimile. Dacă o lua așa, atunci grozav îi mai venea în ajutor! Dar el nu-i lăsă vreme să răspundă și continuă repezit, pe un ton pe care încerca să-l facă să pară vesel:

– La ce bun să privești în urmă? Când trăiești în preajma tinereții, nu trebuie să te gândești decât la viitor și, slavă Domnului, ai o fată care nu-i câtuși de puțin o visătoare și care nu-și pierde vremea despicând firul în patru. E sănătatea întruchipată, atât fizic, cât și moral. Nu-și pune niciodată întrebări. De ce i le-aș fi băgat eu în cap, dacă ea n-avea trebuință de ele? Și bunică-sa a procedat întotdeauna la fel, asta era politica ei, ca și-a mea, de altfel. Nu eram întotdeauna de aceeași părere, dar în privința asta ne potriveam.

Se ridică și veni să se sprijine cu coatele de șemineu, gânditor, în dreptul pendulei de bronz, lângă care o muză, drapată din belșug și având la gât o torsadă etruscă, își ținea proptită lira. Apoi reluă:

– Lui Anne i s-a spus că v-ati despărțit ca urmare a unei nepotriviri de caracter; atât și nimic mai mult. Și cu o ușoară stânjeneală: În ziua de azi, fetele au ocazia să vadă nu de puține ori asemenea situații; asta-i mai degrabă regula decât excepția. O mulțime de lucruri care pe tine, la vârsta ei, te-ar fi uimit sau intrigat, lui Anne i se par cu totul firești, sau, se comportă cel puțin ca și cum așa ar fi... Nu mergea chiar totul de la sine între ea și bunică-sa. E un copil foarte dotat, după cum știi, și foarte precoce. Pictează foarte frumos, și-apoi a luat și lecții. Dar când și-a dorit să aibă un atelier numai al ei, atunci lucrurile au stat altfel: a trimis după mine. Avea și ea ideile ei, la care ținea, buna doamnă. Nimeni din familie nu avusese vreodată atelier, iar asta punea capăt oricărei discuții. Ei bine, tot micuța a avut ultimul cuvânt: ea, una, își va avea atelierul

ei! Și-n alte cazuri, lucrurile au stat la fel. Întotdeauna obține ce și-a propus.

Toată jena lui dispăruse. Se așeză la loc, cu mâinile încrucișate pe genunchi, iar pantalonul puțin ridicat lăsa să se vadă niște șosete netrase destul pe deasupra unor bocanci la modă, cu botul pătrat.

– Uite, adăugă el zâmbind, ea ți-a telegrafiat chiar fără să mă consulte, nici pe mine, nici pe altcineva. Prima dată când am aflat, a fost atunci când mi-a arătat răspunsul. Nu crezi că asta spune destul, ce zici? Ea te ia așa cum ești, ia-o și tu tot așa, fără să mai scormonești; hai, te-asigur eu că n-ai de ce să fii nefericită.

Își ațintea asupra ei o privire de o tandrețe fraternă; și iată că ea descoperea în adâncul ochilor săi buni și nevinovați spaima bărbatului care încercase timp de o viață să evite fatalitatea. Dar totul nu fu decât o sclipire, iar ea se prefăcu că nu observase nimic.

– Ai dreptate, îi zise. Sunt convinsă că tot ce-mi spui despre Anne e adevărat. Dar ceilalți?... Ce anume se știe despre mine?

Din nou, chipul acestui om cumsecade se întunecă.

– Ce anume se știe? O, Doamne! E destul de greu de dat un răspuns... Se știe tot ce nu poate fi împiedicat să nu se știe. Tot ce ține de aparențe, nimic mai mult...

– Faptul că am plecat...

El confirmă printr-un semn aprobativ.

– Cu un altul...

Ezitând, el repetă după ea: „Cu un altul...”

– Hylton Davies?

– Hylton Davies.

– Și că am călătorit împreună aproape doi ani?

El ridică din sprâncene; apoi, cu un suspin de ușurare:

– Ei bine! în străinătate... Și unde de altfel el a și murit. Îi aruncă o privire nesigură, după care adăugă: Nu e unul dintre aceia de care să-ți amintești prea mult...

Dar ea insista:

– Și după asta?

Landers făcu un gest de ușurare:

– După asta? Ei bine, noi toți am știut despre felul în care trăiai acolo. Despre rezerva ta, despre felul în care ai încercat să treci neobservată în tot acest timp, toate astea au făcut aici o bună impresie; asta a sfârșit prin a răsturna complet părerea pe care o avea lumea despre tine. Și chiar în sânul familiei, tot soțul tău era cel mai blamat: acea încăpățănare, acel refuz al lui de a face o cât de mică încercare de apropiere... Da, lumea era de partea ta, toată familia era de partea ta: chiar Tresseltonii, Droverii, îndeosebi Enid Drover.

Ea simți valul de sânge care-i inunda obrajii și tâmpiele care i se zbăteau; făcu o efortare ca să-și stăpânească lacrimile.

– Enid Drover? N-am știut niciodată...

– Da, da; ba chiar la un moment dat am crezut că... Cu toții speram că...

O cuprinse un tremur puternic. Ca să vezi! Până și Enid, sora soțului ei, era dispusă s-o ierte! Cu toate astea, acești Droveri erau tot ce putea fi mai îngust și mai rigid în familia Clephane. Asta înseamnă că s-ar fi putut întoarce, și încă de mult, dacă n-ar fi trecut prin aventura aceea a ei cu Chris? Ce ironie! Cum își bate joc viața de noi și cum schimbă cu o mână capricioasă soarta bietelor noastre existențe!

– Și?... zise ea gâfâind de emoție.

De această dată, el îi susținu privirea fără nici o umbră de stânjeneală.

– Și atât! Doar știi cum era John. Ființa cea mai mărginită, sclavul prejudecății. Era imposibil să-l faci să revină asupra celor spuse. Când îi intra lui ceva în cap, o ținea una și bună. În privința ta, rămăsese la imaginea aceea: Davies și tu.

– Și-a rămas mereu la ea?

– Mereu. Nici trecerea timpului, nimic nu l-a schimbat. Nu asculta deloc la ceea ce i se spunea. „Cine s-a fript cu ciorbă, suflă și-n iaurt“, asta era tot ce puteai scoate de la el. Și după ce-a murit el, maică-sa a ținut-o tot așa. Era ca o datorie de

pietate față de memoria fiului ei. Degeaba îi vorbeai despre viața ta... Ar fi putut doar să verifice modul în care îți petreceai timpul zi de zi, ceas de ceas... dar asta n-ar fi schimbat cu nimic lucrurile. El se înroși puțin: Aveai însă și prieteni care își dădeau toată silința, dar nici unul din ei n-a reușit să obțină nimic.

Kate tăcea temătoare în unele momente, interpretând spusese interlocutorului ei, reticențele și sunetul vocii sale, și ajungea la acea constatare uluitoare și căreia nu-i venea să-i dea crezare: pentru Landers, pentru Clephani, pentru această familie atât de severă și care nu știa de glumă, viața ei după ce fugise de-acasă se împărțea în două părți: scurta fugă cu Hylton Davies și anii îndelungați de ispășire de una singură. Despre capitolul care însemna totul pentru ea, care era centrul vieții sale, nu ajunsese nici un indiciu până la ei. Pentru toți, ea era femeia care într-o bună zi își pierduse capul, apoi se regăsise și nu mai cunoscuse nici un moment de slăbiciune.

Era limpede. Dar asta o făcu mai degrabă să se sperie decât să se simtă ușurată. Oare nu cumva le înșela inimile lor miloase? Oare nu cumva abuza de încrederea lor, a tuturor? Era socotită drept o păcătoasă care își răscumpăraseră greșeala printr-un lung șir de ani fără pată. Rolurile se aflau acum răsturnate: din vinovată, devenise o victimă.

Ei, dar cum era cu puțință ca din legătura ei cu Chris să nu fi ajuns nimic până la urechile lor? Nu se poate ca acele priviri atente să nu fi văzut ele ceva! La început, de ochii lumii, se mai ferise, dar la sfârșit, când nu se mai temea decât să nu-și piardă amantul, se compromisese vădit, sfidându-i pe toți. Brusc își dădu seama însă. Îl cunoscuse pe Chris doar cu un an înainte de izbucnirea războiului, iar ultimele luni ale iubirii lor, cele mai pătimașe și mai nechibzuite, se pierduseră pentru toți ochii undeva în această eclipsă totală.

Nu ținuse niciodată seamă de asta: pentru ea, războiul începuse în ziua în care o părăsise Chris. Pe parcursul primelor luni, călătoriseră în Spania și Italia, ferți de război prin

bariera pe care o constituiau munții și prin indiferența celor care erau neutri. Nevoia de a-și distra amantul și de a fi pentru el o metresă veselă și amuzantă o purtase spre acea viață ușoară din orașele balneare italiene și prin nepăsătoarea animație din Roma; nu avea nici cea mai vagă idee despre bulversarea lumii. Nu întâlneau decât oameni ai domoilor lor: cheflii care nu voiau să audă de „tâmpenii” sau intelectuali ori susținători ai unor paradoxuri, care pretindeau că datoria lor de artiști și de gânditori era „să nu se amestece cu gloata”. Chris era unul dintre aceștia din urmă. De-abia în 1915 constată la el o schimbare inexplicabilă, îl auzi pe neașteptate declarând că, într-adevăr, nu putea sta cu brațele încrucișate, atunci când camarazii săi se duceau la moarte. De-abia atunci, iluzia încetă și ea înțelese...

Să se fi schimbat oare de la sine? Cine poate ști? Părerile sale, spunea el adesea, erau aceleași, dar părerile contează atât de puțin în viață! „Există momente”, zicea el, „în care trebuie să acționezi”. Dar, cu el, parcă puteai să știi? Îi cunoștea nevoia de schimbare, pentru care găsea cele mai bune motive. Să fi fost oare războiul forma ascunsă de manifestare a neliniștii sale obișnuite sau... fusese doar un pretext ca s-o părăsească? Dar dacă era chiar ea lanțul din care voia să se elibereze? Ah! măcar de-ar fi putut vedea limpede, dacă l-ar fi putut cunoaște mai bine! Dar ce poți cunoaște, atunci când iubești! Cum să mai cunoști, când patima te orbește! Din prima zi, această patimă se lățea între ei ca o ceață care denatura în privirile amantei trăsăturile, forma, spusele celui pe care îl iubea cu adorație (și într-o asemenea măsură, încât azi abia dacă izbutea să-i refacă înfățișarea ori să-și aducă aminte de glasul său). Acel voal îi ascundea toate cutele firii sale, îi estompa sensul frazelor, îi disimula toate prefacerile umorii sale neliniștite și ale capriciilor sale atât de mobile. Acum, gândindu-se la toate aceste lucruri, Kate își dădea seama că nu știuse să citească limpede în inima lui decât o singură dată: în ziua în care înțelesese că el se săturase de ea. Se amăgise în zadar, încercând să n-o ia în

seamă și să asculte de glasul rațiunii: amenințarea rămăsese acolo, vagă dar persistentă, la fel ca mica durere surdă, care e primul semn al unei boli de care se moare.

Și nimic din toate astea nu răzbătuse până la cei care o supravegheau de cealaltă parte a oceanului! Războiul le înghițise pe toate, pe ea și micile ei supărări, așa cum înghițise milioane de vieți omenești. Războiul! Îi era scris ca, până la urmă, să-i fie recunoscătoare...

Ochii ei se ațintiră din nou asupra lui Fred Landers, a cărui statură puternică, la doi pași de ea, i se părea deodată departe, foarte departe, aproape imaterială din pricina distanței. Chiar nu bănuia oare nimic despre acea lume amăgitoare, la care se reîntorsese în gând? Ce-ar crede oare, ce-ar face oare, dacă i-ar mărturisi totul? „M-ar disprețui, dar trebuie“, își zise ea.

Se ridică într-un cot:

– Fred...

Ușa se deschise ușor și Anne intră urmată de terier. Odată cu ei, pătrundeau de afară recea strălucire a aerului de iarnă și parfumul înghețat al amurgului.

– Unchiule Fred! Ce bine-mi pare c-ai venit! Eram îngrijorată că o lăsasem pe mama atâta vreme singură.

Și se aplecă peste obrazul inamei sale. La această mângâiere, Kate își simți din nou inima bătând mai cu viață. Își ridică privirea spre ea și o sorbi îndelung din ochi.

Anne stătu așa un timp, foarte înaltă, îmbrăcată complet în negru, depărtată parcă în lumina aceea catifelată, apoi se lăsă în genunchi lângă șezlong.

– Sărăcuța mea mamă, cred că nu mai poți, trebuie să fii moartă de oboseală. Și își petrecu brațul în jurul taliei ei, într-un gest de apărare. În voce avea o nuanță de reproș ușor revoltat. Nu trebuie să mai fii niciodată obosită și nici supărată. Nu mai vreau eu și nimeni de aici nu mai vrea. Poți să-ți spui că eu sunt aici ca să am grijă de tine, ca și unchiul Fred, de altfel, adăugă ea cu vioiciune.

– Exact asta voiam să-i spun și eu, confirmă Landers. Acum, nu mai are nici un motiv să se teamă de ceva, și se îndreptă spre ușă, pășind fără zgomot.

– De nimic! Niciodată! Nu-i așa că ne-am înțeles, mamă?

Kate își lăasă mâna pe frumosul umăr al fiicei sale. I se părea că alunecă ușor într-o piscină miraculoasă, într-o Lethe de uitare și pace. Mai avu doar puterea să spună:

– Da, ne-am înțeles.

IV

Anne, desprinzându-se din brațele mamei sale, se îndreptă din tot corpul, hotărând pe un ton ușor autoritar:

– Acum o să-i spun lui Aline să urce ca să te pregătească pentru culcare și-o să-ți trimit cina: supă, pui și șampanie. Ce zici, îți place?

– De minune. Dar de ce să nu luăm masa împreună, jos?

Fata se ținu însă tare, cu blândețe, deși foarte fermă.

– Nu, iubito, pentru că ești sfârșită și nu-ți mai dai seama de asta. Te implor, rămâi aici, la gura sobei și încearcă să te culci cât mai curând posibil.

De unde oare deprinsese vocea ei tinerească accentul ăsta care nu admitea replică? De unde oare, zău, dacă nu de la bună-sa Clephane! Era absolut la fel ca atunci când bătrâna spunea: „Și cu asta am încheiat, nu-i așa?”

Kate nu-și putu stăpâni o ușoară înfiorare, care însă trecu imediat: Anne făcea uz de autoritatea ei într-un fel cu totul diferit. Și-apoi, nu era deloc rău să aibă lângă ea pe cineva care s-o forțeze puțin, care să ia decizii în locul ei, pe cineva care să-i spună de ce are trebuință și care să ghicească lucrurile pe care și le dorește. Ani de zile, Kate fusese nevoită să hotărască singură cu privire la toate: trebuia să-și comande masa, repausul, odihna, să mănânce când nu-i era foame sau să doarmă când nu-i era somn.

Astă-seară, ar fi preferat să-și pună pe ea un halat de baie, să coboare pentru cină și să ia masa numai cu fiica ei, și poate cu Fred; se temea de uraganul care n-ar fi întârziat să se dezlănțuie, de îndată ce ar fi rămas singură. Cu toate astea, nu se împotrivi: era atât de bine să se lase un pic răsfățată, cu acea afecțiune năvalnică și aducând ușor cu o gafă, pe care o au fetele când își mângâie mamele. Și-apoi, poate nu fără temei, Anne simțea că pentru acea primă zi ele două nu mai aveau ce anume să-și spună; mai bine să întoarcă pagina, să sfârșească pe această notă de tandrețe, decât să facă noi eforturi pentru a continua.

Cu capul deja vârat în pernă, năpădită de mirosul ei proaspăt de lavandă, acel parfum de casă bine întreținută pe care Kate îl cunoștea atât de bine, în care se amesteca și intonația ușor autoritară a fetei, totul îi lăsa mamei impresia că toate legăturile de altădată se reînnodau...

Dimineața îi alungă însă această impresie. Nu mai resimțea decât noutatea și surpriza situației în care se afla. Anne îi aduse chiar ea micul dejun și-o anunță că vor avea la cină câteva rude: pe unchiul Hendrik și pe mătușa Enid Drover, împreună cu fiul lor Alan, pe Lilla Gates (fiica lor care se căsătorise) și pe unchiul Fred.

– Nimeni altcineva, iar asta numai din pricina acestei culori – și arată spre doliul pe care-l purta –, și-apoi sunt sigură că pentru început și tu preferi s-o iei mai ușor... ca urmare a oboselii din timpul traversării, adăugă ea imediat, pentru a preîntâmpina orice echivoc și pentru a nu lăsa să se creadă că mama ei ar putea avea și alte motive ca să nu se arate în lume.

– A, uitam de Joe și Nollie. Joe Tresselton, îl știi, cel care s-a căsătorit cu Nollie Shriner, Shrinerii de pe Fourteenth Street, cea care mai întâi a fost măritată cu Frank Haverford. A divorțat de el acum doi ani și imediat după aceea s-a recăsătorit cu Joe.

Vorbea atât de firesc, de parcă ar fi spus: „Și-a făcut debutul acum doi ani, iar la sfârșitul primului an s-a căsătorit“.

– Nollie e prietena mea, reluă ea după o scurtă pauză; o să vezi cât de mult l-a schimbat pe Joe; toată lumea o adoră, căci i-a însuflețit pe toți, până și pe mătușa Enid; iar când Lilla a avut niște încurcături...

– Lilla Gates?

– Desigur. Nu știai? A fost ceva îngrozitor pentru mătușa Enid, pentru ea cu ideile ei. Lilla s-a purtat foarte urât, chiar și Nollie e de aceeași părere. Dar totul s-a aranjat cu ajutorul ei. Am însă impresia că te cam plictisesc cu toate aceste bârfe de familie, adăugă fata, brusc stânjenită, și, privind pe fereastră, spuse: Ce zi minunată și nu-i deloc frig în dimineața asta! Ce-ai zice să dăm o raită până la Bronx Park și să ne întoarcem înainte de prânz? Ai putea să-ți arunci o privire asupra noului nostru New York, cum îi zice Nollie. Sau poate preferi să-ți iei o zi de repaus total?

Plimbarea prin aerul tare, spectacolul orașului nou, opulent și falnic, acel lung șir de bulevarde în cornișă, către Hudson, toate acele somptuoase hoteluri particulare, acei zgârie-nori, corpurile acelea mari de clădire ale universităților și spitalelor moderne, apoi acea goană ușoară spre foburgurile prospere și vesele; reîntoarcerea acasă, având în față perspectiva deschisă de Fifth Avenue, care se prelungește spre sud, interminabilă, cu fațadele monumentale și cu îmbelșugatele vitrine ale magazinelor; și apoi conversația fetei, aluziile involuntare care spuneau atâtea și despre ea, ca și despre anturajul ei, toate astea o amețeau pe Kate; toate se învălmășeau în mintea ei, dansând o sarabandă în care ea se simțea pierdută și fără suflu.

Și-apoi, noul fel de a purta doliu, în acest mediu altădată atât de sever, atât de înrobit convențiilor!

– Înțelegi, îi spunea fata, eu o moștenesc pe bunica, așa că nu pot purta altă culoare înainte de Paște, asta-i clar, și nici nu mă pot duce la Operă mai devreme de-o lună, numai dacă merg la matineu. Nu-i așa, mamă, că și tu ești de aceeași părere? Ei bine! Nollie mă socotește teribil de demodată: pentru ea,

muzica n-are nimic de-a face cu doliul, sunt două lucruri care n-au nici o legătură unul cu altul. Dar, dacă aş asculta de ea, ar însemna s-o supăr pe mătuşa Enid, care s-a purtat atât de frumos cu mine. Nu-i așa că tot eu am dreptate?

– Desigur, iubito, mătuşa ta nu greşeşte.

Şi Kate îşi aducea aminte de regulile de neîncălcăt care guvernau purtarea doliului în New Yorkul tinereţii sale: trei ani de crep pentru un tată sau o mamă, doi ani pentru un frate sau o soră, un an încheiat pentru unul din bunici, unchi sau mătuşi, şase luni pentru veri, chiar dacă, așa cum era cazul la Clephani, aceştia erau cu zecile. Cât priveşte voalurile văduvei, ele trebuiau purtate cât ţinea tristeţea ei, şi această tristeţe însăşi, care se manifesta precis prin lungimea crepurilor şi aceea a retragerii ei în singurătate, nu avea altă limită decât aceea pe care îi plăcea să o fixeze cel mai intransigent cenzor din sânul familiei; numai dacă nu cumva aveai curajul să sfidezi întregul clan, în bloc, şi să laşi să ți se spună pe un ton plin de amărăciune şi aspriune: „Copila mea, voalul tău e cu douăzeci de centimetri mai scurt decât cel al verişoarei Julia, deşi soţul ei a murit cu şase luni înaintea soţului tău“.

Ah! formalismul ăsta îngrozitor, cât de mult suferise Kate din pricina lui! Găsea totuşi că acum se inergea parcă prea departe în reacţia faţă de el. Chiar în timp ce se îmbarca, îşi reproşase cumpărăturile cam bătătoare la ochi pe care le făcuse pe Riviera, așa că îşi procurase şi câteva toalete de un negru discret. În felul acesta, fără să mimeze un doliu şi nişte regrete ipocrite, se pusese în ton cu situaţia. Întrebarea pe care i-o adresase fiica ei îi dovedea că nu greşise procedând astfel.

Văzu foarte curând că asta nu era totul, şi că mai erau o mulţime de alte lucruri permise; sau, mai bine zis, nu văzu chiar imediat ceea ce era interzis în acel nou sistem. Pe tot parcursul acestei prime zile, cu ochii ușor zgâiţi, i se părea că păşeşte printr-o lume din vârsta de aur, o lume în care plăcerea şi convenienţele nu se stânjeneau reciproc. La urma urmei,

acest nou New York avea poate să simplifice o grămadă de lucruri pentru ea...

În definitiv, pentru Clephani, absența ei nu fusese decât o chestiune de amor propriu, puțin cam umilitoare pentru soțul ei. Slavă Domnului că măcar ea n-avea familia aici, la New York. Acolo, la Meridia, în îndepărtatul ei orașel, nu avea decât vreo câteva mătuși bătrâne și niște veri nepăsători; aceștia se mulțumiseră să-și lase privirile în pământ în fața scandalului, mulțumind cerului că nimeni dintre cunoscuții lor nu auzise despre el. Așa că ea nu mai depindea de nimeni și de nimic, iar totul semăna mai degrabă cu intrarea actorului în scenă, care reapare după o vacanță, decât cu întoarcerea copilului risipitor.

Această senzație o făcu să se simtă mai tânără și în timp ce cobora pentru cină i se păru că era în avantajul ei. Urina să se confrunte cu clanul și să dea bătălia cu toate armele de care dispunea. Vederea lui Enid Drover o descumpăni pentru o clipă. Își dădu seama că teribila ei cumnată, deși trecuseră optsprezece ani, rămăsese neschimbată: cu buzele strânse, vorbind îngrijit, și la fel de rece!... Ba avea chiar până și obișnuita ei înfățișare dintr-a doua tinerețe, lucru altfel inexplicabil, tenul întins, șuvițele de păr strânse în bucle simetrice, și ochii aceia goi, care-i confereau feței sale pline, cu nas mic, aspectul unei figuri de ceară. Noroc însă că această persoană rămasă neschimbată avea un corectiv: fiica ei!

Era un adevărat semn al vremurilor, s-o vezi pe această matroană romană cocoloșind-o matern pe-o astfel de fiică – această zvăpăiată de Lilla, copia leită a ei, dar machiată, pe jumătate dezbrăcată, cu părul vopsit, cu genele rimelate, cu ochii făcuți, și folosind un argou de neînțeles! Sau tatăl, tipul new-yorkez de viță nobilă, tatăl care o accepta pe această mică boeună, care se dădea în vânt după acel argou și întâmpina sosirea ei, cu mult în întârziere, printr-un: „Iată o toaletă epatantă, draga mea!”

– Asta pentru că urmează să iasă în lume!... zise doamna Tresselton, strecurându-și brațul ei subțire și cenușiu pe sub brațul plinuț și alb al verișoarei sale.

– Și tu? spuse tânăra râzând nepăsător.

– O! eu, una, prefer să rămân aici și s-o bat la cap pe mătușa Kate până mâine dimineață, dacă n-are nimic împotriva.

„Mătușa Kate!...” Ce muzică dulce în vocea aceea tânără! Kate îi răspunse printr-un zâmbet. Nu era de mirare că Anne vorbise așa de frumos despre Nollie. Oricare ar fi fost trecutul doamnei Tresselton, aceasta nu-i dispăcea. Iar ea se simțea cu totul dispusă să-i îndrăgească soțul, fie și numai pentru că o adusesse pe această figură plină de viață în mijlocul familiei. Din păcate, la prima vedere, acest personaj îi oferea puține puncte de legătură: acest Joe, dezolant de asemănător cu vărul său Alan Drover, ca toți tinerii ofițeri americani pe care doamna Clephane îi văzuse în permisie pe Riviera, era chiar flăcăul acela ștrengar, zâmbitor și spilcuit, care recomandă cutare gu-ler fals, cutare stilou sau cutare crose de golf pe paginile cu reclame din revistele americane.

Intrând în sufragerie, Kate fu uimită să vadă că totul rămăsese exact ca pe vremea ei: decorul imitație de nuc, cu poleieli și tapiserii moderne și, în nișa lui, pe șemineul din marmură roșie, un împărat roman care-și ațintea privirile asupra convivilor. Dar Anne, fără să-i lase timp de gândire, o și condusesse la locul ei de altădată, în capul mesei, indicându-le și celorlalți locurile, fără vreun cuvânt, din privire sau arătând cu mâna, cu o delicatețe deosebită. Prin ce minune oare, într-o epocă lipsită de educație, tânăra fată reușise să-și păstreze niște maniere desăvârșite?

Masa era în plină desfășurare, șampania spumega. (Era totuși jenant dacă se gândea că sorbea din Veuve Clicquot-ul soțului ei.) Lilla, cu ambele coate pe masă, fuma întruna, iar Nollie Tresselton purta cu cei tineri o discuție foarte însuflețită, desigur, își spunea Kate, cu buna intenție de a-i oferi un moment de respiro, pentru a putea face față atâtor noutăți.

Ceea ce i-ar fi plăcut ei să știe era ce gândeau tinerii. Tinerii! Era vădit că se interesau de o mulțime de lucruri, cu mult mai multe decât pe vremea ei, că aveau mai multe idei, mintea mai plină de o mie și una de curiozități, dar totul la ei era atât de nestăpânit, de precipitat, de fragmentat, mereu întrerupt de neîncetata urmărire a celor o mie de forme ale unui sport nemuritor. Impresia pe care i-o făceau era aceea a unei bande de entomologi. Înzestrați cu accesoriile cele mai perfecționate, dar pe care nerăbdarea îi împiedica să prindă și cel mai mărunț exemplar. Ce-are a face! Asta poate din cauză că avea ea patruzeci de ani...

Din toată banda, cea mai banală și mai neinteresantă era Lilla Gates. Întorcându-se de la ea, privirea lui Kate se opri asupra lui Nollie, această Nollie Shriner (a acelor groaznici Shrineri de pe Fourteenth Street), devenită Haverford, soția unui Haverford din Albany, dintr-o familie extrem de sclifosită, în prezent Nollie Tresselton, cu veșnica ei mutrișoară de veveriță, cu înfățișarea ei mărunțică și cu aerul ei de școlăriță nevinovată... Încă una totuși care era foarte grăbită! Se vedea bine că era tot timpul pe punctul de a face niște aranjamente, de a combina și de a pune în mișcare în mintea ei niște lucruri tare complicate, ceea ce o făcea să pară în unele momente deodată bătrână, cu acea privire fixă pe un chip de o deconcertantă tinerețe. Când oare mai găsea timp să se bucure și de viață, dacă trebuia să aibă mereu în minte tot acel vacarm ca de ceas deșteptător?

Privirile i se opriră asupra fiicei sale. Anne părea ca și ea la fel de înflăcărată, dar înflăcărarea ei era ceva mai surdă, mai concentrată și nu se risipea într-o mulțime de direcții disparate. Să fi fost oare talia, statura ei (tot aceste cuvinte din alte vremi i se potriveau cel mai bine), asta să fi fost oare cauza căreia îi datora acea alură băiețească rezervată? Nu, totul i se trăgea de la secretul acelor ochi, acei ochi pe care numai ea din toată familia îi avea așa și pe care îi luase de la cine mai știe cine din tezaurul uitat al strămoșilor, acolo unde nimeni nu se

mai încumetase să coboare: niște ochi de un verde închis, ca de mică sălbăticiune, paietăți cu puncte aurii, puțin cam înfunțați în orbite, poate; pleoapa inferioară legată de obraz printr-un singur plan neted, niște gene asemănătoare cu lucrătura unui ornament din pene de pasăre colibri; și deasupra lor, proeminente, aproape amenințătoare, deși îndulcite prin niște mișcări de candoare juvenilă, sprâncenele încruntate ale bunicii. Oare ce promiteau ochii aceștia visători?...

Kate își întoarse privirile, tulburată, și se agăță de problema mai puțin angoasantă pentru ea, de a ști cum să procedeze ca să-i deosebească pe Droveri de Tresseltoni: descoperi că nasul unui Drover era cu o idee mai mic decât nasul unui Tresselton. Dar dacă dădea peste unul din aceste nasuri separat, cum să se mai descurce?

Vocea cumnatei sale o smulse din această perplexitate. Doamnele se ridicau pentru a trece în salon. „Zău așa“, zicea Enid Drover cu glas plângăreț, „eu tot nu văd de ce n-ar putea ieși și Anne“.

Kate se pomeni înconjurată, scrutată ca o persoană de la care se așteaptă un verdict. Îi aruncă o privire întrebătoare fii-
cei sale, care o luă de braț și, adresându-i-se doamnei Drover, spuse:

– Să mă duc la petrecerea lui Medge Glenven cu Lilla? Nimic nu mă împiedică s-o fac, atât doar că-n seara asta, ca și Nollie, și eu prefer să rămân acasă.

Doamna Drover suspină ușurată. Fiica ei însă, ridicând din umerii ieșiți în afara bretelelor, mormăi:

– Ei bine, atunci să vină și mătușa Kate, căci o să-i faceți capul calendar, dacă o să stați la taclale toată noaptea.

– Ce spui tu despre conversația noastră nu e deloc plăcut, zise Nollie zâmbind.

– Eu n-o spun în mod special pentru voi, reluă Lilla, ridicând din nou din umeri. Detest conversațiile. Nu-mi plac decât zgomotele, care nu vor să spună nimic.

– Definiția ta nu exclude în mod necesar conversația.

– Am oroare de istețime, iar tu și Anne ați fost întotdeauna istețe. O s-o obosiți pe mătușa Kate de-o sută de ori mai rău decât ar fi făcut-o petrecerea lui Madge.

Lilla stătea în picioare, înaltă și suplă, cu trăsăturile ei fine și regulate, cu tot trupul senzual și provocator, atât de deosebit de nurii simpli ai doamnei Drover.

– Da' ce, vă închipuiți că ea în Europa își onora vremea stând cuminte la gura sobei? adăugă fata cu nevinovăție.

Întrebarea ei stârni o undă de răceală: Kate o înprăstie râzând:

– O să-mi spui că nu contează, dacă o să-ți mărturisesc că-n viața mea n-am fost la o petrecere?!

Mirarea Lillei se accentuă; nu-i venea să-și creadă urechilor:

– Și-atunci cu ce îți umpleai serile? întrebă ea, părând sincer uimită.

Doamna Drover își mușcă buzele, înroșindu-se. Până și zâmbetul lui Nollie îngheță. Kate salvă situația cu o surâzătoare ușurință:

– De multe ori stăteam singură acasă și mă gândeam la voi, copila mea: înă gândeam la întâlnirea noastră... mă gândeam la seara asta.

O văzu pe Anne recăpătându-și culorile și simți ușoara presiune a brațului ei. Ce minunat era că se regăsiseră!

În acel moment, ușa se deschisese și majordomul anunță cu solemnitate:

– Jos e un domn cu o mașină, care-i transmite doamnei Gates că o așteaptă și că e grăbit!

– Bine, zise Lilla.

Mai întârzie cât să-și strângă evantaiul și mica poșetă, după care ieși.

Doamna Drover, din nou înseninată, se așeză cât mai comod pe o canapea, a cărei somptuozitate greoaie se potrivea numai bine cu întregul persoanei sale corpulente. „Ce copil și Lilla asta!“, suspină ea; apoi, cu pieptul mai puțin apăsător, se

întoarce cu bunăvoință spre doamna Clephane și se informă cum fusese traversarea.

Kate își dădu seama că pentru familia soțului ei, de șapte zile, înviase deodată din morți, din clipa în care pusese piciorul pe pasarela pachebotului care o aducea înapoi. Așa stând lucrurile, se arătau cu toții încântați de această reîntoarcere, iar doamna Drover se declară nespus de fericită că traversarea se efectuase într-un mod atât de agreabil.

V

Indulgența era într-adevăr semnul sub care Kate Clephane se îmbarca pentru această nouă călătorie pe apele vieții. După această serată adevărul ieșea la lumină. Descoperea astfel că, dacă familia se abținuse să-i pună vreo întrebare cu privire la trecutul ei, asta nu era atât din prudență, nici chiar din discreție, ci mai curând pentru a nu da naștere unor discuții, așa cum se întâmplă întotdeauna în acest fel de anchete, și pentru că legea efortului minim te sfătuiește să privești mai degrabă înainte decât înapoi. Văzuse bine că întrebările pe care i le adresase lui Landers referitoare la ce credeau oamenii despre ea îl pusese în încurcătură. Dar se înșelase în privința motivelor acestei încurcături. Ca și ceilalți, omul acesta excelent se lăsa purtat de valul vieții, val care o făcea pe Kate să se gândească nu la curgerea nestăvilită a unui fluviu către mare, ci mai degrabă la mișcarea sacadată a unei scări rulante, care se învâрте mereu în jurul ei. „Dar ei îl iau cu toții drept un fluviu...“, se gândea ea.

Gândurile acestea treceau prin inima ei obosită, dar nu zăboveau asupra lor. Evidența care i se impunea și căreia nu căuta să-i aprofundeze rațiunile era aceea că nu mai avea de ce să se teamă: nimic de care să-i fie frică, nimic de ascuns, nici o explicație de dat și de aceea simțea o imensă ușurare. După

destinderea aparte ce urmă abandonării acestei obsesii, își dădu seama cât de obosită era, și încă de-atâta vreme!

I se părea că niciodată nu mai gustase o asemenea pace. Trebuia să caute foarte departe în timp printre amintirile ei pentru a descoperi o vreme în care se deștepta fără nici o grijă și adormea fără să se teamă de ceva.

La începuturile căsătoriei, era acea sfortare continuă de a se adapta la gusturile soțului ei, la ideile soacrei, pentru a înțelege mulțimea acelor rituri de neînțeles de care se serveau cunva pentru a se retrage și a se proteja din fața dificultăților vieții. Apoi se ivise amărăciunea primei dezamăgiri și setea de nestins de a se reîntoarce acolo, sus, lângă fetița ei. Și apoi, tot restul vieții sale, anii îndelungați de singurătate, scurtul foc de paie al ultimei ei pasiuni și mereu această idee fixă despre ceva care trebuia supraviețui. Mereu efortul acela chinuitor pentru a păstra un obiect în orice clipă gata să-i scape din mână, fie că acesta era demnitatea ei atât de greu reclădită, fie aman-tul, pentru care se compromitea.

Numai la asta reflectă în primele zile, atunci când cădea pe gânduri. În curând, se lăsă în voia tuturor agrementelor materiale ale noii sale situații, a celui torent de facilități în care toți cei din jurul ei se cufundau. Altădată își bătuse joc de lux, atunci când luxul nu era pentru ea decât substitutul fericirii. Acum, când acesta se adăuga la pacea pe care și-o regăsise, se bucura de el cu multă plăcere.

În sfârșit, era liniștită. Somnul nu-i mai era același. În loc să se trezească brusc din somn, acum se deștepta pe îndelete, cu bună știință și oarecum de la sine. Își reamintea de îndoiele și temerile care-i țesau altădată pâza viselor, de trezirile ei neașteptate în plină noapte, în prezența acelei angoase tenebroase privitoare la soarta, la viitorul și trecutul ei, ca și de accesele de febră care o apucau în zori, rămânând totuși conștientă de suferințele ei, de toate acele treziri spulberate, în care nu se simțea în stare de nimic, lipsite de bucurie sau speranță. Pe vremea aceea, cel mai mic zgomot auzit în timpul

noptii o deranja, o enerva la fel ca zumzetul unui țânțar. Acum rumorile care însoțeau deșteptarea sau momentul adormirii i se păreau că se zămislesc ușor din tăcere, și, dimineața și seara, murmurul surd de pe Fifth Avenue era o armonie care o lega-na la fel ca glăsuirea puternică și ritmul imperturbabil al mării.

„Asta e pacea. Cu siguranță, asta e pacea“, avea să-și spună în mai multe rânduri, la fel ca botanistul, oprit în dreptul unei flori necunoscute, care presimte în ea planta de esență rară pe care de o jumătate de viață o căuta.

Și de altfel, ar mai fi avut ea oare această impresie de bună-stare, dacă Anne n-ar fi fost așa cum era? Dacă prezența, zâmbetul și glasul ei n-ar fi fost ca un balsam, ca și misterioasa influență a privirilor sale. Iar dacă mai rămânea totuși ceva care s-o sperie pe Kate, atunci aceasta nu putea fi decât teama ascunsă pe care i-o pricinuia perfecțiunea fiicei sale.

Era oare omenește posibil să-ți lași aici, în părăsire, cea mai prețioasă comoară a ta și s-o regăsești după douăzeci de ani, nu numai la fel de frumoasă cum ai lăsat-o, ci și mai bogată, mai împlinită, așa cum numai lucrurile frumoase câștigă odată cu trecerea timpului? Ai fi putut zice că era ca o plantă rară, părăsită la fereastră sub care ai sădit-o pentru a o putea urmări mai bine cum crește; apoi, tu odată plecat, planta lăsată în voia sortii, necultivată, lipsită de îngrijiri, fără apă, la ce oare te-ai fi putut aștepta la întoarcere decât să regăsești o tulpină uscată? Cu toate astea, nu era deloc un miraj: Kate nu visa, fiica ei se afla chiar acolo. Pe măsură ce zilele se scurgeau, dubla lor existență se armoniza tot mai mult. Se simțeau amândouă, și ea și fiica ei, precum cele două părți ale unui instrument delicat, care n-ar fi fost niciodată despărțite, Anne fiind pentru ea acea jumătate din viața pe care o visase, dar pe care n-o trăise. Văzând-o acum trăită de Anne, era ca și cum ar fi trăit-o ea, ba încă ceva mai bine, întrucât ea se afla acolo ca s-o ajute, cu tandrețea și experiența ei, pentru a-i întinde mâna, pentru a o conduce spre acel ideal care fusese al ei și pe care ea îl ratase într-un mod atât de nefericit.

Toate aceste gânduri îi treceau din nou prin minte, în timp ce se îmbrăca pentru a merge împreună cu fiica ei la Operă. Pe tot parcursul doliului, Anne își lăsase loja absolut neocupată. În seara aceasta, doliul lua oficial sfârșit. Anne îi invitasese pe Tresseltoni și pe tutorele ei la masă, iar apoi să le însoțească la Operă.

Pentru prima oară, Kate avea să-și facă din nou apariția în public; era nervoasă, ca de fiecare dată când un martor al trecutului ei, o figură, un glas, un peisaj, mobilierul unei încăperi îi reaminteau de tânăra femeie de altădată. Chiar din aceeași casă, așadar, avea să meargă chiar în aceeași lojă! Singura deosebire o constituia vehicolul: n-avea să mai fie landoul adus de la Paris și frumosul său atelaj de murgi negri, cu hamuri bătute cu argint, care o aștepta jos, la începuturile căsătoriei. Vedea din nou în amintire toaleta ei de odinioară: era o adevărată aventură să te îmbraci pe-atunci! Camerista îi despărțea și-i răsucea cu îndemânare masa bogată de păr, îi făcea buchete de bucle pe tâmpile și la ceafă. Apoi, numai într-un halat, dădea fuga până în camera copilului, pentru ultima sărutare dinainte de culcarea micuței, după care, valvârtej, își trăgea pe ea somptuosul brocart, își răsucea în jurul capului legătura cu briliante, își prindea în corsaj soarele de rubine, iar la gât riviera de perle așezate pe trei rânduri.

John Clephane era nebun după bijuterii și se mândrea cu acelea ale soției sale: mai întâi pentru că el era cel care i le alesese, apoi pentru că i le dăruise. Ea avea chiar impresia că soțul ei n-o iubea decât atunci când și le punea pe toate și se gândea uneori, cu un zâmbet ironic, la acea mică vicleană de Esther, care se împodobește cu toate bijuteriile, când urmărea să-i ceară ceva lui Ahasverus. Când Kate intra în loja familiei, ideea că nici o femeie n-avea perle care să poată concura cu ale ei, cu excepția doamnei Beaufort și a bătrânei doamne Goldmere, o făcea să crească foarte mult în ochii soțului.

Nici nu mai știa de când nu se mai gândise la bijuteriile ei. Amintindu-și acum de ele, zâmbi: „Sunt la Anne, desigur“, își

zise ea; „fetele din ziua de azi se îmbracă la fel ca femeile. Ar fi trebuit să le înlocuiască pietrele ca să le poată purta“. Și închizând ochii, și-o închipuia pe fiica ei, decoltată, șiroind de perle, a căror sclipire se potrivea de minune cu strălucirea pielii ei tinere. „E înaltă, dar cu atât mai bine; așa și trebuie, dacă vrei să porți perle!“ Și, continuându-și reveria, se întreba ce impresie făcea Anne în lume, îndeosebi tinerilor.

Să fi făcut oare deja vreo alegere inima ei? Kate trecea în revistă tinerii pe care-i văzuse, vizitând-o acasă, sau la micile mese intime, acasă la Tresseltoni, la Droveri sau la veri; nici unul nu păruse să atragă atenția fetei. Dar Kate nu avusese decât puține ocazii de a observa; doliul purtat după bunică le ținea pe cele două femei departe de întâlnirile mondene; și, de altfel, când o fată ceva mai mândră, ca Anne, începea să se simtă atrasă, legea contrastelor cere adesea ca acest lucru să se producă pentru cineva dintr-un mediu cu totul diferit de al ei.

„Un bărbat mai în vârstă, mai știi?“ Kate căzu pe gânduri. Își reamintea de purtările pe jumătate filiale, pe jumătate cochete ale lui Anne față de tutorele său. Dădu totuși din umeri: nu, cu siguranță, acest grăsan cumsecade care era Fred, nu era în stare să exercite o atracție sentimentală. Cu toate astea, tinerii din generația nouă, sau măcar cei pe care-i văzuse, i se păreau ciudat de asemănători, puerili și naivi, într-o veșnică pregătire pentru viață, crescuți parcă prea mult sub un clopot, de către niște părinți și de niște profesori care nu se puteau decide să le dea încă drumul în lume... La toate astea se gândi acum. Când o întâlnise pe ea, Chris avea aproape vârsta acestor frumoși atleti nedesăvârșiți. Și numai Dumnezeu știe câte vieți trăise deja! În fiecare dimineață, când se trezea, el își spunea în sinea sa că avea să se lanseze într-o nouă aventură, o aventură în care se arunca fără nici o reținere, de parcă voia să-i vadă sfârșitul chiar înainte de terminarea zilei...

Kate se îndreptă dintr-o singură mișcare. Era pentru prima oară, de când se întorsese la New York, că amantul ei i se înfățișa în minte într-un mod atât de insistent. Desigur, se mai

gândise uneori la el: prea era amestecat în toate amintirile ei. Dar i se părea că se retrăgea tot mai mult în planul trecutului. Binefacerea noii vieți pe care o ducea o eliberase de chinul prezenței lui... Își apăsă amândouă palmele pe ochi, parcă pentru a zdrobi, pentru a nimici imaginea care se realcătuia în ei, cu atâta insistență, în ciuda voinței sale; apoi intră în camera unde tocmai o auzea pe Aline pregătindu-i toaleta.

Doar cât trecu dintr-o cameră în alta, pentru a-și vedea rochia și mantoul de mătase întinse pe pat, și pe Beatrice Cenci, care contempla aceste preparative cu veșnicul ei suspin, și fu de ajuns ca să se trezească la realitate. Se îndreptă spre măsuta la care se coafa și zări așezat în fața oglinzii un sipet. Era o marchetărie din eben și lămâi, încrustată cu agate și cornaline, și cu o broască masivă din argint cizelat. Un amoraș de argint, care o amenința cu săgeata sa, era fixat deasupra capacului.

O bufni râsul; bine, dar scrinul ăsta nu-i era necunoscut! Nu era câtuși de puțin nevoie să-l deschidă pentru a-i vedea despărțiturile capitonate cu satin bleu-ciel. Era cutiuța cu bijuterii a bătrânei doamne Clephane și, în ziua nunții sale, văduva i-o oferise cu mare pompă miresei, cu tot ce conținea.

„Mă întreb unde l-o fi găsit Anne“, se gândi Kate, amuzată de acea relicvă curioasă, dezgropată, ca atâtea altele, din acel muzeu al aducerii aminte care devenise casa lui John Clephane. Luă o cheiță care atârna la îndemână și-o vârî în broască: toate bijuteriile se aflau acolo. Deasupra lor se găsea o bucățică de hârtie purtând scrisul fiicei sale: „Draga mea, aceste bijuterii sunt ale tale. Fă-mi plăcerea și poartă câteva din ele în seara asta“.

Intrând în lojă, i se păru mai întâi că toate luminile marelui candelabru o ținutau cu sclipirile lor: se simțea parcă aspirată de vârtejul flamboiant al acestei roți luminoase. Impresia ei fu însă de scurtă durată; în curând, găsi că era cât se poate de firesc să se afle așezată între fiica ei și Nollie, în vecinătatea unui șir de domni îmbrăcați în alb. De altfel, ce importanță mai avea

acum? Era vorba de Anne și nu de mama ei. După un timp, Kate simți că intrase în noul ei rol: se pierdea cu plăcere în binefăcătorul anonimat al maternității. Ah, și cât de singură, cât de expusă fusese, fără sprijin și fără apărare! O biată femeie izolată, oare cum de putuse trăi astfel atâta timp? Și se uita îndelung la fiica ei cu și mai mare tandrețe. Privirea i se încrucișa eu cea a lui Nollie și cele două femei se întâlneau într-un elan comun de admirație. „Nu-i așa că nu mai e nimeni ca ea?” păreau să-și spună ochii lor plini de sclipiri.

Anne surprinse acea privire și zâmbi, uitându-se la rândul ei, cu o plăcere de copil, la colierul de perle care strălucea pe rochia neagră a mamei sale.

– Ce zici, Nollie? Nu-i așa că mama e tare frumoasă?

– Voi două sunteți făcute una pentru alta, zise tânăra râzând.

Kate închise ochii. Avea nevoie de o perdea între ea și toate acele lumini; voia să păstreze în ea acea privire a fiicei sale, așa cum o văzuse când se oprise asupra perlelor. Surpriza cu bijuteriile o tulburase peste măsură, mai mult decât ar fi făcut-o sute de confidențe și mângâieri! În beznă în care se cufundase după închiderea ochilor, vedea zugrăvindu-se pe ecranul pleoapelor sale imaginea unei fete care alerga spre ea, poticnindu-se. Era pe o plajă bătută de vânt, micuța era plină de nisip în cap și pe la crețurile piciorușelor ei dolofane, și ținea ceva strâns lipit de ea. „Pentru mama”, spunea ea, deschizându-și triumfal mânuțele trandafirii, în care zăcea o stea de mare. O, privirea aceea vrăjită a fețișoarei ei! Și Kate, cuprinsă de un elan de nestăvilit, ridica în aer ghemotocul, copilul cu steaua de mare, și-i acoperea de sărutări trupul și părul ciufulit.

Bijuteriile ca atare nu însemnau nimic. O bucată de cărbune, o altă stea de mare. Însoțite de aceeași privire plină de dragoste și cadoul ar fi fost la fel de neprețuit. În ce măsură bijuteriile familiei Clephane îi deveniseră indiferente, fiica ei n-avea desigur de unde să știe. Poate în cealaltă viață pe care o

dusesse – în timpul acelui interval amoroș, acum parcă și mai îndepărtat decât vremea în care micuța îi dăruia stele de mare – da, poate în acel moment, câteva bijuterii i-ar fi făcut plăcere, la fel ca florile și toaleta, ca tot ceea ce măgulește și mângâie privirile. Totuși, cele ale soțului ei nu-i smulseseră niciodată vreun regret; azi, ar fi îngrozit-o, le-ar fi respins cu dezgust dacă, între timp, n-ar fi devenit bijuteriile fiicei sale. Ea era aceea care le dădea tot farmecul, care făcea din ele un obiect de plăcere și dragoste, ca și cum pentru mamă ar fi fost o parte din fiica ei, încărcate de o duioșie pe care cuvintele n-o pot spune.

„Asta e răsplata mea“, exclamă în sine ea doamna Clephane. Răsplata ei? Ce blasfemie! Dar așa îi venise să zică. Bine, dar pentru ce anume să fie răsplătită? Pentru că-și părăsise fiica? Dar fără asta, ar mai fi cunoscut ea oare o asemenea clipă? Firește că nu, tânără zăpăcită cum era, preocupată doar de plăcerile ei, poate că nu merita să făurească și să îndrume un suflet atât de rar; ea nu știuse decât să se distrugă pe sine, ca o proastă și-o oarbă ce fusese și numai Providența, care se îngrijește de toate, îi salvase fiica. Nu uita de Enid Drover și de soțul ei, de Fred Landers, și nici chiar de dușmana ei cea mai mare, bătrâna doamnă Clephane, de toți acești oameni plini de scrupule, de acești burghezi pe care-i disprețuia, dar care își asumaseră cu toții acele datorii pe care ea le lăsase în plata Domnului și știuseră s-o facă mai bine decât ar fi făcut-o ea vreodată. Scăpată teafără, nici ea nu știa bine cum, din viața ei de aventuri, la capătul cursei sale smintite, dădea peste aceste figuri de treabă, care o așteptau la sosire pentru a-i reda fiica; era ceva incredibil și totuși asta era adevărul! Iar mama frivolă își lăsă capul în jos cu umilință.

Oare de cât timp stătea cufundată în meditația ei? Sunetul unei voci masculine, la doi pași de ea, o făcu să tresară. Deschise ochii pe jumătate și-l văzu pe nou-venit, așezat lângă fiica ei. Era unul din acei tineri pe care-i vedea și acasă: un chip de o prospețime nesărată, neavând mai multă expresie

decât o minge de fotbal; ar fi putut fi confecționat într-o fabrică de articole sportive.

– ... în loja din față, dar nu mai e acolo, a șters-o. Un acces de timiditate! N-a îndrăznit să vină să-ți vorbească. Și ce înțepat era! N-a fost chip să-l fac să-și schimbe părerea; nu voia să audă de nimic.

– Un acces de timiditate, el? murmură fata ironic.

– Cel puțin așa a zis; și faptul că asta i se întâmplă pentru prima oară. Se credea imun la așa ceva. Dar în seara asta a luat-o la fugă; s-a dus acasă la el; a spus că nu știe când o să revină la New York.

Kate o privea pe fiica ei cu atenție printre pleoapele aproape închise. Surprinse un semn imperceptibil, un nu-știu-ce în expresia ei. Anne nu roși, pielea netedă a feței sale nu trăda deloc pornirile inimii; profilul ei delicat rămase ferm, impasibil, abia dacă își lăsă ochii în jos, ca pentru a păstra în ei o imagine lăuntrică. Kate tresări. Așadar, nu se înșelase: exista totuși „cineva“, cineva pe care fiica ei îl vedea atunci când stătea cu ochii închiși. Dar cine să fi fost? De unde venea? Și de ce, în seara asta, acea neașteptată timiditate care-l împiedicase să vină spre ea și s-o curteze?

Se uită la Nollie. Dar aceasta, din fundul lojei, pătrunsă de muzică, nu văzuse și nu auzise nimic. Soțul ei se făcuse nevăzut, iar Fred moțâia într-un colț. Kate avu plăcerea să-și spună că numai ea ghicise secretul fiicei sale; dacă nimeni nu putea să-i dezvăluie taina, înseamnă că nimeni altcineva n-o cunoștea. Se gândea cu plăcere: „Tot eu sunt cea mai apropiată de inima ei“. Și cu un surâs ușor trist, își spuse că în curând avea să-l revadă pe acel fugar și avea să-i descopere taina.

Întorcându-se acasă, întrucât fata o conduse până în cameră, Kate deschise dulapul în care așezase sipetul cu bijuterii.

– Uite, iubito, zise ea, alege-mi tu ce vrei să port din ele, iar pe celelalte, păstrează-le.

Chipul fetei se întunecă.

– De ce nu vrei să le păstrezi pe toate? Căci toate sunt ale tale!

– Chiar dacă ar fi ale mele, tot nu mi-ar mai fi de trebuință. Dar ele n-au fost decât în păstrarea mea. Iar după o clipă de ezitare, adăugă: În păstrare, până la căsătoria ta.

Încercase să aibă un ton degajat; fraza ei se pierdu ușor în tăcere.

– Căsătoria mea! Dar eu n-o să mă căsătoresc niciodată.

Și izbucnind în râs, fata își strânse mama în brațe. Era pentru prima dată când se lăsa în voia unui gest atât de nestăvilit; tremurând puțin, Kate o strânse cu dragoste la pieptul ei.

Această mică minciună cusută cu ață albă făcea din fată o ființă ca toți oamenii, coborând-o de pe pedestal: „În curând, o să-mi spună ea singură despre cine-i vorba“, își zise Kate.

VI

În noaptea aceea, Kate nu putu închide ochii; se întreba: „Cine poate fi acest bărbat timid care nu îndrăznește să vină în loja în care se află fata pe care o iubește?”

Se sfârșise cu siguranța, cu impresia ei că „era pentru totdeauna”... Oare cum de putuse avea acea iluzie absurdă că totul va ține la nesfârșit, așa cum se întâmpla de două luni încoace? Ce nebunie din partea ei, să-și închipuie că Anne avea să rămână inereu așa, fără să se schimbe și fără să aibă dorințe! Desigur, Kate nu se gândise niciodată la ceva asemănător; dorea ca fiica ei să cunoască fericirea femeii, soarta ei firească, nici mai mult, nici mai puțin. Atâta doar că și-ar fi dorit ca aceasta să nu se producă atât de repede; ar fi vrut ca fiica ei să-i lase mai mult timp ca s-o cunoască mai bine, pentru a se putea instala în noua ei viață...

Așa cel puțin încerca să se convingă pe sine; dar în fond recunoștea că-i era teamă, o teamă lașă de o nouă schimbare, se temea pentru obișnuințele ei, teama de a fi părăsită, de a cunoaște din nou dezamăgirea și plictisul singurătății. Nu, nici măcar nu se putea obișnui cu gândul apropiatei căsătorii a fiicei sale și nici cu faptul de a fi nevoită, de acum înainte, să trăiască de una singură la New York, neavând alt sprijin decât în Droveri și Tresseltoni, și în excelentul Landers. Să trăiască în preajma lui Anne, să fie mama ei, să joace acest rol, singurul

pe care-l înțelegea, pentru care fusese făcută și născută, iată tot ce-și dorea din tot sufletul ei istovit de viață și mereu însetat de dragoste...

Să respire din aerul fiicei sale, să trăiască împreună cu Anne într-o intimitate de zi cu zi, în care mamă și fiică s-ar sprijini una pe alta, iată singura legătură omenească scutită de neîncredere și minciună, singura iubire care nu înșală. Câtă siguranță! Puținul timp de care se bucurase acționase asupra biete sale inimi chircite ca o baie binefăcătoare în care își găsise împlinirea.

Și iată că acum se sfârșise! Fusese de ajuns o secundă, o clipă în care fata își plecase ochii asupra vedeniei ascunse, pentru ca mama ei să cunoască iar zbuciumul. Anne putea face o alegere perfectă; nimic n-ar fi împiedicat-o pe mamă să-și petreacă restul vieții fericită între tânăra femeie și soțul ei. Dar ce folos... ideea de soț puneă din nou totul sub semnul întrebării.

Ziua puse lucrurile la punct. Mai întâi, fata își făcu apariția, îmbrăcată într-un costum de călărie, îmbujorată toată, ca urmare a unui galop inatinal; îi aducea mamei sale micul dejun. Nimic misterios în adâncul ochilor ei limpezi. Apoi, plăcuta rutină a ocupațiilor curente: stabilirea planului zilei, întâlniri de fixat, răspunsuri la scrisori, invitații de făcut. Obişnuința cuprindea din nou în mâinile ei aducătoare de liniște acea inimă frământată. „S-o creadă ei“, își spunea ea, „dar mie tot nu-mi vine să cred că îndrăgostiții din ziua de azi o iau la fugă când dau cu ochii de frumoasa inimii lor. Nollie e o şireată, numai ea mă poate lămuri“. Deși, își dădea prea bine seama, nu avea prea multe șanse s-o cunoască pe fiica sa chestionându-i pe alții, ci privind-o cum trăiește.

Anne era foarte discretă; nu se spovedea nimănui, în ce o privește, Kate simțea foarte bine că nu avea drepturi asupra ei; nu era în casă decât o invitată privilegiată. Până și felul insistent al fetei de a o trata ca pe o stăpână a casei o făcea să simtă că nu era deloc așa ceva: era doar o formă de politețe, ca aceea a spaniolului care-și oferă averea unui vizitator oarecare.

Ah, și tocmai la autoritate năzuia! Nu visa altceva decât să-și recâștige încetul cu încetul singurul bun pentru care merita să se ostenească, singurul la care ținea din toate cele pe care le risipise, și anume inima și încrederea fiicei sale. Inima, avea impresia că i-o cucerise deja; avea să vină mai apoi și rândul încrederii.

Între timp, nu putea fi decât spectatoarea cea mai tandră, ascultătoarea cea mai discretă. Iar până în momentul de față, nu avea nici un fel de indiciu care să-i deslușească misterioasa bătaie din pleoape a fiicei sale.

Într-o seară, acasă la Tresseltoni, nădăjdui într-un semn, într-o licărire. Amabilă, Nollie le invitase pe cele două femei, insistând mult ca ele să vină amândouă, la o serată intimă, unde urmau să asculte un cântăreț care nu era de origine rusă! O trăsnită și Nollie asta! Din vechea casă Tresselton, situată în apropiere de Washington Square, ea reușise să facă un cadru pitoresc și curios. Făcuse din remiză un atelier, și totul în armonie cu întregul, fără să modifice prea mult ansamblul. Știa să dea o anume ținută mobilierului ei modern, la fel cum știa să pună în noile feluri de a se purta o anume armonie.

Petrecerea fu dintre cele mai plăcute. Toți, până și Lilla Gates, pe care Nollie nu uita s-o invite niciodată, se dădeau după obiceiurile casei. Îmbrăcată cu un fel de sobrietate barbară, biata fată, în apăsătoarea ei frumusețe trupească, se plictisea de moarte afișând un aer de beatitudine. Se vedea că nu se simțea în largul ei, dar ar fi rămas neconsolată dacă n-ar fi fost invitată.

Kate profita de faptul că toți ascultau nemișcați, pentru a examina în voie grupurile dispersate în vastul salon luminat discret. Pentru acești tineri nepăsători și plini de sine, ea nu mai însemna de mult un obiect de curiozitate. O femeie de vârsta ei, în pofida unui trecut zbuciumat și oricare i-ar mai fi putut fi pretențiile, trece neobservată într-o societate în care tinerețea e dominantă. După un moment de ciudă, ea binecuvânta acest incognito, care-i ușura mult investigațiile.

Întrebarea era, avea oare ceva de văzut? Mereu aceeași platitudine și lipsă de relief, aceeași uniformitate a măștii americane, cu expresia ei de drăgălășenie inofensivă. Oare de câți asemenea puști era nevoie ca să facă din ei un individ întreg? Chipurile lor semănau cu acele peisaje din Vestul Mijlociu, cu acei nesfârșiți kilometri de lanuri de grâu care separă între ele două stații de cale ferată. „Da“, își repeta ea, „iată o groază de tineri, frumoși, bine făcuți, plini de avânt. Să fie oare printre ei și acel *cineva*?“

Reveria ei vagabondă îi înfățișa prin contrast bieteile chipuri pustiite ale unor oameni pe care-i frecventase cândva în orașele balneare prin care-și petrecuse anii exilului, ale căror slăbi-ciuni și tare le cunoștea de-a fir a păr; chipuri uneori dăltuite de pasiune, alteori de interes sau viciu; dar, în fine, ceea ce le modelase era totuși emoția, nicidecum un simplu efect al dispepsiei și al abuzului de apă cu gheață. „De când americanii nu mai suferă de stomac“, își spunea ea, „și-au pierdut singura lor șansă de a avea caracter“.

Landers o aborda chiar în clipa în care această reflecție năștea un surâs în ochii ei.

– Mă privești de parcă nu m-ai văzut niciodată. Nu-mi stă bine cravata?

– Nici vorbă, îți stă foarte bine, dimpotrivă; ca de altfel totul la tine. Nu mă pot obișnui; de asta te priveam lung.

El se înroși. Privirea aceea insistentă îl stânjenea.

– Cu ce anume nu te poți obișnui?

– Cu ținuta ta dreaptă, cu felul tău simplu de a te purta. Voi sunteți cu toții atât de tineri, atât de bine îmbrăcați și de uniform! Am impresia că vizitez o galerie de marmuri... De fapt, adăugă ea din senin și aproape luând-o gura pe dinainte, ceea ce mă interesează pe mine cel mai mult e să-mi închipui cam ce-aș putea eu gândi despre toți acești tineri, dacă aș fi în locul fiicei mele.

Își mușcă imediat buzele, apoi, după ce se mai gândi puțin, nu-i mai păru chiar atât de rău că vorbise pe negândite. Se

putea baza pe discreția lui Landers; era un om de înțeles și nu avea să vorbească.

– Doamne, zise el, dar asta-i chiar întrebarea pe care ne-o punem cu toții! Până acum însă, după părerea mea, e așa cum zice cântecul:

*Sora Anne se uită și ea
Și nu vede pe nimeni venind...*

Kate suspină ușurată:

– Nici nu știi ce plăcere îmi faci: căci, în definitiv, dacă trebuia să știe cineva, acela nu puteai fi decât tu... Mai cu seamă că Anne ar putea face o pasiune pentru cineva care ar putea fi remarcat de departe, adăugă ea.

– Tot ce se poate, într-adevăr. Dar până acum nu pare deloc grăbită. Oricum, nu te lua după asta, reluă el după un timp. Experiența pe care o am îmi dovedește că în materie de așa ceva neprevăzutul se ivește întotdeauna.

Pe când el rostea aceste cuvinte, nu fără o anume melancolie în glas, Kate îi aruncă o privire rapidă și văzu cum pe chipul lui cumsecade aluneca un nor. Își aminti că odinioară soțul ei îi spunea în glumă că Fred era îndrăgostit de ea. Această experiență de care îi vorbea Landers era desigur suferința pe care ea i-o pricinuisese. Așa că fu cât pe-acți să exclame: „Bine, dar nu știam!... Eram oare eu însămi pe atunci? Viața mea, singura mea viață n-a început decât mult mai târziu...” Dar se abținu. Avu totuși o tresărire. Cum se făcea oare că, gândindu-se la fiica ei, se rătăcise iar, până când ajunsese să se gândească la fostul ei amant? Niciodată nu i se mai întâmplase să confrunte cele două imagini și-i era rușine ca de o profanare.

Concertul luase sfârșit. Grupurile se îndreptau spre un alt salon în care cina, așezată pe înăsuțe, îi aștepta. Lilla Gates trecu înconjurată de un roi gălăgios de tineri. Atrăgea în jurul ei tot ce-i semăna: purtările ei de „fată” stârneau agasare și provocau.

Încă o taină și această Lilla! Nimeni nu-i găsea scuze, dar toți o acceptau. De altfel, n-avea prea mare importanță: nu era nici un pericol s-o influențeze în vreun fel pe Anne. Capcanele care o pândeau pe aceasta aveau să fie de o natură mai puțin grosolană. Totuși, din curiozitate și cu titlu de indicație asupra tinerei Americi, Kate nu s-ar fi supărat dacă ar fi putut afla cum reușise nepoata soțului ei, ciudată mlădiță născută din prudența Clephanilor și din spiritul rațional al Droverilor, să fie acceptată în această nouă societate, atât de indolentă, fiind în același timp un obiect de indulgență și de reprobare, de scandal și de toleranță. Numai că și în această privință, Kate se vedea oprită încă de la primul pas: în situația ei, ea era ultima persoană care ar fi putut pretinde niște explicații. Și dacă cineva i-ar fi întors-o spunându-i: „*Dar tu?*“... De când revenise sub acoperișul vechii case, de când își reluase traiul împreună cu fiica sa, asta era lucrul care o înfricoșa cel mai mult, ideea care o făcea să se înfioare. Cât de singură era! Nespuse de singură!...

În mașină, simpla atingere de brațul fetei sfârși prin a-i alunga acea impresie de singurătate. Trebuia să aibă un pic de răbdare și-atâta tot: noua ei viață nu data decât de vreo câteva săptămâni și deja intimitatea în care trăia cu fiica ei ajungea s-o împlinească. Numai de-ar putea să o păstreze nu prea departe de ea.

– Ce zici de serata asta, mamă? Ce impresie ți-ai făcut despre noi toți? o întrebă fata pe nerăsuflate.

– Sunteți cu toții mai drăguți decât mă așteptam.

I se păru că deslușește în obscuritate privirea oarecum mirată a fiicei sale.

– Drăguți... de ce drăguți? Noi suntem cei care avem nevoie de indulgența ta. Probabil că-ți vine destul de greu să ne deosebești pe unul de altul. În Europa, îmi închipui că între oameni trebuie să existe mai multe nuanțe. Am văzut că unchiul Fred te ajuta să te descurci.

– A! m-ai văzut făcând ochii mari. E adevărat, m-am uitat cât mai atentă la voi. Mi-e teamă să nu las cumva să-mi scape ceva... ceva care are legătură cu tine, iubito... nici cea mai mică porțiune din viața ta!

Vocea ei tremura în timpul acestei mărturisiri.

O apăsare mai intimă a brațului care-l strângea pe al ei îi răspunse.

– Ești o mamă nemaipomenită. Fii fără teamă, nu există riscul să pierzi ceva, spuse Anne. Kate simți la fiica sa o mișcare de taină, ca un răspuns la aceea din sufletul ei. Ce bine că noi două putem vorbi despre orice! suspină cu bucurie fata.

„Despre orice?“ Întrebarea îi stătea lui Kate pe buze, dar totuși n-o rosti. Stând una lângă alta, cu mâna în mâna fiicei sale, nu mai spuse nimic. Asculta așa inima copilului ei bătând parcă mai aproape de inima sa.

VII

Toată lumea observase cât de bine decursese totul; modul în care, așa cum spunea Fred Landers, ea și Anne se înțeleseseră de la prima privire, pe puntea vaporului.

Într-o seară, când ea și Kate stăteau singure în salonul familiei Clephane, Enid Drover îi spuse:

– Este minunat, draga mea, cum ai reușit! Biata mama nu s-a împăcat totdeauna cu Anne, să știi. Dar pentru tine, ea a făcut o pasiune extraordinară.

Kate simți că roșește de mândrie.

– Presupun că e datorită noutății, în parte, continuă doamna Drover, cu simplitatea ei greoaie. Poate că e un avantaj, într-un fel. Anne îți admiră foarte mult înfățișarea; și talia.

Kate simți o strălucire interioară de satisfacție.

– Cât despre treaba asta cu atelierul, Anne e atât de mulțumită că ești de acord. A dus o adevărată luptă cu bunica ei în privința acestuia; dar biata mama nu a cedat. Era prea îngrozită. Era de părere că vopselele sunt atât de murdare.

– Ei bine, a fost atât de ușor să fiu generoasă!

Nimic nu i-ar fi dat lui Kate Clephane o mai mare încredere în propriul succes decât această mică discuție cu Enid Drover.

Iar acum venise și ziua vernisării atelierului lui Anne. Kate încă nu avea dreptul să pună piciorul acolo. De opt zile, Anne,

Nollie și soțul ei se închiseseră înăuntru, înarmați cu cuie, cio-cane și pensule, și rămâneau surzi la orice fel de întrebare.

Apoi, într-o după-amiază, ușile se deschiseră, iar Kate, ieșind din cenușiul unei serii de iarnă, se pomeni într-o încă-pere înaltă, luminată pe jumătate. Un imens vitraj încadra o viziune feerică: jos, goana de pe Sound, încununat de jerbe de girandole și lumini, silueta magică a podului Brooklyn, și, din când în când, hula sumbră a acoperișurilor aceluia oraș enorm. Tot acest spectacol, în lumina îndoielnică, dobânda un aspect de taină și fantasmagorie, înțesat de umbre, de depărtări și chemări în noapte.

Kate se sprijini de fereastră, tulburată deodată de brusca atingere de aripă a poeziei. Anne avusese inspirația de a lăsa să acționeze în interior impresia de spațiu. Atelierul, întins și gol, aducea mai degrabă cu o bibliotecă ce-și aștepta doar cărțile.

Ceaiul tocmai fusese servit, la capătul unei mese lungi, de stejar, când Lilla Gates își făcu o intrare de senzație, înfăolită în blănuri albe și cu niște cercei enormi în urechi. Impregna totul cu țigara și parfumul ei și, arborându-și mutrișoara de puștoaică blazată, trecea în revistă încăperea.

Pe Kate, prezența ei o agasa: „Iar fata asta!“, își zise ea. Și nu-și putu stăpâni o ușoară grimasă, când o văzu pe Anne sărutând obrajii machiați ai verișoarei sale.

– Lilla! Ce drăguț c-ai venit!

– Mie-mi spui... Am fituit din pricina asta o invitație epa-tantă, răspunse Lilla cu răceală.

Poza ei era aceea de a fi tot timpul invitată undeva, mereu dată peste cap de o mulțime de întâlniri care o plectiseau de moarte... Mai parcurse o dată din ochi încăperea, apoi se aruncă într-un fotoliu.

– Drace! E destul de goluț. Sigur nu vrei să-l mobilezi un pic, să pui câteva tablouri?

– Decorul se află la exterior, ca și tablourile, zise Anne, arătându-i ochiul cel mare de geam.

– Ce, podul Brooklyn? Dumnezeu! Dar e atât de banal!... Dar totuși m-am prins, e-o sală nemaipomenită de bal! Mda, Asta chiar e șic!... Și-acolo ce ai, o pianolă? adăugă ea, arătând spre pianul cu coadă, amplasat într-un colț... E cât se poate de bine totul, declară ea pe scurt.

Nollie începu să râdă.

– Când lumea va veni aici, nu va veni ca să danseze. Anne îi va pune pe toți să-i pozeze și nu va cruța pe nimeni.

– Deci așa, vom poza între două dansuri. O să-mi dai și mie o cheie, Anne, nu-i așa?

Spriijinită cu coatele de pian, își uda buzele în cocktailul care-i fusese adus, cu capul dat pe spate, cu coloana cărnoasă a gâtului ei luminat de jos în sus de o lampă acoperită. Cerceii verzi îi străluceau ca niște scarabei mari și malefici. Foarte aproape de ea, dreaptă și zveltă, Anne stătea în picioare, cu capul ei mic, înfășurat în niște bentițe înguste, cu mâinile lăsa-te pe lângă trup, de o paloare mată peste pliurile simple ale toaletei sale de doliu. Vecinătatea acelei femeiuști lângă fiica sa îi provoca lui Kate un fel de neliniște; se ridică și se așeză la pian. Mâinile ei rătăceau pe claviatură, căutând primele măsuri ale unei melodii, când o văzu pe Lilla, cu făptura ei șerpuitoare și vicleană, apropiindu-se de Anne, care întindea mâna pentru a-i lua paharul golit. Mișcarea aceea le făcu să se apropie și mai mult una de alta, așa că Lilla nu avu nevoie decât să-și aplece puțin capul pentru a șopti la urechea verișoarei sale câteva cuvinte abia murmurate, dintr-o suflare, dar pe care Kate le putu totuși auzi: „El e aici. Toată ziua m-a pisat să-l aduc încoace“.

Kate revăzu acea scurtă zbatere a pleoapelor lui Anne, care se lăsau în jos; apoi mâna care lua paharul tremură abia vizibil.

– Ce nebunie!

– Ce vrei să-i fac? Nu le pot totuși cere polițiștilor să-l înhațe.

Anne râse ușor, iar în râsul ei se putea desluși și plăcere, dar și ciudă.

– Poate că ar fi mai bine așa, zise ea.

Se apropia însă Nollie, care-și petrecuse deja brațul în jurul taliei Lillei.

– Să inergem, draguță, căci aici nu se dansează.

Mica ei față brunetă avea acea expresie bosumflată și griju-lie pe care o lua adesea când o însoțea pe Lilla în lume. Dar aceasta nici nu voia să audă.

– Mai întâi, încă un cocktail; fără asta, nu mă las dusă.

Unul dintre tineri se grăbi s-o servească, iar Anne se întoar-se lângă invitați. Aceștia plecară rând pe rând, așa că mama și fiica se pomeniră deodată singure, în pacea acelei mari încă-peri goale.

Pacea, însă, Kate n-o mai avea. Cele câteva cuvinte pe care le surprinsese îi deșteptau toate neliniștile vechi și-i stârneau și altele noi. Fiica ei să aibă drept confidentă pe această ființă de nimic care era Lilla! Gândul acesta i se părea de-a dreptul tulburător. Cu cât își muncea mintea mai mult, cu atât mai puțin reușea să găsească mijlocul de a-i împărtăși lui Anne spaima care o stăpânea.

„Măcar dac-aș ști cât de departe merge intimitatea lor! Și ce crede ea cu adevărat despre această mică nerușinată.“ În acel moment, își dăduse deodată seama pe ce prăpastie de necunos-cut se întemeia înțelegerea dintre ea și fiica ei. Măcar dacă pen-tru Anne ar fi doar o simpatie pentru o camaradă, pentru o prietenă mai vârstnică – una din acele simpatii care se pot schimba la fel de repede cum s-au ivit –, și nu una din acele obișnuințe nemotivate și de durată!

La asta se gândea, în vreme ce fiica ei se mișca de colo colo, dădea drumul la muzică sau așeza vreun tablou.

– Prin urmare, aici te gândești să lucrezi?

Fata dădu vesel din cap în semn de încuviințare.

– Mi s-a părut mie sau Lilla are impresia că tu ai de gând să faci din atelier o sală de dans într-o folosință ei?

– Biata Lilla! Nu poate vedea un planșeu fără să simtă ne-voia să danseze foxtrot pe el. Viața pentru ea constă în a-și schimba mereu locul și a face pretutindeni același lucru.

În tonul fetei era o nuanță de milă disprețuitoare, care nu lăsa nici o îndoială asupra părerii ei. Kate își dădu seama de asta cu încântare.

– Eu nu te-aș sfătui să-i dai și ei o cheie, îi spuse ea râzând. Pe același ton năvalnic, Anne îi răspunse:

– Nu vor exista decât două chei, mamă, a ta și a mea.

Și atunci mamă și fiică își continuară drumul în jos pe scară, binedispuse.

Zilele următoare readuseră calmul protector al activității normale. Kate începea să simtă că trăiește într-un cadru stabilit parcă dintotdeauna; își potrivise viața după aceea a fetei, căutând să n-o stânjenească pe cât posibil. În general, Anne făcea puțină călărie dimineața, apoi urca în atelier, unde lucra până la prânz. Uneori, când zilele erau mai lungi, picta și după-amiază. Dacă vremea era mult prea urâtă pentru călărie, atunci se ducea pe jos la atelier, încă de dimineață, iar mama ei venea s-o întâlnească acolo sau îi ieșea înainte prin mijlocul aleilor din Central Park. În zilele în care tânăra lucra după-amiază, Kate îi făcea uneori surpriza de a veni la ora ceaiului, iar cele două femei se întorceau acasă pe jos, odată cu lăsarea serii. Dar Kate avea grijă să n-o deranjeze pe fiica ei în orele de lucru: se ferea de asta, fără să pară că o face din discreție, prefăcându-se doar că ține prea mult la propria-i libertate pentru a nu o respecta pe aceea a fetei.

Erau însă și momente în care se afla cu totul singură, în casa aceea mare și goală, în care ea trebuia să-și petreacă viața, erau și ore în care se simțea în vizită, în care regăsea acea impresie dezolantă, vechea ei suferință de a se simți o dezrădăcinată. Fata ei nu avea nici o vină. Și nu era nici din cauză că viață ar fi fost plicticoasă. Nu, viața ei avea acum o țintă, fiecare clipă, un țel: să-i fie folositoare lui Anne, să-i intre în voie, să găsească un mic fleac prin care să se apropie și mai mult de ea. Era un interes de fiecă clipă. Dar nici chiar acest interes nu era cu totul firesc: prea era căutat, voit, devenea aproape

bolnăvicios, în lipsa unor amintiri comune, a unor sentimente îndelung împărtășite. Se speria uneori când își dădea seama cât de inult aducea această pasiune maternă cu brusca și devoranta flămă a vechii sale iubiri: mereu aceeași nevoie de a se izola în iubire! I-ar fi trebuit poate o activitate care să-i mai distragă atenția; dar îi lipseau niște prieteni care să fie doar ai ei și aproape că nu avea nimic de făcut. Casa continua să meargă de la sine, așa cum o rânduise bătrâna doamnă Clephane. Degeaba îi declarase Anne că ea era stăpâna casei, funcțiile ei se mărgineau la comandarea meselor și la discuțiile despre lenjerie, covoare și perdele cu bătrâna guvernantă.

Cât privește prietenii, cum și-ar fi putut face alții noi? O sută de lucruri îi stăteau împotrivă: mai întâi, preocuparea pentru fiica ei, iar apoi, se simțea mult prea diferită de femeile de aceeași vârstă cu ea, pe care le vedea agitându-se în jurul ei pentru o mulțime de nimicuri pe care le găsea lipsite de interes... „Asta numai datorită faptului că am fost atâta vreme o egoistă“, își spunea ea. „Nu mă gândeam decât la mine, la cum să mă distrez eu; e încă mult prea puțin timp de când mă simt o mamă, de când centrul vieții mele s-a deplasat.“

„Dar oare chiar așa să fie?“ continua ea. „De acum încolo nu mai e loc în viața mea decât pentru Anne, restul timpului nu mai contează: toate astea nu sunt decât niște antracte, care trebuie umplute cumva. De altfel, sunt destul de rare!“ Și, într-adevăr, de îndată ce o zărea pe fiica ei, prezența acesteia îi umplea toate golurile, revăsându-se asupra întregului univers, umplându-i în același timp și trecutul, și viitorul, astfel încât, chiar în puținele momente de descurajare, Kate nici măcar nu mai putea concepe viața fără ea, nu-și putea închipui o viață în care ea n-ar fi fost prezentă.

Gândea și regândea toate astea pentru a nu știu câta oară, într-o seară în care venea în întâmpinarea lui Anne, luând-o pe aleile din Central Park. Zilele deveniseră deja mai lungi, lumina parcă avea o altă calitate, iar în aer, plutea acea lăncezeală precoce, care în America e premergătoare primăverii și

care pare să surprindă oarecum pământul încă amorțit. Kate simțea că anul se sfârșise, că un nou anotimp se deschidea în noua ei viață. Pășea cu acea vioiciune și cu acea ușoară speranță pe care primăvara le aduce odată cu ea.

În față, pe o alee transversală, avu neplăcuta surpriză s-o zărească pe Lilla Gates. Lilla se întorcea cu spatele la ea, iar silueta ei deșirată se îndepărta cu un mers unduitor. Era chiar ea, n-avea cum să se înșele: „Ea, aici, la ora asta!” își zise Kate. „Oare pe cine aștepta?” În orice caz, era singură la întâlnire: pe alee nu se vedea nimeni. Fata grăbi pasul și dispăru. Kate nu-și pierdu vremea s-o urmărească nici măcar cu privirea. Nu merita, într-adevăr, osteneala. Nu era nimic uimitor în faptul că o întâlnise pe Lilla într-un loc unde n-avea ce căuta, nici de a o surprinde într-o companie suspectă. Era ceva arhicunoscut de toți. Kate nici măcar nu regreta că nu-l putuse întrezări pe domnul cu care aceasta își dăduse întâlnire. Nu voia decât să fie liniștită în privința fiicei sale, altfel, Lilla n-o interesa deloc.

Pășea înainte, dar nu mai mergea cu aceeași bucurie ca adineuri. Întâlnirea cu acea tânără, pe aleea aceasta pustie, îi trezea deodată niște amintiri supărătoare. Se revedea pe vremea când ea însăși își dăduse astfel de întâlniri. Dar era oare chiar ea, era oare chiar tinerețea ei cea pe a cărei imagine o vedea plutind și dispărând acolo, la capătul aleii? Ei bine, fie! Călătorie plăcută! Ce vrei de la mine, umbră nefericită? Adio, căci nu te mai cunosc... Se regăsise deja pe sine: acum nu mai era acea arătare tânără și pătimășă, era o doamnă de o anuinită vârstă, așezată, respectată și respectabilă, care mergea înainte, părăsind umbrele trecutului, pentru a reintra în ambianța caldă și palpabilă a prezentului. Fiica ei își putea face apariția în orice clipă.

Tocmai o apucase pe una din aleile care duc spre intrarea în Central Park, în partea dinspre Fifth Avenue. Putea vedea până departe înaintea ei; trecătorii care se plimbau pe acolo, intrau sau ieșeau. Trecură două femei, grăbite să prindă din urmă niște băieței gălăgioși care fugeau. Apoi trecu băiatul de

prăvălie al unei case de modă, care-și ducea fluierând vraful lui de cartoane; apoi, un infirm care înainta mânuind pârghia fotoliului său mecanic. În sfârșit, venind dinspre stradă, se ivi un bărbat, care după o clipă de ezitare, o recunoscă și o salută.

CARTEA A DOUA

VIII

– Chris! zise ea.

Se pomeni cuprinsă de un tremur din cap până în picioare; apoi, deodată, totul trecu; chiar în actul pronunțării numelui, frisonul încetă, și cuprinsă de un val de bucurie, văzu că momentul cel mai greu trecuse, că, în fine, într-adevăr, se sfârșise. Acum nu mai iubea, era liberă.

– Ce surpriză!... spunea el, iar Kate îi recunoștea acea voce împlinită și rotundă, mai melodioasă atunci când avea ceva de ascuns. Bărbatul începu să râdă: Ce noroc! repeta el. Ce noroc!

– Despre ce noroc vorbești? se bâlbâi ea.

Se simțea mai puțin sigură pe cuvintele ei decât pe propria inimă. De câte ori în prezența lui nu simțise că frazele pe care și le pregătise se spulberă! Nu-și regăsea stăpânirea de sine decât atunci când el nu se mai afla acolo.

– Vreau să spun: Sunt bucuros să aflu că afacerile tale se aranjează... Sunt la curent cu...

De această dată, el era cel care se înroșea și se poticnea, el era cel care nu-și mai găsea cuvintele... Uf!... Bine că se sfârșise. Avea acel sânge-rece necesar pentru a-i scruta chipul cu de-amănuntul, în lumina necruțătoare a primăverii. Era un alt Chris: se îngărășase, se făcuse mai roșu la față și trăsăturile i se înăspriseră; închis în acest nou personaj, fostul Chris,

amantul de odinioară, nici măcar nu îndrăznea să o privească de dincolo de ferestrele închisorii sale.

– Afacerile mele?

Ea continua să se bâlbâie. În sinea ei, se lăsa în voia bucuriei, a bucuriei de a fi liberă, liberă, în sfârșit liberă, de a se fi dezlegat de el, de a se fi smuls de lângă el, îndeajuns de departe de el pentru a-l putea vedea și judeca. „Câtă lipsă de gust!“ gândea ea, „ce stupidă manieră de abordare!“ Era același prost-gust pe care-l sesizase la el încă de la început, încercând să închidă ochii, și care uneori o șocase atât de mult, chiar în latura cea mai puternică a iubirii sale. Era liberă, ce-i drept, dar asta nu însemna că încetase să-i fie teamă: teama aceasta nu făcea decât să se deplaseze. Locul de care se temea nu mai era trecutul, ci viitorul. Dar nu trebuia ca el să-și dea seama că se temea. Așa că reluă:

– Da, sunt foarte bucuroasă că m-am reîntors acasă.

El își coborî glasul și murmură:

– Și eu mă bucur pentru tine.

Ei, asta-i! Gafa întotdeauna în momentele când era emoționat: atunci devenea chiar stupid; lăsa impresia că debita pe de rost fraze de roman, din acel gen de roman de care era primul care își bătea joc.

Acum se uitau unul la altul și nu găseau nimic să-și spună; așteptau să le vină ceva în ajutor, așteptau ca întâmplarea, care-i făcuse să se reîntâlnească, să le facă și serviciul de a-i ajuta să se despartă.

Deodată, ea își schimbă gândul (în definitiv, tot era mai bine să-și ușureze inima) și riscă o întrebare:

– Mă gândesc că acum probabil locuiești la New York?

El clătină din cap cu o ușoară melancolie:

– Nu, din păcate! m-am reîntors la Baltimore, acasă la ai mei. Iată care-i povestea mea: după război, mai întâi am făcut jurnalism: luam interviuri stelelor de cinema, așilor de base-ball și doamnelor care făceau campanie în favoarea prohibiției. Apoi am încercat să pun pe picioare un club de golf

în provincie. Ce mizerie! Tot timpul răfuieli și dispute între membri. Atunci i s-a făcut milă de mine lui Horace Maclew: m-a angajat ca secretar. Dar câtă muncă! Ah! nici vorbă de ziua de lucru de opt ore; e ceva groaznic. Dacă mi se întâmplă, din când în când, să mai scap.

Ea respiră ușurată. Firește, Baltimore nu era la capătul lumii, dar dacă el era chiar atât de prins... Pe acest Horace Maclew nu-l cunoștea decât din auzite: un bătrân bibliofil, filantrop și foarte bogat. Preocupat peste măsură de o mie și una de afaceri municipale și de opere sociale, precum și de administrarea unei averi imense. Evident, secretarul lui nu putea avea prea multe vacanțe. Mai era de știut cât timp avea să practice tânărul această meserie. Îi venea chiar să-l întrebe dacă mai picta și dacă mai scria; dar nu îndrăzni. Trebuia totuși să găsească ceva pentru a se putea despărți și a pune capăt acelei întrevederi fără de sfârșit. Și ar fi fost un lucru firesc să-i spună, căci nu-i mai era teamă de el: „Ei bine, data viitoare când mai vii pe-aici, sper c-ai să treci și pe la mine“. Și dacă el avea s-o ia de bună? Întrucât nu-i mai era teamă de el, ce rău i-ar mai fi putut face! În ziua în care ar fi avut fantezia unei mese bune sau a unei seri la Operă, n-avea decât să vină să i le ceară neîntârziat.

Erau tot acolo, stând destul de prostește unul în fața celuilalt, când zări deodată, în spatele interlocutorului ei, un nou personaj care intra în Central Park, chiar pe alea lor: își recunoscuse fiica. Anne se apropia grăbită, cu pasul decis, cu privirea preocupată, cu acea privire pe care o avea întotdeauna când părăsea atelierul. Într-o clipă, avea să dea cu ochii de ei.

Kate se grăbi:

– La revedere, mă bucur că ți-ai găsit o meserie care îți face plăcere.

– Îmi face plăcere!... (Schiță cu mâna un gest negativ.) Dar eu mă bucur într-adevăr că te-am revăzut. Simplul fapt că te-am revăzut mi-a făcut plăcere; n-ai îmbătrânit nici cu o zi.

– Eu, să îmbătrânesc? Mă simt mai tânără ca oricând! zise ea râzând.

Slavă Domnului, un grup de trecători le acoperise dialogul. Se grăbi să iasă în întâmpinarea fiicei sale. Abordând-o, o privi drept în ochi și fu fericită că nu descoperi în ei decât ceața visului lăuntric.

– Iubito, exclamă ea cât se poate de veselă, văd după ochii tăi că azi ți-a mers din plin.

Fata se dezmetici. Ochii i se însuflețiră pe sub gene.

– De unde-ai știut? Probabil că ai cunoscut îndeaproape un artist. Ce-i drept, duci cu tine ceea ce faci și lucrul ăsta te obsedează chiar și pe stradă.

Își petrecu brațul pe sub acela al mamei și se lăsă condusă spre Fifth Avenue.

– E-atâta praf în parcul ăsta..., iar mie îmi place să merg repede. Îmi place foarte mult Fifth Avenue, inai ales atunci când încep să se aprindă luminile! zise Kate, pentru a-și motiva mersul grăbit.

Nu izbuti să închidă ochii. Toată noaptea, în patul cel mare din camera de oaspeți, nu avea să-l vadă decât pe amantul ei... Pe moment, după acea primă surpriză de a-l găsi schimbat, roșu la față și mai gros în talie, nu-l văzuse decât prin ceața temerilor sale. După aceea, întorcându-se acasă împreună cu fiica ei, și încă foarte tulburată de neprevăzutul acelei întâlniri, Chris nu mai fu decât o apariție îndepărtată, aproape ireală, negreșit mai puțin puternic și mai puțin de temut decât cel din amintirile pe care le păstra în memorie. Prezența lui reală exorcizase spectrul. Câtă vreme acum...

Îl crezuse dispărut. A, deci așa! Nu dispăruse, o aștepta. Așteptase să rămână singură, în tăcerea din camera ei, din casa aceea mare, cufundată în somn. În mijlocul orașului acela mare și indiferent. O, singură, și cât de singură! Și nimeni, nu putea spera să-i sară nimeni în ajutor, nici măcar un suflet căruia să-i poată încredința suferința ei, fiindcă nimeni nu

trebuia să afle vreodată că-l cunoștea... Iar ea zăcea acolo, în întuneric, zdrobită, deschizându-și ochii înspăimântați, iar el o privea într-un inod tare ciudat; nu era nici Chris cel de ieri, nici cel de azi, ci o ființă care ținea și de unul și de celălalt în același timp, și care părea să-și bată joc de ea... Degeaba închi-dea ochii, vedenia era înlăuntrul ei. Încercă să-și adune mințile, încercă să parlanenteze cu inamicul și să-l conjure în numele noii creaturi care era, încercă asupra lui puteri și vrăji pe care el nu le cunoștea; dar totul fu în zadar, căci acesta continua să-și râdă de ea. Ei bine, fie așa cum vrei! Să privim lucrurile în față. Dar cum anume? Ce era el pentru ea? Ce anume voia de la ea?

A, da, ce anume voia? Tocmai asta era; mereu același lucru. Când oare se purtase Chris așa cum voia ea? El făcea întotdeauna numai ce voia; își satisfăcea dorințele, apoi trecea la alte plăceri – viață de artist, cum singur spunea! Dar acum, acum oare ce mai voia de la ea?

Își reveni în fire. Nu-l mai iubea, de asta era sigură. Asemenea unui călător care tocmai a evitat o prăpastie, se apleca fără s-o cuprindă amețeala și măsura hăul de a cărui atracție scăpase.

Și totuși, îi era teamă de el. De ce? Nici ea nu știa.

Mereu acel nu-știu-ce ireductibil care se afla în cele două firi ale lor și care-i făcea să fie atât de deosebiți unul de celălalt. Da, ceea ce o înspăimânta cel mai mult la el era că nici ea nu știa de ce se temea.

Măcar de-ar putea să se confeseze cuiva, să-și deschidă sufletul, să dea peste cineva care să-i redea siguranța și împreună cu care să râdă de spaimile ei! Fred Landers? Ea i-ar face lui mai mult rău decât binele pe care i l-ar putea face el. Ceilalți? Familia plină de înțelegere? La ce bun? Toți și-ar întoarce ochii de la ea și i-ar spune să fie rezonabilă și să se gândească la fiica ei. Prea bine! Dar fiică-sa? De ce nu i-ar vorbi chiar ei, singura persoană din lume care ar putea fi în stare s-o înțeleagă?...

Apăsarea nopții, tăcerea, agitația din mintea ei, toate la un loc o chinuiau. Nu se mai putu stăpâni, sări din pat, își puse halatul și ieși din cameră. Culoarul era pustiu și întunecos – doar slaba lucire a unui bec electric care lumina scara se reflecta de jos în sus – și tic-tacul ceremonios al orologiului din hol, care despica liniștea.

Se apropie bâjbâind de camera fetei și, în genunchi, își lipi urechea de broasca de la ușă. În curând, străbătând prin emoția care o stăpânea, răsuflarea ușoară și regulată a adolescenței ajunse până la ea, zugrăvindu-i imaginea fetei cu chipul încadrat de două cozi negre, întinse pe albul pernei. Imaginea aceasta o făcu brusc să-și recapete rațiunea. Se ridică de jos și-și roti de jur împrejur ochii uluiți.

Deodată, slaba lumină de pe scară și tic-tacul ceasului auzit în noapte zămisliră în sufletul ei răvășit o nouă vedenie. Era chiar aceeași liniște, care preceda primele zgomote înghețate ale deșteptării, dintr-o dimineață de iarnă, era chiar aceeași scară, aceeași lumină pierită și era tot ea cea care cobora în vârful picioarelor, treaptă cu treaptă, ajungea la ușă și se strecura afară, îndepărtându-se pentru totdeauna de casa lui John Clephane. Oare ce anume căuta, aidoma unei hoațe, la ușa fiicei sale? Se smulse din loc și se întoarse în camera ei, aprinse lampa și, în patul acela mare, stând în capul oaselor, începu să întoarcă mașinal paginile unei reviste de modă pe care o luase de pe gheridonul din budoar. Fustele se purtau mai scurte în sezonul ăsta...

IX

„Lilla..., e clar, numai pentru ea putea veni. Cum de nu m-am gândit la ea?”

Se ridică într-un cot; lampa era încă aprinsă, revista căzuse jos lângă ea. Era încă întuneric, nici o lumină nu se strecura prin perdele. Pesemne, totuși dormise puțin, chinuit. Imaginea echivocă a tinerei femei, mergând la întâmplare pe o alee din Central Park, o făcuse să sară din somn prin insistența cu care revenea.

Lilla și Chris... Bineînțeles, aveau o întâlnire! Prin ce minune s-ar fi putut el afla la poarta aceea a parcului, la ora aceea, dacă n-ar fi trebuit s-o întâlnească acolo? Și ea, puțin mai departe, nepăsătoare și prefăcându-se că nu are nici o treabă, mergând cu pasul acela detașat al cuiva care întârzia tocmai pentru a putea fi găsit.

Această descoperire îi provocă nefericitei femei o adevărată greață. Se întinse pe pat, își dădu pe spate șuvițele de păr lipite de fruntea-i umedă și repetă rar cele două nume, de parcă acea combinație de silabe trebuia s-o ajute să descâlcească itele misterului. Căci era un mister, de asta nu se îndoia: intriga îi sărea în ochi. Oameni ca Lilla Gates și Chris nu se plimbau prin Central Park de plăcere, fără țintă, într-o zi de iarnă, la căderea amurgului. Viețile acestor oameni fără ocupație erau rânduite și împovărate de tot felul de preocupări frivole. O știa din

propria experiență. Făcuse și ea parte din lumea lor, împărtășindu-le monotonele lor distracții din nenumăratele orașe balneare.

Cât de bine se lămureau toate acum! Mai întâi, purtarea lui Chris, mut și interzis, el care avea atâta aplomb, atâtea feluri de a se purta și atâtea resurse. „Cum de mi-a scăpat din vedere? Căci, dacă el mă intimidă, eu îl intimidam de-o mie de ori mai tare!“ Dar de ce oare? Un om ca el, stânjenit de întâlnirea cu o fostă metresă, hai să fim serioși! Asta n-ar fi trebuit să-i fie deloc neplăcut. Cine putea fi în stare mai bine decât el să reziste unei asemenea lovituri? Doar era obișnuit.

Personajul bâlbâit și evaziv din Central Park n-avea nici o legătură cu Chris așa cum îl cunoștea ea, mereu pe fază, băiat de comitet și plin de veselie. Zăcând pe pat, în acea lugubră mijire a zorilor, își spărgea capul tot încercând să găsească o ieșire din acest labirint. Deodată, înlăuntrul ei se făcu lumină: și dacă urmărirea să se însoare cu Lilla? Și desigur că asta urmărirea, nimic mai limpede. Să trăiască împreună cu părinții și să pozeze în „mâna dreaptă“ a unui bătrân filantrop, așa e, parcă nu prea era genul său: era ceea ce singur numea o „meserie de câine“. Cu toate aerele lui de artist, nu destesta banul; dar ceea ce nu putea suferi era să-și dea osteneala să-l câștige. Mariajul ăsta ar fi însemnat averea: se putea bizui pe Droveri. Ideea de a-și vedea odată fata așezată la casa ei, astfel încât amenințarea nebuniilor acesteia ar înceta să mai atârne deasupra capului ondulat cu grijă al mamei sale, era cum nu se poate mai potrivită ca să le dezlege băierile pungii. Evident, dacă tânăra ar fi fost o urâțică, făcută din topor, Chris nu s-ar fi uitat niciodată la ea, și aici trebuia să-i dea dreptate. Dacă îi plăceau totuși banii, îi plăceau așa ca unui mare senior, ca un bun plăcut printre multe altele, nicidecum ca o necesitate. N-ar fi comis niciodată vreo josnicie pentru bani. Era oare, una, faptul de a se însura cu Lilla, dacă el o găsea drăguță și amuzantă? Mai avea și unele laturi pe care Kate nu i le cunoștea prea bine și pe care nu le înțeleșese niciodată prea bine; desigur, tocmai prin

aceste laturi cei doi tineri se completau: făceau un cuplu foarte reușit... Așa că ea se încăpățâna să scruteze destinul. Dacă tot ce presupunea era adevărat, atunci toate se explicau de la sine: dorința lui Chris de a fugi de ea era ceva foarte firesc. Evident, el se întrebase poate de îndată ce anume căuta ea acolo. Asta însemna că avea ceva de făcut. „Și ce?” își spunea ea cu mânie. „Zănatica asta de Lilla e încă una care-mi seamănă. Dar nu simt în mine nici o chemare ca s-o salvez.” Însă un Chris, intrat în familie, în „clan”, zâmbindu-i la masă, în casa Droverilor, la toate ospetele tribului; jucând comedia unei purtări distante față de el, pentru a putea reveni apoi la simpatie, pentru a nu supăra pe nimeni, și pentru a-i amăgi... Nu, într-adevăr, asta era mai presus de puterile ei. A, da! Chris și ea se temeau unul de altul: și aveau toate motivele să se poarte așa...

Ziua o făcu să găsească absurdă logica ei din timpul nopții; dar starea de agitație se menținu. Abia peste câteva zile își recăpătă siguranța, văzând că viața continua să curgă fără schimbare, ca și în trecut. Anne picta, în vreme ce Lilla se învârtea în continuare în cercul plăcerilor ei fastidioase, fiecare văzându-și de micile sale probleme; despre Chris, nici vorbă, nimeni nu părea să bănuiască nimic. Așadar Kate se potoli; iar coșmarul ei se spulberă.

Timpul trecea; puțin câte puțin, Kate își regăsi liniștea, până când într-o zi, străbătând Central Park pentru a se întâlni cu fiica ei la atelier, tresări speriată: o văzuse iar pe Lilla Gates. De data asta, „persoana” așteptată era acolo și se ținea foarte aproape de ea. Necunoscutul era întors cu spatele la Kate, dar silueta și atitudinea lui îi erau atât de familiare, încât ea se opri brusc, cu intenția de a-l evita.

Spre norocul ei, reuși. Cuplul se despărțea: o strângere de mână și fiecare se îndreptă grăbit într-o altă direcție decât cea a lui Kate. Dispăruseră, dar ea era tot acolo, nemișcată, parcă nevenindu-i să-și creadă ochilor, nesigură și totuși atât de sigură. Ei da, era el, nimeni altul decât el! O mințise deci, atunci

când îi spusese că nu prea avea timp să vină prin New York. Nu numai că venea, dar venea chiar foarte des; nu ținea însă ca ea să-i cunoască drumurile. Cât de bine se potriveau toate cu bănuielile ei! Îi era silă. Cu buzele strânse, cu capul lăsat în jos, voia să nu mai vadă nimic, să rămână străină la tot ceea ce avea să urmeze. într-un târziu, se smulse din loc și își continuă drumul.

Lilla... Lilla... Chris și Lilla!

Mergea spre partea de nord a Central Park-ului, luând-o prin locurile cele mai puțin umblate. Era încă devreme, și voia să se liniștească înainte de a-și întâlni fiica.

Lilla... Lilla... Chris și Lilla!

Trebuia să facă ceva, să-i spună cuiva, să împiedice lucrul ăsta cu orice preț: nu mai era de admis să lase lucrurile să meargă înainte. Dar ce putea face? Poate că intervenția ei, departe de a împiedica ceva, n-ar reuși decât să precipite totul. Trebuia măcar să-i vadă venind, să se informeze, să afle ce știau ceilalți... Tulburarea ei creștea, în loc să se potolească; în timp ce continua să pășească, lacrimile i se scurgeau pe obraji. Ah! de câteva luni, viața ei era un lucru mult prea simplu, prea bun și binefăcător; iar asta nu putea să dureze. Și iată că acum, vechile minciuni, intrigile și lucrurile pe care le tănuise, și duplicitățile, toate se întorceau asupra ei. Se opri locului, cu răsuflarea tăiată. Fără să bage de seamă, ajunsese aproape de ieșirea din partea de nord a Central Park-ului: primele globuri electrice străluceau printre ramuri. Simți o nevoie violentă de-a fi lângă fata ei. Cine știe, poate că strecurând pe ici, pe colo, câte o vorbă, izbutea totuși să afle ceva; numai așa putea ști dacă Anne o avea drept confidentă pe această nefericită, așa cum o lăsase să bănuiască scena petrecută în atelier. În privința aceasta, era dreptul ei de mamă și era de datoria ei să știe. Dar în ziua aceea, nu-și dăduse întâlnire cu fiică-sa, așa că grăbi și mai mult pasul, ca s-o mai poată prinde la atelier...

Un firisor de lumină se strecura pe sub ușă: Anne era acolo. Kate răsuci cheia, își aruncă mantoul în anticameră și deschise

ușă. Atelierul era cufundat în întuneric; nu era luminat decât de strălucirea orașului, constelat de miile de lămpi care alcătuiau parcă o boltă de aur, suspendată de zăbrelele turnurilor și ale stâlpilor nevăzuți, și de reflexul roșiatic ce venea din vatra șemineului. Fata dăduse șevaletul deoparte, și două persoane (ea și încă una), stând în fotoliile joase, se detașau ca niște umbre chinezești, în lumina din vatră. Kate intră. O voce de bărbat spunea amuzată:

– Îmi trebuie neapărat o rimă la „astrolab“. Îmi trebuie, dar tare mă tem că nu există. Nu dau decât peste „bab“. Așa că, adio poemul meu! Așa pățesc mereu. Găsesc ceva sau pe cineva care e chiar ce-mi trebuie și apoi...

Kate se opri în prag, interzisă, învăluită de vocea aceea. Era pentru prima dată când auzea acele inflexiuni mângâietoare, caline și avântate, adresate unei alte femei. Întregul ei trecut învia din morți. Căldura arzătoare a Sudului, aerul plin de mirisme, florile... Stătea acolo, prinsă în ochiurile strânse ale aducerii aminte. În fine, dădu drumul mânerului de la ușă și făcu câțiva pași. Zgomotul acelor pași îi surprinse pe cei doi vorbitori, care-și întoarseră capul spre ea. Iar ei i se păru că discerne în trăsăturile fetei sale o undă de mirare și poate chiar de contrarietate...

– Mamă, maiorul Fenno... Cred că-l cunoști deja.

Chris îi ieși înainte, foarte simplu, foarte firesc, fără să pară deloc stânjenit. Nu era nici o urmă de surpriză în ochii și glasul său. Îi adresă o privire aproape naturală.

– Scumpă doamnă, îmi aduceți cumva o rimă la astrolab? zise el ca o rugă și în felul lui juvenil de a face să intre în cercul gândurilor sale tot ce-i era la îndemână. Apoi, ca întotdeauna, brusc și fără tranziție: Mi s-a ivit nesperata ocazie de a da o raită prin New York, iar când am aflat că sunteți în oraș, v-am căutat acasă, unde mi s-a spus că s-ar putea să am norocul să vă întâlnesc. Și iată-mă; iar domnișoara a avut bunăvoința să mă lase să vă aștept.

– Nu eram sigură că ai să vii, adăugă fata, ațintindu-și asupra mamei privirea ei serioasă.

Kate își simțea tâmpilele zvâcnind. Și minciuna asta cusută cu ață albă: „Știam că sunteți la New York!..“ îi reamintea mult prea bine de vechile minciuni și de odioasele complicități de altădată! Cu toate astea, se stăpâni: calmul lui Chris îi impunea. Iar el îi dădea înainte:

– Steaua mea norocoasă m-a făcut s-o întâlnesc pe domnișoara, chiar atunci când am fost evacuat, ca rănit, în America. Dânsei i s-a făcut milă de mine, la spitalul din Long Island unde mă aflam, și încă n-am găsit mijlocul de a-i mulțumi pentru aceasta. Am un patron care mă ține foarte din scurt, așa că nu reușesc să scap prea des.

– E uimitor cum șchiopătatul tău a dispărut, zise Anne, cu zâmbetul ei potolit.

– Ei! zise el binedispus, faptul de a trage un picior nu e chiar lucrul cel mai greu de vindecat. Mai ales când ai parte de o infirmieră ca tine.

Conversația se împotmoli. Kate își dădu toată silința s-o întrețină; simțea că ea era aceea care trebuia să vorbească, să spună orice, numai să rupă tăcerea; avea însă gâtul uscat, nu izbutea să lege nimic: se lupta ca o moartă, care ar fi încercat să înlăture piatra de pe mormântul ei.

Mașinal, tânărul schiță gestul de a-și privi ceasul de la mână:

– Drace! Sunt în întârziere. Abia dacă am timp să prind trenul.

Fără să-și piardă nimic din dezinvoltură, se uită rând pe rând la cele două femei, apoi i se adresă lui Kate:

– Nu-i așa că o să veniți într-o zi să vizitați faimoasa bibliotecă Macleew? Tocmai îi spuneam domnișoarei...

– Unchiul Fred mi-a tot promis că mă duce s-o văd, zise fata cu vioiciune.

– Atunci, totul e ca și aranjat, nu-i așa, doamnă?

De această dată, avu o ușoară ezitare înainte de a pronunța cuvântul „doamnă“, dar reuși să depășească obstacolul în mod triumfal:

– De îndată ce vă veți fi fixat asupra datei, o scurtă depeșă, ce ziceți?

Îi întindea mâna. Kate i-o întinse și ea. Dar nu simți nimic. Mâna pe care o lăsa în mâna lui era împietrită.

– Atunci, ne-am înțeles! reluă el.

Și își luă rămas-bun de la ele foarte binedispus. Ușa se închisese în urma lui. „Maiorul Fenno!“ Kate se îndreptă spre foc, repetând silabele acelui titlu militar de care încă nu auzise niciodată.

– A fost rănit? o întrebă ea deodată pe fată.

– În pădurea Belleau. Nu știai? Ai fi putut ști, căci a fost citat și în comunicat. Are Legiunea de Onoare și Medalia Militară. Vocea fetei vibra într-un mod neobișnuit. Dar nu vorbește niciodată despre astea. Nu-l interesează decât un singur lucru: literatura pe care o scrie.

Ea își puna pensulele în ordine, își curăța paleta și făcea obișnuitele-i gesturi de la sfârșitul ședințelor, cu precizia ei ușor pedantă. Una din pensule îi dădu mai multă bătaie de cap decât celelalte. O apropie de lampă, ridicând din sprâncene. Lui Kate i se părea că astfel aducea cu bunică-sa, iar această asemănare aproape că îi făcu plăcere.

„Dacă vine pentru cineva, atunci aceasta nu poate fi decât Lilla“, se gândea ea, urmărind din priviri profilul grav al tinerii. Îi era mai ușor acum, de vreme ce numele fusese pronunțat.

Maiorul Fenno!... Care fusese rănit... Și nu se mai gândea decât la literatură!...

X

Ei bine, nu, nu era deloc atât de ușor, pe cât își închipuise, s-o întrebe pe fiica sa în privința lui Chris și a Lillei. Studiind situația, a doua zi după cele întâmplate, gândindu-se la acea întâlnire din ajun, văzu că îi era cu neputință să-și pună planul în aplicare: nu era un mijloc pe care să-l folosească față de fiica sa.

Ei și? Chris n-avea decât să facă tot ce poftea! Pentru Kate, un lucru de o mie de ori mai important era acela de a-și păstra dragostea fiicei sale. A-i vorbi de fostul ei amant, și chiar numai de a-i pronunța numele în prezența lui Anne, îi era cu neputință. Mai târziu, poate; dar nu acum. O! și asta nu pentru că i-ar fi fost rușine că iubise; nici măcar acum nu tăgăduia iubirea, ci doar iubitul. Da, i-ar putea foarte bine spune fiicei sale: „E-adevărat, am iubit o singură dată, dar bărbatul pe care-l iubeam nu era tatăl tău” – dar cum să spui asta despre Chris! Și să vadă cum din adâncurile de nepătruns ale ochilor lui Anne se ridică acea lungă privire mirată! Acea privire care n-ar spune: „Te condamni” sau „Pentru asta n-am să te iert”, ci, pur și simplu (și cu un reproș cu atât mai strivitor): „Tu, mamă, tu și Chris?”

Pentru onoarea, pentru demnitatea, pentru liniștea ei morală, într-un cuvânt, trebuia ca „trecutul” ei, cum îl numeau cei ce gândeau ca Enid Drover, trebuia ca acest „trecut” să rămână

învăluit în ceață, să nu capete contur, să rămână fără față sau cel puțin această față să nu fie cea a maiorului Fenno. Era absolut necesar. Și totuși, voia să știe, să știe!

Desigur, s-ar fi putut informa și-n altă parte. Dacă era adevărat că Lilla flirta cu Chris, familia ei trebuia să știe ceva; Lilla era o ființă pe care nu era bine s-o scapi din ochi. Da, dar cum trebuia să procedeze ca să-și poată plasa întrebarea?

O străină, Kate avea conștiința de a fi așa numai în familia soțului ei, dar se pare că tot o străină era și-n casa fiicei sale. Singură își alesese rolul acesta. Se temuse prea mult că ar putea lăsa impresia că ținea să reclame niște drepturi la care renunțase și să-și aroge un loc din care dezertase! Și iată unde ajunsese: mersese mult prea departe cu grija ei de a se da deo parte, exagerase cu discreția și rezerva. Se mulțumise mult prea ușor cu postura ei de invitată.

Așa că acum putea să-și ia adio de la nopțile liniștite, de la somnul acela prelungit și fără vise! De fiecare dată când răsucea cheia în broasca de la ușa atelierului, inima ei parcă înceta să mai bată...

– Mamă, unchiul Fred ne ia cu el la Baltimore săptămâna viitoare ca să vedem biblioteca Maclew; pe toate trei, pe tine, pe Lilla și pe mine.

Fata îi strecură fraza pe deasupra umărului. Stătea în picioare, dinaintea șevaletului, cu sprâncenele încruntate, cu buzele strânse, chinându-se să redea o crenguță de *pyrus japonica*, așezată într-o vază de bronz, în dreptul ochiului enorm de geam, în lumina asfințitului.

Kate, în spatele ei, se întinsese cu nonșalanță într-un fotoliu de răchită. Tresări când o auzi și cu o voce inexpressivă, repetă:

– Săptămâna viitoare?

– I-am promis lui Madge Glenver că voi petrece câteva zile cu ea la Washington; a închiriat o casă la Rock Creek pe timpul primăverii. E vremea magnoliilor. Nimic mai simplu decât să

ne oprim, în drum spre Baltimore. Unchiul Fred o să vă aducă înapoi, pe tine și pe Lilla.

Spunea totul pe un ton cât se poate de firesc și de rezonabil, pe acel ton de persoană practică pe care i-l cunoștea. Kate încercă să-i răspundă la fel, adăugând o ușoară notă de uimire:

– Și Lilla?

Anne se întoarse spre ea zâmbind cu subînțeles.

– Mai ales Lilla! Nu-i spune încă nimic despre asta, mai ales mătușii Enid, dar e o ocazie... E vorba de o căsătorie.

Inima lui Kate tresăltă – de ușurare sau de ciudă. De ușurare, conchise ea. Așadar, nu se înșelase, asta era taina. De ce nu? Și-apoi, ce-o privea pe ea toată treaba asta? Doar nu-și închipuise cumva că viața amoroasă a lui Chris luase sfârșit în ziua în care o părăsise pe ea. Era chiar foarte probabil ca și atunci s-o fi făcut tot pentru o altă femeie. Și oricât de mare îi fusese supliciul, prin toate acele imagini chinuitoare pe care le evoca, își spusese de nenumărate ori că era mult mai bine așa, oricum mult mai puțin rău decât să fi fost părăsită din oboseală sau plictiseală. Da, de ani de zile, ceea ce o susținea, oarecum fără voia ei, era existența „celeilalte”. Dar că această „cealaltă” ar fi putut să fie Lilla, luând înfățișarea acelei figuri disprețuite, asta era ceva cumplit și umilitor pentru ea.

Fata continua să-i zâmbească. Un zâmbet tandru și voalat... ai fi putut zice, un joc de raze reflectate pe apă, o lucire din acele străfunduri necunoscute ale sufletului copilei ei, pe care Kate nu reușise să le atingă niciodată. „Dacă asta se va face, vom fi cu toții mulțumiți.” Iar mama își spunea în gând: „Când vorbește așa despre ceilalți, ea se gândește chiar la propria ei căsătorie. Își aducea aminte de seara aceea de la Operă și de expresia feței, când pleoapele-i vigilente se lăsaseră să cadă peste secretul ei.

– Ai dreptate... biata fată! aprobă Kate cu un aer absent.

Era pe punctul de a-și spune că acea călătorie la Baltimore era cu neputință pentru ea. Chris și Lilla, numai aceste două

nume îi jucau în cap, și simțea că-și pierde mințile. Se ridică și se duse la fereastră. Nu, era imposibil.

– Săptămâna viitoare, iubito? E perfect, dar tare mi-e teamă că va trebui să vă lipsiți de mine; de altfel, asta nu are nici o importanță.

Îi vorbea de la fereastră, fără să se întoarcă. Anne se apucase din nou să picteze. O întrebă pe un ton de sinceră dezamăgire:

– Dimpotrivă, dragă mamă, are o foarte mare importanță. Dar din ce cauză nu poți veni?

– Din cauză că săptămâna viitoare am fost invitată în mai multe locuri la masă, și chiar nu mai pot acum să-i anunț că nu mă duc. Toți s-au purtat atât de frumos cu mine!... Toți vechii prieteni, înțelegi. Se poticnea. Nici ea nu știa prea bine ce spunea. Și-apoi, adăugă ea, ce-ar fi dac-ai lua-o pe Nollie cu tine, în locul meu? O bandă de tineri va fi ceva mult mai vesel pentru domnul Maclew.

Anne izbucni în râs:

– Nu prea cred eu că-i pasă lui de Nollie și de mine, zise ea luând un aer subtil.

Apoi adăugă:

– Bine-nțeles, faci cum vrei. Asta e baza tratatului nostru.

– Care tratat?

– Acela de a face împreună o pereche de camarade cum nu s-a mai văzut vreodată.

– E-adevărat ce-mi spui, draga mea? Chiar așa suntem?

Fata dădu afirmativ din cap, strânse din buze, clipi, apoi își luă din nou privirea aceea de pictor și începu să observe iar, cu atenție, crenguța aceea exotică, acoperită de floricele asemănătoare cu niște cupe de coral.

Tinerii se descurcă și fără ea. Fred Landers, radios, se îngrija de toate amănuntele. Familia își exprimă regretul că, din cauza acelor angajamente, Kate nu putea profita de ocazie, căci Horace Maclew nu-și arăta oricui comorile. Dar Kate înțelegea

prea bine că tot ceea ce-i spuneau era doar din politețe; tot interesul lor se concentra cu patimă asupra Lillei. În continuare, Kate avu și mai mult certa impresie că făcuse bine menținându-se deoparte. În momentul plecării, domnul Maclew îi rugase pe călători să rămână peste noapte în casa lui și, într-adevăr, faptul de a asista ca martor oficial la logodna amantului ei, de a-i complimenta pe viitorii soți, de a închina în sănătatea lor... asta era chiar mai mult decât putea suporta; nervii ei, abia vindecați, n-ar mai fi putut rezista la o asemenea încercare. Era mult mai cuminte să rămână acasă și să aștepte, încercând să se obișnuiască cu situația aceea incredibilă. Chris și Lilla!...

A treia zi, aducându-i platoul cu micul dejun, însoțit de un buchet de violete, o atenție din partea lui Anne (la fel ca în toate diminețile de la plecarea ei), Aline îi înmână lui Kate o telegramă – la fel ca în acea dimineață, de la care trecuseră deja patru luni, în care prima chemare a fetei îi parvenise mamei precedată de aceleași flori... Ca și data trecută, Kate ținu mult timp plicul în mână, până să se hotărăscă să-l deschidă. Îl ținu așa, dar nu pentru că voia să-și prelungească iluzia. Iluzii, din păcate, nici nu cuprindea pliculețul acesta, pe care Kate îl ținea între degete; dincolo de suprafața hârtiei, ea simțea tăișul, ascuțișul realității. Ezita, căci îi era tare frică! Chris și Lilla!

Se hotări în cele din urmă și citi:

Făcut logodna cu Horace Maclew: nebună de fericire! Lilla.

Depeșa îi alunecă din mână și Kate se lăsă pe spate, propinindu-se în perne; capul îi vâjâia.

– Doamna nu se simte bine? o întrebă sec Aline.

– Dimpotrivă, foarte bine. Cât se poate de bine, repeta Kate, pe un ton pe care se silea să-l facă să pară vesel.

Dar rămânea în continuare pe gânduri, privind în gol, până când Aline o readuse la realitate, atrăgându-i atenția că i se răcește ciocolata – la fel ca data trecută.

Da! Un răgaz! întotdeauna, doar un moment de răgaz!

XI

Salonul doamnei Drover avea o înfățișare atât de serioasă, atât de „definitivă“, încât Kate, în după-amiaza aceea, așteptându-și cumnata, simți că își regăsește încrederea.

Casa și mobilierul erau cadoul de nuntă al bătrânei doamne Clephane făcut fiicei sale. Se putea vedea alegerea operată de o persoană al cărei prim gând în prezența unui lucru de artă era acela de a-și spune: „E oare destul de solid? Va rezista oare?“ Adevărul e că totul rezistase, nimic nu se clintise de la locul său: totul în această casă rămăsese la fel de bogat, de sever și de neschimbat. Întregul păstra puțin din imperturbabila tinerețe a stăpânei casei, și, ca și ea, își păstra și la maturitate același aer demodat pe care-l avusese și la începuturile ei.

Era totuși ceva hazliu să vezi cum din toată această temeinicie se putuse naște o zvăpăiată ca Lilla. Kate zâmbi. Cu câtă plăcere aveau să salute fotoliile acelea capitonate reîntoarcerea micii zănatice în sânul familiei!

Numai că doamna Drover luă lucrurile pe un cu totul alt ton. Cine avea să-i reproșeze Lilliei ceva? Când încetase ea vreo odată să aibă altă purtare decât una exemplară? Nici mama ei, nici decorul salonului nu-și aduceau aminte de așa ceva. Fotoliile se arătau chiar foarte convinse și se întrebau de unde până unde asemenea opinii.

Nu, ceea ce o sâcăia puțin pe doamna Drover, lucru pe care nu-l ascundea de cumnata ei, era faptul că ginerele era văduv; ca și diferența asta de vârstă față de fiica ei.

– Nu știu dacă o asemenea diferență nu înseamnă întotdeauna un mare pericol... Dar domnul Maclew e un mare caracter și s-a arătat atât de generos!... Cu o asemenea avere, poți face o mulțime de lucruri!...

„Ei! Doar n-ai acum de gând să-mi spui că Lilla îl ia de bărbat numai așa, pentru că-i filantrop!“ Dar Kate se abținu să-i spună și cu glas tare ceea ce-i stătea pe buze. Iar doamna Drover îi dădea înainte:

– A copleșit-o de perle; le aduce mâine ca să le schimbe montura. Pentru taică-su ca și pentru mine, continua ea, despărțirea de Lilla va însemna un mare sacrificiu. Noroc că nu-i prea departe până la Baltimore. Va duce o viață serioasă, plină de răspunderi. Hendrik se teme că o vreme va cam simți lipsa distracțiilor de la New York. Dar eu îmi cunosc fiica. Atunci când Lilla e cu adevărat fericită, nu-i mai trebuie nici o altă distracție.

Fred Landers îi telefonase doamnei Clephane pentru a-i spune că se întorsese de la Ballimore și că o invita la masă. Ea înțelese că acesta voia să-i ușureze singurătatea, cât timp fiica ei lipsea, așa că se gândi că n-ar fi exclus să afle câte ceva de la el.

Ca un bun prieten de familie, Fred era numai zâmbet. Atât doar că, vorbind despre logodna Lillei, nu spunea: „Ce sacrificiu!“, ci: „Asta e o soluție“. Iar poziția asta îi ușura și mai mult lui Kate întrebarea: „Dar cum de i s-au aprins așa călcâiele după el?“

Fred stătea întins în fotoliu, pufăind placid din trabuc și încălzindu-și la foc bocancii cu boturi pătrate; iar Kate se surprinse gândind că poate n-ar fi deloc neplăcut să-l aibă mereu acolo. Se miră și ea de această idee, care nu-i mai trecuse nici odată prin minte.

– Vrei să zici: cum a făcut ea de l-a îmbrobodit? Landers îi făcu un mic semn confidențial cu coada ochiului. Știi, eu nu prea sunt la curent, dar îmi închipui că trebuie să fie vorba de clasica lovitură: Lilla e o șmecheră care nu se încurcă; iar doamna Tresselton era și ea acolo ca să-i dea o mână de ajutor și să tragă sforile. Și mai știu că au trecut deja șase luni de când a început povestea și că o anume vânătoare de rațe sălbatice – Lilla e o sportivă de clasă – a jucat și ea un rol în această afacere. Mai mult de-atât, toți sunt convinși că va avea parte numai de fericire.

– Dar tu, tu ce părere ai?

El înălță ușor din umeri.

– Eu cred că e o experiență, și că rămâne de văzut. Și îmi mai spun că Maclew e catâr bătrân: lui n-are de ce să-i strice, iar Lillei s-ar putea să-i facă bine. Să sperăm.

Kate rămase o clipă tăcută, stăvilindu-și întrebarea care-i stătea pe limbă. Până la urmă, îl întrebă:

– Și secretarul? Era și el acolo?

– Susnumitul Fenno? Firește, era la postul lui.

– Nu s-ar zice că faci prea mult haz de el?

Fred o privi, iar ea văzu cum se încruntă.

– Ce-aș putea să-ți răspund? Ce-i drept, nu prea îmi place; nu mi-a plăcut niciodată.

– Îl cunoșteai mai de mult?

Simțea cum se face roșie la față, așa că luă un paravan și-l puse între ea și flacăra, pentru a-și masca tulburarea.

Landers stătea meditativ.

– L-am întâlnit de mai multe ori. După părerea mea, și el a participat la complot; dar s-a ocupat de partea de bucătărie, dacă nu mă înșel.

– Bine, dar, îl întrebă ea cu aprindere, în ce scop?

Chipul mohorât al lui Landers se luminează:

– Poate tocmai pentru a-i putea face curte lui Anne.

– Lui Anne? Ai spus: lui Anne?

Strigătul, pe care nu și-l putuse stăpâni, îi mai răsuna încă în urechi.

– N-ar fi cel dintâi. De altfel, asta nu e decât o presupunere de-a mea, bine-nțeles.

– Ei bine, dragul meu, n-ai înțeles!... Și chiar... Ezită, apoi spuse pe nerăsuflăte: Ei poftim! Și chiar nu ți-ai dat seama că între el și Lilla era ceva?

Landers își aruncă restul trabucului în foc.

– Fenno și Lilla? La urma urmei, poate că ăsta-i adevărul, zău. Nici prin cap nu-mi trecea.

– Uite că mie ini-a trecut!... I-am văzut împreună într-un moment când ei nu se așteptau să fie văzuți...

Înima îi bătea cu putere și simțea că se sufocă. Fusese nevoită să-i spună toate astea pentru a da mai multă consistență bănuielilor pe care le nutrea.

– Asta aruncă o cu totul altă lumină! Bietul Maclew! Începe să-îni fie milă de el. Dar, îi privește! Sunt destul de mari ca să se descurce și singuri. În definitiv, adăugă el cu un suspin de ușurare, dacă tot e vorba să existe o istorie, atunci prefer ca la mijloc să fie Lilla.

– Iar eu te asigur că e așa cum îți spun.

Vorbea cu patimă. Simțea nevoia să-i demonstreze cuiva că Chris era amantul Lillei, pentru a putea crede și ea, căci avea nevoie de această credință, pentru a-și putea risipi teribila bănuială pe care Lilla o făcuse să se nască în sufletul ei. Și doar atunci se simți în stare să zâmbească; ce-i spusese el cu privire la Anne nu fusese decât o glumă, acel gen de glume cordiale și nevinovate despre flirturi și logodne, care se bucură de atâta trecere în America. Totuși, chiar faptul de-a fi reușit să ocolească prăpastia o făcea să se simtă obosită și teribil de emoționată. „Dacă închipuirea mea o ia razna la cel dintâi cuvânt auzit întâmplător, atunci ce-aș mai putea nădăjdui?“ își spuse ea.

A doua zi, Nollie își făcu din nou apariția, proaspătă și su-râzătoare, ca o infirmieră al cărei bolnav s-ar afla în afară de

orice pericol. Acum că scăpase de grija Lillei, fața ei de băiețoi își pierduse acea expresie de îngrijorare precoce: întinerise de-a binelea. Așa că nu se lăsă tot atât de mult rugată ca Landers:

– Mă rog, acum nu mai e un secret! Slavă Domnului!

Și începu să-i povestească. Maclew și Lilla se întâlniseră toamna trecută, la o vânătoare de rațe, în Carolina de Sud. Lilla era o ochitoare grozavă când nu era... în fine, când voia ea să fie... iar Maclew, ca mulți dintre domnii serioși de felul său, căroră, în teorie, nu le plac decât femeile foarte blânde, foarte suave și foarte feminine, fusese entuziasmat de această vânătoreasă curajoasă, care înjura de mama focului păsările pe care nu le nimerea, fuma și bea ca un bărbat, și care seara nu-și descleșta gura, disprețuitoare și cu ochii pe jumătate închiși, fără a-i plictisi pe ceilalți cu tot felul de povești vânătorești ori cu spovedanii sentimentale. Clasică dragoste la prima vedere! Cu toate astea, odată reîntors la Baltimore, el se lăsase din nou furat de angrenajul obișnuințelor și legăturilor; alte influențe se exercitaseră asupra lui. Un om ca el avea cu siguranță o legătură mai veche cu cineva. În timpul ăsta, Lilla se purta și mai extravagant, iar atunci când el venise la New York ca s-o vadă, ea îl târâse la una din acele serate zgomotoase și, la o oră nepotrivită, o ștersese cu un alt curtezan, lăsându-l pe acesta să se descurce cum o ști. De atunci, el nu mai venise, și fuseseră necesare eforturile unite ale întregii familii pentru a drege lucrurile: „Nimeni nu și-a dat mai multă silință în sensul ăsta decât maiorul Fenno“, suspina Nollie cu recunoștință.

Lui Kate îi îngheță sângele în vine. El, tot timpul el! Lilla și Maclew, ca și toate celelalte personaje ale istoriei, ca niște baloane dezumflate se micșoraseră de tot. Ah! oare chiar putea să-i audă numele fără ca în ea să nu se stârneasă un freamăt cumplit?

– El a fost de un tact și de o inteligență desăvârșite, continua tânăra femeie. Și, ca și mine, are încredere deplină în Lilla.

E convins că se va purta așa cum se cade și că vor face casă bună. Cu siguranță, se pricepe la femei.

– La femei ca Lilla, desigur.

Cuvintele îi scăpară, fără ca Kate să mai aibă timpul să și le înăbușe; izvorau desigur dintr-o undă de amărăciune pe care o crezuse secată.

Nollie părea întristată.

– Chiar nu-ți place deloc?

– Au trecut atâția ani de când nu l-am văzut, zise cu o voce ștearsă.

– Dar el, să știi că el ține tare mult la tine! Se pare că a avut chiar un cult pentru tine în tinerețe. Numai că pe atunci încă nu era stăpân pe sine. Era într-o perioadă de căutări. El, cel de atunci, se compară cu o piatră care se rostogolește, neștiind unde să se oprească.

Un cult din tinerețe! Într-adevăr... Și toate celelalte, prin urmare! Iar povestea cu piatra care se rostogolește o auzise de nenumărate ori!

– Războiul l-a transformat, a făcut din el un alt om. E conștient de asta. Acum e sigur că și-a găsit vocația. Nu se mai gândește decât la opera lui, și face într-adevăr niște versuri foarte frumoase. Totuși, sunt supărată, adăugă ea cu gravitate, că tocmai acum s-a hotărât să-și dea demisia. N-are un ban, și-a așteptat atâta vreme locul ăsta de la domnul Maclew.

– Și-a dat demisia din postul de secretar?

– Da, el zice că pentru a putea scrie are nevoie de libertate, că nu se poate acomoda cu monotonia unei munci de birou.

„Mereu aceeași poveste!“ Și din nou lui Kate fu cât pe-acum să-i scape exclamația. În efortul ei pentru a-și stăpâni fraza, nu mai izbutea să lege nimic coerent. Simțea însă că Nollie aștepta reacția ei.

– În cazul ăsta, a făcut bine c-a renunțat, îi dădu ea dreptate fetei.

Nollie concluzionă:

– Totuși, e păcat, și nu numai pentru el. Îmi pare rău că pleacă din Baltimore. Avea o influență foarte bună asupra Lillei.

A! nu, că tare mai erau proști, până și Nollie! Kate abia dacă se putu abține să nu-i strige: „Bine, dar nu vedeți, neghiobi ce sunteți, că ei sunt amanți? Că au ticluit toată această căsătorie numai ca să le fie lor mai ușor să se iubească, și că imbecilul vostru de Maclew e fraierul lor, nemaivorbind de faptul că nici voi nu sunteți mai breji?”

Dar ceva din ea – să fi fost oare orgoliul sau prudența? – îi stăvili această izbucnire și-o cruță de a fi nevoită apoi să se justifice. În definitiv, cu ce-o atingea pe ea toată treaba asta? Primejdia, primejdia aceea teribilă fusese îndepărtată: acum era liniștită, atât cât putea fi de liniștită, câtă vreme nici o nebunie fatală n-avea s-o împingă să se trădeze.

Cu un surâs îndurerat și cu gâtul uscat, zise:

– Îmi pun toată nădejdea în tine că ai să mă ajuți să aleg un cadou de nuntă pentru Lilla.

XII

Șederea lui Anne la Washington se prelungi aproape cinci-sprezece zile. Scrisorile pe care i le trimise erau punctuale și scurte, ca niște scrisori de afaceri parcă, dar Kate nu se supăra pentru asta; știa că fata moștenise de la tatăl ei acea rigiditate a condeiului, care o făcea incapabilă să aștearnă pe hârtie niște idei mai nuanțate sau niște sentimente.

Se întoarse în sfârșit, aducând cu ea o serie de studii de magnohii pictate cu mult mai multă deschidere și vigoare decât tot ceea ce făcuse vreodată. O întâmpină pe mamă cu mângâierile ei obișnuite. Pentru Kate, această întoarcere alunga norii și aducea din nou un aer proaspăt în casă. N-ar fi crezut niciodată că mai rămăsese în inima ei destul loc pentru o pasiune ca aceea pe care o nutrea acum pentru fiica sa. Își reamintea de acea prea frumoasă frază biblică: *Dragostea desăvârșită alungă frica*. Chiar așa? Cum ar putea cineva să știe? se întrebase deseori, neîncrezătoare. Dar acum, pentru prima oară, își dădea seama: dragostea și pacea domneau asupra ei ca un fel de bucurie mai presus de fire.

Seara reîntoarcerii și-ar fi dorit s-o petreacă numai cu fiica ei. Doamna Porter Lanfrey sărbătorea logodna Lillei printr-un mare dineu, urmat de o serată muzicală. Tânăra abia dacă avu timp să se schimbe după coborârea din tren, că mașina se și puse în mișcare.

Nu era o petrecere de la care să-ți permiți să lipsești. Pentru locuitorii vârstnici ai New Yorkului, era o afacere de o importanță aproape incalculabilă. Un *da* sau un *nu* al doamnei Lanfrey erau ultima rămășiță din vechiul cod al lumii bune din New York. Toți obișnuiții casei o considerau ultima în care obiceiurile mai erau respectate.

Kate intrase tremurând în salonul cel mare, dar nu din pricina foștilor ei cenzori și judecători, transformați acum în niște strașnici apărători ai ei sau cu care era în relații amicale, ci pentru că se temea că avea să vadă apărând în urma staturii masive a lui Maclew o siluetă ceva mai elegantă și o figură ceva mai plină de însuflețire. Angoasa ei fu de scurtă durată: Chris nu se afla acolo și nici nu avea să vină mai târziu. După sosirea tuturor invitaților, ușile sufrageriei se deschiseră și doamna Lanfrey, la brațul lui Maclew, încheie cu multă solemnitate defilarea. Cortegiul trecu astfel pe lângă lambriurile din stejar aurit ale decorului din aur și marmură, căci casa Lanfrey era templul tradiției: până și meniul era cu totul conform cu ceea ce străbunul, apărător al Legii, hotărâse că trebuia să fie un meniu, în acea vreme, de-acum îndepărtată, a primului dineu pe care-l dăduse doamna Lanfrey.

Timp de o clipă, Kate putu să-și închipuie că visa: se aflau cu toții acolo, toate acele chipuri care-i încadraseră și-i încarceraseră anii tinereții. Mai rămânea să se întrebe dacă ele aparțineau în continuare acelorași persoane sau dacă nu cumva le lăsaseră moștenire prin testament unei alte generații, chiar și pe ele, ca pe o „tradiție”. S-ar fi zis că invitații, intrând în salonul doamnei Lanfrey, își schimbau înfățișarea, pentru a se conforma la principiile și programul casei, la fel cum acea grasă primadonă care, pe fondul unor tapiserii de Aubusson, își gungurea aria din *Tosca*, părea să fie exact aceeași cu cea care, în urmă cu douăzeci de ani, gungurea exact aceeași arie, în dreptul acelorași tapiserii. Până și Lilla, care-și abandonase aerele ei de mică rebelă și stătea cum se cuvine lângă

logodnicul ei, pe una din marile canapele aurii, arbora un surâs de tânără logodnică.

Se întoarseră acasă în tăcere. Anne, cufundată între pernele mașinii, părea să moțăie. Să fi fost oare din pricina oboselii acelei lungi zile sau stătea cu ochii închiși doar ca să-și păstreze numai pentru ea o imagine îndrăgită? Kate o privea îngândurată. Din când în când, lumina crudă a lămpilor cu arc electric dezvăluia frumosul chip încadrat de niște bentițe negre, ferm și tânăr ca al unei statui grecești. Anne era încă la vârsta la care oboselile și grijile nu-și impregnau încă ridurile.

Kate respecta întotdeauna tăcerile fetei și nu se simțea ofensată; totuși, se simți fericită când, apropiindu-se de casă, simți mâna lui Anne strecurându-se într-a ei. Câte dureri nu alină o simplă mângâiere! S-ar zice că Anne ghicise acele nenumărate întoarceri triste acasă, pe vremea când mama ei, stăpânită acum de vedenia trecutului, se sufoca văzând profilul soțului, așezat între ea și lume ca un zid.

– Iubito, parc-au trecut luni de zile de când ai plecat! zise Kate, când ajunseră la ușa budoarului.

– Da, s-au petrecut o mulțime de lucruri!

Anne vorbea cu o voce care părea să vină de foarte departe, ca în vis.

– O să-mi povestești despre toate mâine. Căci astă-seară nu cred că mai poți: pici de somn.

Fata deschise ochii mari, ca și cum și-ar fi revenit după un lung moment de absență:

– Dar nu sunt deloc obosită și nici nu mi-e somn.

Apoi, după o ușoară ezitare:

– Nu vrei să stăm un pic de vorbă, acum?

– Cât poțfești, draga mea.

Kate o luă de braț și intrară amândouă în camera primitoare, luminată discret de o lampă cu abajur și de sclipirile focului din cămin.

– Asta-i ora cea mai nimerită pentru a sta la taclale, zise Kate, trântindu-se cu voluptate în șezlongul ei. După cincisprezece zile de singurătate, era o plăcere să stea de vorbă cu fiica ei. Hai, deșartă-ți sacul.

– Da, chiar asta aveam de gând.

Fata se sprijini cu coatele de șezineu și își propti capul în palme.

– Noi două avem întotdeauna o mulțime de lucruri să ne spunem, nu-i așa? Inai ales acum că suntem împreună. Nici nu știi câtă deosebire e între faptul de a mă întoarce lângă tine, în loc să...

Își lăsă fraza neterminată și veni să se așeze în genunchi înaintea mamei sale. Mămii lor se întâlniră și Anne își sprijini capul de umărul matern.

– Și eu am fost tare-tare singură!

Kate era pe punctul de a i se mărturisi. Ah! de-ar putea odată să se descarce de această povară! Dar nu avu curajul s-o facă. Legătura dintre ea și Anne era încă inult prea fragilă – și-apoi, cum i-ar putea face o asemenea mărturisire? Era mult mai bine s-o lase pe fată să ghicească și singură.

Și ea își dădu seama.

– Ești fericită că acum te afli aici, nu-i așa, mamă?

– Dacă sunt fericită? Mica mea Anne!

– Ești cea mai fermecătoare mamă care există! Nu mai departe decât aseară, Nollie îmi spunea lucrul ăsta: întinerești pe zi ce trece. Nimeni nu se îmbracă așa ca tine. Știam eu din poza aia veche că erai frumoasă, dar cum mi-aș fi putut închipui că n-ai îmbătrânit deloc de-atunci?

Kate stătea nemișcată: se lăsa pătrunsă de căldura cuvintelor și a îmbrățișării. Ce compliment putea fi mai plăcut decât laudele fiicei sale? Tot trecutul ei pieri în prezența acestui strălucitor amurg. Șopti din nou: „Mica mea Anne!“ iar asta spunea totul.

Anne tăcu o clipă, apoi reluă, cu obrazul lipit în continuare de cel al mamei:

– Vreau ca tu să rămâi aici, așa cum ne-am înțeles; vreau ca această casă să-ti aparțină.

– Mie? Kate se ridică dintr-odată. Umărul fiicei sale alunecă de pe umărul ei – și amândouă se privesc. Distanța care le separa crescuse brusc: Mie, casa? Nu înțeleg... Ce idee!

Era pentru prima dată când se punea această problemă. În momentul sosirii ei acolo, când Landers, pus la cale de Anne, încercase să-i vorbească de afaceri, Kate îl întrerupsese imediat. Era cu totul de acord cu ospitalitatea fiicei sale, dar, în afară de mica rentă ce-i revenea de pe urma succesiunii, nu voia să primească nimic. Landers înțelesese imediat că nu avea rost să mai insiste și fusese nevoit să-i împărtășească această convingere și fetei, căci aceasta nu abordă niciodată acest subiect cu mama ei.

Kate își cuprinsese cu tandrețe fata în brațe:

– Ce-aș putea face eu cu această casă, iubito? Și-apoi, la ce bun să ne gândim atât de departe?

Anne rămase un moment pasivă în brațele mamei, apoi se desprinsese și reveni să se sprijine de marmura șemineului.

– Dimpotrivă, eu cred chiar că e necesar. Doar ai toată viața înainte, și cu bogăția asta a ta de plete...

Zămbi, mângâindu-și mama din priviri.

Kate se ridică în picioare și își dădu la o parte bogata-i coamă care-i acoperea tâmplile. Asta ce mai voia să însemne? Unde oare voia să ajungă fata? Și începea din nou să simtă angoasa unei temeri nedesluite. Și deodată avu o străfulgerare:

– Anne, doar nu cumva ai de gând să te măriți?... Am ghicit?

Fata schiță un „da“, prin acea bătaie rapidă din pleoape, care-i trezea mamei atâtea amintiri.

– Nu ți-am putut spune în scris: scriu atât de groaznic! Sunt nespus de fericită, mamă. Și vreau ca și tu să fii tot așa. Mă mărit cu maiorul Fenno.

XIII

„Baltimore!“, strigă conductorul, în vreme ce trenul intra cu zgomot în gară.

Kate, în picioare, în lungul vagon care se legăna pe arcurile sale, se uita mirată la ceilalți călători, la cei care nu *știau*. De acuin înainte, lumea se împărțea pentru ea astfel: ceilalți, toți ceilalți, și ei doi, el și ea, cei doi care știau. Restul nu mai conta.

Își făcu loc printre fotoliile Pullmanului, în forfota aceea de oameni care se pregăteau să coboare. La Baltimore! Oare cu ce treburi veneau aici? Numai ea nu avea bagaje; în două minute reușea să iasă din gară fără a fi observată. Din mers, privea parcă visând agitația străzii, căreia renunța să-i mai afle vreo noimă. Unde oare se duceau toți acești oameni? Ce făceau, ce anume voiau? Ce scop, ce dorință îi anima? Ce interes putea să-i mâne ca să se agite așa? Și ce însemnau toate astea în comparație cu grijile ei?

Plutea în aer o adiere blândă de primăvară; în curând, urmărind mașinal valul mulțimii grăbite, se pomeni într-un scuar liniștit, într-o grădină plină de verdeată; copacii înmugureau, hiacintul și lalelele erau gata să răsară în coșurile lor bine întreținute. Se așeză pe o bancă...

Ora aceea petrecută cu fiica ei... Oare cum de avusese tăria să suporte acea oră? Nici ea nu-și putea explica lucrul ăsta. Toți anii ei chinuiți de suferință, toate mizeriile pe care le îndurase,

toate minciunile și lucrurile pe care le tănuise, toate se năpus-tiseră asupra ei, ca niște mercenari care ar lupta pentru o cau-ză dreaptă. Era neapărată nevoie să-și înșele fiica, să-i adoarmă bănuielile, chiar dacă pentru asta trebuia să moară. Și totuși nu murise.

Nu, nu murise; din păcate!

Să moară?... Dimpotrivă, nicicând nu se simțise mai vie, mai plină de viață, din cap până-n picioare, ca în clipa de față, pe banca aceasta, în orașul acesta străin, în care, în singurătate, se gândea la viitorul care o amenința. Pericolul îi înzecea forțele. Ar fi fost în stare să străbată mile după mile – numai să știe încotro s-o apuce. Se spune că suferința te îmbătrânește. Nici pomeneală! Pentru ea, suferința prin care trecea avea efec-tul unei băi miraculoase, care o întinerea. Nimeni nu știa unde se găsea. Fetei se mulțumise să-i spună că primise niște vești proaste de la Meridia: una din mătuși era foarte bolnavă, pe moarte, poate... da, chiar așa îi spusese. Pentru a ajunge la Meridia, trenul trebuie să treacă prin Baltimore. Povestea fu-sese acceptată la fel de ușor ca o scrisoare dusă la poștă. De altfel, ca toți tinerii din generația ei, Anne avea obiceiul veni-rilor și plecărilor bruște, al proiectelor care se schimbă pe ne-așteptate. Telefonase la garaj pentru a-i comanda mașina care avea s-o ducă la gară. „Dar, mai ales, nu uita să-ți iei o haină de blană!...” Și-atât.

Tăcerea, singurătatea, senzația de a fi singură, necunoscută, neștiută de nimeni, într-un oraș străin, o liniștiră încet-încet pe nefericită. Ca niște zdrențe, una câte una, câteva frânturi, câteva rămășițe din vijelia ultimelor ore pluteau în mintea ei. Dar ce curios! Primele lucruri care îi reveneau în memorie aveau să fie cuvintele fiicei sale, ciudatul ei mic discurs când îi vorbise despre casa de la New York pe care voia să i-o dea. Poate că aici era cheia tuturor celorlalte lucruri.

De când locuia în casa fiicei sale, Kate nu se preocupase de chestiuni bănești decât o singură dată: atunci când refuzase o mărire a sumei care i se cuvenea pentru întreținere. Disprețul

acela față de bani nu se datora atât unor scrupule, sau unui anume respect, cât mai ales fondului firii sale, unei anume voioase nepăsări. Să te gândești la bani când ești sărac și când trăiești de pe o zi pe alta, zău, nu e deloc plăcut, dar trebuie s-o faci. Dar odată scăpată de această supărătoare grijă, ea și-o scosese cu totul din minte. Instalată confortabil, îmbrăcată bine, nu-i mai păsa de bani nici cât unui copil. Însăși ideea de proprietate, ideea de ban, pentru ea erau într-o asemenea măsură sinonime cu aceea de dependență, și fizică, și morală în același timp, încât, de la ruperea legăturii cu Hylton Davies, sărăcia i se păruse trăsătura esențială a libertății, și oarecum farinecul ei.

Propunerea pe care i-o făcuse fiica ei, de a-i ceda casa, venise să arunce un val de lumină asupra situației. Anne era prin urmare bogată, foarte bogată. Acestei case, una dintre puținele care supraviețuiseră de pe vremea în care Fifth Avenue era cartierul monden al New Yorkului, îi crescuse enorm valoarea, de când acesta devenise și un cartier al afacerilor. Oare cât putea să valoreze? Kate oricum habar n-avea. Ea înțelegea doar că, pentru a-i face un asemenea cadou și adăugând la el tot ce mai trebuia pentru a trăi într-o casă atât de frumoasă, fiica ei, care nu avea nimic din lipsa de prevedere a mamei, trebuia să posede o avere considerabilă, așezată pe niște baze solide. Dar atunci...

Se ridicase în picioare, uitându-se împrejur speriată. Ceea ce îi trecea acum prin minte depășea tot ceea ce închipuirea ei sucise și răsucise deja pe toate fețele. „Dar atunci, dacă se gândește cumva la banii ei, atunci îl cunpăr!“ Iată ce era gata-gata să-și spună, și-n aceeași clipă gândul acesta o dezgusta, căci până atunci crezuse că lui Chris nu-i păsa de bani mai mult decât ei înseși. Acea detașare voioasă, nu în vorbe ci în fapte, fusese chiar unul din punctele de atracție ale tânărului în ochii metresei sale, care suferise destul la Clephani din pricina acelei parcimonii de oameni bogați, mereu gata să facă socoteli, iar în timpul fugii ei cu Davies, din cauza acelei etalări

brutale a luxului. Cu câtă plăcere își bătuseră joc împreună, ea și Chris, de grijile sărmanilor bogați spunându-și: „Măcar noi n-avem asemenea griji!” Da, dar asta se întâmpla în urmă cu ani, iar anii se socotesc dublu în acea viață lăsată în voia sortii. Chris nu mai era puștiul acela ștrengar de altădată; îi venise mintea la cap și avea cumpănirea maturității. Desigur, acum de când are nevoie de ei, probabil că ține la bani. Sau cel puțin așa îi plăcea să creadă; gândul ăsta îi făcea bine: mai era totuși o brumă de speranță de care se putea agăța într-un abis de neguri.

Capul îi vâjâia. Încercă să nu se mai gândească la acea josnicie și, ca să uite, ca o roată care se pune în inișcare, se porni să-și repete pe toate tonurile: „Trebuie să-l văd... Trebuie să-l văd... *Trebuie să-l văd...*” Se uită la ceas, se informă pe unde s-o ia ca să ajungă și sună la ușa casei lui Horace Maclew.

Chris nu era acolo. Nu era, pentru că nu locuia acolo. Majordomul domnului Maclew, chemat la cererea lui Kate, o înștiință că domnul maior Fenno îi telefonase să nu-l aștepte nimeni azi; iar cât privește adresa de acasă, nu i-o comunicase niciodată.

Asta fu pentru ea o lovitură; mai întâi se enervă, apoi îi păru bine. Dacă nu locuia aici și nici nu-și dădea adresa, atunci însemna că avea o legătură! Mai știu? Trăia poate cu vreuna din acele femei de care nu prea îți vine să vorbești. Dacă era așa, atunci soluția era ca și găsită: n-avea decât să se întoarcă și să-i comunice această veste și fiicei sale! Fu ca o străfulgerare: totul se putea aranja. Numai că avea să se aranjeze în felul în care un uragan devastează totul în trecerea lui.

Ușa intrării principale, cu geamuri și fier forjat, se închise. Adresa? Poate că i-o știa la poștă; se interesă care era biroul cel mai apropiat. Telefon nu avea. Desigur! Parcurgând însă anuarul, ochii îi căzură pe numele tatălui lui Chris, și ea îi recunoscuse adresa; la nevoie, avea să-și exprime dorința de a o vedea pe doamna Fenno.

Tramvaiul o duse într-un cartier trist, un cartier de case mici și joase, melancolice, cu fațade de cărămidă, toate la fel: străzi, o mulțime de străzi de o nesfârșită monotonie. Ici-colo, câte un arbore pipernicit își arăta câțiva muguri. Mizeria acelui peisaj n-o surprinse. Știa că soții Fenno nu aveau avere și că, de la o vreme, erau cam strâmtorați, în mare măsură și din pricina pretențiilor tânărului, a vieții lui ușuratice de băiat bun care nu e în stare să-și refuze nimic. Se uita cu inima strânsă la preșul uzat, la unul din acele preșuri de care nu se șterg decât niște picioare ostenite, și își amintea de idila ei cu fiul casei.

Trebui să sune și a doua oară. În sfârșit, o negresă bătrână, cu părul cărunt, veni să-i deschidă, ștergându-și mâinile de un sort murdar. Aceasta repetă cu încetineală:

– Domnul Chris?

– Da, aș vrea să aflu unde locuiește.

Bătrâna făcu ochii mari:

– Domnul Chris? Dar unde ați vrea să locuiască? Aici, domnul Chris...

Prin ușa întredeschisă, ajungea până la ea un miros de prăjeală. O pelerină de ploaie stătea agățată într-un cui pe culoar.

– Aici, maiorul Fenno?

– Maiorul Fenno, da, da, chiar aici, spunea bătrâna... Domnul Chris, cum i se zice, repetă ea cu un zâmbet știrb... Bineînțeles că aici locuiește... Este chiar sus. Maică-sa a ieșit adineauri: s-a dus până la piață. Eu urc întotdeauna să-l anunț pe domnul Chris. Dacă doamna ar vrea să fie atât de bună...

Kate fu introdusă într-un salon mic și lugubru. Dar tot ce-și putu aminti despre el mai târziu, aveau să fie cele câteva fotolii vechi, capitonate, storurile pe jumătate lăsate, o etajeră de palisandru, câteva epave ale unei bunăstări apuse. Pe șemineul fără foc, o fotografie a lui Chris, chipeș, în uniformă.

Auzi pași în anticameră; Kate se întoarse deodată. Chris tocmai intra. Zărindu-și vizitatoarea, se grăbi să închidă imediat ușa.

– Tu? zise el, pălind brusc și oprindu-se în prag.

Kate stătea în dreptul ferestrei: nu făcu nici o mișcare; lățimea acelei camere îi despărțea. Amintirile pe care i le răscolea prezența fostului ei amant îi stăteau ca un nod în gât, o împiedicau să scoată vreo vorbă. Abia dacă izbuti să rostească, într-un târziu:

– Nu te așteptai să mă vezi, nu-i așa?

El se uita la ea, dar fără s-o vadă.

– Crede-mă, sfârși el prim a îngăima încet, cu glasul moale: aveam de gând să-ți scriu; voiam să te rog să mă primești...

Părea că de-abia atunci se trezise dintr-un vis. Iar ea îl simțea la cheremul ei. Din nou, rolurile se răsturnaseră. „Să-i dăm bătaie“, își zise ea, „să nu-i lăsăm răgazul să-și revină“. Așa că reluă cu voce tare:

– Spune! Ce anume voiai să-mi spui?

– Voiam să-ți spun... Își schimbă deodată tonul, venind spre ea cu mâinile întinse: Nu-mi mai vorbi așa, pentru Dumnezeu! E prea dur...

Muzica aceluia glas îi era bine cunoscută; o amăgise de atâtea ori, cu vocea asta a lui rugătoare, atunci când urma ca ea să-l ierte pentru vreo greșală! Dar de această dată, rămase surdă la această muzică. Departate de a-și pierde capul, era de două ori mai lucidă. Chris îi apărea într-o lumină adevărată, în care i se părea că-l vede pentru prima oară. Iată-l așadar în fața ochilor ei așa cum era în realitate, despuiat de prestigiul pe care-l avea odinioară; îl judeca la rece, fără părtinire, punând în cumpănă și părțile lui bune, și cele rele. Nu-l cruța de nimic: nici de părul care i se rărise, acele faimoase plete de care-și aducea aminte că erau negre și drepte; nici de laba de gâscă începând de la colțul pleoapelor, și nici de jocul prea învăluitoare al acestor pleoape în cazul unor priviri care n-aveau nimic blând; și nici de această moliciune a gurii, pe care odinioară o lua drept o îmbufnare de copil care vrea să obțină totul, și-n care ea vedea acum semnul unei nehotărâri camuflete și al lipsei de caracter. Nimic nu-i scăpa, și sub aspectul strălucitor al bărbatului care a reușit în viață, cu o energie mai matură, cu o

siguranță mai plină de încredere în propriile-i resurse, ea mergea drept până la capăt și-i dădea la iveală rana ascunsă.

Era o revelație. Iar la această revelație, la acest fapt teribil de a vedea o ființă așa cum este, ajunsese doar la capătul unor lungi ani de intimitate! Dintr-un fel de pudoare, ea își închise ochii, la fel ca în fața unui spectacol interzis.

Îl auzi repetând: „E prea dur!”

Se întoarse spre el fără să-l lase să sfârșească.

– Prea dur?... Zi mai bine: cu neputință. Cred că-ți dai și tu seama de asta, și renunți... Îți dai seama că trebuie să pleci... Asta e, nu-i așa? O să pleci? Nu-i așa că o să pleci imediat?

– Să plec... să plec?... Vorbea cu o voce fără timbru, o voce de somnambul. Și cum ai vrea să plec?

Întrebarea spulberă acel început de milă pe care aspectul lui jalnic și glasul acela de învins i-o stârniseră. Îl privi în ochi, și cu o ironie șfichiuitoare spuse:

– Cum, numai eu vreau? Ah! tu chiar nu ești în toate mințile?... Ce altceva ți-ar mai rămâne de făcut?

– Să mă explic.

– Să te explici? Și ce-ai putea, mă rog, să-mi explici?

– Mai întâi, de ce nu pot să plec, de ce nu pot să dispar de tot, așa cum bine mă sfătuiești.

– Eu te sfătuiesc? Nu pricepi deloc... Eu nu te sfătuiesc: eu îți cer.

– Iar eu refuz!

Se măsurară unul pe altul din priviri. Ea încerca acum să-și adune bruma de putere care-i mai rămăsese. Se aștepta ca el să caute să se apere; dar n-ar fi crezut niciodată că o să aibă curajul să o sfideze. Vru să spună ceva, dar nu reuși să scoată nici un sunet.

– Văd bine că mă socoți un laș și un mizerabil, continuă Chris. Nu țin să mă apăr... știu că nu prețuiesc prea mult... Numai că înainte de a mă condamna, ar fi fost mai bine să te informezi, să mă întrebi dacă nu cumva am încercat deja... N-ai de unde să știi, desigur, că am mai plecat o dată.

Ea repetă mașinal:

– Ai mai plecat o dată?

El surâse ușor:

– Ei, nădăjduiesc că-mi vei acorda totuși onoarea de a crede că n-am ajuns în situația de față fără să duc o luptă. Am luptat tot timpul. Când am cunoscut-o, la spital, nu știam cine este; n-aveam nici cea mai mică bănuială. Eu nu sunt din New York. Nu știam nimic despre lumea voastră din New York. Nu mi-ai vorbit niciodată despre ea. Nici măcar nu știam că aveai o fată.

Era adevărat. Nu vorbise cu nimeni, niciodată, despre fiică-sa. Niciodată, numele fiicei sale nu-i scăpase de pe buze: nu-l pronunța decât în adâncul ininii ei.

Simțea cum o cuprinde amețea. Toate păreau să se rotească în jurul ei. Căuta pierdută o mobilă de care să se sprijine. Tânărul îi întinse un scaun; se așează pe el, fără să știe prea bine ce făcea.

El stătea în picioare în dreptul ei:

– Mă crezi?

– Da, te cred, zise ea, ceva mai ușurată, acum după ce descoperise că era mai puțin ticălos decât se tenuse. Își ridică privirile spre el: Și după aceea?

– După aceea? Imediat după ce am aflat cine era, am plecat.

– Să zicem că ai plecat; numai că te-ai întors!... Știi, și totuși asta nu te-a împiedicat să te întorci!...

Masca tânărului se contractă. Se așezase în fața ei, cu capul lăsat în jos, cu gura strânsă a încăpățănare, cu mâinile crispate pe genunchi. Nu răspundea nimic. Așa că ea reluă:

– Aștept un răspuns ca să știu ce trebuie să cred despre tine. Încearcă totuși să nu fie prea rău.

– Ce înțelegi prin rău?

– Întâi ai plecat, apoi te-ai întors... De ce te-ai mai întors?

El se sculă în picioare tremurând.

– Întreabă-mă despre mine, despre purtarea mea, despre ce e în sufletul meu, ai tot dreptul. Dar nu mă întreba despre altcineva...

– Sufletul lui! Ce e în sufletul lui! Hai să vorbim chiar despre asta! Și începu să râdă. Iar prin altcineva, tu vrei să-mi vorbești despre fata mea, desigur?

– O cunoști doar... Știi bine că atunci când vrea ceva...

– Nu! Asta nu! Nu tu! Taci! Ți interzic să vorbești despre fiica mea. Tu spui că ai iubit-o fără să știi cine era. Mi-ar plăcea să fie așa cum zici... Tare aș vrea să te pot crede... Te compătimesc, nu pot decât să te compătimesc... dar asta nu schimbă cu nimic datele situației. Nu poți suprima ceea ce a fost, nu poți șterge trecutul. Nu aveai decât un singur lucru de făcut: să pleci.

– Și tu crezi că un trecut ca al nostru... Tu socoți că e acel ceva de neșters care îți închide viitorul?

Ea sări în picioare indignată:

– Tu îmi pui mie asemenea întrebări?... Mai ales că e vorba de fiica mea!... Oare nu-ți dai seama că atitudinea ta e revoltătoare?

– Bine, și-atunci ce pot face? Anne e un copil. Ea nu ține cont decât de capriciile ei. Nu va ceda. Chiar și prima dată, tot ea a fost cea care a vrut...

– Ți mai spun încă o dată, las-o pe fiica mea în pace! N-am venit aici să vorbim despre fiica mea, eu doar atât am venit să-ți spun: Pleacă!

El nu răspunse, dar se porni să măsoare încăperea în lung și-n lat. Apoi se întoarse, se așeză și se cufundă în studierea covorului. Într-un târziu, își ridică spre Kate una din acele priviri pe care i le cunoștea atât de bine, una din acele priviri care vin în întâmpinarea răspunsului și care semnifică: „Zi-mi ce-ai dori să auzi de la mine și eu îți spun“.

– De ce-mi vorbești așa?

Iarăși acele alintări de odinioară! Era prea de tot! Se sufoca... Și-apoi, deodată, jalea, confuzia, descurajarea, întreaga purtare a lui Chris o tulburară; nu, nu juca nici o comedie; suferea cu adevărat și în suferința lui o chema să-i vină în ajutor. I se făcu milă. Veni lângă el și își lăsă mâna pe umărul lui.

– Ai dreptate: asta nu folosește la nimic. Ascultă, o să încerc să fiu calină. Știi doar că nu-ți vreau răul.

Își simți mâna luată cu timiditate; i-o apropie apoi de obraz: fața lui era scăldată în lacrimi.

– Spune, zise el, te ascult.

– Nu te acuz și nici nu-ți reproșez nimic. De ce aș face-o? Tot eu sunt cea mai tare! exclamă ea într-o pornire subită. E adevărat că am venit aici plină de mânie și dezgust. Dar acum nu mai simt pentru tine decât milă. Nu refuza această milă, n-o respinge. Oroarea în care ne zbatem ne copleșește pe amândoi în egală măsură. Dă-mi voie să te ajut.

El apăsă mâna lui Kate pe obrazul lui apoi o lăsă să cadă:

– Ești o ființă miloasă. Acum înțeleg mai bine disprețul tău... Și se ridică în picioare. Îi aruncă o privire pătrunzătoare, de parcă un gând pe care nu-l luase în seamă ar fi făcut pe neașteptate lumină în el și, cu trăsăturile înăsprite subit, pronunță cu o voce răgușită: Și eu care nu pricepeam! Abia acum am înțeles. Așa, deci! Îmi propui să primesc bani... Poate că ai tot dreptul să mă tratezi astfel: o merit cu vârf și îndesat. Numai că situația nu-i atât de simplă precum crezi...

– Cum poți să crezi așa ceva, Chris? M-ai înțeles greșit. Nu voiam decât să te ajut, la fel cum ar fi fost vorba de orice altă dificultate, de orice altă încurcătură în care te-ai fi putut afla... Ce zici, încercăm?... E chiar atât de greu?

Își dădea și ea seama, în timp ce-i vorbea, de fragilitatea aceluia raționament. Ce avea comun drama cu care erau confrunțați cu orice altă situație din viață? Tăcerea tânărului părea să răspundă gândului ei. El se ridică încet. Își vârî mâinile în buzunare, într-un gest pe care i-l cunoștea, din momentele de tulburare, și veni să se sprijine de pervazul ferestrei. La ce se gândea oare, în timp ce-și plimba privirile, absent, de la un capăt la celălalt al acelei străzi triste și neînsemnate? Mai mult ca sigur că stângăcia atacurilor lui Kate îi apărea cu claritate, ca și zădărnicia amenințărilor ei lipsite de conținut. Căci, în fine, dacă într-adevăr îl tentau banii, cum și-ar fi putut

închiperii că având la picioarele sale o avere, el avea să renunțe și să-i facă rabat?

Tic-tacul unei pendule pe care n-o observase până atunci se porni să macine în gol într-un fel enervant. Sunetul acela părea să măsoare ultimele clipe care-i mai despărțeau de o catastrofă pe care nu mai era în stare s-o stăvilească, deși nu ea era aceea care o stărnise.

Chris se întoarse, cu chipul răvășit, și se apropie de ea:

– Am zărit-o pe mama venind. A fost la piață... Da, mama e nevoită să-și facă singură cumpărăturile... N-ai de ce să te temi, n-o să intre aici. Nu intră niciodată în salon la ora asta; se duce direct la bucătărie.

– Nu mi-e teamă de mama ta. Cum nici ei nu i-ar fi, dacă m-ar vedea. Ție însă ți-e teamă!

Se uita la el cum tremura. Părea să fi îmbătrânit subit.

– Mama e destul de în vârstă și are o sănătate fragilă; fie-ți milă de ea și n-o amesteca în toată povestea asta.

Prin peretele subțire, se auzea cum potrivea cheia în ușa de la intrare. Kate se ridică în picioare, căci se hotărâse.

– Deci ții ca ea să nu afle nimic? Perfect!! Atunci va trebui să-mi promiți că pleci! Dă-ți cuvântul! Dă-ți-l imediat, dacă nu vrei s-o chem și să-i spun tot.

Stătea cu mâna lipită de mânerul ușii; el o prinse de mână.

– N-ai să faci așa ceva!

Ușa de la stradă se deschise și se închise la loc, un pas târșit se putu auzi în vestibulul acela îngust; bătrâna doamnă se îndrepta spre locul de unde ceva mai devreme își făcuse apariția negresa cu șorțul murdar, învăluită într-un abur de prăjeală.

– Phemia! se auzi o voce tristă și obosită.

– Îți promit, zise tânărul, dând drumul încheieturii mâinii lui Kate.

Stăteau unul în fața celuilalt, cu capul plecat. Kate spuse:

– Acum plec... Și nu uita că ți-ai dat cuvântul: să pleci... Chiar de mâine. Îți stau cu totul la dispoziție atât timp cât îți

vei ține cuvântul. Dacă nu, ne vom război. Am arme; nu mă forța să mă folosesc de ele.

Nemișcat, la doi pași de ea, bărbatul o asculta cu ochii pironiți în pământ. Hotărât lucru, ea era aceea care câștigase bătălia.

XIV

În noaptea aceea se întoarse foarte târziu acasă, pe Fifth Avenue. Dar le spusese dinainte să n-o aștepte. Se strecură fără zgomot în casa tăcută și trecu pe furiș pe lângă ușa în spatele căreia fiica ei își dormea ultimul somn de fată.

Ah! Și trezirea de a doua zi! De mâine! Gândul că avea să-i revadă acel chip strălucitor și neștiutor, și apoi, fără a putea face nimic, acea lumină care se stinge! Cum oare avea să se producă lovitură? Direct și dintr-odată sau pe ocolite și puțin câte puțin? Iar biata copilă, avea să afle oare imediat ce o așteaptă, sau va trebui să ghicească, să facă presupuneri, să adune bucată cu bucată fâșii din nenorocirea ei, torturată mereu de chinul îndoielii? Ce pretext avea să invoce oare tânărul pentru a se despărți de ea? Cu siguranță că nu ducea lipsă de ele. Dar dacă intenționa cumva să le păstreze mai curând pentru mamă decât pentru fiică? Dacă deja își călcasе cuvântul? De altfel, când își respectase el vreo promisiune?

Singură în cameră, în miez de noapte, Kate Clephane sucea și răsucea problema pe toate fețele. Uitase de somn, uitase până și să se schimbe. Avea încă pălăria și mantoul de călătorie pe ea, ca și cum acea casă, despre care se spunea că-i aparține, nu era altceva decât o sală de așteptare, de unde un alt tren avea s-o ia și s-o ducă, în curând, Dumnezeu știe unde!

„Nici pomeneală! Oare unde mi-e capul?“ își zise ea. „Acum e la mâna mea. N-a trebuit decât să-i spun: «Ia aminte!» și l-am și pus cu botul pe labe. Și nu-l amenințam decât c-o să-i spun maică-sii! Oare ce s-ar întâmpla cu el, dacă i-aș spune chiar fetei mele?“

Acum nu mai era vorba de amărăciune și de spaima morții: dar, odată ce-ai murit, nu-i așa că nu mai ai de ce să-ți fie teamă de suferință? Și oare cum avea să arate viitorul, atunci când cele două femei se vor găsi față în față, ca doi strigoi, ca două sărmene umbre de pe lumea cealaltă?

În definitiv, Anne era tânără, timpul va trece, iar ele vor călători... Și-apoi, își mai spunea mama, în răzvrătirea nervilor ei crucificați, două încercări de același fel nu i se pot întâmpla aceleiași femei; e prea mult și una, pentru o singură viață...

În zori, făcu un efort, se dezbracă și se întinse pe pat, iar în amorțea întregii sale ființe, continuă să-și ascută cu trudă armele pentru viitoare bătălii.

– O telegramă!

Aline anunța întotdeauna acest eveniment pe un ton ușor ironic, de parcă i s-ar fi părut un lucru curios, și chiar amuzant, că mai puteau exista și oameni atât de grăbiți să-i comunice ceva stăpânei sale. Desigur, cu perle la gât și în zibelină, în fruntea unei case mari, Kate Clephane era un cu totul alt personaj decât sărmana epavă de odinioară, eșuată într-o cămăruță de la etajul trei, de la Hôtel de Minorque, iar Aline, mai bine ca oricine, era în stare să aprecieze deosebirea. Dar, totuși, o telegramă!

Kate desfăcu plicul cu degetele amorțite de frig. Și citi: „Plec“. Nimic altceva, nici măcar o semnătură.

Se ținea de cuvânt și îi dădea de știre.

Se simți de parcă o frânghie, care-i strângea inima, se desfăcea. Trase aer în piept: un lung suspin îi umflă pieptul.

Se ținea de cuvânt!

În acel moment, auzi o bătaie în uşă. Era Anne, care intra radiind de bucurie şi speranţă.

– Ai primit o telegramă. Mătuşa Janey se simte cumva mai rău?

Mătuşa Janey? Numele ăsta nu-i spunea nimic lui Kate; nu găsea nimic asemănător printre amintirile ei din acele ultime ore. Îi trebui ceva până să-şi vină în fire şi pentru a-şi putea stăpâni pormirea violentă de a mototoli telegrama. Gestul acesta ar fi trădat-o. Trebui să facă un efort supraomenesc pentru a-şi stăvili tremurul mâinilor şi pentru a lăsa depeşa desfăcută să zacă în continuare pe pledul ei de picioare. Era îngrozitor! Dacă fiica ei, pe deasupra acelui cuvânt care nu-i spunea nimic, avea să citească şi cuvântul *Baltimore*?

– Nu, nu-i vorba de mătuşa Janey..., se bâlbâi ea.

Bietele mătuşi se speriaseră când o văzuseră apărând... Mătuşa Janey s-a cam îpuţinat, ce-i drept. Asta e începutul sfârşitului. Dar nu avea de ce să se teamă deocamdată... Ce-are a face, totuşi îmi pare bine că m-am dus pe la ele, acelor bătrâne de treabă le-a făcut plăcere să mă vadă. Ba chiar n-aş fi făcut rău să mă fi dus pe la ele mai demult.

La asta se gândea în clipa aceea: ce bine că fusese totuşi şi la Meridia! Da, chiar aşa ca un automat, după ce-l părăsise pe Chris, îşi continuase călătoria, spre surprinderea bătrânelor doamne, deosebit de încântate de vizita ei inopinată, şi petrecuse o oră cu ele, înainte de a lua trenul înapoi spre New York. Avusese pe moment prezenţa de spirit ca să-şi dea seama cât de folositor i-ar putea fi acel alibi; dar mai apoi, în agitaţia nopţii ei albe, totul îi ieşise din minte. Dacă n-ar fi fost întrebarea pe care i-o pusese fiica ei, ar fi uitat cu desăvârşire... Acel gol de memorie pe care şi-l surprindea o făcu să se înspăimânte. Se simţea mai puţin ca oricând în stare să se conducă printre primejdiile care se puteau fatalmente ivi...

Anne nu observase însă nimic; fata continua să radieze de bucurie.

– Ce bine-mi pare că totul merge cum trebuie. Ai avut toate motivele să le faci o vizită bietelor mătuși. Dar, sper totuși că nu le-ai spus nimic?

– Despre ce să le fi spus?

Anne schiță un surâs.

– Despre taina pe care ți-am încredințat-o.

Kate, cu buzele uscate, abia reuși să îngaime:

– Bine-nțeles că nu le-am spus nimic.

Mâna ei o căuta pe aceea a fetei; se îndepărtă însă brusc de ea, prefăcându-se că pune undeva telegrama; nu-și putea lăsa mâna ei într-o mână așa de pură.

– E un secret de care nu știm decât noi două, continuă fata, așezându-se pe pat, lângă mama ei. Și trebuie să rămână numai al nostru, nu-i așa, mamă? Aș vrea să fie numai și numai al nostru, până la întoarcerea lui, săptămâna viitoare.

Slavă Domnului! Acum își amintea: Anne îi spusese despre toate astea acum două zile când stătuseră de vorbă, dar din acea conversație, mintea ei în derută nu reținuse pe loc nici un amănunt. Acum, auzind-o pe fată vorbind, totul îi revenea în memorie sub forma unor frânturi încețoșate, oarecum ca într-o fantasmagorie: nu vor spune nimic, nimănui, nici chiar lui Nollie, până când Chris nu se va întoarce la New York, ceea ce nu avea să se întâmple mai devreme de o săptămână. Nu putea veni mai repede, iar fata hotărâse ca el să se vadă și cu mama ei, înainte de anunțarea oficială a logodnei.

– Poate că ți se pare că sunt tare demodată, dar țin la lucrul ăsta.

Și Kate înțelesese că numai din respect pentru ea, pentru a o înscăuna o dată pentru totdeauna în rolul de stăpână a casei, fiica recursese la această formalitate desuetă, pretinzându-i candidatului la mâna ei să o ceară în toată regula.

Fata se apropie de mamă și-i spusese tandru:

– Dac-ai ști, mamă, cât de mult mi-aș dori să-l iubești! Veșnicele cuvinte; dar cât de crud sunau totuși azi! Fata

continuă: Pe vremea când v-ați cunoscut, nu-ți displăcea; erați chiar buni prieteni pe atunci, nu-i așa?

O, Doamne! cum să înduri așa ceva, și cât timp trebuia să mai îndure? Și nefericita întinse din nou mâna și, de această dată, o strânse pe cea a fetei, dând din cap, în semn de aprobare. Dar nu era în stare să spună nimic. Își trecu limba peste buzele uscate, dar vocea refuză să-i dea ascultare. Și deodată simți că totul se năruie în jurul ei și se prăbușește într-un imens hău de uitare...

– Mamă, dragă mamă, ce-i cu tine?

În acea ușoară întunecare cauzată de slăbiciune, Kate zărea ca prin vis cum fata ei o susținea în brațe, îi mângâia fruntea și suna pentru a cere ajutor.

CARTEA A TREIA

XV

Decupaje de umbre fantastice, lăsate de frunzișul des, pe zidurile de un alb crud. Torenți de bleu, de mov, de stacojiu, toate într-o spumă multicoloră atârnată de crengile unor arbori necunoscuți. Zări de azur, piscuri de gheață, recifuri de argint. Și-n tot timpul zilei, albul acela mat, implacabil și orbitor, topindu-se seara într-un clar de lună de-abia puțin mai palid. Oare nu se făcea niciodată noapte, o adevărată noapte opacă și neagră, o noapte de uitare, sub acele tropice scânteietoare și la acele latitudini nelocuite în care două femei deznădăjduite veniseră să-și caute alinarea?

„Călătoriseră“ amândouă, străbătuseră mii de kilometri ai unor ținuturi faimoase pentru pitorescul lor. Fata se simțea ceva mai bine, desigur mult mai bine. Acum se aflau pe drumul de întoarcere și, fără să se grăbească – la ce bun? –, se deplasau dintr-un peisaj în altul, dintr-un loc minunat spre un alt loc minunat. Pe toată durata călătoriei, Anne nu-i suflase o vorbă mamei sale despre subiectul la care se gândea necontenit. Pur și simplu, la vreo două sau trei zile după cursa aceea tălmăcită făcută de ea la Baltimore, fata se mulțumise să-i spună că, „de comun acord“, rupseseră logodna, cum sunase formula aceea veche, discretă și decentă. Cum nimeni nu era la curent, nici chiar în anturajul lor, nu era nevoie să-i dea cuiva vreo explicație. După scurta ei confidență, fata se refugiase imediat în acea rezervă cumplită de care nu avea să se mai despartă.

Odinioară, tot așa o văzuse Kate comportându-se în fața nenorocirii și pe bunică-sa. După ce-și pierduse fiica preferată, bătrâna doamnă nu-i mai rostise niciodată numele. Și Anne era la fel: inima ei era de gheață în privința celui secret. Asemănarea dintre ele mergea până la aspectul fizic, până la o anume asprime de limbaj, la unele încrâncenări pentru niște fleacuri, la unele izbucniri neașteptate, urmate de lungi momente de apatie cu zâmbetul pe buze.

În timpul călătoriei, fata se îngriji mai mult ca oricând de micile atenții față de mamă, dar solitudinea ei avea ceva căutat, care aducea, ca și celelalte, cu lecțiile învățate de la bunica Clephane. Nu era cu puțință ca o ființă atât de tânără și de înflăcărată să rămână indiferentă la frumusețile unei astfel de călătorii; dar fiecare elan de entuziasm nu făcea decât să-i redeschidă rana secretă. Lupta dintre tinerețe și suferință! Deși asista la ea, mama se vedea exclusă din acea confruntare.

Totuși, Kate începea să creadă că și de această dată timpul avea să-și înfăptuiască miracolul; trăsăturile convalescenței păreau mult mai puțin răvășite, iar în felul ei de a se purta era o nuanță mai puțin rece. Apoi, într-o bună zi, Anne se apucă din nou să picteze. Într-alta, avusese ideea de a se întoarce de la Rio prin Marsilia și de a continua să rățăcească pe Mediterana. Vorbea chiar de proiectul de a-și petrece iarna în insula Creta sau în Egipt...

Kate fu de acord, cumpără ghiduri pe care le studia pe ascuns, încercând să îmbine zelul cu răbdarea. Prea multe atenții ar fi stricat totul; biata femeie se abținea până să și respire, pândea dispoziția fiicei sale și se ruga din tot sufletul să-l vadă apărând pe „celălalt“, necunoscutul, diversiunea, speranța tuturor mamelor într-o asemenea situație. În după-amiaza aceea, pe veranda camerei ce domnea peste o mare de flori, mergea până la a nădăjdui într-o revenire a încrederii: fiica ei făcea o excursie în compania unui grup de tineri. Și dacă la întoarcere avea să vină cu un alt chip, chipul acela vesel și mulțumit, chipul ei de anul trecut!... Acel tânăr plantator englez, care o invitase să-i viziteze *hacienda* în ziua aceea, părea să fi fost

singurul care-i stârnise interesul fetei, de când începuseră să călătorească...

Se înserase de mult. Nemișcată de la locul ei, Kate își continua reveria, când zări deodată umbra fetei străbătând prin pânza clarului de lună care se așternuse peste verandă. Fata se lăsă să cadă într-un fotoliu de răchită. Nu, nu era obosită, nu-i era nici foame, mâncaseră în drum, într-un loc minunat situat mai sus de Rio. Da, excursia fusese nemaipomenită, văzuse niște lucruri grozave, iar la întoarcere, coborârea aceea prin pădure, la lumina lunii... Se opri, cu privirea căutând în gol... Să fi fost oare?... Cine știe? Cine știe dacă acea tăcere nu era cumva plină de dorință? Apoi întinse deodată mâna spre mama ei.

– Fă-mi și mie o plăcere, mamă: ia tu averea mea înapoi. Ar fi fost oricum a ta, dacă lucrurile ar fi decurs cum trebuie. În realitate, ție îți aparține. Eu, personal, n-o mai vreau. O detest.

Și mâna ei mică tremura.

Kate tremura și ea.

– Dar e o nebunie, copila mea! Tu și eu, oare nu-i același lucru? Că averea e a ta sau a mea, ce importanță are asta?

– Are, și încă una foarte mare! exclamă fata. Dar își coborî imediat glasul: Sunt prea bogată pentru el: asta-i motivul pentru care a rupt legătura cu mine. Și suspină convulsiv: Nu mai pot trăi așa, nu mai pot... Și cuprinzând printr-un gest covorul de splendori argintate așternut la picioarele lor: Afară, toată această sărbătoare și bogăție de lumini, iar în sufletul meu numai gheață și beznă!

Mama nu știa ce să-i răspundă. Asemenea izbucniri de revoltă, de câte ori nu avusese și ea în tinerețe, privind marea, cerul sau munții, toate elementele strânse laolaltă într-o conspirație a frumuseții, oarecum ca o sfidare adusă nimicnicii sale! De luni de zile se ruga să vină acea oră de intimitate, de împăcare regăsită; ora aceea sosise, piedicile căzuseră, dar iată că nu mai avea curajul să privească tot ce lăsase în urmă. Și de aceea tăcea, împietrică, cu mâna sprijinită de capul plecat al fetei.

– De unde știi că numai averea ta l-a făcut să dea îndărăt? murmură ea, în cele din urmă, încercând să câștige timp.

– Pentru că știu. Sunt sigură de asta. I-a spus-o lui Nollie. I-a spus că pentru nimic în lume nu s-ar putea însura cu o fată bogată; că pentru un bărbat sărac, asta e o situație imposibilă.

– Ți-a spus-o și ție tot așa?

– Nu cu aceleași cuvinte, dar tocmai asta m-a făcut să înțeleg. În scrisoarea prin care îmi reda libertatea, scria: „A fost o nebulă din partea mea să mă gândesc la tine... Nu mă pot căsători cu tine, e imposibil; între noi va exista totdeauna o piedică“. Ce altă piedică vezi, decât banii mei? continuă ea, ridicându-și spre mamă frumoșii ei ochi îndurerați.

Aceasta se simți pătrunsă de o răceală de inarınură. La auzul cuvântului piedică, se ridică, aproape respingând-o pe fată. În clarul acela de lună necruțător, ce oare n-ar putea Anne să-i citească în priviri.

– Să intrăm, draga mea.

Anne o urmă mașinal. Camera, cu tavanul foarte înalt, ră-mânea cufundată în negură. Kate se trânti pe un balansoar; fata, rămasă în picioare dinaintea ei, înaltă, în costumul acela de călătorie din olandă albă, cu părul vâlvoi, părea un spectru.

– Așază-te lângă mine, iubito.

– Numai dacă mai întâi îmi răspunzi. Promite-mi că ai să faci tot ce-ți cer! Promite-mi!

– Ce copilărie, draga mea! Gândește-te puțin! Cum ai vrea să-ți promit așa ceva? Și-apoi, cu ce-ar schimba lucrul acesta situația? Se întâmplă destul de des ca niște bărbați fără avere să se însoare cu o femeie bogată.

– Chris nu-i deloc ca alți bărbați, nu-l cunoști.

Kate își strânse pumnii pe brațele fotoliului. Își coborî ochii spre pardoseala de cărămizi; în cizme și stăpână pe sine, picioarele fetei îi păreau postate într-o atitudine de luptă și rezistență. Își repeta cu amărăciune: „Nu-l cunosc!“

– Hai, mamă, răspunde-mi; am nevoie de răspunsul tău.

Vocea ei de contralto devenise ascuțită. Din toată zvelta și alba sa înfățișare, fata degaja un fluid aprins. Kate revăzu

deodată furiile ei de copil, izbucnirile-i neașteptate, și înțelese ce mari rezerve de violență ascundea exteriorul ei atât de potolit.

– Cum să-ți răspund, fetița mea? Tu suferi, iar eu aș dori tare mult să te pot ajuta; dar cum?

– Și-atunci, după părerea ta, înseamnă că nu banul constituie piedica?

Kate trase aer în piept, strânse și mai mult brațele fotoliului după care spuse:

– Nu!

– Dar atunci ce altceva poate fi? Fata îngenunchease la picioarele mamei. Vreau să știu; orice ar fi, dar vreau să știu. Nu mai pot trăi așa nici măcar o oră, nu pot, mai bine mor. I-am scris, dar nu mi-a răspuns. Și totuși, sunt sigură că...

– Ești sigură că...

– Da, sunt sigură că mă iubea... atunci.

– Draga de tine!

– Și că numai pe mine mă iubea... Chiar și de asta sunt sigură. Numai eu eram în inima lui... Iar el, el era liber. Nimeni nu avea nici un drept asupra lui... Până și despre asta l-am întrebat înainte de a ne logodi; și mi-a confirmat că așa este.

– Biata de tine, ce-aș putea să-ți spun? Dar de vreme ce îți redă libertatea, asta înseamnă că și el simte nevoia să fie liber.

– Așa de repede! E oare posibil să iubești pe cineva în ajun și să nu-l mai iubești a doua zi?

Kate tresări.

– Se poate întâmpla și așa, copila mea. Se poate...

– Dar nu în cazul lui, și nu în cazul meu! Nu, așa ceva nu se poate; banii, numai banii mei sunt de vină, sunt convinsă. Mamă, dă-mi voie să fac o încercare. Dă-mi voie să-i spun că am căzut de acord, că tu o să iei totul înapoi, că eu nu voi mai avea decât renta pe care o să binevoiești tu să mi-o constituie.

Kate nu răspunse. Își lăsă din nou capul în jos. Încă un chin la care nici nu se gândise!

– Ce rost are s-o luăm iar de la început? Fii cuminte. Și încearcă să nu te mai gândești la asta.

– Se vede, mamă, că nici tu nu mă cunoști încă pe mine! Habar n-ai de ce e în stare fiica ta.

– Tot ce știu, biata mea copilă, e că în cazul ăsta, nu există decât un singur leac: dacă n-ai curaj, tot îți mai rămâne mândria.

– Mândria? Ce mai contează, atunci când iubești? Aș face orice ca să-l aduc înapoi, mă înțelegi? Nu-ți cer mai mult decât să fii de acord.

Kate se ridică la rândul ei în picioare. Îi zgândărise orgoliul. Își măsură fiica din cap până în picioare, iar privirile lor se ciocniră.

– Nu pot fi de acord.

– Zi mai bine că nu vrei.

– Îți repet că nu pot fi de acord.

– Vrei așadar să mă vezi nefericită? Vrei așadar să mă faci să inor? Fata se îndreptase deodată, din tot trupul, în fața mamei sale, galbenă de mânie. De fapt, de ce m-aș înira!... Ce-ți pasă ție de tot ceea ce mi se întâmplă mie... Având în vedere ceea ce suntem una pentru alta, nu-i așa? Două străine!

Surprinsă de violența acestei izbucniri, Kate rămase mai întâi fără replică. Ce i-ar fi putut răspunde, ce cuvânt ar fi putut rosti care să nu fie un strigăt de durere?

Instinctiv, mâna ei schiță prin aer un gest de spaimă; dar fata se și depărtase de ea, cu un râs sfidător, care adânci și mai mult prăpastia care le despărțea. Apoi ieși pe neașteptate din cameră.

XVI

Anne își manifestase dorința de a se întorce la New York.

A două zi după scena din Rio, tânăra îngăimase un „iartă-mă“, iar mama o îmbrățișase fără să spună nimic; de atunci nu mai reveniseră asupra acelei discuții. Kate găsea că fiica sa își dădea în continuare aceeași silință față de ea. Dar parcă nu mai era fata ei; atențiile cu care o înconjura Anne erau acelea ale unei gentile însoțitoare. Și călătoria asta care nu se mai sfârșea! Kate trăia de pe o zi pe alta, nemaiaivând curajul să se gândească ce va face mâine. Pășea pe marginea unei prăpastii, dar nu se uita nici în stânga, nici în dreapta, de teamă să nu i se facă rău.

Se apropiau de New York. Dar câtă deosebire între întoarcerea de anul trecut și cea de acum! Cu câtă încredere și curaj privea atunci Kate viața care i se deschidea înainte! Își aducea aminte de prima ei întâlnire cu Anne. De acel prim moment în care, sărutându-și fiica, simțea cum i se lua de pe umeri toată povara trecutului ei. Acum, mamă și fiică erau mai mult ca oricând departe una de alta și chiar acel trecut, care se întorcea, le despărțea! Și câte iluzii nu-și făcuse! Mamă și fiică, sunt o aceeași ființă, o singură viață în două persoane, cu nuanțe, desigur, cu caractere diferite, dar având totuși în comun ceva esențial, și anume de a fi un fapt ce nu cunoaște început, care

e așa dintotdeauna... O adevărată mamă, pentru copiii ei, e o stare de spirit, o obișnuință a gândului.

„N-am norocul să fiu o astfel de mamă. Trebuie să mă mulțumesc totuși“, își spunea ea, „cu ceea ce îmi mai rămâne. Nu, încă nu e totul pierdut. Am unele datorii față de fiica mea. O să tatonez, o să caut o ieșire din acest întunecos labirint, și-o s-o salvez, salvând și dramul de afecțiune pe care poate îl mai are pentru mine. Un rol cu totul modest, rolul unei însoțitoare de treabă; dar trebuie să mă mulțumesc și cu atât.“

Ajunseră la New York pe la începutul lui octombrie. Toată familia era răspândită care încotro; chiar și Fred, greșit informat cu privire la data întoarcerii lor, vâna împreună cu Maclew în Carolina de Sud. Anne se bucura de lucrul acesta; ținea ca întoarcerea ei să treacă neobservată. Cele două femei nu aveau să-și petreacă decât o zi sau două în oraș, iar restul toamnei în altă parte; cu astfel de planuri căutau să-și umple conversațiile care acum lânzezeau. Din ezităările fiicei, mama deduse că aștepta ceva, o scrisoare, desigur. „Trebuie să-i fi scris“, se gândea ea, „și speră să găsească răspunsul la înapoiere.“

O ordine desăvârșită domnea în casă, acolo unde tânăra rânduise totul în spiritul metodic al Clephanilor: fiecare din cele două femei își găsi corespondența care-i era adresată în budoarul propriu. În timp ce-și parcurgea distrată scrisorile, Kate se gândea cu teamă la cele pe care le putuse găsi fiica ei.

La masă avu impresia că Anne părea mai palidă și mai distantă decât de obicei. După masă, trecură în budoarul lui Kate, unde se ocupară de despachetarea câtorva din suvenirele pe care le aduseseră din acea lungă călătorie: un pandativ mexican din peruzea, pentru Lilla, o diademă din pene de pescăruș verde, pentru Nollie, un vechi opuscul spaniol, pentru Fred Landers. Examinau acele obiecte, prefăcându-se foarte interesate de ele; dar conversația lânzezea. Anne se ridică, schițând gestul de a se retrage.

Se opri însă în prag:

– Mamă, zise ea pe neașteptate, m-am purtat groaznic cu tine, în seara aceea la Rio.

Kate tresări.

– Hai să nu mai vorbim despre asta, draga mea. Am și uitat de ea.

– Eu, însă, n-am uitat. Mi-e rușine de tot ce-am spus. Eram atât de nenorocită!

– Știu, iubito, știu.

Dar fata rămânea în continuare lângă ușă, cu mâna sprijinită ca de obicei pe mâner.

– Vreau să știi că mi-a trecut. Mi-a trecut de-a binelea. Avea un surâs atât de dezolat, încât mamei i se rupea inima. Nu te-am ascultat, i-am scris. Am mințit un pic, ca să-mi pot lămurii misterul. I-am spus că tu consfințeai să-ți iei averea îndărăt și să-mi servești o mică rentă. Asta îndepărta piedica, iar el nu-mi mai datora mai nimic...

Kate o asculta cu capul lăsat în jos:

– Poate că ai făcut bine.

– Dacă am făcut bine! reluă fata... Acum sunt lămurită. Nu din cauza banilor mei a dat înapoi. Mi-a mărturisit-o chiar el.

– Așa ți-a scris?

– Am și eu dreptul să fiu înștiințată, zise ea cu un surâs nervos.

Totuși, un cuvânt pronunțat de mama ei părea să-i fi atras atenția. Așa că reluă:

– Mamă, ce-ai vrut să spui adineauri, când ai spus că poate am făcut bine?

– Dar, desigur, chiar ceea ce tu însăși ai presupus.

Fata se afla acum foarte aproape de mama ei; avea o figură tragică, chipul ei de la Rio.

Lui Kate i se făcu frică.

Anne reluă:

– Voiai să spui că există o femeie la mijloc... Tu ai avut întotdeauna îndoieli în privința lui, nu-i așa?... La cine anume te gândeai?

– La nimeni, în mod deosebit. Deși, bineînțeles, un bărbat ca el...

Aceste cuvinte îi scăpară lui Kate aproape fără să-și dea seama. Își mușcă buzele. Ce era de făcut? Să meargă mai departe? Să se oprească...

Anne scoase un strigăt.

– Dar ce fel de bărbat e el? Ce vrei să spui cu asta? Ce știi tu despre el?

Ce stângăcie! Cum de nu prevăzuse urmările unui pas atât de greșit?! Kate stătea în fața fiicei sale la fel ca un criminal dinaintea judecătorului de instrucție; simțea că prin fiecare cuvânt pe care-l rostea, nu făcea decât să se împotmolească și mai rău.

Anne insista:

– Vorbește odată! Doar l-ai cunoscut destul de bine înainte de a-l cunoaște eu.

– E tare mult de-atunci!

– Și-acum?... Acum ce motive ai ca să-l bănuiești?

– N-am nici un motiv. N-am spus că am despre el vreo bănuială.

– Ei bine, eu, una, am! zise fata, ațintind asupra ei o privire pătrunzătoare. Nu voiam s-o recunosc, deși bănuiam că în toate astea e vorba de influența unei femei. Vorbea gâfâit, cu fraze întrerupte; fiecare cuvânt o costa. Știi ce-am aflat în ziua în care m-am dus la Baltimore ca să-l văd? Poftim! Servitoarea care mi-a deschis nu voia să mă lase să intru, căci, cu două zile înaintea mea, venise o femeie care făcuse o scenă. O scenă, înțelegi? Ce lucru îngrozitor!

Și fata izbucni în lacrimi.

Kate era consternată. Încă nu înțelegea și repeta cu voce surdă:

– Ai fost la Baltimore?

Cât de ascunsă putea fi așadar fiica ei! Nu-i spusese un cuvânt despre vizită. Nu se trădase deloc, nici măcar în timpul

izbucnirii de la Rio! Câtă stăpânire de sine! Mai mult ca oricând, Kate înțelese cât de departe de sufletul ei o ținea fata.

– Da, am fost la Baltimore. Nu ți-am spus pentru că erai bolnavă; era imediat după ce te-ai întors de la Meridia, avusesesi acea criză, dacă-ți amintești? N-am vrut să te mai bat la cap și cu micile mele probleme; dar când am primit scrisoarea aceea de despărțire de la Chris, n-am mai ezitat, m-am suit în primul tren și m-am dus să aflu care-i adevărul.

– Și te-ai văzut cu el? zise Kate fără să vrea.

– Nu, plecase... Nu-mi venea să cred; mă gândeam că poate servitoarea nu făcea decât să respecte un ordin... M-a confundat de altfel cu femeia care făcuse scena: se pare că-i semăn...

– Ei, dar ce importanță au spuselor unei bătrâne negrese?

Și aceasta avea să fie prăbușirea, căderea unui lucru care se face țândări, izbindu-se de pământ.

– O negresă?... O bătrână negresă?

Anne repeta cuvântul pe care, din zăpăceală, mama ei îl scăpase. În pofida situației, Kate se chircea ca o moartă în fotoliu și își apăsa coatele pe șolduri, încercând să-și oprească tremurul întregului trup.

– Mamă, cum se face că știai că servitoarea aceea era o negresă?

Distrusă, pierdută de tot, mama se gândea: „Acum ce-o să-și închipuie oare? Și ce-o să se întâmple...”

Fata însă descoperise pe loc adevărul.

– Tu!... Tu erai, mamă!... Cealaltă femeie..., tu erai femeia care i-a făcut o scenă!... Te-ai dus să-l vezi în ziua în care ai spus c-ai fost la Meridia!

Kate bâguia:

– Am fost la Meridia!

– Se poate. Dar ai fost și la Baltimore, e clar. Ai fost acasă la el, l-ai văzut, i-ai făcut o scenă. Fata se opri, cu gâtul uscat. Reluă apoi, aproape șoptit: Așadar, tu erai femeia, mamă! Tu ai

făcut toate astea! Dar atunci înseamnă că-l urăști? Cât de mult trebuie să-l urăști!

Kate respiră ușurată. Slavă Domnului că fata ei nu-i vorbise de dragoste! Fiica ei nu bănuia nimic!...

– Tu l-ai făcut să rupă logodna?

– Copilul meu...

– Răspunde-mi!

– Voiam să i-o cer... Am încercat să-l fac să înțeleagă.

– Tu l-ai făcut să rupă logodna noastră; tu, să nu negi! Și, cu toate astea, în tot acest timp, pe tot parcursul acestor groaznice luni, m-ai lăsat să cred că el era acela care nu mă voia!

Făcu o săritură și o prinse de încheieturile pumnilor.

– Uită-te la mine, mamă!... Nu, nu așa; drept în ochii mei... Trebuie să văd pe care din noi doi îl urăști cel mai mult, pentru cine simți cea mai mare nevoie să-l faci să sufere.

Kate își recăpătase puțin câte puțin stăpânirea de sine. Mânia fetei îi reda în parte sângele-rece.

– În materie de suferință, fata mea, poți avea încredere în mine: am avut destul parte de ea... E adevărat, m-am dus să-l văd pe maiorul Fenno. Simțeam nevoia să-i vorbesc între patru ochi. Voiam să-l rog să se mai gândească. Fiindcă socoteam că fericirea ta nu se afla acolo. El a acceptat felul meu de a privi lucrurile. Și asta-i tot. Nu cred că ar putea exista vreo mamă care să nu fi procedat la fel. Era dreptul meu.

– Dreptul tău! ripostă tânăra cu aprindere. Știi doar că ți-ai pierdut toate drepturile în ziua în care l-ai părăsit pe tata pentru altcineva.

De data asta, Kate nu se simți jignită. O susținea un gând; un singur lucru conta pentru ea: să împiedice acea căsătorie. Și încă mai putea s-o facă.

– Ești necruțătoare, fata mea... Dar, din lipsă de altceva, aveam măcar dreptul pe care-l are o prietenă. Pe acesta, sper că nu mi-l vei refuza. Tu mă tratezi ca pe o prietenă, căci ai ținut să mă întorc. Deci, voiai să-mi arăți atunci puțină încredere. Te rog să mă crezi că tot ceea ce am făcut, am făcut

numai pentru că sunt convinsă că nu e bine să te căsătorești cu maiorul Fenno. Îl cunosc de multă vreme; ar fi o nenorocire pentru tine să-l iei de soț. Există bărbați care nu sunt făcuți pentru căsătorie: el e unul dintre aceștia. Știu o mulțime de lucruri din viața lui pentru a fi convinsă de ce-ți spun. Și do-vada că aveam dreptate e că a recunoscut și el.

Până în acest moment, Anne continuase să-și păstreze ațintită asupra mamei privirea ei implacabilă. Deodată, chipul ei devastat nu mai fu decât imaginea suferindă a tinereții; acum nu mai era decât copilul cu inima grea, un biet copil deznădăjduit care se lovește de prima lui durere. Căzu în genunchi în fața sofalei, zguduită de plâns. Kate ezită o clipă, apoi alergă spre fiica ei și-o cuprinse cu dragoste peste gâtul ei aplecat. Dar fata o respinse:

—Nu, nu, nu! gemea ea, sfârșită.

Și din nou cele două femei, ca și în acea primă seară sfâșietoare, se înverșunau una împotriva celeilalte.

—Ce-ai căutat în viața mea? Cine te-a rugat să te îngrijești de fericirea mea? Cum de-am putut să-mi închipui că vom trăi ca mamă și fiică? Astea nu sunt legături care se încropesc într-o zi. Zici c-ai suferit: eu sunt de vină. Eu sunt cea care a avut ideea acestei experiențe. A fost o nebunie, de care mă căiesc amarnic! Dar, pe viitor, lasă-mă să-mi fac viața așa cum mă taie pe mine capul...

XVII

De două zile, Fred Landers se întorsese la New York. Kate se invită la masă la el. Anne, plecată la Droveri, la Long Island, pentru câteva zile, nu avea să vină cu ea: „Vom fi singuri, bine? Nu vom invita pe nimeni!”

O primi în salonul lui confortabil și uzat, care nu se schimbase de la moartea mamei sale și a unei surori, domnișoară bătrână, care locuiau împreună cu el. Tapetele de creton, fotografiile englezești, pianul Steinway, mobilele Chippendale pe care le moștenise de la familie, Kate regăsea totul aproape ca pe vremea în care bătrâna doamnă Landers organizase dineul ei de nuntă. Și ce dineu, ce amintire! Se revedea în rochia savant încrețită, urmată de soțul ei, mândru nevoie mare. Și gazda sa din această seară, pe atunci tânăr de tot, ascuns timid în spațele mamei sale, uitându-se la ea, roșu la față din cauza emoției. Năpădită de valul acela de amintiri, se lăsă cuprinsă de duioșie.

Rămasă în mijlocul salonului, își plimbă îndelung privirea de jur împrejur.

– Te simți aici ca acasă! zise ea, oarecum fără să vrea.

Fred o asculta, aproape la fel de tulburat precum fusese și-n seara aceea de demult. Ea se simți ușor emoționată de aerul lui fericit și confuz. Cu un surâs trist, îi explică:

– Asta pentru că eu nu știu, dragul meu Fred, ce înseamnă să ai o casă a ta.

– Ce te face să vorbești astfel?

– Adevărul. Căci așa am simțit dintotdeauna. De când îmi aduc eu aminte, sunt o ființă mereu rătăcitoare.

Ușa dublă de acaju era deschisă. Landers, cu mica lui plecăciune stângace, îi oferi lui Kate brațul, și amândoi trecură în sufragerie. Încăperea era tapetată cu o hârtie de culoare închisă, cu suprafața mătăsoasă, în care toată lumina care o dezvăluia părea să provină de la argintăria bogată și de la vechiul serviciu de masă din cristal masiv. La locul hărăzit ei, Kate găsi un buchet mare de violete, frumos rotunjit și bogat. Tot ce se afla în casa lui Fred era în același timp demodat, serios și de bună calitate. Se așeză cu impresia de a-și fi găsit în sfârșit un refugiu de moment. Plănuise să nu-i vorbească decât după masă; dar atunci avea să-i spună totul.

– Ce frumos miros! șopti ea, aspirând cu nesaț parfumul violetelor.

După masă, Landers o instalează în cel mai bun fotoliu al său, așeză lampa mai departe, o convinse să accepte un pahar de lichior vechi și-i spuse:

– Și-acum, ia zi, ce nu merge?

O întrebare atât de neașteptată și de clarvăzătoare o surprinse. Își închipuise că el avea să-i lase un răgaz ca să-și alcătuiască un preambul, sau măcar că o va tatona puțin înainte de a aborda subiectul care o preocupa. Ea își dădu seama că, stângaci și timorat când era vorba de lucruri mărunte, experiența dobândită îi dăduse siguranță în privința celor importante. Acum ea era aceea care ar fi vrut să mai amâne discuția. Ce cuvinte să-și aleagă? Cum s-o ia ca să înceapă?

– Ei bine, prietene, zise ea pentru a ieși din încurcătură, mă plângeară mai adineauri că n-am avut un loc al meu, că nu știu încotro s-o apuc. Rămânând în casa fiicei mele, ar însemna să-mi pierd și bruma de demnitate care mi-a mai rămas. Anne mi-a dat de înțeles că regretă experiența pe care a făcut-o.

– Ce anume înțelege ea prin asta?

– Regretă faptul că mi-a cerut să mă întorc.

– Și asta numește ea o experiență?

Proptit cu spatele de șemineu, Fred uită până și să-și aprindă trabucul. Pe fața lui încruntată se zugrăvea o mare tulburare.

– Mă tem că nu înțeleg o asemenea schimbare, zise el. Părea atât de fericită că te-a regăsit! Ce s-a putut oare întâmpla?

Kate își începu povestirea pe care și-o pregătise. Dar, chiar de la primele cuvinte, își dădu seama că era nevoită să bată în retragere. Mărturisirea completă, pe care își promisese s-o facă, nu era posibilă nici în prezența lui Fred, așa cum nu fusese nici în prezența lui Anne. În primul moment, primirea atât de cordială, casa familiară, mulțimea de amintiri îi dăduseră iluzia că va găsi în Landers un sprijin, o prezență fraternă. Dar nici nu pronunțase bine numele lui Chris și întregul prezent, tot ce nu era el și fata ei se șterse și pieri.

Tot ce găsi de spus, fu că ea crezuse că era de datoria ei să se opună acestui proiect de căsătorie dintre Anne și Chris Fenno; și tocmai asta fiica ei n-avea să i-o ierte niciodată. Broda pe această temă și se lungea în detalii nesemnificative, încercând să câștige timp și să întârzie întrebările lui Landers.

Acesta recunoscă că nu-i plăcea deloc Chris, că anunțarea logodnei îl întristase. Încurajat de această simpatie, Kate se hazardă:

– L-am făcut să-mi promită că va pleca.

– Te-ai dus să-l vezi fără știrea fiicei tale?

– Da. Poate că am făcut o greșală. Dar îmi era teamă.

O cunoșteam atât de puțin încă!

– Cu siguranță că știai despre maiorul Fenno niște lucruri grave... Așa trebuie să fie, căci altfel n-ar fi rupt logodna de îndată ce i-ai poruncit.

Ea se bâlbâi:

– Știam destule pe seama lui ca să fiu convinsă că nu era soțul care-i trebuia fiicei mele. Și tot asta i-am dat și lui de înțeles.

– Ești sigură de lucrul ăsta? Mi-ar plăcea să-ți pot împărtăși convingerea; din păcate, mă tem că, în punctul la care au ajuns lucrurile, nu mai putem nădăjdui cine știe ce!

– Ce te face să crezi asta?

– De vreme ce ea s-a purtat așa cum s-a purtat cu tine, înseamnă că fiica ta e cu adevărat hotărâtă să-l vadă, orice s-ar întâmpla. Ce-ai putea face tu ca s-o oprești?

– Eu n-aș putea face desigur nimic; în schimb, tu? Te implor, Fred, dă-mi o mână de ajutor!

– Crezi că eu n-aș vrea, dar cum? Dacă există într-adevăr ceva grav împotriva acestui băiat, vreo acuzație precisă, spune-mi. Fără așa ceva, o cunosc bine pe fiica ta, n-aș izbuti decât s-o fac să se încăpățâneze și mai mult. Nu degeaba este o Clephane!

Kate nu spunea nimic și își lăsa capul în jos. Lângă micul foc de lemn, a cărui flacără dansa în șemineu, sub privirea cinstită și cordială a acestui om de treabă, se simțea tare bine! Cât de mult i-ar fi plăcut să se afle acolo pentru totdeauna! Dar avea presimțirea că adevăratul ei *eu* nu era în camera aceea: străin de ea întotdeauna, și pentru totdeauna, acesta plutea, purtat de neliniște și de exil în vântul de afară și în noapte.

Într-un târziu, articulă:

– Ce-aș putea să-ți spun precis?... Încurcături cu femeii... De altfel, însăși fuga lui nu-i destul de grăitoare?

– Și dacă se întoarce la prima chemare a ei?

Aceste cuvinte o atinseră pe Kate ca o lovitură de cuțit.

– Anne n-o să-l cheme; e imposibil.

– Poți să fii sigură că ai să-l vezi alergând la primul semn pe care i-l va face ea.

Dintr-o pornire instinctivă, Kate își astupă urechile. Nu mai putea să audă nimic. Ce căutase să vină la Flanders? Acesta n-o putea ajuta cu nimic. Se ridică încet și-i întinse mâna, dându-și silința să-i zâmbească.

– Mi-e teamă că ai dreptate, bunul meu Fred. Ca și tine, și eu încep să cred că nu mai e nimic de făcut.

XVIII

Trecură trei zile. Apoi, deodată, Kate primi un telefon de la Nollie Tresselton; tânăra se afla în oraș și-o ruga s-o primească imediat...

Venea de acasă de la Droveri și-i transmisea niște scuze un pic cam bălmăjite, din partea lui Anne.

– Voia să-ți scrie... Îi pare tare rău că ți-a vorbit așa cum ți-a vorbit și că și-a ieșit din fire... Nu trebuie să fii supărată pe ea.

Și tăcu, vădit încurcată. Era limpede că nu prea știa cum să abordeze comisionul cu care fusese însărcinată.

Kate îi sări în ajutor:

– Am priceput, Nollie: Anne vrea ca eu să plec...

– Nici vorbă. Cum poți să-ți închipui așa ceva? Vrea să te simți aici la tine acasă. Știi că nicicând nu și-a dorit altceva.

– Atunci asta înseamnă că nu vrea să mai vină înapoi?

Tânăra femeie își puse o mână pe brațul lui Kate, ca pentru a o liniști.

– Trebuie să ai răbdare, mătușă Kate. Anne zice că nu se poate întoarce... cel puțin, nu imediat. Se teme că...

– De ce anume s-ar putea teme?

– Se teme că sentimentele tale față de Chris au rămas neschimbate.

Doamna Clephane îi apucă mâna lăsată încă pe brațul ei.

– Nollie, ea știe unde-i el? L-a văzut?

– Încă nu; dar o să-l vadă. A fost bolnav. E foarte nefericit de când s-a rupt logodna. Anne îl iubește și mai mult acum.

Tânăra îi aruncă doamnei Clephane o privire plină de milă, de parcă voia să-i dea de înțeles că toată zbaterea ei n-avea nici un rost.

– Hai, mătușă Kate... la ce crezi că te mai poți aștepta? Și unde o să te ducă toată povestea asta?

– Nollie, și el unde-i? Aici, la New York, nu-i așa?

Dar Nollie Tresselton nu-i răspunse; privirea ei compătimitoare făcu loc unei expresii bănuitoare. Deci așa! cu toții erau de partea fiicei ei, desigur! Kate arunca împrejurul său niște priviri disperate; toate amintirile urâte, tot ceea ce suferise în această casă, toate năvăleau deodată, iar ea simțea pe umeri toată povara trecutului.

– Să nu crezi că Anne n-a încercat să adopte punctul tău de vedere, reluă Nollie Tresselton, pentru a face unele concesii modului tău de a judeca... Desigur, acel Fenno pe care l-ai cunoscut tu nu era maiorul Fenno de astăzi, pe care noi îl stimăm și-l prețuim atât de mult. Da, avem toată stima pentru el. S-a purtat exemplar în timpul războiului. Iar după aceea și-a dat atâta osteneală. Tot ceea ce întreprinde, îi reușește! Anne e convinsă că el își poate face un nume în literatură. Iată așadar ce o împiedică să-ți înțeleagă obiecțiile, iar opoziția ta față de el îi rămâne o enigmă.

Kate îi aruncă tinerei o privire plină de rugă.

– Eu știu că Anne nu poate înțelege... Dar tu! măcar tu să mă înțelegi!

– O să-mi dau toată silința, înătușă Kate. Dar, fă-mă te rog, să înțeleg! Vorbește deschis!

Tăcerea se așternu din nou. Mereu aceeași tăcere. Kate avea impresia de a fi o prizonieră. Lemnăria, ciubucurile, colțurile impecabile, curbele maiestuoase ale somptuosului mobilier al casei Clephane, toate o sfidau, toate îi interziceau să vorbească. Șopti:

– Întreabă-l pe Fred Landers.

– Dar, chiar asta am și făcut; de la el vin acum. Mi-a spus că nu știe nimic, că nu înțelege de ce nu vrei să-i dai unele explicații.

– Ce-i trebuie mai mult de-atât?... Am spus și o repet: maiorul Fenno nu se poate căsători cu fata mea. Îl cunosc de mult mai mult timp decât voi toți; am avut norocul să-l cunosc mai bine...

Frazele țâșneau sacadate, precipitate și şuierătoare. Chipul și vocea i se schimbaseră, ceea ce ar fi putut s-o trădeze; își dădea seama, așa că pentru a-și ascunde tulburarea, își duse batista la gură.

– Ce-i cu tine, mătușă Kate? exclamă Nollie înspăimântată.

Ea se opri, oarecum speriată de cuvintele care-i veneau pe buze.

Lui Kate i se păru că tânăra femeie era cât pe-acum să ghicească. Nou pericol, împotriva căruia fu nevoită imediat să-și ia măsuri de prevedere, să improvizeze o apărare. Se grăbi să reia, alegându-și cu grijă cuvintele:

– Există bărbați care nu sunt făcuți pentru înșurătoare; ei n-ar putea face decât să nenorocească o femeie. Asta ține de firea lor. Iar în ce privește caracterele care se schimbă în bine după căsătorie, eu, una, care sunt pătită, nu prea mai cred. Și asta e un motiv foarte serios, zic eu.

Încă o dată, deși încolțită, reușise să se strecoare.

Nollie suspină adânc.

– Dacă înțeleg eu bine, discreția te împiedică să-mi spui tot ce știi; iar tu ai motive întemeiate să crezi că acești tineri nu se potrivesc.

– Întocmai.

Tânăra femeie căzu pe gânduri, apoi luă mâna doamnei Clephane.

– Ei bine, o să încerc atunci să te ajut, să obțin de la fiica ta să amâne luarea vreunei decizii.

Nollie Tresselton se ridicase în picioare. „Iar acum se va duce acasă la Droveri“, își spusese Kate. Când o văzu ajunsă la ușă, se simți din nou îmboldită să-i vorbească. Poate că totuși, dacă izbutea s-o facă pe Nollie să presimtă adevărul, o câștiga de partea ei și reușea astfel să-și salveze fata! Doar un singur argument, spus de Nollie sau de ea, ar putea s-o convingă pe fată. Unul singur, însă tocmai acela care trebuia să rămână de-a pururi ascuns ca o taină. Nollie odată la curent, mai devreme sau mai târziu, Anne s-ar fi lămurit la rândul ei; perspectiva asta o făcu pe doamna Clephane să-și pună lacăt la gură.

În prag, Nollie părea să mai întârzie voit, în așteptarea aceluia cuvânt care nu fusese rostit, a acelei mărturisiri neduse totuși până la capăt; dar Kate, întinzându-i mâna, îi dădea de înțeles că nu mai avea de gând să-i spună nimic.

„Trebuie să-i aflu adresa, se gândi ea, după ce ușa se închisese. Dacă e la New York, și sigur e, trebuie să-l văd înainte de-a reuși s-o întâlnească pe Anne.“

Dar cum?

Ziua trecu și se lăsă și înserarea; Aline îi reaminti că-i ceruse s-o servească în cameră; ideea de a lua masa de una singură în sufrageria lui John Clephane îi era ceva de nesuportat.

Se așeză la masă fără să se mai schimbe. Din nou avea senzația aceea a unei săli de așteptare, a unui tren care pleacă. Numai că acum știa și care era ținta călătoriei.

Servitoarea îi aducea desertul; și-i întindea în același timp o carte de vizită:

– Domnul care mi-a dat-o e jos. Se scuză că vine atât de târziu, dar insistă să-l primiți.

Kate își aruncă o privire asupra bucății de carton.

Era chiar el! Venea de bunăvoie. Prima pornire a lui Kate fu aceea de bucurie. Apoi, inima i se strânse. Spaima își făcea apariția în sufletul ei, o spaimă nemărginită – ca și altădată, ca întotdeauna, de când omul acesta intrase în viața ei.

XIX

Maiorul Fenno o aștepta în salon. Servitorul care-l introdusese aprinsese toate luminile, iar în lumina puternică, aducea cu un om care chiar atunci s-ar fi dat jos din pat după o maladie gravă. Până și veșmintele sale păreau ponosite; totul în el trăda decăderea, înfrângerea; Kate fu de-a dreptul tulburată. „Din cauza mea“, își spunea, vinovată. „Dacă nu eram eu, ar fi stat cu capul sus, s-ar fi plimbat liber prin viață.“ Iar întrebarea pe care i-o puse fu precedată de o emoție reală:

– Ai fost bolnav?

Printr-un gest, el îndepărtă subiectul propus.

– Mă simt bine acum, mersi. O privi în ochi și adăugă: Te-aș ruga să-mi acorzi o scurtă întrevedere.

– Dacă ții cu tot dinadinsul!

În sinea ei, începuse deja să tremure. De fiecare dată când vedea ochii lui albaștri luând acea nuanță de ardezie, iar între sprâncene i se săpa acel dublu șanț perpendicular, o cuprindea tremuratul.

– Tu mă obligi la lucrul ăsta, îi răspunse el.

Vocea îi devenea la fel de aspră ca și privirea.

– Eu?

– Tu, căci tu ai încălcat cele convenite. Pactul nostru nu mai există... În ce mă privește, eu mi-am îndeplinit angajamentul.

Aceste fraze scurte cădeau ca o grindină de lovituri. Lui Kate, îi bătea inima atât de tare, încât abia dacă pricepea ce-i spunea. Bâlbâindu-se, îi ceru să se explice.

– Mi-ai promis, reluă el, că ai să mă ajuți dacă renunț la fiica ta. Numai Dumnezeu știe ce înțelegeai tu prin asta! Eu însă înțelesesem că nu te angajai decât la un singur lucru: s-o lași moartă și să nu te mai amesteci deloc, și să contezi pe mine c-o să-mi îndeplinesc partea mea de tratat. Am făcut-o. Am rupt logodna, mi-am stricat situația, am plecat. Iar tu? În loc să stai cuminte și să taci, te-ai apucat să spui despre mine câte-n lună și-n stele, insinuând tot felul de grozăvii. M-ai pus astfel într-o asemenea postură, încât, ori îmi iau înapoi cuvântul dat ție, ori îmi asum riscul de a trece în ochii fiicei tale și ai tuturor alor tăi drept un mizerabil, care a luat-o la fugă ca să evite un scandal, fără să aibă un cuvânt de spus în apărarea sa.

Pentru a-i ține un astfel de discurs și a-i vorbi cu atâta violență, trebuie să se fi înfuriat la culme. Dar acum își terminase muniția. Era dezarmat. Kate își redobândi curajul.

– Și ce te oprește s-o faci? Te provoc s-o faci! zise ea.

Fața tânărului își schimbă expresia, așa cum i se întâmpla adeseori. De la amenințare, fizionomia lui trecu la iritare, la tulburare, pentru a ajunge până la urmă la implorare. Ea își zise: „M-am dovedit încă o dată mai curajoasă decât el, l-am demontat”. Simțea însă că avantajul ei era destul de precar. Uneori, prezența de spirit îi ținea loc de voință tânărului.

– Ei bine, vei avea curajul să vorbești? îi replică el.

Dintr-odată, se simți învinsă, și-n același timp umilită. Iată cât decăzuseră din pricina mâniei:

– Ei, sper că glumești, se bâlbâi ea.

– Îți jur că n-am nici cea mai mică intenție. Vezi bine cât sunt de serios. Tu m-ai distrus... sau ai fost pe-aproape... Să nu vorbim de dragostea mea, căci nu e momentul, și tocmai asta te-ar face să râzi. N-ai decât să-ți spui că ai de-a face cu un pârlit care e nevoit să-și câștige existența și care are un nume

de apărat. Pe ambele planuri, mi-ai făcut tot răul pe care puteai să mi-l faci.

– Trebuia să împiedic această căsătorie.

– De acord. Așa ne înțeleseserăm, iar eu mi-am ținut cuvântul. Ce te împiedica să ți-l ții și tu pe-al tău?

– Chiar fiica mea, care voia să te facă să te întorci. Ea a văzut că ideea asta mă scotea din sărite. Și-a spus că probabil știu ceva. Ea m-a silit.

– Iar reputația mea era un sacrificiu mai mic decât...

– Aș sacrifica orice ca să împiedic această căsătorie, înțelegi?

– Chiar asta înțeleg și ăsta-i motivul pentru care am venit. Am venit să te-anunț că mă consider dezlegat de cuvântul pe care ți l-am dat.

Kate își întinse mâinile în față, ca pentru a-l opri.

– Nu, Chris! Nu așa! Nu așa! Tu știi bine că nu poți!

El stătea în picioare, cu spatele sprijinit de șemineu, cu brațele încrucișate, cu capul ușor aplecat și pregătit parcă să lovească, cu acea mină de sumbră încăpățănare pe care atât de bine i-o cunoștea. Iar ea, în strigătul de mai înainte, auzea ecoul altor strigăte și rugăminți. Revedea o altă scenă, în care ea își întindea spre el disperată mâinile, cu același sentiment de neputință. Lacrunile îi țâșniră din ochi, inundându-i fața.

– Doar n-ai de gând să-i spui..., murmură ea.

– Mă văd chiar obligat să mă disculp!

– Oh, nu-i spune! Chris, nu-i spune!

În clipa când acel strigăt îi murea pe buze, își dădu seama că se afla astfel la cheremul fostului ei amant și că acesta, în lipsa altor mijloace prin care să se justifice, ar fi fost în stare să-i spună totul fiicei sale. De la un vântură-lume de teapa lui se putea aștepta la orice. Iar dacă era adevărat că nu se grozăvea doar, dacă făcea așa cum se lăuda, atunci el era stăpânul situației și știa lucrul ăsta. Dacă fata ar afla totul de la altcineva, s-ar îndepărta imediat de Chris, dezgustată; dar dacă inițiativa

îi va aparține chiar lui Chris, oare ce se va întâmpla? Toate aceste gânduri îi trecură ca fulgerul prin minte.

Se lăsă o lungă tăcere. Kate se prăbușise într-un fotoliu, cu capul în mâini. În curând, prin norul de nenorocire care se îndesea în jurul ei, ghici apropierea lui Chris și se simți apoi atinsă ușor pe umăr.

– Kate, de ce nu vrei totuși să mă înțelegi? Te implor, ascultă-mă și încearcă să mă înțelegi!

Își ridică ochii spre el și privirile lor se întâlniră. În ochii lui nu mai era nici o undă de asprime: numai durere și spaimă.

– Am venit aici furios, reluă el; oricine ar fi fost la fel; dar de ce să continuăm să vorbim pe tonul ăsta? Îmi ești martor că n-am contribuit cu nimic la crearea acestei situații în care ne zbatem. Totuși, ea există; trebuie să accepți existența faptului.

Ea își lăsă ochii în jos și, făcând un efort, spuse:

– Iar acest fapt e dragostea fiicei mele pentru tine.

– Da.

– Și hotărârea ei...

– Și hotărârea ei de neclintit.

Tremura din nou ca o frunză. De când îl cunoștea, blândețea lui din unele momente i se păruse ceva mult mai neliniștitor decât furia, căci simțea că atunci putea face din ea tot ce voia. Mai găsi totuși destul curaj pentru a-i spune:

– Și dacă eu îmi retrag toate insinuările, cum spui tu? Dacă mă dezic, dacă îți restabilesc complet reputația? Doar asta vrei de la mine, nu-i așa? Dacă eu îți promit lucrul ăsta, îmi promiți și tu, în schimb, c-ai să cauți o altă ieșire?

El făcu un pas înapoi.

– O ieșire, acum? Dar așa ceva nu se mai poate.

Doamna Clephane se ridicase în picioare. Își reamintea de o zi în care el se arătase deosebit de tandru, și-n care ea își spunea: „Ah! cum poate fi atât de crud!” O himeră, o idee de bolnav, așa o socotise atunci. Și-l vedea în prezent, gândindu-se că-i dibuise prea bine geniul acela care-i aparținea, acel instinct redutabil de a-și lovi adversarul drept în inimă.

Zise la întâmplare:

– Te-ai văzut și cu fiica mea?

– Chiar în dimineața asta. Ea m-a trimis la tine.

Pentru Kate, asta însemna prăbușirea. I se păru că-i fuge pământul de sub picioare.

– Atunci, la ce bun toate aceste vorbe? Dacă hotărârea ei e luată, ce rost mai are acest demers?

– Ar vrea să știi cât de mult o doare. Atitudinea pe care ai adoptat-o e ceva cumplit pentru ea. Ar dori ca tu să-i spui un cuvânt... un cuvânt de împăcare...

– La ce i-ar folosi? N-are nevoie de el, de vreme ce se mărită cu tine.

– Ar însemna mult pentru sentimentele ei față de tine. I-ai făcut un rău îngrozitor... A suferit foarte mult.

– Dar decizia ei rămâne totuși irevocabilă?

El încuviință din cap, ușor jenat.

Privirea lui Kate parcurgea somptuoasa încăpere strălucitoare. Se simțea ca un fluture de noapte rătăcit, care avea să se zdrobească tot lovindu-se întruna de acea lumină implacabilă. Pentru o clipă, închise ochii.

– Ei bine! atunci am să-i vorbesc. Am să-i spun adevăul, zise ea pe neașteptate.

Din cadrul ușii, el îi aruncă o privire cruntă.

– N-ai decât, dacă vrei să n-o mai vezi niciodată!

XX

„Prea era sigur pe el că n-am să primesc lupta! Altfel, n-ar fi provocat-o.“ Asta își spunea întruna Kate, în trenul care o ducea la Long Island, a doua dimineață. „I-a intrat în cap că n-am să vorbesc. Și dacă totuși am s-o fac?!“ Gândul acesta o susținu pe tot timpul nopții ei albe. Găsi în el tăria și sângele rece de a se decide să-și vadă fata imediat. În arsenalul ei împuținat, tot îi mai rămânea încă această armă: adevărul.

La gară, găsi o mașină a Droverilor și își aminti deodată că era sâmbătă și că avea să nimerească în mijlocul unei recepții în casa cumnatei sale. Se urcă în mașină și, după câteva minute, după ce trecu de grilajul de fier forjat al porții, rula de-a lungul aleii care ducea până la clădire. Ușa de la intrare era deschisă; intră în hol. Lungile mese de stejar, ocupate cu crose de golf, rachete de tenis și tot felul de articole sportive îi dădură de înțeles că nu se înșelase și că avea să dea peste o numeroasă companie. Era însă prea târziu pentru a se răzgândi; de altfel, cu ce-o deranjau toți acei oameni? Îi puteau chiar face serviciul de a-i ușura o întrevvedere între patru ochi cu fiica ei.

Holul părea pustiu; dar în timp ce înainta, zări o siluetă feminină, tolănită alene într-un fotoliu încăpător din dreptul șemineului.

Lilla Macleew se ridică în picioare și-i ieși înainte:

– Dar ce vânt te aduce, mătușă Kate?

Doamna Clephane sesiză o ușoară încurcătură în vocea nepoatei sale și înțelese că familia era la curent.

– Ai venit să iei masa cu noi? o întrebă Lilla fără vlagă.

– Am venit s-o văd pe fiica mea, răspunse Kate.

Stânjeneala Lillei se mări încă pe-atât.

– Anne a ieșit. E cu Nollie la nu știu ce ineci de tenis. O să cobor și eu imediat. S-a jucat toată noaptea bridge, așa că încă nu m-am văzut cu nimeni. Mama trebuie să fie prin apropiere.

Și își plimbă de jur împrejur o privire furioasă, neliniștită parcă de faptul că această privire n-o făcuse pe maică-sa să se ivească, la comanda ei. Dar, într-adevăr, lucrurile se petrecură întocmai; căci se deschise o ușă, iar doamna Drover își făcu apariția.

– Kate, tu ești! Ce surpriză! De unde vii?

Formulele de întâmpinare erau mai amabile, dar stânjeneala era aceeași, ba încă puțin agravată de o nuanță de ciudă. „Ce!” părea să spună minunata femeie, „nici n-am sfârșit bine cu aranjarea situației fetei mele, și mai vii și tu să mă vâri într-o dandana! Iar o dramă de familie! După o sesiune, legea le acordă juraților dreptul la șapte ani de vacanță, pe câtă vreme eu mă văd târâtă într-o altă încurcătură, asta de bine ce-am scăpat de ultima!”

– Fiică-ta a ieșit, adăugă ea, întinzându-i un obraz proaspăt și trandafiriu cumnatei sale.

– Atunci, dacă n-ai nimic împotriva, am s-o aștept. Numai pentru ea am venit...

– Desigur, drăguță, chiar te opresc eu. Anne trebuie să se întoarcă pentru masă. E cu Nollie la Glenveri, pentru finalele de tenis, nu-i așa Lilla? Dacă meciul se va prelungi, nu-ți pot garanta c-o să se-ntoarcă... Dar, oricum, tu rămâi cu noi, se înțelege.

Sună și dădu niște ordine.

– Mai adăugați un tacâm... S-ar putea să fim cam mulți, dar sper că nu te deranjează. Domnii sunt la un meci de polo, la Hempstead... Dawson, cam câți suntem la masă? îl întrebă

ea pe majordom. Apoi, cu jumătate de gură: Da, șampanie. Acum ori niciodată.

Holul se umplea de o animație zgomotoasă pricinuită de Droveri și Tresseltoni. Soseau în grupuri, în mai multe mașini succesive, tineri, bătrâni, cu toții roșii la față, cu toții prosperi și plângându-se că le e foame. Erau printre ei și câțiva prieteni veniți să-și petreacă week-endul acolo, întru totul asemenea lor, și pe care-i aduceau înapoi de la cine știe ce spectacol sportiv. Kate trecea de la unul la altul, schimbând cu ei urări de bine printre atâtea banalități, și simțindu-se totodată atât de slăbită și de spectrală, încât și ea se mira cum de mai putea fi băgată în seamă de niște ființe atât de robuste. Erau cu toții încântați s-o vadă, un pic surprinși că se afla acolo, dar, de fapt, imediat după aceea, indiferenți și nemaifiind preocupați decât de lucruri importante, de tenis, polo sau mâncare. Iar ea regăsea acea senzație de coborâre, la un loc cu ei, nemișcată, pe o scară rulantă. Precum și acea greutate de a-i deosebi pe unii de alții, de a-și reaminti dacă nasurile cele mai scurte le aveau cei din neamul Tresselton sau cei din neamul Drover...

– Dar Anne... unde e Anne? Întrebă domnul Drover, în timp ce-i conducea pe oaspeți în sufragerie.

O plasă pe doamna Clephane în stânga lui și-i spuse pe dată că Anne plecase de foarte devreme împreună cu Nollie pentru a asista la „finalele” de tenis de la Glenveri.

– Parcă erai și tu cu ele, Joe? îi aruncă el peste masă domnului Tresselton.

Fără să aștepte răspunsul acestuia, se grăbi să se întoarcă spre vecina din dreapta.

Kate înțelese că făcuse o greșeală picând la acea reuniune tocmai atunci, dar că, în definitiv, de vreme ce nu era treaba lor, se hotărâseră cu toții și-n mod spontan să se poarte ca și cum socoteau lucrul cât se poate de natural. Era un adevărat spectacol să-i vezi mișcându-se la unison pe Droveri și Tresseltoni și declarând într-un glas că totul era firesc, normal, și tăgăduind, oricui s-ar fi nimerit să fie acela, puterea de a le

tulbura un eveniment atât de important ca dejunul. Se îmbolnăvisese cumva un membru al tribului? Imediat i se aduceau la căpătâi așii medicinei, infirmierele cele mai scump plătite, deși oficial continuau să trateze maladia ca pe un flecușteț. Dacă se întâmpla vreun accident, nu se vorbea deloc despre el. Acest sistem, în cazul Lillei, fusese dus la cel mai înalt grad de perfecțiune, iar mărețul rezultat al capturării lui Horace Macleaw atesta avantajele acestei politici.

Kate diseca toate aceste lucruri, în timp ce se prefăcea că mănâncă din puiul cu sos de smântână și din sufleul de porumb, dar refuzând șampania comandată în onoarea sa; totuși, sub acel clinchet superficial al minții ei, spiritul treaz nu înceta să sucească pe toate fețele acel spectacol ciudat. Pradă celei mai cumplite suferințe, venise să-și vadă fiica și să-i vorbească, oricât de mult ar fi costat-o lucrul acesta. Iar fiica ei asista la un turneu de tenis! Și toată lumea găsea că era cu totul firesc! Cursul vieții, chiar și pentru Anne, continua la fel ca întotdeauna. Fata își regăsise logodnicul. Cu ce ar fi putut s-o afecteze pe ea, sau pe indulgenta ei familie, dacă intrusa, care timp de câteva luni avusese pretenția că era una de-a lor, ar urma să dispară din nou, pentru a se întoarce acolo de unde venise? Privindu-i pe toți, cât de mărginiți, cât de puternici, cât de siguri și cât de uniți erau, ideea pe care o avusese de a-și găsi un loc printre ei i se părea ceva neverosimil. Era multă vreme de când alesese, și nu pe ei îi alesese; iar acum o făceau să simtă, politicoși și amabili, cum stăteau lucrurile.

Dar măcar asta avea avantajul că lămuria situația. Departe de ei, ea n-ar mai exista deloc, odată ce-a murit. Să moară? Într-adevăr, de ce nu? Avea să-i spună totul fiicei sale, după care avea să plece și nu avea s-o mai revadă; iar asta ar fi fost totuna cu moartea.

– Iată-le în sfârșit! exclamă cu aprindere domnul Drover.

Tocmai se ridicau de la masă; oaspeții, răspândiți prin hol și prin sala de biliard, își aprindeau țigările, în timp ce-și sorbeau cafeaua și lichiorurile. Kate, care urmărise mișcarea și

luase inașinal o ceașcă de cafea de pe platoul care îi fusese întins, își înălță capul și-o zări pe fiica ei trecând pragul din hol, împreună cu Nollie. Anne intră cea dintâi, își scoase mantoul, aruncă o privire în jur și-i spuse doamnei Drover:

– Sper că n-ați stat după noi, mătușă Enid. Eram atât de mult în întârziere, încât i-am cerut lui Madge să ne servească masa de prânz.

Abia atunci o zări pe mama ei și păli.

Lui Kate ochii i se umpluseră de lacrimi; stătea locului, încremenită. În jurul ei, toate pluteau și se pierdeau într-o ceață; nu îndrăzni să facă nici măcar gestul de a-și lăsa ceașca jos.

– Mamă! exclamă tânăra.

Și scăpând de salutarile de bun-venit ale celor de față, se repezi spre mama ei, cu brațele deschise.

Un moment, stătură așa, îmbrățișate; apoi, doamna Drover, încântată și plină de afecțiune, veni s-o sfătuiască pe tânăra fată s-o conducă pe mamă în camera sa: „Acolo, sus, e mai multă liniște și-o să puteți vorbi în voie“. Și tulburată, zăpăcită, tremurând la gândul că poate era jucăria unui vis din care se va trezi și a cărui deșteptare avea să fie mai îngrozitoare decât moartea, doamna Clephane se pomeni urcând treptele alături de fiica ei.

În cameră, odată ușa închisă, Anne își conduse mama spre un fotoliu, apoi se așeză în genunchi lângă ea și murmură.

– Mamă, ne-am putea noi oare lipsi una de cealaltă?

Spusele fetei păreau a fi un ecou al acelor lucruri duioase și nerostite pe care mama le auzea odinioară în sufletul ei. În acele dialoguri imaginare fără de sfârșit, cu o Anne nevăzută. Acum nu plângea, dar un val de lacrimi îi munda sufletul pârjolit. Culcă ușor capul fetei la pieptul ei.

– Anne... mica mea Anne...

Degetele ei se jucau printre buclele moi, urmăreau conturul tâmplilor și lunecau de-a lungul obrazilor. Închisese ochii și nu se mai sătura de plăcerea de a repeta șoptit numele fiicei sale.

Cea care rupse vraja acelei tăceri fu chiar aceasta din urmă:

- Am fost tare nefericită! Și-aveam atâta nevoie să vii!
- Chiar te așteptai să vin, iubito?
- Nu eram sigură c-ai să vii; te supăraseși atât de tare!
- Nu pe tine, iubito. Niciodată!

După o scurtă pauză, fata se ridică și își trecu brațele pe după gâtul mamei.

- Și nu mai ești nici pe el, acum?

Fiorul realității o îngheță pe Kate. Redevenea străina dezo-lată care nu înai departe decât adineauri, acolo jos, aștepta re-întoarcerea fetei.

- Înțelegi, mamă, am nevoie de voi amândoi, o implora fata.

Dar Kate, în sinea ei, auzea o altă voce, care-i poruncea: „Vorbește! Acum e momentul“.

Da, acum era momentul să vorbească, pentru ca să se termine odată. Destul cu înduioșările! Anne își închipuia desigur că mama ei venea să ierte și să fie iertată și că-n această amnistie generală avea să fie inclus și Chris. Pacea nu se putea face decât în aceste condiții. În timpul mângâierilor, Kate simțea mai mult ca oricând hotărârea de oțel a fiicei sale.

Iar ea devenea tot mai insistentă:

- De ce nu vrei, mamă, să mă lași să-mi încerc norocul, de vreme ce am convenit că dacă riscurile sunt chiar atât de mari pe cât zici, tu o să fii aici, lângă mine, pentru a-mi sări în ajutor? Fiecare învață pe propria-i piele. E cât se poate de simplu. Și-apoi, dacă-i vorba... de niște păcate ale tinereții... poate că pe vremea ta, oamenii erau mai severi... Dar hai să nu mai vorbim despre asta, zise ea, grăbindu-se să părăsească acel teren periculos. Ce-ar fi să nu ne mai certăm deloc, ce zici? Nici măcar în privința lui Chris? Ce-ar fi să ne mulțumim să fim două prietene apropiate, așa cum am fost mai înainte? Ah, dacă ai spune da, imediat, dacă ai ști cât de mult s-au schimbat toa-te pentru mine de un an încoace, de când ești aici!

Își lipi de tot obrazul de cel al lui Kate, și adăugă cu un zâmbet șiret:

– Mamele n-ar trebui să-și părăsească niciodată fetele.

Kate se lăsa în voia acelei îmbrățișări persuasive a fetei sale. Nu reușea să mai înțeleagă cum de fuseseră două; ele nu formau decât o singură persoană, sau, mai bine zis, i se părea că toată ființa ei trecuse în trupul cel tânăr și rugător, care se strângea lângă al ei. „Cum s-o pierd? Cum să mă hotărâsc s-o părăsesc pentru totdeauna?” Numai la asta se gândea mereu.

– Știi, continua vocea aceea calină, când te-am rugat să vii să stai cu mine, deși îmi doream din toată inima, nu eram sigură... nu eram la fel de sigură ca unchiul Fred... că nu făceam o greșală și că totul avea să fie o reușită deplină. Trăisem prea multă vreme singură și prea independentă, în ciuda bunicii, și nu știam cum avea să se potrivească felul meu de a fi cu o mamă cu totul nouă, căreia nu știam nici măcar dacă o să-i plac și nici dacă noi două ne vom simți bine împreună. Și-atunci ai venit tu, și uite că încă din prima zi îndoielile mele s-au risipit. Dar ale tale?

– Și ale mele, zise Kate cu ardoare.

– Și-n fiecare zi, văzând că unchiul Fred nu se înșelase și te zugerăvise atât de aidoma, și că tu ai fi putut fi o mamă adorabilă, dacă n-am fi fost despărțite când eram mică, în fiecare zi, în sufletul meu, îți mulțumeam pentru că ai revenit, și-mi doream tot mai mult să te fac să uiți că nu fuseserăm dintotdeauna împreună.

– Și ai reușit, iubito.

– Apoi a intervenit deodată prăpastia aceea care s-a redeschis între noi, eu de o parte a ei, tu de cealaltă, ca în anii sumbri în care trăiam fără tine. Și mi se părea că tu erai aceea care voia să ne despărțim din nou, așa că-n disperarea mea ți-am aruncat în față niște lucruri îngrozitoare. Am fost atât de rea cu tine...

Și trupul ei tânăr se cutremura de-atâtea suspine! Mama nu le mai deosebea de propriile-i lacrimi. Își strângea tot mai tare fiica la piept, dăruindu-i toate acele mici cuvinte de dragoste pe care i le spune o mamă copilului ei care s-a lovit căzând:

„Nu-i așa că n-o să plângem doar pentru atâta lucru?“ Nici ea nu mai știa ce e cu ea. Sufletul ei trecuse pe de-a-ntregul în sufletul fetei. Pentru a alina acea fragedă suferință, cea mai grea de suportat dintre toate, pentru asta, ar fi fost în stare să facă orice. Ar fi fost gata să-i spună din toată inima cuvântul de împăcare, numai și numai să vadă cum se ridică acea frunte sărmană prăbușită la pieptul ei.

– Anne, fata mea dragă, cum te-aș putea părăsi eu vreodată? murmură ea.

Și, în același moment, se simți prinsă în plasa propriei capitulări. De vreme ce nici azi nu se pricepuse să-i vorbească fiicei sale, n-avea s-o mai facă niciodată, și tocmai pe asta mizase și Chris: pe tăcerea ei.

XXI

Kate se văzu nevoită să-și petreacă și ziua de duminică tot acolo; avea să se întoarcă în oraș luni, odată cu fiica ei. Aline îi aduse cele necesare pentru aceste două zile. Iar Kate, după ce asistase la plecarea bandei la un meci de polo, se pomeni singură în vasta casă a cumnatei sale.

Doamna Drover, în ciuda tracasării pricinuite de toți acei oaspeți ai ei, își recăpătase calmul. Afectuoasa întâlnire dintre mamă și fiică fusese pentru toată lumea o vădită ușurare, iar acum, spuneau nevinovații ochi ai doamnei Drover, de vreme ce totul se aranjase, din mila Domnului, la ce bun atâtea mistere? Își invită de aceea cumnata să ia ceaiul în budoarul ei și, în timp ce umplea ceștile, îi spuse zâmbind că fără îndoială căsătoria va avea loc înainte de Crăciun.

– Care căsătorie? Te referi la cea a fiicei mele?

– Desigur, draga inea, doar e o treabă aranjată, nu? Cu toții ne gândeam că doar pentru asta ai venit încoace. Anne ne-a spus despre logodnă încă de la sosire.

Câteva riduri de îngrijorare încrețiră fruntea netedă a doamnei Drover. „Oare nu voi fi lăsată nici măcar să-mi sorb ceașca în liniște?” protesta acea frunte, cu reproș.

– Soțul meu îl stimează foarte mult pe maiorul Fenno, adăugă ea, pe un ton amabil, dar care nu admitea replică.

Kate își așează ceașca jos fără să se fi atins de ea. Ce putea să-i spună? Și de ce să se ostenească să-i răspundă?

Înșelată de tăcerea ei, doamna Drover reluă, cu fruntea din nou înseninată:

– Azi, cu modele astea care se schimbă tot la șase luni, n-are nici un rost să-ți mai pierzi vremea făcând un trusou mare. De altfel, Anne mi-a spus că speră ca imediat după căsătorie să plece la Paris și, orice ai zice, e un avantaj să-ți poți procura ultimele creații chiar de la fața locului.

– Enid, această căsătorie nu trebuie să se facă! exclamă Kate, ridicându-se brusc în picioare.

Doamna Drover își lăasă ceașca jos. Un început de blam îi ciupi mica ei gură bine conturată. Dar era decisă, desigur, să ducă până în pânzele albe răbdarea frățească.

– Hai, draga mea, stai jos și bea-ți ceaiul în liniște. La ce-ți folosește să te frământă așa? Ai febră și ești tare slăbită. Aș putea să pariez că ai luat unul din acei groaznici microbi de la tropice... O, Doamne! Eu te-nțeleg că-ți vine foarte greu să te desparti iar de fiica ta! E mult prea repede... Și ea simte la fel. E păcat că voi două n-ați putut trăi ceva mai mult timp împreună, dar, ce vrei? De altfel, de vreme ce tu păstrezi casa de pe Fifth Avenue, tânăra familie ar putea-o cumpăra pe cea de după colț. N-ați avea decât să uniți cele două case pe la primul etaj, și ați face un loc ideal pentru recepții. Eu nu mă pricep la de-astea, dar Lilla ți-ar putea da niște sfaturi prețioase. A pus mâna pe-un tânăr arhitect cu totul deosebit, în vederea modernizării casei lor din Baltimore.

Kate se reasezase și amesteca mașinal cu lingurița în ceașcă. „Asta nu se va întâmpla, asta nu se poate întâmpla; nu va avea tupeul să meargă până acolo.” Iar gândul acesta, trecând prin mintea ei chinuită, o făcu să se liniștească, o ajută să se schimbe la față și-i dădu tăria să murmure ceva nedeslușit, din când în când, ceea ce îi era de ajuns doamnei Drover ca să-și întrețină monologul pe care ea îl numea conversație. Soții Maclew și arhitectul lor erau un nou subiect. Povestea cu

vădită plăcere cu câtă uluitoare măiestrie știa Lilla să-l influențeze pe Horace, și prin ce capodoperă de tactică, ajută și de arhitect, tânăra reușise să-și convingă soțul să declare indispensabile toate acele transformări ale locuinței, pe care la început le refuzase categoric, ca pe niște extravagante și chiar sminteli. Iar acum, nu mai putea trăi fără ele.

– Un mic complot cu totul nevinovat, dragă... L-au îmbrobodit de tot pe bietul Horace, iar el e încântat și spune oricui vrea să-l asculte că ideea refacerii casei îi aparține.

Doamna Drover râdea pe înfundate și, pentru a încheia, îi întindea cumnatei sale o mână durdulie, cu un gest plin de siguranță și cu o voce domoală.

– După ce-o să treci de primul moment, o să vezi, draga mea, cât de fericită o să fii că ți-ai măritat bine copila!

„Asta nu se va întâmpla, asta nu se poate întâmpla“, continua să-și spună în surdină cealaltă mamă.

Horace Maclew sosi la dejun cu un întreg grup de invitați. Era așezat aproape în fața doamnei Clephane; în ameteala aceea ciudată, în ușoara tulburare pe care o resimțea, faptul de a-și aținti privirea asupra osaturii puternice a acestui impozant personaj constituia o mare ușurare. Să se fi datorat oare căsătoriei acea gravitate și acel drept, deloc neglijabil, de a-și spune părerea cu privire la familie? Kate nu-l cunoștea prea bine, dar știa despre el că e tipul „bunului“ milionar, colecționar de lucruri frumoase și binefăcător al celor umili. Crescut de niște părinți bogați și plini de scrupule, însuflețit de dorința sinceră de a-i transmite singurului lor fiu odată cu milioanele și aceleași scrupule, se putea vedea că alte influențe intraseră în joc și se potriviseră atât cât se putuse cu fondul moralei primitive: se putea observa la el acea contopire dintre rigorismul tradițional și indulgența omului bogat față de micile sale păcate personale. Căsătoria cu Lilla, capăt al acestor mărunte concesiile intime, îl predispunea pe domnul Maclew să vadă problemele existenței sub un unghi mai facil. Dintre toți

bărbații prezenți la masă, deși nu el era cel mai inteligent, tot el ar fi fost, desigur, cel mai capabil s-o înțeleagă, dacă Kate ar fi putut avea libertatea de a-i înfățișa cazul care o preocupa. Dar privirile drăgăstoase pe care noul menaj le schimba de-a lungul mesei o lămureau pe deplin: un secret încredințat soțului ar fi fost de îndată destăinuit soției. Kate se înfioră de dezgust. Orice, numai să n-o audă pe acea voce graseiată spunând: „Ei și! Ce atâta tam-tam pentru niște lucruri care se întâmplă în fiecare zi!“

Ei da! se întâmplă; Kate era chiar pe punctul de a-și spune, de a se lăsa convinsă pe sine, că nici cazul ei nu era ieșit din comun. O, Doamne! cunoștea o mulțime de exemple, ca și ceilalți de altfel; totul trebuia luat cu binișorul, și se putea foarte bine trăi și așa. Dar ea și fiica ei, să fie implicate în niște aranjamente de felul ăsta, asta nu putea admite cu nici un chip. Să-ți găsească o scuză una ca Lilla, ce putea fi mai umilitor!

Privirile ei neliniștite rătăceau de la Horace Maclew la fiica ei. Anne radia de bucurie. Supărarea de ieri o făcea și mai strălucitoare, așa cum o suflare de vânt dă o nouă prospețime coșurilor cu flori. Din când în când, îi adresa câte un zâmbet mamei, iar Kate nu se putea abține să nu-i zâmbească și ea. A stăpâni inima fiicei sale constituia o asemenea bogăție, o bucurie atât de rotundă și de trainică, încât, de fiecare dată când ochii lor se întâlneau, toată angosta i se risipea.

Nu-i scăpă faptul că fata era foarte absorbită de conversația pe care o purta cu unul din vecinii de masă, reverendul doctor Arklow, pastorul de la St. Stephen's, biserica parohială a Clephanilor și Droverilor. Bătrâna doamnă Clephane fusese un stâlp al acestei biserici, și-i lăsase prin testament o sumă mare de bani. Doctorul Arklow, fostul ajutor de preot al parohiei la care se reîntorsese ca pastor, era socotit drept una din mințile luminate ale diocesei, pe cale să devină adjunct sau chiar episcop al Bisericii Episcopale americane în Europa.

În tribul Droverilor, toți erau creștini moderați. Cu toții se arătau generoși în privința operelor de binefacere ale parohiei.

Oamenii în vârstă încă se mai duceau duminica la biserică și, o dată pe iarnă, îl invitau pe pastor la o masă festivă. Dar legăturile lor cu el n-aveau nimic intim, iar dacă doctorul Arklow venea să-și petreacă week-endul la Droveri, aceasta se datora, își spunea Kate, unei avansări potențiale, prestigiului său de apropiat adjunct sau chiar de viitor episcop. Eșichierul monden al Droverilor era un loc în care episcopii contau mai mult decât simplii pastori.

Pastorul de la St. Stephen's, pe care Kate nu-l întâlnise decât o singură dată, îi făcu impresia unui om de aleasă companie, și foarte dornic să o arate. Fața lui egala în suprafață pe cea a lui Horace Maclew, numai că a lui era alungită, în loc să fie rotundă. Părul lui sur și subțire era pieptănat cu grijă peste fruntea îngustă și binevoitoare și, cu toate că aprecia o țigară bună de foi și purta în călătorie un costum gri bine croit, ținea să nu-i fie înțeleasă greșit valoarea lui decorativă, așa că în lume arboră o rafinată căutare ecleziastică. Pieptul lui lat părea făcut să poarte crucea atârnată la gât și toate gesturile sale, ample și pline, aminteau de mânecile voluminoase ale oratorului consacrat.

O asculta pe fată, cu ochii plecați, cu figura gânditoare și cu mâinile împreunate pe la vârfurile degetelor; din când în când, zâmbea și-i adresa câteva cuvinte pline de atenție. Lui Kate nu-i trebui mult ca să-și dea seama că fiica ei îi vorbea despre căsătorie și, lăsându-și furculița jos, închise pentru o clipă ochii; încăperea aceea mare și plină de zumzet părea că se clatină în jurul ei. „Și ce dacă! E-n ordine“, își spuse ea; „dacă tu n-ai curajul să suporti această priveliște, și alte o sută asemenea ei, cum ai putea să-l ai pe acela de a-ți pune în aplicare cele plănuite?“ Planul pe care și-l făcuse și la care se gândea neîncetat de la sfârșitul zilei, era următorul: pur și simplu n-avea s-o slăbească deloc, avea să se țină scai de fiica ei, iar în privința celorlalte, s-o lase să se descurce. Deocamdată, asta era politica ei. Măine avea să se întoarcă împreună cu Aline la New York, să asiste pasivă la pregătirile tinerei (căci i-ar fi fost cu

neputință să se amestece cu ceva); avea să fie de față la venirea lui Chris, ca și atunci când tinerii aveau să anunțe oficial logodna. Orice s-ar întâmpla, ea avea să fie prezentă. Apoi, avea să-i dea de înțeles lui Chris că va trebui să țină seamă de continua ei prezență, neobosită și fără cruțare. Or, era oare Chris omul care să suporte acel ceva care-i strica cheful? Și să-l suporte în fiecare zi? Poate că ei (din mila Domnului) n-aveau să schimbe mai mult de câteva cuvinte între patru ochi; dar această prezență implacabilă îl va face pe tânăr să înțeleagă că voința ei e de nestrămutat și hotărârea ei, inflexibilă. N-ar putea să suporte și va sfârși prin a părăsi partida; ar urma să renunțe la fată, văzând că ea, mama, n-avea de gând să renunțe vreodată. Totul avea să fie un duel fără cuvinte, o luptă savantă, bine delimitată, un război de uzură. După câte îl cunoștea pe Chris, nu avea nici o îndoială că ultimul cuvânt va fi al ei.

Planul acesta o făcea să fie încrezătoare. Ridicându-se de la masă, se simțea parcă mai ușoară, așa cum nu mai fusese de multă vreme.

Când bărbații se alăturară doamnelor aflate în salon, doctorul Arklow veni spre Kate, care-l întâmpină zâmbind. El începu prin a-i adresa câteva banalități politicoase. În acest timp, ea își spunea: „E prea bine-crescut ca să deschidă discuția despre căsătoria fiicei mele”. Și se apucă să caute o frază care să-i permită abordarea subiectului, dar nu se simți în stare să-i spună: „Fiica mea urmează să se căsătorească”; așa că dialogul lânzezea în platitudini.

Deodată, tânăra veni în grabă spre ei și se așeză pe un braț al fotoliului mamei, pe care o luă de mână. Kate își simți ochii umezi și, printre lacrimi, i se păru că-l vede pe doctorul Arklow privind-o cu atenție. Se gândi atunci că în spatele acelei fanteze mondene se afla poate un om cumsecade, cu o inimă simplă, familiarizat cu măruntele realități ale vieții, un doctor al sufletelor, care ar cunoaște leacul suferinței și al îndoielii.

Gândul acesta o făcu să se simtă bine și își puse în cap să-i vorbească între patru ochi. „O să mă duc să-l văd de îndată ce vom fi la New York“, își spuse ea. Până atunci, se mulțumi să-i zâmbescă fetei. Iar doctorul Arklow spuse:

– Domnișoara îmi vorbea despre marile turnee de tenis. Nu mă îndoiesc că toate aceste sporturi vor constitui un factor important în făurirea unei lumi mai sănătoase și mai fericite.

Nici unul din cei trei nu făcu vreo aluzie la căsătorie.

XXII

„Domnișoara Anne Clephane se căsătorește cu un erou de război: logodnicul ei este maiorul Christopher Fenno, Cavaler al Legiunii de Onoare.“

Luând ziarul de pe masa din budoarul ei, această manșetă de pe prima pagină îi sărise în ochi lui Kate. Se întorsese la New York în cursul dimineții, cu mașina lui Hendrik Drover, care stătea între ea și fiica ei, corpulent, ferind-o astfel de riscul unei conversații intime. În ajun, pe tot timpul acelei interminabile și chinuitoare duminici, Anne evitase cu grijă subiectul delicat. Era prea fericită că se afla împreună cu mama ei, așa că nu risca să-și strice bucuria; se baza poate un pic, gândea Kate, și pe delicatețea acestei intimități, pentru a învinge rezistența maternă. Dar, pe măsură ce se apropiau de New York, fiecare învârtitură de roată le readucea la realitatea pe care căutau să și-o ascundă: și iat-o acum imprimată și făcută publică, și sfidând-o pe nefericita mamă din textul acelei groaznice manșete!.... Kate o simțea totuși pe fiica ei urmând-o din spațe: privirile li se întâlneau pe coloana din ziar. Fata se înroși. Momentul de criză se apropia. Kate înțelese că acum totul depindea de planul ei de bătaie și, adunându-și forțele, cu o voce subțiată, o întrebă:

– Maiorul Fenno e cumva la New York?

– Nu, s-a întors sâmbătă la Baltiunore, zise fata ezitând. Nu așteaptă decât un cuvânt de la mine... ca să vină.

O speranță se înalță în sufletul mamei și apoi se prăbuși, cu aripile zdrobite. Încet, reveni cu privirea asupra ziarului.

– Tu ai dat anunțul ăsta?

Tenul atât de palid al fetei se coloră din nou. Dădu afirmativ din cap, iar după un moment de tăcere, adăugă:

– Unchiul Hendrik și mătușa Enid consideră că e o simplă chestiune de loialitate.

– Față de maiorul Fenno?

– Da.

Tăcerea se prelungi. În fine, Kate reuși să spună:

– De vreme ce logodna e de-acum oficială, e dreptul lui să se afle alături de tine.

Anne o implora:

– Eu țineam... amândoi țineam... să fim siguri că la întoarcerea lui... n-ai să refuzi să-l primești.

Mama își întoarse privirile în altă parte pentru a le evita pe cele ale fetei; mângâierea acelei priviri îi făcea rău. Fata o implora să-și dea consimțământul. Kate înțelese că ar costa-o prea mult dacă s-ar lipsi de el și n-ar fi deloc fericită dacă i l-ar refuza. Dar, cu toate astea, Anne ținea la fel de mult și la cealaltă fericire a ei; ținea chiar atât de mult încât, la nevoie, n-ar fi ezitat poate să-și sacrifice mama pentru a-și atinge scopul.

Toate astea îi apăreau cât se poate de limpede lui Kate: „Am nevoie de voi amândoi“, îi spusese fata; dar cea mai mare nevoie o avea totuși de Chris Fenno...

– Iubito..., zise Kate. Și fata se apropie imediat, rugătoare. Kate își puse mâinile pe umerii ei:

– Alegerea îți aparține, fata mea. Când inaiorul Fenno va veni, se înțelege de la sine că-l voi primi.

Buzele ei, pronunțând această frază ipocrită, erau uscate ca iasca. Dar toată vechea ei artă de cazuist îi revenise; doar nu

degeaba practicasese acest gen de scrimă pe vremuri, pentru a nu se folosi de el azi! Și se lăsă îmbrățișată de fiica ei.

După-amiază, doamna Clephane era singură în cameră, când îi telefonă Fred Landers ca s-o întrebe dacă ar putea să-l primească. Anne ieșise. Kate dădu dispoziții ca, atunci când va sosi, să fie introdus în salonul cel mic. Nu mult după aceea, el își făcu apariția cu mâinile întinse și binedispus.

– Ei, nu-i așa că totul e-n regulă și s-a sfârșit cu bine? Slavă Domnului! Știam eu că vei sfârși prin a face ce trebuie. Aveam încredere în tine.

Incapabilă să-i răspundă, Kate făcu un efort pentru a-i întinde mâna; el își trase un fotoliu la gura sobei și continuă să o contemple cu mulțumire.

– Îmi dau seama că n-a fost ușor. Dar dac-ai ști cât de fericită e Anne! Azi dimineață, de cumin s-a întors, mi-a telefonat ca să-mi spună. Nici nu știi câtă recunoștință îți poartă. Ai dat dovadă de multă generozitate ducându-te după ea, acasă la Droveri, mai ales după cele întâmplare, în ziua în care biata fată s-a făcut cu totul vinovată față de tine. Se opri, parcă pentru a-și alege cuvintele: Crede-mă, nici eu nu doream mai mult decât tine această căsătorie; dar *trebuia* să treci și prin asta.

– Și de ce, mă rog, *trebuia*?

Fruntea de treabă a lui Landers se înroși în căutarea unei explicații.

– O, Doamne! dar fiică-ta e o mică persoană foarte pătimășă, foarte, foarte... În fine, nu se știe de ce ar fi fost în stare în cazul în care ne-am fi coalizat pentru a ne opune ei. Și mărturisesc că nu eram sigur nici de faptul că tânărul nu abuza cumva tocmai de acest caracter... impulsiv, într-un fel... și că era chiar mijlocul de a-și atinge scopul, mă înțelegi?

Dacă-l înțelegea! În definitiv, după părerea lui Landers, dat fiind caracterul fetei și ținând cont, o, Doamne! și de ereditatea

ei, adică de faptul că era fiica lui Kate Clephane, familia nu avea altceva mai bun de făcut decât să accepte situația...

– Tinerii din ziua de azi obișnuiesc să-și rezolve singuri afacerile. Iar în cazul fiicei tale... În fine, totul e bine când se termină cu bine. Cunoaștem cu toții atâtea căsătorii fericite, care au avut niște preliminarii... un pic mai dificile.

Îl asculta pierdută, vlăguită. Cuvintele lui Landers produceau asupra ei un efect asemănător cu cel al unui drog care i-ar fi lăsat întreagă judecata, paralizându-i însă voința. La ce bun să răspundă, să contraargumenteze și să-i opună rezistență? Da, mai târziu, dacă toate celelalte aveau să-i lipsească; acest om bun care era Fred, vechea gardă, ultima resursă, prietenul căruia îi va spune într-o zi secretul. Dar, deocamdată, nici el nu conta mai mult decât ceilalți. Partida se juca între ea și Chris Fenno; restul nu era decât o deșartă risipă de cuvinte.

– Și tu ești tot de-aceeași părere, nu-i așa? zise Landers, puțin nervos. De altfel, ceea ce e esențial e faptul că Anne nu te pierde. Restul o să se poată oricând aranja; viața aranjează o mulțime de lucruri; iar dacă din întâmplare acesta n-o să se aranjeze...

Făcuse câțiva pași în față. Chipul lui se lungise, devenea solemn, în timp ce persoana lui masivă părea să se reducă la proporțiile tânărului subțirel, care se înroșea ca o domnișoară și se ascundea în spatele maică-sii, în acea zi faimoasă în care bătrâna doamnă Landers oferise un dineu de gală în cinstea tânărului menaj Clephane.

– Dacă lucrurile nu se aranjează, continuă el, în fine, dacă treaba nu merge așa cum dorim... ar putea exista, poate, dacă ai să fii de acord... o soluție. Casa mea te așteaptă dintotdeauna, Kate. N-am îndrăznit să-ți spun...

– Ești un prieten nemaipomenit, bunul meu Fred! spuse ea.

Și strângerea aceea dureroasă din jurul inimii păru să slăbească.

– Bine, bine! bâiguia el, frecându-și mâinile, parcă pentru a se scuza. Ceea ce îți spun eu acum, mă înțelegi, desigur, e pentru orice eventualitate... în cazul în care n-ai mai trage nici o nădejde.

Râse ușor jenat, încercând să dea spuselor sale un aer de glumă, dar privirea îi rămase la fel de gravă. Kate se ridică și-i întinse mâna.

– Ești un oin tare bun!

Dar nu-i putu spune mai mult. Iar în sinea ei își zise, din nou angoasată: „Acum, chiar că n-am să-i mai pot vorbi de Chris... niciodată!”

A doua zi, ea prezida o masă de familie. Așezată în capul acelei mese lungi, revedea imaginea, aproape halucinatorie, a primului dineu pe care-l dăduse, a doua zi după căsătorie.

Era chiar același cadru. Ba până și chipurile erau aceleași, sau atât de asemănătoare, de parcă ar fi fost efigiile, acum lustruite, ale acelorași vechi monede.

Domnul Drover trona pe fotoliul lui John Clephane, dar acest aînănt nu reușea să-i strice iluzia. Fața aceea mare a domnului Drover aparținea aceluiași tip, ca și cea a cumnatului său defunct. Se vedea că urmaseră aceleași școli, făcuseră aceleași universități, frecventaseră aceleași cluburi și pescuiseră somon pe aceleași râuri din Canada; l-ai fi putut lua pe unul drept fantoma celuilalt, care s-ar fi întors din ceruri ca să-și revadă teatrul experiențelor sale terestre. În ce-o privește pe ea, Kate Clephane, dacă ar fi urmat programul dinainte stabilit, în loc să fugă de el și să-l tăgăduiască, oare n-ar fi putut nutri legitima speranță de a-și face din nou apariția sub înfățișarea cumnatei sale Enid?

Fantezii absurde, himere ale unei minți bolnave! Pentru declanșarea acestei sarabande ar fi fost de ajuns un șoc care să facă gol în creierul ei, măturându-i orice urmă de rațiune. Ce șoc? Chris Fenno! Să-l vadă intrând de îndată în mulțimea

gălăgioasă a invitaților; să audă cum era anunțat ca unul din membrii familiei; să-l vadă cum înaintează din celălalt capăt al imensei încăperi, pe sub luminile lustrelor, în timp ce ea avea să simtă cum toate privirile se ațintesc asupra ei; s-o vadă pe fiica ei aproape de tânăr, s-o simtă între el și ea, și să-i audă glasul spunând, ca un fel de ordin și de rugămintă totodată: „Mamă, uite-l pe Chris“, și să-și lase în cele din urmă mâna în mâna aceea care i se întindea, simțind cum i se zbate înuna, de parcă emoția i-o smulgea din piept.

Și iată că așa se petrecuseră lucrurile: se înfruntaseră din priviri, își dăduseră bună ziua; ba se apucaseră chiar să vorbească de fată, de viitoarea lor înrudire; dar, judecând după fețele oamenilor, Kate socotea că nu avusese loc nici un incident, nimic scandalos; totul se petrecuse în mod decent, „așa cum trebuie“, pentru a vorbi în limbajul familiei. Fuseseră susținuți în timpul acestei întâlniri, ea de cunoașterea uzanțelor, el de incomensurabilul său tupeu. Era „un moment care trebuia depășit“, și iată că îl depășiseră. Trecuseră de prăpastie. Erau acum de cealaltă parte a ei, în plină nebunie; și-n lumea aceea nebună, în care tocmai intrase, iar aceleași fețe, aceleași conversații, aceleași banalități, același apetit de a se năpusti asupra meniului, până și el rămas neschimbat, și aceleași laude aduse pivniței Clephanilor. „Acest Clicquot 95, știți, chiar Hendrik i l-a recomandat lui John“, îi aducea la cunoștință Enid ginerelui ei, trăgându-și sufletul, după ce trăsesese o dușcă bună din lichidul spumos. Pe scurt, totul era la fel de natural și de monstruos, la fel de îngrozitor și de intolerabil, de fatal și fără ieșire, încât Kate, redevenită tânăra de odinioară, vedea cum se întinde din nou înaintea ei calea deznădăjduită a vieții sale, a ingratei sale vieți... pentru a ajunge... unde? La asta... Pentru a completa acea sarabandă nebună pe care o jucau în ea perioadele vieții sale.

Până și Chris era acolo, acel Chris, imaginea vie a iubirii pe care ea o căutase în disperarea fugii ei, acel Chris care

reprezenta în același timp greșeala ei și urmările acestei greșeli, fuga și revenirea ei. Și atunci, sarabanda cea smintită se făcea și mai îndrăcită; ceea ce vedea acuin reînviind în fiica sa era chiar propria ei adolescență; era chiar ea, pe când era fată, liberă și pură ca Anne, cu delicatețile și disprețurile ei de fecioară, și cu acea fruinoasă privire distantă, plină de încredere și iubire.

– Ce vreți? spunea domnul Drover, ridicându-se de la masă. Tinerii din ziua de azi continuă totuși să facă logodna, așa că să fim mulțumiți dacă încă mai vin să ne ceară părerea!

În timp ce în fața lui, roșie toată după ultimele libații, soția sa, emoționată, suspina la urechea lui Horace Maclew:

– Într-adevăr, numai mama și bietul John îi mai lipseau acestei seri.

Uf! Și totuși, lucrurile se desfășuraseră perfect; mulțumită tactului fetei, întâlnirea dintre mama ei și logodnic fusese învaluită, protejată de materii izolatoare; familia avusese grijă să împiedice explozia. În salon, grupurile se refăceau într-o ambianță de satisfacție generală. Chiar și fata trecea de la unul la altul, palidă, atentă cu fiecare, radioasă; își proptise viitorul soț într-un colț, cu o ceașcă de cafea și o cutie de țigări dinainte, alături de Lilla Maclew, și-o baricadase pe maică-sa în față, în spatele doamnei Drover și-a unui bătrân domn Tresselton. Și erau chiar aceiași oameni, amândoi, cei cu care Kate își petrecuse seara de după terminarea aceluia faimos priin dineu, pe care cel din seara asta părea să-l evoce, ca un fel de copie fantastică, plină de cruzime.

De-abia la sfârșit de tot, în momentul în care oaspeții își luau rămas-bun, fără să știe prea bine cumin se întâmplase, Kate se pomeni deodată singură cu Chris, în salonul cel mic. Amândoi stăteau în picioare. Vorbeau unul cu altul. Lui Kate i se părea că vocea tânărului era a unui necunoscut:

– Țineam să-ți mulțumesc... zise el. Și reluă, stânjenit: Te-aș putea vedea într-una din zile, cât mai repede cu putință? Aș dori să-ți vorbesc fără martori.

Ea nu se pierdu cu firea; primi lovitura cu capul sus; ba izbuti chiar să-l privească fix în ochi.

– Desigur, când poștești... și atât cât poștești! O să mă găsești întotdeauna aici. Nu-mi părăsesc fata, declară ea.

Iar în ochii lui, văzu oglindindu-se frica.

XXIII

Epuizată, vlăguită de atâtea emoții, Kate Clephane se adânci în noaptea aceea într-un somn greu și fără vise. Trecuseră luni de zile de când nu se mai cufundase dincolo de lumea imaginilor și a sunetelor, într-o absolută imobilitate mentală; ieși din ea cumva mântuită, regenerată, cu impresia halucinantă că toate zilele anterioare nu fuseseră decât un coșmar.

Reîntoarcerea la realitate se făcu însă cu tot atâta suferință ca și trezirea unui călător care ar fi adormit în zăpadă. Una câte una, trebuia să-și readapteze facultățile amorțite la o situație intolerabilă, mereu aceeași; iar ea se simțea tare slăbită, mult mai puțin în stare să se măsoare cu aceasta. Ideea de a-l revela pe Chris, poate chiar azi, o parahiza. „Vrea să mă vadă singură“, își spunea ea, și-n pat, în lucirea palidă a unor zori triste, își dădea silința să-și imagineze ce avea să se petreacă între ei, să descopere tot ceea ce el ar avea cruzimea să-i spună; și câte n-ar fi în stare, de vreme ce știa cât putea fi de crud! În ajun, încă își mai spunea: „Va fi al meu, tot eu voi fi mai tare; îl voi istovi, iar el își va da seama că nu se poate pune cu mine“. În dimineața aceasta, în sclipirea implacabilă a aurorei, situația i se arăta însă sub un unghi diferit. Care din ei suferise cel mai mult ieri seară, ea sau el? Care din doi, în această dimineață, se trezise cel mai copleșit de teamă? Ea, desigur, căci el avusese

curajul să-i ceară o întrevedere, iar acest curaj era deja un punct câștigat în duelul mut care se angajase între ei.

Încet, zilele se scurseră; cele două femei își umplură orele cu acele nenumărate obligații și probleme mai mari sau mai mici pe care le prilejuiește întotdeauna o căsătorie. Doamna Clephane participa alături de fiica ei la toate pregătirile; asta nu putea decât să-i încânte și să-i liniștească pe cei din familie.

Fenno, la două-trei zile după dineul de logodnă, se întor-se la Baltimore. Cu puțin timp în urmă, acceptase un post provizoriu, la un ziar, și trebuia să lichideze această situație, și alte câteva, înainte de căsătorie.

În timpul șederii lui la New York, Kate nu-l zărise decât de vreo două-trei ori – și niciodată singur. Își dedicase, firește, tot timpul pe care-l avea lui Anne. Cel mai adesea, logodnicii plecau dintr-o dată foarte devreme într-o lungă plimbare cu mașina; iar în toate serile, erau acaparați de lungul șir al meselor de familie. Lui Kate nu-i venea deloc greu să se sustragă de la acest gen de plăceri; prezidase doar dineul de logodnă și își dăduse consințământul. Mai mult, nimeni nu-i putea cere, iar la gustările de la Nollie sau ale altor veri, se descurcau de minune și fără ea.

Și-n felul ăsta, zilele treceau. Se sfârșise cu explicațiile și examenele de conștiință, încetase să mai despice, din punct de vedere moral, firul în patru! Trebuia să ia viața așa cum i se prezenta, fără să se încăpățâneze; așa îi pretindea noua modă, iar în privința asta, Anne era pe potriva vremii în care trăia.

În seara inesei de logodnă, își îmbrățișase mama cu multă tandrețe, iar a doua zi, urcând să se îmbrace în mare grabă, după una din acele lungi plimbări împreună cu Chris, și trecând prin fața ușii lui Kate, îi făcuse un semn afectuos cu mâna, spunându-i: „Mi-a mărturisit că ai fost foarte drăguță cu el!“ Și-atât. Fericirea, la unele firi (Kate însăși cunoscuse lucrul acesta) e ca o alunecare de teren pe munte. Peste trecutul îngropat, ea desfășoară o nouă suprafață pentru

semănăturile viitoare. „Iar capacitatea asta de uitare, fata o moștenește chiar de la mine.“

Timpul trecea și, într-o zi, Chris își făcu din nou apariția. Era găzduit de către Tresseltoni, așa că tinerii nu făceau decât să vină și să plece de la cele două case. Pentru el, ocaziile de a o vedea pe Kate între patru ochi nu lipseau, iar în primele zile, aceasta aștepta mută de spaimă acel moment, care, de acum i se părea inevitabil. Dar acel moment nu venea și sfârși prin a înțelege că nici nu va veni vreodată. Rugămintea pe care i-o adresase tânărul nu fusese decât o treabă pur formală; el nu avea nimic să-i spună. Această întrevedere de care se temuse atât și pe care o socotea inevitabilă, fusese oare gândită cu seriozitate de către Chris? O explicație? La ce bun? Doar el câștigase partida. Nu-i rămânea decât să trăiască în pace cu toată lumea.

Trebuia să se supună în fata evidenței. Toate calculele ei fuseseră dejucate. Își spusese că ar fi de ajuns să suporte prezența lui Chris timp de câteva săptămâni, pentru a-l face să se descurajeze, o dată pentru totdeauna. Ah! numai că el știuse să vadă mai departe decât ea și cu un simț al psihologiei mult mai sigur! „Ce și-a zis“, se gândea ea: „Deh! poate că primele săptămâni nu vor fi prea ușor de suportat, dar vor trece; apoi, însă, hăturile vor fi la mine. Să rezistăm dar până la căsătorie, după care, buna femeie nu va mai fi decât o soacră, adică mai nimic, odată cu trecerea timpului“. Cum de nu prevăzuse că el avea să-i descifreze jocul și să i-l dejoace, așa cum mai făcuse de atâtea ori, căci de data asta miza era întregul lui viitor? Kate își dădea acum seama că suferise o înfrângere pe toată linia.

Dar dacă – dar dacă i-ar mărturisi totul fiicei sale? Era cu neputință și ea știa, și fiecare zi care trecea nu făcea decât să mărească această neputință. În același timp, fiecare zi ce trecea o făcea să fie tot mai aproape de momentul în care, dacă toate celelalte mijloace dădeau greș, lucrul cel mai puțin cu putință ar fi fost acela de a-i vorbi. Când, într-o dimineață, fata intră în camera ei și-o luă de mână, crezu că acel moment venise:

– Mamă, vino repede cu mine, mamă!

Kate se lăsă condusă, târâtă de-a lungul culoarului, până în camera fetei. Pe pat, într-un vraf de albituri, se etala rochia de mireasă.

– Ce zici, mă ajuți s-o încerc? îi spuse Anne zâmbind.

Kate sună la ușa prezbiteriului și fu introdusă la doctorul Arklow. Odată ce se văzu așezată, în mijlocul unor fotografuri după Fecioarele lui Botticelli și al unor tablouri reprezentând catedrale englezești, îi fu cu neputință să-și amintească pe loc de ce ajunsese acolo, așa că se apucă să privească, dar cu un fel de interes detașat, cărțile de teologie și broșurile așezate pe masă, scaunele aranjate de-a lungul peretelui, și fotoliile Morris care le luaseră locul. Era pentru prima dată când intra în casa unui cleric, de la acea reuniune de la reverendul Merriman, în ziua în care primise depeșa din partea fiicei sale.

O, dar în ziua aceea cum îi mai bătea inima de bucurie, lângă telegrama împăturită și strecurată în corsaj! Soarele Sudului poleia toate acele chipuri neînsemnate, așezate în jurul mesei. Trăgea cu nesaț în piept parfumul de violete și de mimoze pe care doamna Merriman le aranjase în vase... Se pomeni readusă în prezent de o servitoare care o rugă să o urmeze în drumul spre cabinetul pastorului.

În picioare, la gura sobei, doctorul Arklow îi apăru vizitatorei și binevoitor și de temut totodată. Bănuise desigur că venea să-i vorbească despre căsătorie, să cadă de acord asupra tuturor amănunțelor, a datei și a orei; frazele cerute în astfel de situații curgeau de pe buzele sale cu multă bunăvoință. Totul era cu mult mai ușor decât își închipuise Kate; era deja de acum în picioare, simțind prezența preotului, care o conducea spre ușă, ca unul care era obișnuit să însoțească până la ieșire un grup de vizitatori, când Kate se opri deodată și-l privi drept în față:

– Doctore, zise ea.

El așteptă plin de bunătare să audă continuarea.

– Aș mai avea ceva să vă spun... E un caz pe care de mult voiam să-l supun judecății dumneavoastră...

– Vă ascult, scumpă doamnă.

Îi făcu semn să ia loc din nou; ea nu văzu gestul și rămase în picioare.

– E vorba de-o prietenă...

– Așa. Una din prietenele dumneavoastră? Vă rog, totuși, să stați în fotoliu.

Ea se așeză, apoi cu o voce slăbită:

– Biata femeie e tare amărâtă... I-am promis că o să mă interesez... că o să caut să vedem ce-i de făcut... Ea e convinsă că dumneavoastră ați putea-o sfătui de bine.

El se înclină și rămase în așteptare.

Kate își simțea buzele uscate. Cu toate astea, îngăimă:

– Desigur, tot ce vă spun e confidențial.

Gestul doctorului îi răspunse că tot ceea ce se spunea în acea încăpere era socotit ca fiind pus sub pecetea tainei.

– Vă mulțumesc. Prietena aceasta a mea s-a gândit că... Ea e într-o situație de-a dreptul disperată...

Se opri, simțea că se sufocă. Apoi, cuvintele începură să izbucnească sacadat:

– Biata mea prietenă a fost tare nefericită în căsnicie... toate i-au stat împotrivă, toate... Și-atunci a încercat... s-a străduit cât a putut... Și-apoi l-a întâlnit pe celălalt... n-a mai putut rezista și-a devenit metresa lui... O, nu pentru multă vreme! După care, întreaga ei viață a fost așa cum trebuia să fie. Pe celălalt bărbat, nu l-a mai revăzut vreodată, și-au trecut o mulțime de ani. Iar azi, fiica ei vrea să se mărite cu acel bărbat...

– Am auzit eu oare bine? Ați spus: *cu același bărbat*?

Glasul pastorului se spărgea ca un val zgomotos pe deasupra capului lui Kate; persoana acestuia părea să se mărească și să ia niște dimensiuni enorme. Kate simțea că era pe punctul de a izbucni în lacrimi. Dar obsesia că s-ar putea trăda, ca și

efortul disperat pe care-l făcu, izbutiră să pună o stavilă plânsului, permițându-i să-și dreagă glasul.

Preotul o chestionă:

– Și el?

Un roșu de spaimă împurpură obrazii lui Kate.

– El?! El îi dă înainte!... E îngrozitor, reluă ea, dar trebuie să vă spun că la început el nu știa... Atunci, la început, când a cunoscut-o pe fată, nici unul, nici altul nu știau nimic. Iar când a aflat adevărul...

– Ce-a făcut?

– ... era prea târziu! Fata nu știe nici acum nimic, n-are nici cea mai mică bănuială; și mai e și foarte îndrăgostită, dar la nebunie.

– Și asta e tot ce susține el întru apărarea sa?

Kate simți că vocea n-o mai ajuta; îi făcu semn că da.

Se lăsă o lungă tăcere. Ea stătea jos, nemișcată, cu ochii ațintiți asupra mînilor sale încrucișate. Doctorul Arklow măsura covorul în lung și în lat, mergând nervos; în cele din urmă, deși ea încă nu-și ridicase privirile, se opri în dreptul ei:

– Și această doamnă, care vă este prietenă, se află aici?

– Aici? zise Kate tresărind.

– Vreau să spun: se găsește la New York?

– Nu, nu, ea nu-i aici, exclamă Kate în mare grabă. Asta-i și motivul pentru care m-am oferit să vă văd în locul ei...

El reluă, cu o undă de ușurare:

– Ea v-a însărcinat să-mi cereți sfatul?

– Da, ea.

– Și ea a făcut totul, vreau să zic, tot ce depindea de ea, ca să împiedice acest lucru groaznic?

– A făcut totul... totul...

– Mai puțin de a-i spune fiicei sale?

Ea aprobă din nou printr-un semn.

Doctorul ezită; apoi, pe un ton peremptoriu:

– Această doamnă are datoria să-i vorbească fiicei sale.

– Da, se bălbâi Kate.

Se ridică din fotoliu căutând cu privirea spre ușă.

– Trebuie să-i vorbească fiicei sale, repeta preotul cu și mai multă vehemență. O situație atât de imorală trebuie evitată cu orice preț.

– Da, îngăimă ea din nou.

Ajunsese deja în prag; îi întindea mâna. Pastorul o reținu.

– Doar dacă, zise el cu o ușoară ezitare și menținându-și privirile ațintite asupra vizitatoarei, doar dacă această persoană nu are cumva convingerea că tăcerea ei ar fi răul cel mai mic pentru toți; dar atunci, ar trebui să aibă tăria să tacă pentru totdeauna.

Apoi reluă, cu o voce mai sigură și mai fermă:

– Atât cât pot eu vedea de limpede în afacerea asta tenebroasă, aici e toată problema. S-ar putea să mă înșel; dar când ți-ai petrecut treizeci sau patruzeci de ani din viață preocupându-te de toate formele pe care le îmbracă suferința și păcatul omenesc, așa cum e cazul celor de rangul meu, ajungi la convingerea că absolutul nu aparține acestei lumi... că uneori trebuie să faci unele concesii, să te porți cu menajamente, să iei răul cu binișorul... Astea sunt desigur compromisuri, cum s-ar spune în politică. Fie; dar pe mine cuvintele nu mă sperie.

Se propti cu umărul de ușă; Kate, cu mâna pe clanță, asculta cu capul în pământ.

– Lucrul de care mă tem cel mai mult e suferința inutilă, adăugă el, după un moment. Mai presus de orice mi-ar plăcea ca nimeni să nu provoace nimănui suferințe inutile.

Și puțin câte puțin, ridicându-și privirile, Kate regăsea pe chipul doctorului Arklow aceeași expresie de simpatie inteligentă care o frapase în timp ce vorbea cu el, în seara cinei din casa Droverilor.

– Suferințe inutile, șopti ea.

De această dată, era dincolo de prag; simțea mâna pe care el i-o întinsese. Acum își reluase masca aceea de bunăvoință mondenă care, ca și haina pe care o purta, era tot un semn al profesiei.

– Dacă prietena dumneavoastră s-ar afla aici, dacă aş putea face ceva pentru ea, ar fi să-i vorbesc, să-i aduc o cât de mică alinare, oricât de mică.

– Nu e aici şi nici nu poate veni, mai spuse Kate încă o dată.

– Atunci... zise pastorul vădit uşurat.

– Dar, oricum, o să-i spun, nu voi uita să-i repet tot ce mi-aţi spus.

Îşi strânseseră mâinile, iar Kate observă că el îşi întorcea în altă parte privirea aceea pătrunzătoare.

„Pentru numele lui Dumnezeu, părea să spună acea privire, hai să terminăm odată, înainte de a te trăda cu totul, dacă mai e ceva de trădat!”

O condusesese până la baza scărilor. Deschizându-i uşa, o salută şi repetă cu cordialitate:

– Cât priveşte data căsătoriei, de îndată ce vă veţi fi pus de acord, aduceţi-vă aminte că eu vă stau întru totul la dispoziţie.

Uşa se închise şi Kate se pomeni din nou în stradă.

XXIV

Ieșind din casa pastorului, Kate Clephane porni să hoinărească de-a lungul lui Madison Avenue. Era o zi caldă de octombrie, învăluită ușor într-o lumină ca de vară. Apoi se angajă pe o stradă transversală și intră în Central Park. Hoinări mult timp călcând pe covorul de frunze aurii, care începuseră să acopere aleile.

Voia să-și privească situația în profunzime; dar, din nou, mintea ei înspăimântată dădea înapoi, așa cum îl văzuse și pe doctorul Arklow, bătând în retragere. Toți cei cărora voise să le încredințeze secretul ei, însă fără să se denunțe, avuseseră aceeași mișcare de recul și spaimă.

„A, nu, asta nu! Mai bine nu spuneți nimic“, păreau să zică ei, întorcându-și privirile.

Era o grozăvie pe care nimeni nu consimțise s-o audă.

Cum să facă atunci pentru a da ascultare spuselor doctorului Arklow, încredințând monstruosul secret propriei sale fiice? Fraza pe care el o pronunțase fusese totuși categorică.

„Trebuie ca fata să știe.“

La modul abstract, e ușor să dai reguli de conduită pentru alții! Fata, persoana în cauză, o simplă abstracție de limbaj, și-atâta tot! Asta se poate înțelege fără probleme. Dar fiica mea, a mea, Kate Clephane, fiica mea Anne? Hai să fim serioși! Și Kate, cu ochii închiși, încercă să-și închipuie scena, să evoce

figura copilei sale, în clipa în care ea ar începe să întrezărească adevărul.

„Tu, mamă? Tu?”

Și tocmai ăsta ar fi fost lucrul cel mai îngrozitor, privirea aceea neîncrezătoare, privirile și felul ei de a-i spune acest „Tu?”

„Bărbatul cu care vrei să te măriți a fost...”

Nu, Kate nu fu în stare să meargă nici în gând până la capătul frazei. Sunt și mărturisiri care nu pot fi făcute, mai cu seamă fiicei tale.

De altfel, se gândea ea, chiar și doctorul Arklow, de bine ce-și enunțase preceptele, se și grăbise imediat să le atenueze, ba chiar aproape să și le retragă. Mai întâi, vorbise preotul din el, dar, imediat după aceea, fusese rândul omului; iar cel care o sfătuia să păstreze tăcerea, dacă voia să-i cruțe pe cei din jur de „o suferință inutilă”, era omul.

Kate ieșise din Central Park și, pășind fără țință, aproape fără să vadă, mergea la întâmplare de-a lungul unei străzi înărginite de case aflate în construcție.

Să se întoarcă acasă, să se întoarcă în casa aceea unde se etala rochia de nuntă a fiicei sale, asta, nu! Mergea, mergea înainte... Deodată, se pomeni în fața unei biserici de un gotic fals, greoi și pretențios, cu portalul străjuit deasupra de o cruce. Ușile batante se mișcau înainte și înapoi; niște femei se strecurau printre ele, intrând sau ieșind. Kate Clephane împinse o ușă și privi înăuntru. Se lăsa înserarea; în interior, luminile lumânărilor pâlpâiau ca niște fluturi pe florile din hârtie care înpodobeau altarul. Nu era nici un fel de slujbă; doar ici și colo, câțiva credincioși care se rugau. De-a lungul naosului trona un șir de confesionale din lemn lustruit. În dreptul a două dintre ele, un mic grup de femei care așteptau în genunchi. „Oare ce-or fi avut de spovedit?” se întreabă Kate.

Sprijinită de un stâlp al naosului, încerca să-și închipuie una din aceste spovedanii. Ce neghiobii, ce lucruri copilărești

se gândea ea, în comparație cu taina mea!... Dar ce ușurare să te poți adresa cuiva care să-ți spună cu tărie, fără să ezite, ce trebuie să faci, să te descarci de cele ce te frământă, ca de o povară prea grea, pe care o lași jos în seara zilei! Doctorului Arklow îi lipsea acea autoritate pe care o conferă doar practica spovedaniei. Neputincios dincolo de o anume simpatie și compasiune vagă, el căuta să gonească vedeniile chinuitoare, abia întrezărite, din păcate. Ce diferență față de acești oameni care au puterea de a lega și dezlega, purtători de cuvânt anonimi ai Arbitrului atotputernic, pe care nici o falsă delicatețe nu-i tulbură în misiunea lor sfântă de a purifica și de a aduce alinare! La gândul că ar putea să-și încredințeze povara acestor mâini sfinte, ochii bieteii femei se umpleau de lacrimi.

Și de ce nu? De ce să nu-și încredințeze taina fără nume acelor urechi tot fără nume? De ce să nu se alătore acelor penitente necunoscute? Ce putea fi mai simplu decât asta? Nu trebuia să facă decât un pas...

Dar nu-l făcu. Neliniștită și nehotărâtă, își reluă drumul spre casă, cu atitudinea cuiva care a dat îndărăt din fața unui act de voință și se lasă în voia soartei. Mai știi? Poate că și Chris suferea la fel de mult ca și ea. De ce să nu rămână la planul ei de așteptare și de uzură: obosirea adversarului cu ajutorul răbdării și resemnării? Fără să-și dea seama pe unde umblase, se pomeni deodată în fața ușii casei; strânse din dinți și intră. Înfiorată, își reaminti însă brusc de rochia albă, și de tot ceea ce însemna...

Salonul era gol, așa că urcă în camera ei. Ca de obicei, un foc vesel scliffea în șemineu; un buchet de flori proaspete îi zâmbea de sub lămpă. Toate erau impregnate de căldură, de pace și intimitate.

În timp ce se așeza la gura sobei, își aminti de persoana greoaie a lui Fred Landers, stând în fața ei și pe punctul de a-și usca la foc bocancii aceia mari cu boturi pătrate. Într-o seară, văzându-l așa, își spusese că n-ar fi deloc rău să-l aibă mereu

alături. Și iată că în seara asta, în suferința singurătății ei, gândul acesta își făcuse din nou apariția. Era pentru prima dată de când el îi încredințase unica lui nădejde – și cu câtă timiditate și ocolișuri, scuzându-se mereu! Dar din acea bâlbâială, cum să nu recunoști accentul unei lungi dorințe? Știa prea bine că el o iubea de altfel dintotdeauna: oare nu el era, doar îi spusese chiar Anne, cel care o convinsese pe fată să-i ceară mamei ei să se întoarcă? „Lui îi datorez totul“, își zicea Kate, „toată fericirea și toată durerea mea. El știe tot despre viața mea; sau aproape tot. Lângă cine m-aș putea simți atât de în siguranță?“ De ce îl primise oare atât de prost, atât de rece și de o manieră atât de puțin încurajatoare? La urma urmei, el însemna poate refugiul, salvarea. Închise ochii și încercă să-și închipuie cam cum ar putea fi, ceva mai târziu, tot restul vieții ei alături de Fred Landers. Faptul de a simți în preajmă acea bunătate greoaie și răbdătoare a lui, oare nu era cel mai bun mijloc de a-și scurta suferința, de a o face mai puțin palpabilă, mai puțin ascuțită, iar gândurile și imaginile care o chinuiau, mai puțin vii?

Reveria ei se prelungi.

Pe alocuri, ușorul zgomot al unui pas în dreptul ușii, o încrucișare slabă de voci pe palier îi reaminteau că fiica sa tocmai își primea prietenele în camera proprie. Soseau tot felul de cadouri. Anne, cu o plăcere de copil, de obicei atât de disprețuitoare față de lucrurile materiale, le înșirase la vedere pe masa lungă din budoarul ei. Mama își imagina complimentele pe care i le făceau fiecare, proiectele, toate acele fleacuri referitoare la detaliile căsătoriei. Nu mai trebuia decât să fixeze data. Era chiar pretextul vizitei sale la doctorul Arklow; dar în ultima clipă, îi lipsise curajul, iar ea se mulțumise să-i spună la despărțire că-l va ține la curent.

Acum, ceea ce vedea înaintea ochilor ei era chipul palid și vesel al fetei. Din ziua în care avusese loc logodna, fericirea lui Anne izbucnise în afară, făcând din trăsăturile fetei sale un

lucru transparent și oarecum luminos; iar mama măsura din propria-i experiență suma de forță și de căldură de care era nevoie pentru a alimenta această vatră interioară. Ea însăși nu putuse fi nicicând fericită altfel decât punând tot sufletul. „Are același sânge ca mine“, își spunea.

Dar ceea ce n-ar fi putut să suporte, de exemplu, ar fi fost să vadă cum în locul acelei beatitudini fermecătoare, pe chipul fetei s-ar așterne durerea. Văzuse lucrul acesta o singură dată, dar acest spectacol i se gravase în minte ca un fier înroșit. Să distrugă o asemenea fericire ar fi fost o crimă! Și-apoi, ce importanță are din ce-i făcută fericirea asta? Ce atingere îi aduce vieții? Iar ea își spunea că, în fericirea cea mai mare sau într-o emoție pasageră pe care ne-o prilejuiește iluzia, se află o splendoare atât de suprafirească, încât, pentru niște suflete impetuoase, ca al ei sau al fiicei sale, aceasta nu e niciodată prea scump plătită.

Puțin câte puțin, în sărmana ei inimă tulburată, simțea cum se încropește o altă hotărâre: va accepta căsătoria lui Anne, se va resemna, va renunța la luptă, încercând să fie cu adevărat ceea ce se pretindea că este: o mamă fericită, care-și dăduse consimțământul. Și de ce nu, Doamne Dumnezeule! Din punct de vedere legal, nimic nu era în neregulă, nu era nici o crimă pe care societatea s-o pedepsească. Și chiar mergând și mai sus, pe planul sentimentelor intime... „În ce-l privește pe tânăr, eu n-am totuși vârsta mamei sale, dar el ar putea să-mi fie gîmere. Oare la ce m-am așteptat, la ce-am nădăjduit decât să rămân pentru el un mic incident, o amintire plăcută? Încă de la început, am căutat să impun o asemenea interpretare a relației noastre; am insistat doar destul asupra diferenței de vîrstă dintre noi, și am vorbit de-atâtea ori că această legătură nu trebuie să dureze! Eu sunt cea care a vrut așa. Mai degrabă orice altceva, decât de a-i lăsa amintirea unei poveri în locul aceleia a unor lucruri plăcute!“ „Eu voi fi pentru tine acea crenguță înflorită pe care o atingi în treacăt noaptea.“ (De câte ori nu-i

repetase Kate această frază!) „Va fi oare de liliac sau de acacia? Poate și una și alta. N-ai să știi niciodată. Îți vei aminti doar mângâierea unui lucru fragil și înmiresmat.” O clipă și o adiere de parfuin, puțină poezie și un pic de trecut, iată tot ce-și spusese că va fi ea în viața tânărului ei amant. Și se ținuse de cuvânt până în ziua în care se auzise trăsnetul. Dar era oare cineva vinovat de izbucnirea acelei furtuni? „Oare n-am fost eu martoră la rezistența sa, ca și la fuga sa? Anne e cea care le-a făcut pe toate; patiina ei nu s-a sinchisit deloc de noi. Dacă într-adevăr el o iubește așa cum îl iubește ea, nu e oare scuza-bil să accepți fericirea ce ți se oferă oarecum prin forță? Și cum s-o refuzi, fără să zdrobești viața tinerei fete? Dacă e nevoie de o victimă. Doamne, atunci aceasta nu trebuie să fie fiica mea!” strigă ea, izbucnind în lacrimi.

Afară, în budoarul fetei, sunetul pașilor și-al vorbelor se stinsese; un adio, care aducea la voce cu Nollie, iar apoi nu se mai auzi nimic. Tânăra femeie plecase desigur ultima, iar acum Anne era singură, poate doar cu logodnicul ei. Încă un lucru cu care trebuia să se obișnuiască. Singuri, în curând acești tineri aveau să fie mereu singuri, chiar dacă avea să fie și lume, ei tot singuri aveau să fie, fiindcă se vor afla înai aproape unul de altul decât față de oricine. Trebuia să chibzuiască bine... Să-și păstreze fiica, să păstreze încrederea și dragostea ei. Iată tot ce era înai important pentru Kate. Trebuia să se ducă imediat la ea și, luând inițiativa, să-i ceară să fixeze ziua căsătoriei.

Se ridică și se îndreptă spre budoar. Ușa era deschisă, dar nu se auzea nici un zgomot. Nu era nimeni; nici măcar logodnicul. Cu un suspin de ușurare, Kate intră. Încăperea era goală. În niște vase mari se aflau o mulțime de buchete de crizanteme și frunze de toamnă. Într-un colț, o inasă de ceai era plină de cești și farfurioare așezate grămadă. Cămele moțăia la gura so-bei. Dar unde era fetița care încerca să prindă acele păsări roșii prin grătarul șernineului? Această imagine topi și ultimele împotriviri ale inamei. Ușa de la cameră era de asemenea

deschisă și nici de acolo nu se auzea nici un zgomot. Probabil că Anne ieșise odată cu ultima ei vizitatoare, ca să profite de acest lucru pentru a face o ultimă cursă sub cerul înstelat, pe bulevardul Riverside; aceste plimbări la orice oră treceau drept ceva foarte natural pentru tinerii logodnici. Ah, viața asta modernă!

După un moment, Kate împinse încet ușa camerei; în fața ei, chiar în dreptul privirii, văzu micul pat cu rochia încă așezată deasupra, în toată splendoarea ei de alb ca zăpada; între ea și pat, cu ochii de asemenea ațintiți asupra rochiei, stăteau Anne și logodnicul ei. N-o auziseră venind. Toată atenția lor era îndreptată unul asupra celuilalt. Tânărul o ținea pe față în brațe, iar obrații lor se atingeau. Una din mâinile lui Chris era așezată ca o cupă pe sub bărbia fetei, pe care o lipea de obrazul lui. Contemplau amândoi rochia de mireasă, dar gurile lor, abia depărtate, asemena unui fruct copt care a pleznit, trădau sărutarea din urmă cu câteva clipe.

Rămasă în picioare, în spatele lor, ca o umbră, Kate îi pân-dea. Pe neștiute, fără zgomot, avea impresia că era doar un suflet fără trup, ca al unui strigoi sau al unei moarte. Și deodată, se simți străbătută de o furioasă ardoare de viață. În fiecare celulă a trupului ei simțea frisonul acestei îmbrățișări.

„A, nu! Asta nu! Nu!”

Și i se păru că țipase, așa că își duse mâinile la gură, ca pentru a-și înăbuși strigătul; dar nu fusese decât un geamăt surd, înlăuntrul ei; nici un sunet nu pornise de pe buzele sale. Un timp, care i se păru o veșnicie, continuă să stea acolo, nevăzută, fără să facă zgomot, privindu-și fiica și pe amantul său îmbrățișați. În cele din urmă se îndepărtă brusc. Dar ei tot n-o auziră. Creierii îi fierbeau. Gânduri, sentimente, totul se împovăra în ea sub greutatea amintirilor... Era geloasă? Geloasă pe fiica sa? Asta să fi fost oare secretul repulsiilor, cuvântul de ordine al revoltelor ei instinctive? Oare de asta i se păruse că, încă de la început, simțea cum plutește între ei un fel de

groază incestoasă?... Cum ar putea ști? Cum ar putea analiza o asemenea angoasă? Nu mai știa decât un lucru, și anume că trebuia să fugă – să fugă cât mai departe cu putință de această scenă, pe care n-o va mai putea uita. Trebuia să pună între ea și ei, lumea, întreaga întindere a lumii și tot n-ar fi fost de ajuns. Poate că numai morinântul ar fi fost destul de negru pentru a putea îngropa în el amintirea celor văzute?

Se pomeni din nou, fără să știe cum, în hol, lângă scară. O coborâre precipitată, ca în acea dimineață de iarnă în care, la fel de iute ca într-un vis, coborând în fugă treptele aceleiași scări, fugea din casa soțului ei. Din acea zi îndepărtată, nimic nu se schimbase în această banală anticameră; cu o sensibilitate maladivă, revedea dinaintea ochilor cele mai mici detalii, până și zăvoarele cu care degetele ei aveau de furcă. Se aflau ca întotdeauna pe masă o pălărie bărbătească și un baston. Atât doar că în loc să fie cele ale lui John Clephane, de data asta erau ale lui Chris. Acesta era singurul lucru care se schimbase.

Plimba în jurul ei o privire uimită. Oare ce altceva îi mai rămânea de făcut decât să se arunce într-un râu sau sub roțile unui tren cu farurile lui mari, care te vrăjesc și te atrag?

La asta se gândea în clipa în care auzi soneria și apropierea valetului care venea să deschidă ușa. Se retrase cât putu de repede în salon. După un alt moment, Enid Drover își făcu apariția, foșnindu-și hainele, cu obraji colorați de frig, cu ochii ei mici și sclipitori, și cu toată răcoarea toamnei de-afară cui-bărită în blănurile sale.

– Scumpa mea Kate, n-am decât o clipă la dispoziție, dar dac-ai ști ce vești îți aduc! O să întârzii la masă. Hendrik o să se înfurie – treaba lui! Dar trebuia să-ți dau de veste. Casa de alături e de vânzare! Ce noroc, nu-i așa? Agentul imobiliar spune că oricine v-o poate sufla dintr-o clipă într-alta, și că trebuie ca flică-ta să se hotărască imediat. În felul ăsta, tu poți să stai aici cum îți place, iar voi trei veți putea fi totdeauna împreună, așa cum își dorește Anne... Nu, n-are rost s-o

chemi, n-am vreme de așteptat; și-apoi prefer să-ți las ție plăcerea de a-i face o surpriză.

Din ușă, se mai întoarce o dată pentru a-i repeta:

– Nu uita ce zice Hendrik, e de luat imediat!

Acestea fiind zise, doamna cea grasă se prăvăli în limuzină.

XXV

În seara aceea, Kate nu apăru la masă; se îngriji să i se comunice fiicei sale că se simțea obosită și că o ruga s-o lase să se odihnească. A doua zi dimineată, Chris urma să se întoarcă la Baltimore; poate că în absența lui avea să-și recapete curajul necesar pentru a-și trage sufletul și a vedea mai bine ce era de făcut.

Anne, ca de obicei, îi făcu pe plac. Se abținu să urce până la ea, și chiar să ceară alte lămuriri. Dar a doua zi, ca de obicei proaspătă și strălucitoare, își făcu din nou apariția cu platoul cu micul dejun. Ținea să fie sigură, iar Kate, sub privirea ei atentă, fu nevoită să-și toarne o ceașcă de ceai și să înghită în silă o bucățică de friptură.

– Nu-mi place cum arăți, mamă. Te doare ceva?

– Nu iubito. Sunt puțin obosită. Trece.

– Nu mi-ai spus că mătușa Enid a venit aseară să-ți vorbească despre casa de alături? reluă Anne cu un mic accent de reproș.

– Îmi pare rău, dar am uitat. Aveam o migrenă teribilă, așa că m-am dus de-a dreptul în pat. Ți-a telefonat mătușa ta?

– Nu, unchiul. Ce noroc, nu-i așa? Și va fi și ceva destul de amuzant de făcut. Fata se opri și se uită la ea. Mă gândesc că lucrul ăsta te va face să te decizi, ce zici?

– Să mă decid?

– Să te decizi să rămâi aici. Dacă noi ne instalăm alături, va fi ca și cum am sta cu toții la un loc.

– Aproape.

– Atunci, ne-am înțeles, rămâi aici?

– Nu-mi cere lucrul ăsta. Nu pot, nu pot!

De-acum îi scăpase. Inima ei începu să se zbată ca o pasăre în colivie.

Fata se încruntă.

– Atunci, chiar că nu mai înțeleg. I-ai spus lui Chris că vei rămâne aici.

– Așa i-am spus? Tot ce se poate. Am și eu dreptul să-mi schimb părerea din când în când, zise ea, încercând să schițeze un surâs slab.

– Atunci înseamnă că nu vrei?

Kate, enervată, dădu platoul cu mâncare la o parte și se ridică într-un cot.

– Tu ai spus-o, eu sunt cea care nu mai vrea.

– Cum poți să spui așa ceva, mamă! Îmi vorbești de parcă aș fi o străină. Nu mai înțeleg. Buzele fetei tremurau. Credeam... amândoi credeam...

– Îmi pare rău. Dar vei fi de acord cu mine că am și eu dreptul să acționez așa cum cred că e mai bine. Odată căsătorită, oricum nu mai ai nevoie de mine.

– Dar tu, mamă, nici tu n-o să mai ai nevoie de mine? Nici așa, puțin de tot? Anne ezită o clipă, apoi adăugă timid: Ești totuși singură, atât de singură...

– Sunt obișnuită. Nu mă pot schimba. Și de vreme ce tu ai ales... Tu ai ales căsătoria.

Fata se îndreptă din tot trupul și aținti asupra mamei o privire pătrunzătoare și autoritară:

– Asta-i din pricină că mă mărit, sau fiindcă mă mărit cu Chris?

– Ah! hai să lăsăm lucrurile astea, te implor.

Anne continua să-și ațintească asupra mamei o privire ciudată și penetrantă:

– Prin urmare, nu vrei să-mi dai nici un răspuns?

Doamna Clephane nu răspunse.

– Atunci, o să-i pun întrebarea asta și lui Chris, și încă de față cu tine, strigă ea hohotind.

La auzul acelei voci care se frângea, teama de a o vedea din nou pe Anne suferind luă locul oricărui alt sentiment în inima ei de mamă. Kate se propti cu spatele în perne, dar nu avea puterea nici să deschidă gura nici să caute mâna fetei.

– N-ai de ce să-l întrebi pe el, draga mea, n-ai de ce.

– Spune, mamă, doar nu cumva îl detești? Ești sigură?

Kate pronunță rar, articulând fiecare silabă:

– Nu, nu-l detest.

– Și totuși, nu poți să-l suferi când îl vezi cu mine! De ce? De ce nu te-ai explicat o dată pentru totdeauna cu noi? Ce are el, dar, mamă? Am și eu dreptul să știu.

Doamna Clephane, sub privirea nemiloasă a fiicei sale, simțea cum se înroșește la față, până la urechi și chiar până la tâmpile, unde zvâcnetul arterelor trebuie să fi fost de acum vizibil. Copleșită de acea năvală de roșu care o acuza, fiecare privire a ochilor ei, atât de tineri și atât de puri, i se părea o lamă de oțel care scormonea și ultimele cute ale conștiinței sale.

– Atunci nu-i vorba de ură? Înseamnă că-i vorba de dragoste? Îl iubești! Ah! de mult bănuiam eu ceva! îi aruncă Anne, într-un strigăt ascuțit, ascunzându-și fața în palme.

Doamna Clephane păstră tăcerea. Țipătul fiicei sale îi dădea peste cap întregul ei sistem de apărare – și ea își spusese că aproape că era mai bine așa, era aproape mai bine că se sfârșise cu măștile și minciunile. Fata își lăsă mâinile inerte de-a lungul trupului și mama, întâlnindu-i privirea, uită de durerea ei în fața durerii nemărginite a copilei. Apoi, deodată, se simți puternică și hotărâtă:

– Anne! zise ea cu simplitate și cu un ușor tremur.

– O, mamă... mamă... Cred că o să înnebunesc de-a binelea!

Fata căzuse în genunchi lângă pat, cu chipul ascuns în ple-
dul de picioare; iar Kate începu s-o mângâie ușor pe păr.

– Să înnebunești, nici vorbă, draga mea; numai că ești cu
nervii la pământ.

– Ai să poți să mă ierți vreodată?

– Ce prostuță ești, copila mea! Oare de ce mai sunt și ma-
mele dacă nu pentru a ierta?

– Atunci, dacă e adevărat că nu ești supărată pe mine, de ce
totuși pleci? De ce nu vrei să-mi promiți c-ai să rămâi cu noi?

Kate se întinse pe pat și începu să se gândească. Mâna ei se
afla în continuare așezată pe capul fetei. În cele din urmă, îi
vorbi:

– Uite. Nu aveam încă de gând să-ți spun – și va trebui să
nu mai spui nimănui. Nu-ți pot promite că voi rămâne cu tine,
căci și eu s-ar putea să mă căsătoresc. Începutul acesta o cos-
tase cel mai mult; apoi, se pomeni însă continuând cu destulă
ușurință: Fred Landers mi-a cerut să mă căsătoresc cu el..., iar
eu cred că voi accepta... Nu, iubito, te rog, nu mă strânge așa
de tare; încă mai am migrena aia. Vezi, acum sper că m-ai
înțeles, nu-i așa? Și n-ai să mă mai apostrofezi niciodată, nu?
Numai că, vezi tu, asta e încă pentru toată lumea ceva secret.
Nu se va vorbi despre lucrul ăsta decât după căsătoria ta.
Și-acum, du-te, copila mea, lasă-mă...

Fata ieși din cameră, împăcată și radiind de bucurie.

XXVI

Data căsătoriei fusese fixată, se făceau ultimele pregătiri. Nu mai erau decât cincisprezece zile, din care în curând nu mai rămaseră decât șapte.

Părinții logodnicului urmau să vină la New York pentru a face cunoștință cu viitoarea lor noră. Dar vizita lor era mereu amânată din pricina sănătății doamnei Fenno. În cele din urmă, se hotărî ca fata să meargă la Baltimore pentru a-i vedea. Avea să locuiască la soții Maclew, care nu scăpaseră ocazia de a da o serie de dineuri în onoarea ei.

Doamna Clephane era și ea invitată odată cu fata. Refuză însă, pretextând că sănătatea-i era puțin zdruncinată. Într-adevăr, aproape că începea să se vadă cât de mult se schimbase. În bogata ei coamă, avea acum meșe albe, iar la colțurile gurii și ale ochilor i se puteau vedea micile riduri, pe care până acum le ținuse la respect. Toată familia căzu de acord că ar fi excelent dacă și-ar lua câteva zile de odihnă înaintea căsătoriei fiicei sale.

Cât despre cea a ei, îi ceruse lui Anne să-i promită că va fi mută în privința asta; iar fata, cu obișnuita discreție a Clephanilor, intră fără greutate în acest complot al tăcerii. Se mulțumi să-i dea tutorelui ei impresia că era mai mult ca oricând bine-venit în casa aceea.

– Ce drăguț din partea lui Anne că își mai găsește timp să mă invite și pe mine, și încă într-un moment când de fapt s-ar putea scuza foarte ușor dacă ar uita complet de noi, îi spunea într-o seară, încântat și fericit, omul acesta cumsecade, doamnei Clephane. E într-adevăr fiica ta, îți seamănă, adăugă el, cu ochii plini de o rugă umilă.

Kate îi zâmbi și ea, întrebându-se dacă va avea vreodată curajul să-i spună că era de acord cu propunerea lui de căsătorie. N-avea decât să se aplece ușor și să-și lase mâna în mâna lui. Nici nu trebuia să-i spună ceva, căci el ar înțelege imediat. Și-n mod sigur, n-ar fi deloc rău să nu se mai simtă atât de singură... Dar nu-i spuse nimic.

În schimb, o întrebă el:

– Și după, te-ai gândit ce-o să faci după căsătorie?

Ea continuă să-i surâdă:

– După... o să am tot timpul să mă mai gândesc.

– Anne îmi spune că ești hotărâtă să nu rămâi în casa aceasta.

– Casa asta nu-mi amintește de nimic plăcut.

El se înroși, de parcă l-ar fi surprins făcând o greșeală.

– Te înțeleg. Dar cu copiii alături... Anne nădăjduia că te vei simți mai puțin singură.

Ei i se păru că el voia să spună: „Atunci, n-ai decât să vii la mine“. Și din nou lăsă aluzia fără răspuns și se mulțumi să-i spună:

– Sunt obișnuită cu asta. Știi, nu-i chiar atât de groaznic pe cât crezi, să fii singur.

– E adevărat, tu ai cunoscut și momente mai rele decât ăsta! Nu i se întâmpla prea des să riște o frază atât de directă. Și presupun că nu te-ai simți prea bine să continui să trăiești împreună cu Anne și după căsătoria ei? Tot atât de mult îți displace căsătoria asta?

Ea se ridică neliniștită și veni să se sprijine de șemineu.

– Fred, la ce bun să revenim la asta? N-o să mă obișnuiesc niciodată cu această idee. Dar s-a isprăvit, să nu mai vorbim degeaba; am acceptat.

Ea se întoarce și își zări, în oglinda de deasupra șemineului, pletele încărunțite și crețurile de la coada ochilor. Odată, când se privea tot așa în oglindă, amantul ei venise prin spate și-o surprinsese, și amândoi începuseră să râdă privind în oglindă imaginea sărutărilor lor. Și ce tânără era pe atunci! Era încă destul de tânără! Acum, dacă se uită în această oglindă, nu vede în spatele ei decât silueta greoaie a lui Fred Landers, instalată burghez în fotoliul încăpător, în care se odihnește după masă; plastronul lui e ușor bombat în afara jilecii, iar țeasta lui cumsecade strălucește dezgolită sub lampă, pe sub pletele-i rărite. Amândoi alcătuiesc un vechi menaj destul de arătos – un tablou perfect, într-adevăr, întru totul asortat ca vârstă și înfățișare. Părăsi locul din dreptul oglinzii și veni să se așeze alături de el.

– Ce-ai zice să facem o pasiență?

Fred acceptă cu un zel aproape exagerat, ca și cum asta ar fi fost tot ceea ce și-ar fi dorit. Desfăcură o măsuță și se așezară față în față, aranjând cărțile cu o mână leneșă în tot felul de combinații.

Jucau așa de o jumătate de oră, când Kate le strânse deodată și exclamă:

– Vreau să fie o căsătorie plină de veselie, de-o veselie cum nu s-a mai pomenit! Țin să fie o nuntă la care toată lumea să se distreze!

Își cuprinse capul în palme, cu coatele pe masă, și, silindu-se tot mai mult să râdă:

– Mă înțelegi, dragul meu, o nuntă la care toată lumea să se distreze!

XXVII

Nu mai mult de trei zile, nu mai mult de trei zile de trăit sub același acoperiș!

Și după aceea?

Întrebarea însă nu-i trecea prin minte fetei. Confidența pe care i-o făcuse mama ei o liniștise de tot. Logodnicul, reținut la Baltimore de o criză nu foarte alarmantă a mamei sale, nu reapăruse, și nu mai era așteptat decât în ajunul căsătoriei.

Anne putea dispune de mama ei până la sfârșitul acelei zile. Își dădea toată silința s-o învăluie în niște rafinamente de su-punere și tandrețe, arătându-i cât de fericită era să-și petreacă lângă ea aceste ultime zile, pe care le umplea tainica dulceață a lucrurilor care se sfârșesc și mai puțin totuși melancolia, întru-cât nu urma să aibă loc o despărțire propriu-zisă.

Doamna Drover nu înțelegea deloc calmul cumnatei sale. Ba chiar era puțin scandalizată.

– Noroc că Nollie și Lilla s-au aflat aici pentru a-și da oste-neala. Altfel, de una singură, n-aș fi reușit niciodată să-i vin de hac acestei imense liste de invitați. Și nu-ți mai rămân decât trei zile! Încă nu s-a ocupat nimeni de cortegiu. De pildă, știi tu cine te va conduce la altar?

– La altar? repetă doamna Clephane fără să înțeleagă.

– Desigur, draga mea. Există și-un altar la St. Stephen's.

Această bună Enid, mereu atât de incapabilă de ironie, era încântată să descopere că are spirit.

– Bineînțeles, Hendrik o să fie cel care o s-o conducă pe mireasă, iar tu trebuie să fii acolo ca s-o primești și s-o dai.

– S-o dau?

– Chiar așa, dar ce credeai?

Doamna Drover începu să râdă cu condescendență. Desigur, toată familia încerca s-o facă pe Kate să uite că trăise aproape douăzeci de ani în afara societății; dar, după câte se părea, lucrul acesta încă se mai vedea. Și tocmai în asemenea ocazii ignoranța lui Kate se trăda, spre marea încurcătură a cumnatei sale. Să nu știi nici măcar că atunci când tatăl e mort, cea care dă mireasa e chiar mama!

– Doar nu-ți închipuiai că o s-o facă tot Hendrik?

Și făcu o figură de milă indulgentă.

– Și de ce nu, mă rog? Întrebă Kate.

Anne traversa încăperea, cu brațele încărcate de cadouri de ultimă oră.

– Tu ai auzit, micuțo, ce-a spus? Unchiul tău s-ar simți foarte flatat.

– De ce anume să se simtă flatat? Întrebă fata oprindu-se.

– Mama ta consideră că unchiul tău ar trebui să fie cel care să te *dea*.

– Cum mamă, n-ai s-o faci chiar tu?

Kate sesiză ușoara alterare a vocii sale; sub acea siguranță radioasă, oare ce bănuială sau ce neliniște mai avea totuși?

– E adevărat, copila mea, sunt o proastă. Nu mă gândisem că așa se obișnuiește.

– Și te supără cumva lucrul ăsta?

– Eu vreau tot ce vrei și tu.

– Ei bine, mie mi-ar plăcea să fii tu!

– Atunci, așa să fie, iubito.

Doamna Drover scoase un mic suspin de decepție. Hendrik ar fi „făcut“ cu siguranță mult mai bine acest rol.

– Asta e o treabă cu care am terminat. Și încă repede! zise ea pe tonul cuiva care taie niște articole de pe o listă invizibilă. Acum, problema e să știm cine o va conduce pe mama ta?

Anne și Kate schimbă între ele un nou zâmbet.

– Dar firește că unchiul Fred, zise fata cu vioiciune.

– Da, dar mai e ceva; dacă vărul de la Meridia...

Doamna Clephane exclude această variantă:

– O să-mi dea brațul Fred!

Și zâmbetul fetei își pierdu din ascuțișul lui dureros.

Se apropia și momentul, erau în ajunul zilei celei mari. Ziua aceea atât de bogată în veniri și plecări, în apeluri ale soneriei sau în chemări la telefon, în vizite de prieteni, de cunoștințe și de furnizori, în ordine de dat servitorilor, se sfârși în liniște și epuizare.

Anne refuzase să invite în seara aceea domnișoarele de onoare și se revoltase împotriva tradiționalului „dineu din ajun”. Voise să se debaraseze de tot ce nu era important, iar logodnicul ei fusese cu totul de acord în acest sens. El urma să-și petreacă seara la hotel, numai cu părinții săi, iar fata nu voise să ia masa decât în compania tutorelui ei. Își prevenise mama că s-ar putea să întârzie și că se baza pe ea ca să-l primească pe domnul Landers și să-l facă să aibă răbdare.

Kate nu se lăsă păcălită de această mică înșelătorie nevinovată și nici nu se simți ofensată. În definitiv, aceasta putea fi o excelentă ocazie de a-i mărturisi lui Fred Landers care era hotărârea pe care o luase. Și cu o liniște cu totul aparte, cu un sentiment ciudat de eliberare se așeză și așteptă să audă sone-ria. Să fi fost oare din pricina epuizării? Poate; nu mai avea nici măcar forța de a se întreba. Ceea ce era însă sigur era faptul că suferea ceva mai puțin după acea spovedanie parțială pe care i-o făcuse doctorului Arklow; știind că durerea îi fusese ghici-tă, se simțea parcă mai ușurată.

Landers sosi înainte de ora fixată, așa cum prevăzuse fata. Străbătu salonul cu pasul lui greoi și lent, scuzându-se că venise atât de devreme.

– Numai că, îi explică el, am făcut-o intenționat. Eram cât se poate de sigur că Anne o să întârzie.

– Nici măcar nu s-a întors.

– Mi-am închipuit eu. Vezi tu, tinerii din ziua de azi sunt o ceată de vagabonzi. În ce te privește, contam pe faptul că vei fi punctuală și că voi reuși să fiu un moment singur numai cu tine. Se trânti într-un fotoliu, lăsându-se ca un balot de marfă care ar fi căzut de pe un vapor. Noi ăștia, suntem de pe vremea când se ajungea la timp la o întâlnire.

Ea se strâmbă ușor: „Noi ăștia! Sunt oare la fel de bătrână ca el?“, își zise ea. Și totuși, era adevărat, erau aproape de aceeași vârstă. Încă de la începutul căsătoriei ei, își aducea aminte de el ca de un mare nătăflet, stângaci, foarte copilăros, mult mai tânăr decât ea. Acum el avea siguranța omului matur și, păstrându-și întreagă activitatea – vânătoria, pescuitul, golful –, spiritul său, odată cu trecerea anilor, nu-l lăsase să se moleșească, și-i transmitea corpului acel mers prudent. Timp de o clipă, Kate închise ochii. Și trupul ei era la fel de suplu, de elastic și de ușor! Dacă n-ar fi fost oglinda, s-ar fi crezut de douăzeci de ani!

Se uită la pendulă: era opt fără un sfert. Anne nu avea să se întoarcă mai devreme de o jumătate de oră.

Schimbară câteva cuvinte despre căsătorie, dar acest subiect o călca pe nervi pe doamna Clephane. Era cu totul resemnată s-o accepte în mare, dar fiecare amănunt o făcea să se înspăimânte din nou. Se ridică brusc, străbătu încăperea, îndreptă o floare dintr-o vază și stinse o lampă care i se părea în plus.

– Tu ești de vină că m-am întors în America, zise ea; n-am aflat lucrul ăsta decât ieri.

Bietul om nu se aștepta deloc la această frază; îl văzu că nu știa dacă trebuia s-o ia ca pe un reproș sau ca pe o mulțumire. Landers se făcuse roșu la față.

– Eu sunt de vină?

Iar ea, îndulcindu-și vocea:

– Hai, nu mă plâng de asta!

– Îți bați joc de mine. Anne era hotărâtă să te facă să te întorci.

– Ai lucrat-o de așa natură, încât s-o faci să se decidă. Mi-a spus-o cât se poate de deschis. Nu era sigură la început că trebuia va merge; tu, însă, nu te îndoiai de nimic. De fapt, tu ți-ai luat răspunderea pentru mine...

Zâmbi.

– O, pentru asta, desigur, zise el mai liniștit, înțelegi, ea nu te cunoștea, pe când eu...

Ea îl privi cu un aer gânditor și aproape tandru.

– Sunt atât de puțini cei cărora le-a părut de ce-o să se aleagă de mine. Iar tu nu mă văzuseși de douăzeci de ani!

– E adevărat, dar îmi aduceam aminte de tine, și știam că n-avuseși noroc.

– Câți nu sunt care n-au noroc! Cui îi pasă de ei? Dar tu, tu nu m-ai uitat, și-ai făcut în așa fel ca să mă întorc.

Se ridică, ușor nervoasă, și se așeză cu coatele pe șemineu și cu bărbia în palme. Landers îi adresă un surâs aproape rugător.

– Dacă e adevărat că-mi datorezi ceva, atunci nu fi răutăcioasă cu mine.

– Și de ce-aș fi? A trecut un an de când sunt fericită. În materie de fericire, un an e destul de mult; e o întreagă viață.

– Spui toate astea ca și cum a ta ar fi luat sfârșit.

– Nu regret nimic, să știi. Am avut și eu o socoteală.

Un timp el nu mai spuse nimic, privindu-și cu atenție vârful bocancilor. În sfârșit, reluă cu o neașteptată autoritate, pe acel ton pe care-l avea când discuta despre afaceri:

– N-o să te întorci singură după căsătorie în această casă goală.

Ea își plimbă privirile încet împrejur:

– Zău că nu! căci nu țin să mai revăd această casă. Niciodată.

– Și-atunci unde o să te duci?

– E un vas care pleacă poimăine spre Mediterana. Mă gândesc să-mi fac valiza și să plec cu el.

– Singură?

Ea zâmbi:

– Vrei să te iau cu mine?

El se ridică imediat în picioare, cu avântul și agilitatea unui tânăr, răstună o măsuță și-o prinse de mâini.

– Dacă vreau? Îți jur că vreau! Tu ce crezi!?

Ea se dădu ușor înapoi, fără repulsie, dar fără să se simtă la fel de înflăcărată ca el; elanul lui o paraliza: „Hotărât lucru, am cam îmbătrânit“, își spuse înfiorată.

Făcu o sforțare ca să-i zâmbească.

– Chiar ai veni într-adevăr cu mine? Așa, pe nepusă masă, poimăine?

– Chiar și-n seara asta, dacă nu e prea târziu s-o pornim la drum.

Radios, întinerit, se uita la ea, așteptând să-i spună un singur cuvânt. Dar cum ea continua să tacă, el se dădu înapoi câțiva pași:

– Kate, zise el, sper că nu era o glumă, nu?

Ea îi întoarse privirea, cu ochii umezi.

– Mai adineauri, poate; dar acum, e serios.

Și își lăsă mâna în mâna lui.

XXVIII

Se trezi brusc din somn, în casa cufundată în tăcere. „Dar asta nu se poate! Nu se poate!” Sări din pat, aprinse lumina și se uită împrejur. Cum stătea nemișcată în mijlocul camerei, tăcerea părea să-i repete strigătul. „Amantul meu o ia de soție pe fiica mea!” Țsta era faptul brutal, despuiat de toate frazele, de toate compromisurile, sofisme, atenuările, minciunile și camuflajele sub care încercase să-l facă de nerecunoscut. Și nu mai putea face nimic pentru a împiedica această căsătorie.

Nu mai departe decât acum câteva ore, încă se mai bizuia pe timp și pe întâmplare, pe resursa iluzorie a unei întârzieri mereu posibile. În ajun, înainte de a se culca, își îmbrățișase fiica cât se poate de liniștită; era ora unsprezece seara. Dar acum era dimineață, o dimineață de iarnă, neagră ca smoala. Încă mai era noapte, și totuși ziua era deja acolo, ziua mult temută.

Se uită la pendulă: patru și jumătate. Simți dorința de a-și vedea fiica dormind pentru ultima oară acolo, dar imediat își spuse că nici o altă priveliște din lume n-ar putea fi mai crudă. Se întoarse în cameră, își puse un halat pe ea și se duse să se uite pe fereastră.

Cu ce semăna oare Fifth Avenue, la ora cinci dimineață, pe timp de iarnă? Dumnezeuule! La ora asta, era cam același spectacol ca acum aproape douăzeci de ani, ca pe vremea celeilalte

privegheri, în ziua fugii sale cu Hylton Davies. Ca și atunci, nici în noaptea asta nu dormise, și pentru același motiv: se gândea la fiica ei. Atunci o părăsise pentru prima oară; azi, i se părea că o părăsea din nou.

Totuși, acum era mai multă lumină decât atunci. Lungi dăre luminoase se întindeau pe asfaltul umed, ca niște ierburi de la tropice pe o mare de plumb. Strada era pustie. Altădată ai fi auzit tropotul nocturn și melancolic al unei mârtoage înhămate la o șaretă de zarzavagiu. Sărmanele animale, care ar fi fost o jignire la lumina zilei, nu erau scoase decât noaptea. Toate acestea se schimbaseră. Ultima gloabă sfârșise de mult la abator. În dimineața aceea, la colțul străzii, pe tânăra femeie o așteptase o birjă. Totul fusese foarte bine pus la cale: aranjamentele erau de altfel punctul forte al lui Hylton Davies. Iahtul lui, o minunăție de lux! Tot ce era mai delicat în materie de bucătărie, serviciul și toate celelalte detalii ale unui lux rafinat!

O mie de amintiri i se îngrămădeau în minte în această dimineață fatidică. Era ciudat că se gândea la ele într-un asemenea moment! Și cu ce sentiment de ușurare sărise în birjă; „În sfârșit“, își spusese ea, „n-o s-o mai aud pe soacră-mea reproșându-mi că nu dau destulă atenție ideilor lui John!“ Revolta ei o preocupa pe de-a-ntregul. În ziua aceea, n-avuse-se decât o țintă: să acopere imaginea fiicei sale, să îngrămădească peste ea toată povara amintirilor sale urâte: caracterul soțului ei, încăpățânarea, zgârcenia, spiritul lui meschin și mărginit, până și zgomotul pe care-l detesta, al cheii pe care o vâra în broască, seara la întoarcere, din cercul în care se învârtea, plin de importanță. „Slavă Domnului, își spunea ea, fugind de acele lucruri pe care nu le putea suferi, că pe iaht nu există astfel de chei!“

Se gândi deodată că în curând va trebui să se obișnuiască cu zgomotul unei alte chei. Dragul de Fred Landers! Dar zgomotul acela avea să fie emblema bunătații, a placidității și securității. Ce lucru încurajator! Începând de mâine, să simtă

mereu binevoitoarea prezență a lui Landers între ea și gândurile sale!

Ei! întotdeauna același joc; întotdeauna efortul de a-și umple mintea cu o mie de amănunte nesemnificative, numai cu scopul de a nu se mai gândi la fiica sa...

Unde avea să trăiască împreună cu Landers? Câteva luni vor călători, pentru început, iar apoi... New Yorkul! Unde altundeva și-l putea închipui pe prietenul ei? Cum ar putea să-l facă să renunțe la meseria lui, la biroul lui? Imposibil să-l scoți pe un astfel de om din cadrul său. Și totuși... și totuși... Degeaba! Făcea ce făcea și închipuirea o readucea iar la fiica ei.

Sprijinită de pervazul ferestrei, privea cerul care trecea de la negru la cenușiu, apoi la acea nuanță tulbure și gălbuie care precede răsăritul.

În mașina care-i ducea la biserică, tăcerea începea să devină apăsătoare. Kate o luă deodată pe față de mână.

– Draga mea, îți doresc toată fericirea din lume, o fericire pe care tu nici nu poți să ți-o imaginezi.

– Ai grijă, mamă! Nu-mi dori prea mult; mă faci să-mi fie teamă.

Prin albul vaporos al voalului de mireasă, Kate zări zâmbetul crispat al fetei...

„Deci, iar am vorbit cu prea multă patimă! Își spuse ea. Se consideră că exagerez. Parcă a fost scris să nu fiu niciodată în stare să vibrez la fel“. Și totuși, adăugă șoptit:

– Oare fericirea e vreodată de ajuns?

– Depinde, răspunse fata, cu o undă de răceală în glas.

Spre norocul lor, ajunseseră chiar atunci în dreptul cortului ridicat la poarta bisericii.

Sub portic se pomeniră întâmpinate de întreaga familie. Nu era nici o domnișoară de onoare; dar, în primul rând, se aflau Fred Landers și domnul Drover, la postul lor, ca niște personaje importante ale cortegiului și, în spatele lor, întregul trib al Droverilor și Tresseltonilor așteptând acolo ca niște curioși, ca

s-o vadă pe mireasă mai de aproape, înainte de a se așeza la locurile lor. Plini de perle și de zibeline, cu jobene, și pe deasupra tuturor o ușoară senzație de neliniște; și totodată, nimeni căruia să-i poată vorbi. În sfârșit, Joe Tresselton se aplecă spre doamna Clephane și-i șopti la ureche:

– El încă n-a venit.

Anne auzi; buzele i se albiră, deși încerca să schițeze un surâs.

– Chris e în întârziere? Așa e el! Dar oare n-om fi venit noi prea devreme?

O, ce furtună de bucurie în sufletul lui Kate! Acel preafericit: „N-a venit! N-a venit“ pe care păreau să-l spună în cor fiecare nervură și fiecare ogivă a bolții, care cădea ca o ploaie binefăcătoare din cerul mizericordios. El nu se afla acolo, chiar așa, și nici nu va fi, pentru că nu va veni. Ea știusese dintotdeauna, își spusese întotdeauna că până la urmă tot ea avea să triumfe. Dintr-o ochire, toate îndoielile care o chinuiau pieriseră.

În jurul ei, priviri aruncate pe furiș asupra ceasurilor de la mână. Anne, în mijlocul grupului, părea o statuie de gheață.

Nollie încerca să glumească: o acuza pe Anne că e mereu exagerat de punctuală. Domnul Drover făcea niște observații judicioase despre întârzierile inevitabile datorate blocajelor de circulație. Deja, o dată sau de două ori, capul neliniștit al paraclicerului apăruse și dispăruse la mica portiță din partea de jos. Sub portic, se producea un început de busculadă, din cauza celor întârziați, care nu puteau intra, cortegiul blocând intrarea în biserică.

Kate simți privirea lui Landers atinsă asupra ei cu teamă; îi fu frică să-l lase să-i vadă ochii, care probabil că străluceau de triumf, așa că se aplecă în față prefăcându-se că așază o cută de la trena miresei.

„N-a venit! N-a venit!“ continua să răsune ca un clopot boltă. Și nimeni, cu excepția lui Anne, nu știa că suferința ei va fi teribilă.

Deodată portalul interior al bisericii își deschise cele două uși batante, marea orgă atacă *Marșul nupțial* al lui Mendelssohn Bartholdy. Kate, încă aplecată asupra trenei fiicei sale, se ridică și-i făcu semn lui Fred să închidă porțile, să pună să înceteze muzica, fiindcă era o greșeală și mirele n-avea să vină...

Dar trena îi scăpase deja din mâini. Anne înainta maiestuos la brațul unchiului ei. Toți verii se repeziseră imediat spre băncile lor. Fred Landers, roșu de plăcere, îi oferea brațul lui Kate. Mireasa, fericită și surâzătoare, se dădea la o parte ca s-o lase pe mama ei să treacă, iar acolo, în înaltul bisericii, pe treptele corului, două siluete se detașau în dreptul unei haine albe episcopale și al unor jerbe de crini.

Fără să vadă ceva, Kate înainta încet, reglându-și pasul după mersul solemn al lui Fred Landers. Ajuns în dreptul corului, el o părăsi pentru a se așeza lângă doamna Drover. Kate rămase singură și își așteptă fiica...

XXIX

După ceremonie, Droverii insistaseră s-o ia pe Kate cu ei, la Long Island. Nollie, și chiar Anne, li se alăturaseră pentru a o ruga să nu rămână singură la New York.

În ultimele zile care precedaseră căsătoria, căzuseră de acord că ea avea să-și petreacă iarna în străinătate, în Italia poate, sau pe Coasta de Azur. Tinerii, după o escapadă în Florida, urmau să plece în India prin Marsilia și Suez. Așa că era ceva nefiresc ca doamna Clephane să rămână să stea singură la New York. De altfel, Anne știa – și numai ea știa lucrul ăsta – că atunci când mama ei avea să plece, nu va pleca singură... Era marele secret. „Și mai ales, nici o vorbă, nimănui!“... Dar era foarte probabil că în clipa de față – la o oră după terminarea ceremoniei de nuntă – în expresul de Palm Beach, lucrul acesta nu mai era un secret și pentru Chris Fenno.

Singură, în mijlocul aceluia salon mare și pustiu, Kate stătea gânditoare, așezată pe un covor de petale de trandafir, de boabe de orez și de capete de panglici desprinse din tortul de nuntă. În sufragerie, servitorii strânseseră mesele și îngrămădiseră argintăria în coșurile căptușite cu molton verde. Doamna Fenno le dăduse ordin să ducă florile la un spital, iar unul din valeți începuse să desfacă jerbele și coșurile cu flori.

Aline se ivi în prag.

– Doamna ar face mai bine să urce, s-ar simți mult mai bine sus decât în toată această harababură. Domnul Landers a telefonat ca să se intereseze dacă Doamna ar fi dispusă să-l primească peste o jumătate de oră.

Aline știa totul, desigur. Veștile îi treceau prin porii pielii așa cum ele circulă într-un bazar din Orient. Zâmbea sec, dar aprobativ. Domnul Landers era bine văzut printre servitori; era socotit o partidă bună, iar aceștia îi apreciau generozitatea. Aline tocmai avusese ocazia unei asemenea experiențe; el îi dăruise în cursul dimineții o mică săgeată cu briliante care acum îi împodobește corsajul.

– Arde un foc numai bun în budoarul Doamnei, adăugă ea pe un ton persuasiv.

Kate nu făcu nici o mișcare, nici măcar nu-și ridică ochii.

– Doamna ar face mai bine să urce în cameră, reluă Aline cu insistență.

În cele din urmă, agasată de faptul că era tratată ca o bolnavă, Kate se ridică prost-dispusă și își urmă camerista.

– O să-ți comunic imediat ce iau cu mine, îi spuse ea urcând, și intră în budoar, iar Aline închise ușa în urma ei cu grijă.

Focul pâlpâia vesel. Un buchet de violete, ultimul buchet de la Anne, se mai afla încă într-o vază așezată pe o măsuță plină cu cărți. Afară începea să se întunece. Kate se întinse pe șezlong. În urmă cu un an și ceva, fiica ei o adusese în același budoar; era aceeași pace, aceeași blândă intimitate.

Ușa se deschise; Fred Landers intră, purtând încă hainele de la ceremonia de mariaj, cu mina lui întinerită, de om capabil să aplaneze toate greutățile.

– Îmi pare rău că nu vom putea pleca mâine, zise el, așezându-se lângă Kate și privind-o cu un surâs. Numai de tine depinde, îți jur, dacă tu ai fi considerat că se poate. Ne-am fi căsătorit după debarcare, la Liverpool.

– Sau chiar la bord. Oare nu există tot ce trebuie pe aceste noi transatlantice, chiar și pentru a celebra o căsătorie? zise ea glumind, cu buzele albite.

– În orice caz, săptămâna viitoare o să te răpesc, zise el cu autoritate.

– Perfect, săptămâna viitoare.

Și încercă să adauge un cuvânt tandru, cuvântul pe care el îl aștepta; dar nu izbuti să-i ofere decât un surâs palid.

– Dragă prietenă, văd că nu mai poți. Vrei să plec imediat și să te las să te odihnești?

Ea clătină din cap.

– Nu? Chiar preferi să rămân? Chipul lui blând se lumina. Kate, tu știi că față de mine nu trebuie să fii politicoasă.

– Chiar așa crezi? Ești sigur? Să fiu politicoasă? exclamă ea. Am impresia că numai asta am făcut toată viața.

– Ei bine, stai liniștită! Acum s-a terminat. Și parcă pentru a-și pecetlui promisiunea, se plecă puțin spre ea, zâmbindu-i cu blândețe, dar nu avu curajul să o prindă de mână. Hai, lasă-mă să-ți acopăr picioarele cu șalul ăsta, căci ești rebegită. Sper c-o să-mi permiți să fumez o țigară! Cred că ni se va aduce imediat și ceaiul. Să lăsăm pe mâine discuția despre noi.

– Și mâine, despre ce o să discutăm? zise ea, încercând să zâmbească. Eu nu mai sunt deloc interesantă, adăugă ea. Să vorbim mai bine despre tine.

Sângele i se urcă la cap; îi congestionă obraji și porțiunea aceea de carne răsfrântă peste gulerul tare:

– Nici despre mine nu sunt prea multe de spus. Nu mă mai interesez de mine decât în legătură cu tine, și atunci... te previn că ar fi cam multe de spus. Odată ajuns aici, n-aș mai termina. Dar până atunci, să ne purtăm ca și cum totul ar fi fost deja spus.

– E exact ceea ce fac eu, pentru binele meu. Îi venea deja mai puțin greu să-i zâmbească. Tu ești atât de bun!...

De această dată, el tresări, și din roșu se făcu purpuriu.

– A, nu, asta nu, te rog, dragă prietenă! Asta doare, chiar și la vârsta mea!

Ea îl privi cu uimire.

– Te-am supărat? Te asigur că n-am făcut-o intenționat.

– Vezi tu, când e vorba de bunătate... Nu-i deloc plăcut să auzi că ți se amintește tot timpul de bunătate, chiar dacă lucrul ăsta ar fi adevărat, mai ales ca și când n-ai mai avea și altceva de oferit.

– Ah, de oferit! Ea ridică din umeri suspinând. Nu cred că există vreo femeie care să fi venit cu mâinile mai goale...

– Asta fiindcă tu te dăruiești chiar pe tine! îi replică el cu o voce tremurată.

Ah! cum se aprindea! Cât suflet punea în aceste cuvinte, în această discuție la care ea rămânea atât de străină! „Tu te dăruiești...“, cuvântul acesta o făcu să sufere; disproporția sentimentelor era prea mare. Ah! „eul“ ei, grozav cadou îi mai făcea! Câteva rămășițe, câteva zdrențe, câteva ruine. Mai mare mila! Dar bietul om aștepta în continuare un răspuns. Ce putea să-i spună, numai dacă nu se hotăra să-i spună totul?

Și în deruta și epuizarea minții ei, un nou cuvânt de ordine părea să i se impună pe neașteptate: obligația absolută de a-i vorbi. Să se mărite, să nu se mărite cu el, nu asta era problema, ba chiar părea secundară. Ceea ce era absolut necesar era să aibă dreptul de a privi în ochii aceia cinstiți, cu niște ochi la fel de cinstiți.

– Pe mine? zise ea, repetând ultimul cuvânt pe care el îl pronunțase mai înainte. Ce știi tu despre asta, despre mine, bietul meu prieten?

El continua să stea în picioare, la doi pași de ea, gânditor și preocupat.

– Îmi este de ajuns să știu că ai fost tare nefericită.

– E adevărat, zise ea, tare nefericită, teribil de nefericită. Mai mult decât ți-ai putea închipui. Mai mult decât ai fi putut bănui vreodată.

Aceste cuvinte nu părură să-l surprindă. El o privea în continuare cu ochii lui blânzi și potoliți.

– Îmi place totuși să cred, zise el, că bănuiam destul de bine.

Accentul acestei voci părea să-i spună: „Să știi că nu luptai deloc de una singură. Eram și eu acolo, alături de tine“. Și dacă era adevărat că bănuise! Dacă era adevărat, atunci nu mai era nevoie de acea mărturisire de care se temea atât – și însemna că scăpase de acel pas umilitor, pentru a se găsi deodată transportată, dintr-o singură bătaie de aripă, într-un paradis în care oamenii s-ar putea înțelege fără cuvinte, și unde n-ar mai fi loc pentru altceva decât pentru dragoste și compasiune!

– E-adevărat? Ai ghicit? Ai înțeles?

Asta era situația: chipul lui Landers rămânea la fel de calm, și privirea la fel de indulgentă. Kate simțea că-i dau lacrimile. I-ar fi plăcut să rămână acolo, și să plângă, să plângă, și să-și spună păsul, ușurându-și inima. În schimb, ea se ridică și veni spre el, cu mâinile întinse.

– Fred, tu chiar știai cu adevărat? Ai văzut că am făcut tot ce mi-a stat în putință și totuși n-am știut cum să procedez ca să împiedic lucrurile?

El luase mâinile lui Kate și le ținea într-ale sale, lipite de inimă. Îi vorbea ca unui copil care are o mare durere.

– Dar bineînțeles că nu puteai să faci nimic. Îmi dau seama cât de odios îți era, cât de mult a trebuit să suferi; dar fericirea lui Anne era mai presus de toate.

O înțelegea și-o compătimea! Cât de bine îi făcea strângerea aceea cordială! Ah, era atât de bine că-i mărturisise, că nu trebuia să mai mintă, și ce ușurare acum când chinurile explicației nu mai existau și când nu mai avea decât să se lase în voia compasiunii prietenului ei! Dar ce avea să se aleagă de el, care se dovedise un prieten adevărat? Aproape că uitase de problema lui. Îi ținea mâinile și nu-l mai vedea, atât de mult sufletul ei era absorbit de acea veșnică problemă.

– Nu ți se pare că în fond am fost cam lașă? Nu crezi că e o infamie că n-am avut curajul să-i spun totul lui Anne?

– Nu, nu-i deloc o infamie. La ce bun? E regretabil că ea a făcut o asemenea alegere. Dar cu caracterul lui Anne, ce puteai face decât să-i lași mână liberă? Mi s-a părut că în cele din urmă ți-ai dat și tu seama. O să înțelegi când o să fii mai puțin obosită. Acum lasă-mă să te mângâi puțin.

De această dată, ea nu se mai putu stăpâni: izbucni în lacrimi. Ar fi vrut să poată continua să-l audă fără să ia seama la cât de greu îi era să-i asculte spusele. Dar înțelese că el aștepta un cuvânt de la ea. Se sili să-i suradă:

– Am încredere în tine... căci mă faci să mă simt atât de bine! Nici nu poți să-ți închipui ce chin a fost pentru mine taina asta.

El îi răspunse cu blândețe:

– Acum când nu mai există nici o taină, pesemne te simți ușurată.

– Da, e într-adevăr o ușurare să știi că tu știai, și că totuși nu mă disprețuiești! Și-i surâse încurcată. Vezi! tu ești singurul căruia nu i-a fost teamă de mine!

– Teamă de tine?

– De ceea ce aș fi putut face, dacă ei nu m-ar fi împiedicat tot timpul. N-o să-mi iert niciodată că nu am vorbit. Mă va urmări întotdeauna această idee fixă; ar fi trebuit să le spun.

– Ce anume să le spui?

– Chiar ceea ce tu știi!

Ea îl privi deodată, interzisă. El se îngălbenise; un vâl părea să-i întunece privirea. Îngăimă:

– Știu că ai fost o femeie tare nefericită... că ai fost tratată într-un mod cu totul nedemn... Dădu din umeri și continuă, uitându-se la ea: Știu că există în trecutul tău și lucruri pe care le regreți... Apoi, după o tăcere, în care i se păru că el aștepta ca și ea să spună ceva, Fred adăugă cu greu: În toți acești ani

de singurătate, în care ai trăit atât de părăsită de toți, eu m-am gândit că totuși nu erai întotdeauna singură...

Kate se desprinsese încet din îmbrățișarea lui și se îndepărtă un pas.

– Asta e tot ce știai?

Îl vedea cum devine din ce în ce mai mirat.

– Ce altceva ar mai fi putut fi?

– Ce altceva? Rușinea... mizeria... adevărul.

Pe moment, Landers nu păru să-i înțeleagă cuvintele pe care i le arunca în obraz. Arăta ca rănitul care nu simte durerea loviturii pe care tocmai a primit-o...

– N-am cunoștință de nici o rușine, pronunță el încet.

– Atunci, înseamnă că nu știai chiar nimic. Nu știai nimic mai mult decât știau ceilalți.

Și râse cu amărăciune.

În ce-l privește pe el, se vedea că lupta împotriva unei idei de neconceput, o idee pentru care nu exista nici un cuvânt în vocabularul său. În mai multe rânduri, buzele i se mișcară, dar îi fu cu neputință să articuleze ceva:

– Doar nu vrei să spui că ar fi existat o taină... un fel de complicitate... între tine și soțul lui Anne?

Ea făcu un gest dezolat pentru a-i spune că așa stăteau lucrurile.

– Ceva... Încă mai ezita. Ceva despre care ar fi trebuit să-i vorbești lui Anne înainte... înainte ca ea... Se întrerupse deodată, dând înapoi câțiva pași, apoi reveni: Nu, doar... Doar nu vrei să spui că tu și acel bărbat...?

Ea nu spuse nimic.

Tăcerea părea nesfârșită. Landers stătea în picioare, în fața ei, nemișcat. Ea se lăsase să cadă pe piciorul șezlongului și fixa în neștire desenhul covorului. El își trecu o mână peste față. Apoi, ea îl văzu cum își plimba privirile de jur împrejurul camerei, de parcă nu mai fusese niciodată acolo, iar acum uitase

ce anume căuta. Chipul i se acoperise de riduri și pălise de tot. Îmbătrânise cu zece ani.

„Ce nebunie din partea mea, se gândea Kate, să-mi închipui o clipă că acest biet băiat ar fi putut vedea mai limpede decât toți ceilalți!... Poftim, asta e suferință inutilă!... Se pare că asta-i soarta mea, s-o provoc, și s-o provoc singurei ființe care mi-ar fi putut fi de ajutor...”

El făcu efortul să se apropie de ea și să-i adreseze un mic zâmbet firav:

– Trebuie să adînit că la așa ceva nu m-am gândit.

Ea reluă, cu o voce albă și abia auzită, de parcă repeta niște cuvinte pe care i le-ar fi dictat cîeva:

– Aveam de gând să vorbesc; voiam cu adevărat; sau cel puțin așa cred. Dar eram atât de obsedată de lucrul acesta, încât eram convinsă că tu bănuiseși deja. Erau momente în care credeam că toată lumea ghicise.

– Ferească sfîntul! exclamă el.

Ea zâmbi slab.

– Și-apoi, nu-i așa, continuă ea, important e că Anne nu știe, că în continuare nu știe. Recunosc că e o mare greșală din partea mea că n-am reușit să împiedic această căsătorie, oricât m-ar fi costat. Dar, de fiecare dată când am încercat și când am văzut disperarea micuței, curajul m-a părăsit. N-ar fi existat decât un singur mijloc, și anume să-i spun tot, dar asta chiar n-am putut s-o fac. Pentru mine, reîntoarcerea la ea a fost ca o înviere din morți. De aproape douăzeci de ani, trăisem oarecum disprețuită, și nici eu nu mă stimam mai mult; nu-mi iertasem niciodată faptul că o părăsisem. Atunci când m-a chemat înapoi și când ne-am regăsit deodată atât de ferice că suntem din nou împreună, atunci am început să cred că nu-i totul pierdut. Dar imediat ce a apărut acea situație, mi-am dat seama că n-aveam nici o autoritate, nici o putere asupra ei. Ea însăși mi-a spus că nu eram decât o străină și că părăsind-o renunșasem la toate drepturile mele. N-a vrut să înțeleagă

nimic. E vina mea. Mi-am primit pedeapsa; n-am fost în stare să-mi păstrez propria fiică...

– Propria fiică! Of, numai la ea te gândești! Puțin îmi pasă mie de fiica ta! exclamă Landers cu duriate. Dar tu, tu! Tu și bărbatul acela! Se așeză distrus și făcu apoi din nou un efort: Și când se întâmplau toate astea?

– Acum șase, opt ani... Nici eu nu mai știu...

Mințea. Dădea totul mai înapoi în trecut; era ceva peste puterile ei.

– Erai foarte singură, foarte nefericită.

– Ce importanță mai are? Nu invoc nici un fel de circumstanțe atenuante.

– Ticălosul!...

Ea nu-l lăsă să continue.

– Fii calm. Aici greșești. Atunci când a întâlnit-o pe fiică-mea, el habar n-avea ce legătură aveam una cu alta. Când a aflat, a încercat să fugă. Și încă de două ori. Dar de fiecare dată, ea l-a făcut să vină înapoi. Ea mi-a reproșat că am vrut să-i despart. Nimeni altcineva n-ar fi putut-o opri, numai eu, dacă aș fi avut curajul să-i spun totul. Iar curajul ăsta nu l-am avut.

– Evident, zise el cu o voce mai puțin aspră.

Ea tăcu.

Deodată, își ridică asupra ei ochii lui sărmani și plângători și o privi cu tristețe:

– Ai trecut prin infern, îi spuse el.

– Prin infern? Dar încă mai sunt în el, răspunse Kate. Și tăcu din nou. Apoi, mișcată de accentul de milă pe care-l simțise, se lăsă să alunece în continuare pe panta irezistibilă a confesiunii.

– Dacă ar fi fost numai infernul ăsta! Dar mai era încă unul. Acum pot să-ți spun tot. Ceea ce m-a oprit să-i vorbesc n-a fost numai durerea fiicei mele. Ce mă chinuia ca pe cruce era ideea pe care ar fi avut-o despre mine... Era atât de plăcut să fiu mama ei, adorata ei mamă; nu mai puteam să mă lipsesc de

așa ceva. Ca și de fericirea de a vedea că voi, toți, îi dăduserăți dreptate că mă făcuse să mă întorc! Și la asta țineam; țineam la stima voastră, a tuturor, care cântărea mult în sentimentele lui Anne pentru mine. Vezi tu, îmi intrasem un pic în rol; redevenisem persoana care credeai că sunt sau care îmi închipuiam eu că sunt. Poftim, acum știi tot, și-mi pare bine că ți-am spus totul... Dar n-aș vrea să suferi din pricina asta; sau cel puțin, nu prea multă vreme.

Sfârșise ce avea de spus în timp ce el continuase să rămână nemișcat; văzu clar că probabil nici nu-i mai auzise ultimele fraze. Toată atenția bietului om, toate puterile lui receptive îi erau acaparate de brutalitatea aceluia fapt pe care-l aflase: imaginea cumplită a celor doi amanți era pe cale să se graveze în adâncul minții sale, ca o arsură. În prezența acestei dureri nemărginite, Kate aproape că uită de durerea ei.

În cele din urmă traversă încăperea și își lăsă ușor o mână pe umărul lui Landers.

– Fred, nu e cazul să suferi atât. Mi-a făcut tare bine că ți-ai putut spune... Acum e mult mai bine... Hai, doar acum s-a sfârșit... Totul s-a sfârșit...

El rămase la fel de încremenit, încât se întrebă dacă o auzise sau nu. După câteva momente, își ridică mâna de pe umărul lui și se îndepărtă; tot nu dădea nici un semn de viață. Era ceva mult prea cumplit pentru el; încercarea la care fusese supus era mai presus de puterile sale.

Kate se așează și rămase în așteptare. În fine, el își ridică privirile și se sculă greoi în picioare. Îl văzu cum se clatină, timp de o clipă, apoi străbătu cu un pas hotărât spațiul care-i despărțea și se opri în fața ei. Se ridică și ea în picioare și-i întinse mâna, dar Fred nu păru să-i observe gestul, deși n-o scăpa deloc din priviri.

– Va veni o zi, spuse el, când toate astea ni se vor părea foarte depărtate; asta-i tot ce vreau să-mi spun deocamdată.

Îl auzi, dar fără să-l priceapă. Apoi începu să tremure din tot corpul; buzele i se agitau și pleoapele i se zbăteau pe deasupra ochilor orbiți. El o privea în continuare, iar în ochii lui văzu reapărând lumina obișnuitei sale bunătăți. S-ar fi zis că tocmai ieșea dintr-o beznă adâncă. Dar Kate nu găsi altceva să-i spună decât contrariul a ceea ce simțea:

– Ajunge, ajunge, te implor... E destul cât ai spus... Nu vezi că nici eu nu mai pot suporta?

El rămânea înfipt acolo, în duioasa lui încăpățănare de om cumsecade:

– Dar asta încă nu e totul: eu tot mai am ceva să-ți spun!

– Mai târziu! Mai târziu! Ea îi luă mâna și i-o lipi de obrazu-i scăldat în lacrimi. Apoi se dădu ușor înapoi. Și acum, lasă-mă singură; trebuie să ne despărțim.

Fred o privea mereu cu același aer rugător:

– Atunci, pe mâine? Pe mâine dimineață?

Ea ezita:

– Mâine după-amiază.

– Acum însă ai să te duci să te odihnești?

– Da. O să mă odihnesc.

Mâinile lor se atinseră ușor. Încet, îl conduse până la ușă și așteptă până când zgomotul pasului său ajunsese la baza scării. Atunci reintră și dădu fuga să deschidă ușa camerei sale.

Aline se pregătea să scoată o frumoasă rochie de interior. Ghicise desigur că domnul Landers avea să se reîntoarcă la ora mesei.

– Aline! Vaporul de mâine... oare mai e timp să telefonăm la birou?

Camerista o asculta, uluită, neîncrezătoare, cu rochia aceea sclipitoare pe braț.

– Vasul pe care reținusem niște locuri, îi explică Kate, căutând înfrigurată anuarul telefonic.

Expresia feței lui Aline părea să spună că acel capriciu n-avea nici o motivație rezonabilă.

– Bine, dar, Doamna mi-a dat acele bilete să le înapoiez. Doamna îmi spusese că nu vom porni la drum decât săptămâna viitoare.

– N-are importanță! În anotimpul ăsta nu e înghesuială. Telefonează imediat ca să ne dea biletele înapoi.

– Doamna chiar are de gând să se îmbarce mâine? Vaporul pleacă la ora șase dimineața.

Doamna Clephane înălță din umeri.

– Nu, nu am de gând să plec; chiar plec! A! uite și numărul. Și ridică receptorul telefonului.

XXX

Pe Kate Clephane soarele Rivierei o trezi căzând oblic peste patul ei.

De această dată, locuia într-un hotel mult mai elegant decât modestul Hôtel de Minorque et de l'Univers, după cum o arăta și numele lui – Petit Palais. Camera era mult mai mare și mai modernă, și de curând zugrăvită.

Cu excepția acestor fericite schimbări, doamna Clephane avea impresia că recitește un capitol din viața ei, și că o lua din nou de la aceeași tristă pagină.

Aline era și ea de aceeași părere. În pofida locului mult mai comod în care se instalaseră, doamna Clephane suferise în ochii subreței o imensă pierdere de prestigiu. „Pentru ce ne-am mai ostenit atât dac-am ajuns tot de unde-am plecat!” spuneau fără dubii ochii ei disprețuitori, dimineața, când îi aducea stăpânei sale micul dejun. Nici faptul că pe platou se găseau de multe ori și scrisori, iar o telegramă nu mai constituia un eveniment istoric, nu erau de ajuns pentru Aline ca să compenseze năruirea visurilor și ambițiilor sale. Când ai un acoperiș adevărat deasupra capului și o mașină bună la scară, are oare vreo noimă s-o iei la sănătoasa, pentru a veni să stai din nou în hoteluri de mâna a doua și să umbli cu niște rable de taxiuri, suferind și o pierdere de considerație, desigur?

Kate lua lucrurile cu mai multă înțelepciune. Mai întâi, dacă plecase, o făcuse pentru că asta fusese voința ei. Și apoi, o, Doamne, după primele săptămâni, își dăduse seama că nu-i venea chiar atât de greu să meargă pe vechiul făgaș. A, desigur, în prima lună!... dar mai bine era să nu se mai gândească la asta, căci, la urma urmei, trecuse de ea. Kate se simțea mișcată de primirea pe care i-o făcuseră vechile cunoștințe, care o întâmpinaseră cu brațele deschise; era o adevărată binefacere să te reîntâlnești, în acest oraș balnear indiferent, cu niște oameni care nu-ți pretindeau nimic și care nu manifestau nici o curiozitate față de tine. În această mică societate, oamenii nu se interesau cu adevărat unii de alții decât atât timp cât se aflau împreună; dar odată grupul stricat, el se refăcea de cele mai multe ori prin venituri și plecări, încât, pierdute din vedere, personajele nu aveau mai multă consistență și realitate decât imaginile sacadate care defilează pe ecranul unui cinematograf.

Acest sentiment de reintrare în ireal contribuise și el la des-tinderea nervilor înai mult decât crispați ai doamnei Clephane. Se știa destule despre viața ei pe timpul cât fusese în America, așa că persoana ei își păstra încă un lustru aparte. Imagini ale unei opulențe, o lojă la Operă, un neam important, o fiică măritată cu un erou de război, toate astea o puneau pe doamna Clephane într-o poziție pe care n-o avusese nicidecum în grupul ei; se întorcea îmbrăcată mai elegant și mai bine – zibelina, dragă! – și își permitea să ofere partide de mahjong stropite din belșug cu cocktailuri în salonul ei înșorit și plin de flori. Toți se felicitau că dăduseră peste o recrută atât de simpatcă.

– Aline!

Camerista intră, aducând platoul cu scrisori și cu un buchet de flori.

– Violete, zise ea zâmbind.

De câteva zile, Aline catadicsea să zâmbească și ea uneori. Doamna Clephane nici măcar nu întoarse capul. Violetele acelea nu mai erau un cadou de la micul infirm, al cărui buchet, pe vremuri, o făcuse să-i bată inima de presimțiri și speranță,

în ziua în care primise telegrama fiicei sale. Prima grijă a lui Kate, după ce se reîntorsese, fusese aceea de a-l instala convenabil pe acel copil, ca o recunoaștere a acestei amintiri. Violetele de azi nu ascundeau nici speranțe, nici taine. Kate știa de unde veneau și ce însemnau. Se mulțumi să le savureze o clipă parfumul, apoi începu să-și toarne în liniște ciocolata.

Proptită în pernele căptușite cu mătase roșie, își degustă ciocolata fără să-și arunce o singură privire pe corespondență.

Știa că acolo nu se afla nimic de la fiica ei. Anne era în drum spre India, în mijlocul prea frumosului peisaj al Mării Roșii, și aveau să treacă săptămâni până să aibă vești de la ea.

Kate își reluase vechiul obicei de a face să treneze toate acele mărunte preocupări zilnice, de a le lungi cumva, și de a le înșira pe un mare număr de minute, așa încât fiecare oră să fie la fel de plină, pentru a nu-i mai lăsa loc pentru vreo reflecție ori pentru vreo inoportună aducere aminte din trecut. Citi așadar cu de-amănuntul întregul ziar, de la articolul grandilocvent cu privire la minunățiile apropiatului carnaval și până la mondenitățile în care tot ceea ce era nou în societate, atât cea locală, cât și cea străină, era cu multă strălucire relatat.

„Elita coloniei americane și membrii cei mai distinși ai societății franceze și străine își vor da întâlnire în această după-amiază la splendida recepție pe care doamna Parley Plush o dă în somptuoasa ei vilă Mimosa în cinstea episcopului Bisericii Episcopale americane din Europa.“

Ca să vezi! Chiar azi. Kate lăasă ziarul jos și zâmbi; se gândea la furia doamnei Minity când avea să afle că recepția în onoarea episcopului avea să aibă loc la doamna Parley Plush.

Aceste mici rivalități începeau să o distreze. Kate își căută agenda și o deschise la pagina zilei; descoperi veselă că și cuvântul „Plush“ flgura acolo. Ei bine, asta era, trebuia să se ducă; dar până atunci trebuia să-și umple cu ceva ziua, cu ceva bun, mai bun sau mai puțin bun – numai să fie bine umplută, pentru a nu lăsa vreun loc prin care să poată privi spre trecut. Tot vechiul ei talent de a lua lucrurile cu ușurelul, de a se droga cu

tot felul de nimicuri, toate felurile ei de a-l eluda și de a închi-de ochii îi fuseseră de mare ajutor în reluarea traiului.

Vremea era însorită: un timp, spuneau acele doamne, parcă anume ales pentru acest prim contact al celui îndrăgit episcop, cu noua lui dioceză.

Tot grosul coloniei anglo-americane era adunat acolo, pe terasele pline de flori din grădina doamnei Plush, între coșurile cu cineraria și cu ciclame și broaștele uriașe din porțelan albastru care, după spusele proprietarei, dădeau peluzelor un aspect mai „natur”. Doamna Plush însăși plutea maiestuos de la un grup la altul, supraveghind cu coada ochiului logia în care trebuiau să intre episcopul și reverendul Merriman.

– Ah! Și iubitul lord Charles! Iată un lucru drăguț! Vă veți regăsi aici toți prietenii. Desigur, e și doamna Clephane, acolo, la capătul mesei.

Și doamna Plush, radioasă, îl dirija cu mâna pe un bărbat înalt și slab, dar distins, cu o mină dezamăgită, pe direcția unui grup de palmieri care se iveau de după un coș cu cineraria.

Doamna Clephane știa desigur că ea nu era decât un pretext al lordului Charles pentru a putea participa la această recepție; dar mai știa și că lui nu-i plăcea acest pretext, căci altfel ar fi fost în aceeași situație ca și ea; n-ar fi știut cum să-și umple o după-amiază. Bietul lord Charles! Lui Kate i se părea că-l învățase deja pe dinafară, deși nu-l cunoștea decât de trei luni.

Privindu-l cum se apropia pe nisipul încins, cu figura lui de mare senior scârbit și decăzut din drepturi, ea se întreba pentru a suta oară: „Unde o să mă ducă toată treaba asta?” Să se mărite cu el? O, Doamne, nu, nici chiar dacă (lucru de care ea nu era sigură) ar fi avut cumva de gând să-i ceară mâna. Să se îndrăgostească de el? Dădu din umeri. Să-l lase să-i facă curte? Zău! asta, poate... un pic de curte... nu te mai simți chiar așa singură uneori... și-apoi, în tot grupul, nu mai vedea nici un alt bărbat „posibil”... Dar, în fond, ceea ce Kate aștepta mai ales de la acest prieten era să-i umple golul anumitor ore; să

știe că, întorcându-se la hotel la ora cinci, avea să-l găsească acasă la ea, o dată la două zile, așteptând-o lângă masa de ceai; că la cină, putea de asemenea conta pe prezența lordului Charles și că toți aveau să-l considere drept vecinul ei; și că, în fine, pentru a-și ocupa cumva zilele fără bridge sau fără mah-jong, el ar fi întotdeauna dispus s-o însoțească pe Kate într-orărită pe la magazinele de antichități, unde flerul lui prețios ar putea descoperi lucruri de ocazie interesante, în perspectiva micului apartament pe care visa să și-l inobileze într-una din aceste zile.

Asta era tot ce ar fi așteptat de la el și, aparent, tot asta voia și el. Poate că totuși dorea mai mult (așa după cum lăsau să se înțeleagă violetele); dar și această incertitudine își avea farmecul său, mai ales când li se întâmpla să se întâlnească în lume, și când Kate ghicea invidia celorlalte femei.

Așezată sub palmieri, în fundul grădinii, urmărea cu privirea felul în care pășea spre ea gentlemanul îmbătrânit.

A! dar nu era o manevră rea; era vorba de felul în care reușea să-i evite pe inoportuni, din mers, ajungând până la ea. Cu ce aer, își spunea, și cu cât dispreț un astfel de bărbat, la treizeci de ani, ar mai fi trecut prin mijlocul tuturor, fără să privească nici în stânga, nici în dreapta! Azi, era nevoit să facă rabat. Trebuia să-l vezi cu câtă prudență se asigura, se oprea lângă doamna Plush pentru a admira cadrul, pentru a schimba complimente cu soția consulului american, făcând un semn familiar în direcția domnilor pe care-i întâlnea în cale, și chiar se lăsa interpelat zgomotos de acea micuță doamnă Horace Betterly, care se năpustea zăngănindu-și brățile pe scara logiei, pentru a-i striga lordului Charles că se baza pe prezența lui la dineul din seara aceea. Aceasta e trista soartă a tuturor oamenilor dezamăgiți, obligați să-și umple zilele cu ceva; nu pot emite prea multe pretenții asupra calității modului în care și le umplu. Kate întrezărea ziua în care lordul Charles, foarte umil și foarte bătrân, s-ar apuca să caute broaște de porțelan pentru colecția doamnei Plush.

Era la jumătatea terasei, când panașul doamnei Plush se agită, se dilată și păru să transmită emoția ei prin câteva semne premergătoare sosirii episcopului. O siluetă neagră și impozantă se ivise în deschiderea centrală a logiei. Doamna Plush înainta, voluminoasă, cu hainele plutind și fâlfâind pe ea. Dar, vai! nu era episcopul, nu era decât doamna Minity, care, drapată în cașmir negru și foarte maiestuoasă, se oprea și arunca în jurul ei o privire disprețuitoare. Doamna Plush, cu elanul pe jumătate retezat, rămase o clipă împietrită, apoi fu chiar pe punctul să se întoarcă.

Kate urmărea de departe această scenă și se distra cu multă nonșalanță. Minte ei în repaus avea răgazul să se bucure de micile comedii pe care i le oferea anturajul. Și-ar fi dorit ca ele să țină puțin mai mult, și se pregătea să se apropie pentru a nu pierde o vorbă, când, în sfârșit, episcopul își făcu intrarea, încadrat de domnul și doamna Merriman.

Kate avu o tresărire de uimire. I se părea că visează. Și totuși nu visa! Abia acum își reamintea: nu se vorbise oare, în casă la Droveri, despre doctorul Arklow ca despre un posibil candidat pentru această nouă diocază europeană? Și era chiar el, într-adevăr, senin și la fel de impozant, ca și ultima oară când Kate îl văzuse la St. Stephen's, binecuvântându-i cu amândouă mâinile împreunate pe fiica sa și pe Chris Fenno.

Prima pornire a lui Kate fu să se ridice și să se piardă în mulțime. Aspectul acestei figuri îi readucea în memorie prea multe amintiri proscrise. Iar acestea o asaltau cu toate; mulțimea lor se năpustea asupra ei la grămadă, inoportune și feroce; le simțea degetele lor crude cum o strângeau de gât. O clipă, rămase așa, nehotărâtă, cu totul singură, detașată, chiar în mijlocul terasei; și se pregătea să se răsucescă pe călcâie, când auzi vocea sunătoare a doamnei Plush:

– Doamna Clephane? Da, ea e: iat-o! Scumpă doamnă Clephane, doar nu vreți să vă ascundeți de monseniorul; ați fost văzută!

Și ea se și revedea așezată în fotoliul acela mare de piele al prezbiteriului în vreme ce el înăsura în lung și-n lat covorul din dreptul șemineului, iar vocea lui plăcută de predicator aproape că suspinase atunci când pronunțase cuvintele „suferință inutilă“...

– Nu vreți să faceți câțiva pași împreună? Grădina mi se pare absolut încântătoare, zise episcopul.

Se opriă în dreptul unei balustrade de marmură, sub un leagăn cu mimoze înflorite, și schimbă câteva banalități despre albastrul mării și blândețea climatului.

– Gândiți-vă la temperatura de la New York din luna februarie...

– E-adevărat, noi suntem niște oameni fericiți... în fiecare zi, aceeași splendoare... Evident, mai suflă puțin și mistralul... dar e excelent pentru sănătate... și-apoi, toate aceste flori!

Apoi, pe neașteptate, episcopul își puse mâna lui mare peste cea a lui Kate.

– Copila mea... Când ai de gând să te întorci la New York?

În același moment, ea se simți ușor atinsă de acea privire înțelegătoare pe care o mai văzuse în două rânduri în ochii doctorului Arklow.

– La New York? Niciodată.

El lăsă să treacă un moment, parcă pentru a cântări acest răspuns, iar privirile sale plutiră pe marea încinsă de soare.

– Niciodată e un cuvânt prea mare. Există acolo cineva care ar fi foarte bucuros să te vadă venind înapoi.

Ea reluă cu precipitare:

– Ceea ce voia el nu se putea realiza. Ar fi fost decepționat.

– În privința asta, numai el ar putea judeca. Iar el socotește că ar trebui să-l lași să-și încerce norocul.

Kate își coborî glasul:

– După tot ce s-a întâmplat, cum oare se mai poate gândi că aș mai putea trăi la New York?

– El nu-ți cere lucrul ăsta. Eu am doar misiunea să-ți vorbesc. Înțelege și el foarte bine... Și e gata să înceapă o viață nouă acolo unde o să vrei. Totul depinde de tine.

Se lăsă o tăcere. În fine, ea reuși să-și domine vocea, atât cât să-i poată răspunde:

– Înțeleg. Sunt plină de recunoștință... e o alinare pentru mine...

– Numai atât?

Tăcu din nou, apoi, ridicându-și ochii, revăzu în cei ai episcopului privirea aceea înțelegătoare pe care o cunoștea.

– Nu știu cum să vă spun, cum să vă explic... Am impresia că refuzul meu... (își coborî vocea și mai mult)... e singurul lucru care mă împiedică să nu fiu tare nefericită...

Dar acum în privirea lui văzu ivindu-se o nuanță de neînțelegere.

– Refuzul tău?

– Da, refuzul meu.

Gata! N-avea nici un rost. Încă unul care nu avea să înțeleagă niciodată! Oare cum de crezuse că ar fi putut fi altfel?

– Asta-i ultimul tău cuvânt? Ultimul-ultimul? întrebă el cu blândețe.

– Trebuie... Așa trebuie... Vedeți bine că acest refuz constituie toată rațiunea mea de a mai trăi, șopti ea, aproape în hohote.

Nu! Nici el n-avea s-o înțeleagă niciodată. Își reluase figura lui impersonală, de om care binecuvântează.

– Draga mea copilă, s-ar putea să ne mai vedem. Și să mai vorbim despre asta.

Și își continuă drumul, impasibil și plin de curtenie.

Ochii lui Kate se umplură de lacrimi; singurătatea îi cădea din nou pe umeri ca un lițoliu. Așa se întâmpla de fiecare dată când încerca să se explice, nu numai în fața unui străin, ci și față de ea însăși. Și totuși, în adâncul inimii sale, mult mai departe și mai adânc decât putea pătrunde sărmana ei minte, se înălța o voce intimă care spunea „nu“, de fiecare dată când

această ispită de tandrețe o răscolea. Și această voce îi spunea iar că dacă mila lui Fred Landers era tot ce-i putea oferi mai prețios o prietenie perfectă ca a lui, atunci refuzul ei, pudoarea ei de a nu accepta această milă, plecarea și fuga ei erau cel mai frumos sacrificiu pe care i-l putea oferi în schimb.

Pentru ea, el trecuse peste sentimentele sale cele mai profunde, își înfrânsese cele mai adânc înrădăcinate repulsii; îi întinsese mâna, de la celălalt capăt al nefericirii sale, trecând peste toată greutatea obiceiurilor și convingerilor sale; fii binecuvântat, suflet mare și generos! Dar nici Kate Clephane nu trebuia să se arate mai nevrednică. Întorcându-se acasă, ceea ce urma să se petreacă în curând, avea să găsească scrisoarea pe care el i-o scria în fiecare săptămână; și din nou avea să-l binecuvânteze, și pentru că-i scrisese acea scrisoare, dar și pentru că în ea avea să-și afle tăria de a rezista la rugămințile sale.

Desigur, nimeni n-ar fi putut înțelege lucrul ăsta; fără îndoială, nici el nu avea să înțeleagă vreodată. Dar ce contează! Nu există nimic pe lume, nici un ajutor omenesc care să se poată compara cu sentimentul acela de a fi fost în stare să se mențină cu toată forța la o asemenea hotărâre, și de a-și putea spune, în zilele de cunpână și derivă, când s-ar simți istovită și ar fi gata-gata să capituleze: „Măcar o dată în viață m-am dovedit și eu puternică” și să-și păstreze, ca pe o comoară, într-o grădină secretă de pace și lumină, lucrul cel mai de preț pe care-l întâlnește pe drumul vieții.

În colecția
Cele mai frumoase romane de dragoste
au apărut:

Charlotte Brontë, *Jane Eyre*
Edith Wharton, *Rivalitate*

vor apărea:
Gustave Flaubert, *Doamna Bovary*
Cella Serghi, *Pânza de păianjen*
Louis Bromfield, *Toamnă timpurie*
Stendhal, *Roșu și Negru*
D.H. Lawrence, *Amantul doamnei Chatterley*
Jane Austen, *Mândrie și prejudecată*